

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Τραγωδία άνευ τέλους

Αν και το ζήτημα των αγνοουμένων είναι αμιγώς ανθρωπιστικό, οι χειρισμοί των οποίων έτυχε από τις εμπλεκόμενες πλευρές υπήρξαν κατά κανόνα πολιτικοί. Ήταν πολιτικός πόλεμος μεταξύ Άγκυρας και Λευκωσίας, με την Αθήνα στο πλευρό μας. Μόνο που η τουρκική πλευρά έδρασε επαγγελματικά, ενώ η δική μας – πλην κάποιων διαστημάτων, συμπεριφέρθηκε ερασιτεχνικά, παίζοντας κομματικά παιχνίδια και ευνοώντας τη δημιουργία ενός συμπλέγματος καριεριστών. Ψάξτε τη σύνθεση της Επιτροπής Συγγενών, με τους επικεφαλής δεμένους στις καρέκλες επί τέσσερις δεκαετίες. Πρόκειται για Μη Κυβερνητική Οργάνωση που λαμβάνει ωστόσο κυβερνητική χορηγία που αγγίζει τις 120.000 ετησίως και ούτε Ελεγκτική Υπηρεσία την αγγίζει ούτε Βουλή! Είναι βλέπετε οργάνωση «ιερού σκοπού». Από αυτήν προέρχεται και το μεταβατικό μέλος της ΔΕΑ, Νίκος Θεοδοσιού που ανέλαβε στη θέση του Νέστορα Νέστορος μέχρι 31 Μαΐου. Παράλληλα λειτουργούσε και η κρατική Υπηρεσία Ανθρωπιστικών Θεμάτων, με επικεφαλής αδελφό ενός των ηγετών της Επιτροπής Συγγενών και μια κουστωδία αστυνομικών της ΚΥΠ που ήταν εντεταλμένοι να μαζεύουν πληροφορίες. Όπως αντιλαμβάνεστε από τα άκρως φτωγά αποτελέσματα των ανασκαφών σήμερα, καθώς και από τους άδειους, ως επί το πλείστον φακέλους των αγνοουμένων που άφησαν πίσω τους, είχαν βρει δουλειά ζάχαρη, αφού εκτός των άλλων ήταν και άκρως απόρρητη! Όλο αυτό το συνονθύλευμα είχε φροντίσει ώστε ο κατάλογος των αγνοουμένων να παραμείνει απόρρητος μέχρι το έτος 2000. Το κατάντημα είναι το ζήτημα στην ουσία έχει κλείσει, αφού το 2018 ανευρέθηκαν οστά 14 μόνο ατόμων, σε σύνολο 1.510 Ε/κ και 492 Τ/κ αγνοουμένων και να έχουν ταυτοποιηθεί τα λείψανα 832 Ε/κ και 246 Τ/κ. Πλην τούτου κρίσιμο σημείο είναι πως στην τελευταία έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ, 30/01/2019, η αναφορά στους αγνοούμενους αποτελείται από δύο παραγράφους στις οποίες, οι ευθύνες της Άγκυρας για την παροχή πληροφοριών με τοποθεσίες πιθανών χώρων ταφής αγνοουμένων εξισώνονται με εκείνες της Λευκωσίας και της Αθήνας. Αυτά που γράφονται στην έκθεση για τους αγνοούμε-

νους προέρχονται από τη ΔΕΑ, δηλαδή του κ. Νέστορος περιλαμβανομένου. Μην έχοντας τι να κάνουν στην Κύπρο, τα μέλη της ΔΕΑ προγραμματίσαν σειρά ταξιδιών στο εξωτερικό με την πρόφαση αναζήτησης στοιχείων για τους αγνοούμενους. Εσχάτως πήγαν στο Λονδίνο όπου σύμφωνα με δηλώσεις του Νέστορος στο ΚΥΠΕ μεταξύ άλλων, «η αντιπροσωπεία της ΔΕΑ βρέθηκε στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, για να μελετήσει αρχεία για την περίοδο 1963-67. Δεν ήταν αρχεία που αφορούν συγκεκριμένα την περίπτωση των αγνοουμένων, αλλά δυνητικά θα μπορούσαν να μας δώσουν κάποιες πληροφορίες». Μετά πήγαν στα Βρετανικά Εθνικά Αρχεία και στα αρχεία του Πολεμικού Μουσείου στο νότιο Λονδίνο! Αντιλαμβάνεται κανείς ότι όταν δεν υπάρχει λογοδοσία καθείς κάνει κατά το δοκούν. Η Τουρκία από την άλλη, η οποία ευθύνεται για την εκτέλεση αιχμαλώτων πολέμου το 1974 και για την μετακίνηση ομαδικών τάφων, ακολουθώντας μελετημένη στρατηγική και εξυπνη τακτική, ανέθεσε στην Τ/κ μέλος της ΔΕΑ Γκιουλντέν Πλουμέρ Κουτσιοκ, την επιχείρηση συγκάλυψης των εγκλημάτων της. Τραγικό παράδειγμα η περίπτωση των 80 Ασσιωτών αιχμαλώτων που εκτελέστηκαν και τάφθηκαν από τα κατοχικά στρατεύματα στο Ορνίθι και στη συνέχεια τα λείψανά τους μετακινήθηκαν στο πλαίσιο επίσης στρατιωτικής επιχείρησης. Όπως η ίδια μου είχε πει στις 21/8/2017, «σύμφωνα με πληροφορίες από έρευνες του Γραφείου μου, αυτά τα οστά είτε ρίχτηκαν στη θάλασσα είτε καταστράφηκαν». Ωστόσο, στις 17/11/2017, η ίδια εκ μέρους της ΔΕΑ ανακοίνωσε ότι, «τα οστά των Ασσιωτών είχαν, από το 1995, μεταφερθεί στον χώρο σκυβάλων Δικώμου, σύμφωνα με μαρτυρίες που συνελέγησαν τα δύο τελευταία χρόνια». Στις 28/11/2017 ο κ. Νέστορος δήλωσε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων ότι η πληροφορία που έδωσε με έγγραφο στη ΔΕΑ, η Γκιουλντέν Πλουμέρ Κουτσιοκ για μετακίνηση των οστών Ασσιωτών αγνοουμένων στο Δίκωμο αξιολογείται από τη ΔΕΑ ως βάσιμη... Γι' αυτούς και χίλιους άλλους λόγους η τραγωδία των αγνοουμένων είναι άνευ τέλους, με αυτουργούς που έχουν διευθύνσεις και ονόματα.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η ρεβάνς της Χρυσταλλούς και η φανουρόπιτα

Πληγωμένη σαν τη Μάρθα Βούρτση φεύγει από την Κεντρική Τράπεζα η διοικήτρια Χρυσταλλού. Όπως είπε την Παρασκευή, μιλώντας στο προσωπικό της Κεντρικής Τράπεζας, πληγώθηκε σφόδρα για το μπουλινγκ και τα σχόλια που δέχθηκε για συμβόλαιο διορισμού της και τους ισχυρισμούς ότι το πλαστογράφησε. Επικαλέστηκε μάλιστα τον μεγάλο Θεό που έκανε να βρεθούν στο κομψότερη της τέως ιδιαιτέρας της τα δύο συμβόλαια που η ίδια πρότεινε στον Healthy, αλλά είχαν χαθεί. Δηλαδή, αν φούντιζε έγκαιρα μια φανουρόπιτα μπορεί το πρόβλημα να ελύνετο από τότε; Παρόλο το μπουλινγκ που δέχθηκε όμως η καριέρα της μια χαρά προχώρησε και η ίδια βγήκε νικήτρια. Και τώρα δρέπει τους καρπούς των κόπων της αφού είναι, όπως η ίδια αποκάλυψε, περιζήτητη.

Όπως αποκάλυψε έχει ήδη δεχθεί προτάσεις από το εξωτερικό για διορισμό σε Διοικητικά Συμβούλια. Όχι μία, ούτε δύο, αλλά τρεις εταιρείες θέλουν να μας πάρουν τη Χρυσταλλού και να αξιοποιήσουν τις ικανότητές της. Και ενώ σκεφτόμουν με θλίψη πως έπρεπε σήμερα να της αφιερώσω ένα αποχαιρετιστήριο έκανε την αποκάλυψη-βόμβα πως δεν πρόκειται να τη χάσουμε. Θα επανέλθει για τη ρεβάνς.

Ναι, μπορεί στο εξωτερικό να διαπρέπει μέσω Διοικητικών Συμβουλίων, αλλά στην Κύπρο θα παραμείνει στην επικαιρότητα μέσω των δικαστηρίων. Μελετά, όπως είπε, με τους νομικούς της συμβούλους να προσφύγει στη δικαιοσύνη κατά όσων την συκοφάντησαν. Περιέγραψε με το δικό της τρόπο πως βίωσε το μπουλινγκ από όσους της καταλόγισαν πλαστογράφηση του συμβολαίου της. «Αυτό, θα λυθεί στο Δικαστήριο τώρα που δεν θα είμαι διοικητής», είπε η Χρυσταλλού συμπληρώνοντας: «Αλλοίμονο εάν ένας Διοικητής πλαστογραφήσει το συμβόλαιό του». «Ουαί υμίν, γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριτές» που λέει και η Αγία Γραφή.

Για όσους δεν θυμούνται η Χρυσταλλού είχε παραδεχθεί ενώπιον της Επιτροπής Θεσμών ότι η ίδια έκανε παρεμβάσεις στο συμβόλαιο της, τόσο για το ασυμβίβαστο όσο και για την αντιμισθία της.

Η μεγάλη μου απορία είναι αν η Χρυσταλλού θα κινηθεί νομικά και κατά του προέδρου Αναστασιάδη. Ο ίδιος ο πρόεδρος στις 31/10/2014 με γραπτή του δήλωση κατακεραύνωνε τη Χρυσταλλού για όσα είχε ανα-

«Θα σέβεστε...»

φέρει την ίδια μέρα στη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών. Όπως είχε δηλώσει τότε ο Healthy, η Χρυσταλλού έστειλε στο Προεδρικό το συμβολαίο της υπογεγραμμένο «χωρίς οποιαδήποτε αναφορά περί αφαίρεσης διατάξεων που άπτοντο του ασυμβίβαστου εκτέλεσης συγκεκριμένων καθηκόντων από συμφέροντα εξ αίματος συγγενών της.» Ο Healthy συμπλήρωσε ακόμα πως η Χρυσταλλού δεν του είχε αναφέρει ότι «η θυματέρα της εργοδοτείτο στο δικηγορικό γραφείο του πρώην συζύγου της, αλλά το χειρίστο, ότι το εν λόγω γραφείο εκπροσωπούσε νομικά τον πρώην Πρόεδρο της Λαϊκής Τράπεζας κ. Ανδρέα Βγενόπουλο». Επεσήμανε δε: «Θλίψη, όμως, μου προκαλούν και οι αναφορές της κας Γιωρκάτζη ότι τάχα, μετά τη δημοσιοποίηση των σχέσεων του πρώην συζύγου και της θυγατέρας της με τον κ. Βγενόπουλο, συζήτησε το θέμα μαζί μου και ότι τάχα της είπα ότι είχα γνώση από πού προέρχονται οι κατηγορίες που εκτοξεύονται εναντίον της».

Την ίδια ημέρα, όπως βρήκα στις σημειώσεις μου, όλα τα κόμματα εξέδωσαν ανακοινώσεις, ζητώντας την παραίτηση της Χρυσταλλούς. Αυτή όμως δεν πτοήθηκε, δεν παραιτήθηκε, έριξε τα μαλλιά της πίσω και παρέμεινε στο καθήκον φεύγοντας. Όχι από τη θέση

της αλλά αναχωρώντας αυθημερόν για ιδιωτικό ταξίδι. Ήταν η κατάλληλη απάντηση ενός διοικητή που άρχιζε τη λαμπρή του καριέρα και δεν είχε καμία διάθεση να την τερματίσει πρόωρα, επειδή έτυχε να του το ζητήσουν όλα τα κόμματα του τόπου και έμμεσα αυτός που τον διόρισε. Ο διοικητής θα έμενε στη θέση του για άλλα πέντε σχεδόν χρόνια. Μαζί βεβαίως με την τάτσα, αλλά με ένα καλό μισθό, συντάξεις και τη σκέψη στη διάσωση του τόπου και της οικονομίας. Και τα χρόνια κύλησαν με χιλιάδες πολλές και άλλα τόσα ευτράπελα. Θυμάστε την πιο εντυπωσιακή της δήλωση: «Αυτό στην ουσία που ενοχλεί αυτούς που ανήκουν στο οργανωμένο κύκλωμα υποσκαψής μου, είναι το ότι ξέρω πολλά για πολλούς» που αργότερα διέψευσε.

Στις σημειώσεις μου βρήκα ότι το 2014, ο γενικός εισαγγελέας είχε δηλώσει ότι η επίμαχη πρόνοια περί ασυμβίβαστου που περιλήφθηκε στους όρους διορισμού της Χρυσταλλούς υπάρχει στον νόμο περί Κεντρικής Τράπεζας. Άραγε θα περιλάβει και τον Κωστάκη στο... κατηγορητήριο;

Κονίζ: Ποιος πολιτικός αρχηγός έχει μεγάλη, τεράστια αγωνία για τα αποτελέσματα δημοσκοπήσης που παράγγειλε την οποία θα λάβει αρχές της εβδομάδας;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»
7.IV.1939

ΑΓΓΛΟΠΟΛΩΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ: [...] η αγγλοπολωνική συμφωνία περί αμοιβαίας συνδρομής κατά πάσης γερμανικής επιθέσεως θα διατυπωθεί τελικώς εις κείμενον μετά την επιστροφήν του κ. Μπεκ εις Βαρσοβίαν, αι δε συνεννοήσεις μετ'

άλλων κρατών θα διεξαχθούν μόνον μετά την οριστινήν συνολογήσιν του αγγλο-πολωνικού συμφώνου. [...] Η συνθήκη κυρίως αποσκοπεί εις το να κατοχυρώση τας δύο Δυνάμεις εναντίον πάσης γερμανικής επιθέσεως μολοντί η Γερμανία παρεπιπτόντως θα αναφέρεται εν αυτή. Βεβαίοντάι συγχρόνως ότι η πολωνική εγγύησις προς την Αγγλίαν θα προβλέπη και τας περιπτώσεις γερμανικής επιθέσεως κατά της Ολλανδίας, Ελβετίας και Γαλλίας. [...] η αγγλο-ιταλική συμφωνία αφήνει ελεύθερον εις την Πολωνίαν το πεδόν όπως διαπραγματευθίη μετά της Γερμανίας και των Σοβιέτ. Ο κ. Μπεκ [δεξιά] την εσπέραν έσχε την τελευταίαν συνομιλίαν μετά του λόρδου Χάλιφαξ [αριστερά], προκειμένου αύριον (σήμεραν) να αναχωρήσῃ διά την Βαρσοβίαν.

ΠΕΡΙΝΑΣΩΝ: [...] Ο νέος νόμος ορίζει, ότι διά την ανέγερσιν ή λειτουργίαν ναού οιοιδήποτε δόγματός, προσπατείται άδεια της οικείας ανεγνωρισμένης εκκλησιαστικής αρχής και του υπουργείου Θρησκευμάτων, συμφώνως προς τα καθορισθόσμενα ειδικώτερον δι' εκδοθησόμενου διατάγματος.

Με άριστα
το 10

1 Στις κελώνες. Εκτός καβουκιού βγήκαν τελικά ο δήμαρχος Αργάκας και ο κοινοτάρχης Πόλης Χρυσοχούς στη Βουλή και όχι οι κελώνες. Μάλλον θα την περάσανε τη βουλή για δικό τους οικόπεδο οπότε βάλανε τις φωνές για περάσει το δικό τους. Προτιμώ τη σιωπή της κελώνας.

2 Στις φάρσες. Κακό συνήθειο σήκωσαν μερικοί για τις φάρσες με τις βόμβες σε σχολεία. Μια του φαρσέρ δυο του φαρσέρ τρεις και η κακή του μοίρα. Δεν ξέρω πάντως ποια είναι η χειρότερη φάρσα, αυτή με τις βόμβες ή το bulling που λέει πως έφαγε η Κρύσταλ.

3 Στην επικοινωνία. Και πώς θα μιλάμε με τον διαπραγματευτή στη Νέα Υόρκη; Με Skype; Με Viber; Ρωτάνε κάποιοι. OK boys, αν δεν θέλετε τα μηχανήματα του διαβόλου, υπάρχουν και τα περιστέρια. Έτσι κι αλλιώς η Τουρκία δεν αλλάζει στάση, όποια και να είναι η δική μας επικοινωνία.

4 Στη Μιμή. Ένα από τα πλέον πάντως μη αναμενόμενα «ευχαριστώ» που έλαβε ο Κορνήλιος για τη θητεία του στις ΗΠΑ, ήταν από την Άννα Καρένινα της Ελ-

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Κάνω come back!

λάδας, τη Μιμή Ντενίση. Για ποιο πράγμα ευχαριστεί Βέβαια είναι ένα ερώτημα με ενδιαφέρον.

5 Στο come back. Μεγαλύτερο κι από αυτό της Άντζελας Δημητρίου λένε οι πληροφορίες πως θα είναι το come back των εκπαιδευτικών, οι οποίοι δεν δέχονται την ενδιάμεση συμφωνία με την κυβέρνηση. Μπερδέψαμε την παιδεία με το Κυπριακό ή μου φαίνεται; Πρόεδρε, πρότείνέ τους ως ΜΟΕ έναν μήνα έξτρα διακοπές το καλοκαίρι. Κούραση.

6 Στον διαπραγματευτή. Βέβαια υπάρχει η χρυσή ευφροδρία για το Κυπριακό και τη θέση του διαπραγματευτή, ο ΦΦ. Φίλιο, ζούμε με τον Ακιντζι να σε

δούμε. Ο Αντροκ; Κανένα πρόβλημα, κοτζάμ διαδήλωση για τον Συνεργατισμό διοργάνωσε το ΦΦ για το κόμμα.

7 Στο σήμερα. Που είναι Κυριακή και είναναι γιορτή και όλοι περιμένουμε πάλι τη Λουτ να φανεί, να μας λιώσει να μας σώσει σαν το κρεμμυδάκι να μας λαδώσει, στο τηγάνι να μας ρίξει, να μας πάει να μας φέρει και να βάλει μες στους όρους σιτιδήποτε δεν μας συμφέρει. Προβλέπω ναυάγιο, βγάλτε τις βάρκες.

8 Στη συνάντηση. Πάντως, παρά που έφαγε κυλόπιτα από τον Ακιντζι στη μπάλα, στην Πύλα, ο Healthy, έτεινε και πάλι χείραν φιλίας προς τον Ακιντζι. Έλαρε να δούμε together τη Λουτ, όχι περνώ

και μόνος μου καλά, σαν άλλη Βανδή ο σύντροφος Μουσταφά. Τόσες κυλόπιτες ούτε ο Χλαπάτσας δεν έφαγε.

9 Στη νομιμοποίηση. Όχι μην πάει στην κάνναβη το μυαλό, αλλά στα φράγματα. 11 παράνομα θα νομιμοποιήσει η κυβέρνηση. Εδώ βέβαια νομιμοποιούμε ορόφους και πύργους αυθαίρετους, στα φράγματα θα κωλώσουμε;

10 Στα ταξίδια. Έλα μωρέ που είχαν οι ΣΠΕ λογαριασμούς από εταιρείες φαντάσματα σε νησιά που δεν υπάρχουν στον χάρτη. Εδώ οι δικηγόροι μας πάνε τον Σούριζα στη Βενεζουέλα, η Ντελαγουέαρ τα έχουμε όπως λέμε Τσέρι - Λακατάμεια.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΣΙΚΑΛΑΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

RENAULT
Passion for life

Νέο Renault CAPTUR

Capture life

Τιμή γνωριμίας
€15.900
Diesel - Αυτόματο

ΟΙ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΙ ΜΑΣ ΧΩΡΟΙ ΘΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΟΥΝ
ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ
6 & 7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ | 10:00-18:00

Νέο Dacia Duster

Από **13.900€**

CharPilakoutasgroup

Showroom **Λευκωσίας:**
Αριστείδου 18-20
2370 Έγκωμη

Showroom **Λάρνακας:**
Λεωφ. Ελευθερίας, 17
7102 Αραδίππου

Showroom **Λεμεσού:**
Ανδρέα Καριόλου 9-15
4102 Λεμεσός

Showroom **Πάφου:**
Λεωφ. Μεσόγης 43
8280, Πάφος

☎ 77773344

Από το μηδέν ξεκινούν για τη θετική ψήφο

Αντίθετες αναγνώσεις με αναφορές και στο Μοντ Πελεράν για το θέμα που προμηνύεται αγκάθι για τους όρους αναφοράς

Του ΜΙΧΑΛΗ ΤΣΙΚΑΛΑ

Νέα τροπή αναμένεται να πάρουν εφεξής οι συζητήσεις για το Κυπριακό με την κάθοδο και της κ. Λουτ και στον πυρήνα αυτών αναμένεται να βρεθεί το ζήτημα της θετικής ψήφου. Από ε/κ πλευράς και σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ» έχει γίνει και αναδρομή στις ημέρες του Μοντ Πελεράν για να διαφανεί το τι ακριβώς είχε ειπωθεί ή και συμφωνηθεί έστω και πρόσκαιρα εκείνη την περίοδο και πως τα όσα λέχθηκαν τότε μεταφέρονται στο σήμερα κυρίως από την αντιπολίτευση, αλλά και την πλευρά Ακιντζι.

Προκύπτει έτσι πως η όποια συμφωνία στο ζήτημα της θετικής ψήφου στο Μοντ Πελεράν θα γινόταν υπό την αίρεση του ότι θα υπήρχε συμφωνία στο σύνολο του θέματος της εκτελεστικής εξουσίας. Κάτι τέτοιο, δηλαδή συνολική συμφωνία πάνω στην εκτελεστική εξουσία, λένε αρμόδιες πηγές πως δεν είχε συμβεί εκείνη την περίοδο, άρα με αυτό το σκεπτικό δεν μπορεί να κατηγορείται η ε/κ πλευρά ότι έχει υπαναχωρήσει από σύγκλιση στο ζήτημα. «Όλη η διαπραγματευτική ομάδα στο Μοντ Πελεράν ξέρουν τι είχε συμφωνηθεί και τι όχι. Είχε υπάρξει συμφωνία στα θέματα χαμηλής πολιτικής, αλλά και εκεί υπαναχώρησαν τελικά οι Τ/κ», τόνισε για το θέμα μέλος της διαπραγματευτικής ομάδας στην «Κ».

Ποιο είναι το πρόβλημα

Εφόσον, λοιπόν, δεν υπήρχε γενική συμφωνία τότε για το θέμα της εκτελεστικής εξουσίας, το βασικό ερώτημα είναι ποιο είναι ακριβώς το θέμα με τη θετική ψήφο. Η απάντηση είναι σύνθετη και συνάμα απλή. Η ε/κ πλευρά θεωρεί πως δεν μπορεί να υπάρχει μια θετική ψήφος σε όλες τις αποφάσεις της εκτελεστικής εξουσίας, εφόσον αυτό θα οδηγήσει σε αδιέξοδα όπως

Η όποια συμφωνία στο ζήτημα της θετικής ψήφου στο Μοντ Πελεράν θα γινόταν υπό την αίρεση του ότι θα υπήρχε συμφωνία στο σύνολο του θέματος της εκτελεστικής εξουσίας.

είχε συμβεί και στο παρελθόν. Σημειώνεται έτσι ότι με το άρθρο 54 του Συντάγματος η άσκηση της εκτελεστικής λειτουργίας ανατίθεται στο Υπουργικό Συμβούλιο: Εξαιρουμένων της εκτελεστικής εξουσίας, που ρητά διαφυλάσσεται από τα άρθρα 47, 48 και 49 υπέρ του προέδρου και του αντιπροέδρου της Δημοκρατίας, ενεργούντων από κοινού ή ο καθένας χωριστά, το Υπουργικό Συμβούλιο ασκεί εκτελεστική εξουσία επί παντός θέματος, πλην εκείνων τα οποία έχουν υπαχθεί δυνάμει ρητής διατάξεως του Συντάγματος στην αρμοδιότητα Κοινοτικής Συνέλευσης. Με το άρθρο 46 του Συντάγματος ανατίθεται στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας η διασφάλιση της εκτελεστικής λειτουργίας της κρατικής εξουσίας, ενώ με τα άρθρα 47, 48 και 49 επιφυλάσσονται κάποια ζητήματα άσκησης εκτελεστικής λειτουργίας στον ίδιο τον πρόεδρο και τον αν-

«Όλη η διαπραγματευτική ομάδα στο Μοντ Πελεράν ξέρουν τι είχε συμφωνηθεί και τι όχι. Είχε υπάρξει συμφωνία στα θέματα χαμηλής πολιτικής, αλλά και εκεί υπαναχώρησαν τελικά οι Τ/κ», τόνισε για το θέμα μέλος της διαπραγματευτικής ομάδας στην «Κ».

τιπρόεδρο της Δημοκρατίας. Ας υποθέσουμε, λοιπόν, ότι θα υπάρχει στο μέλλον για παράδειγμα μια διαφωνία στο Υπουργικό Συμβούλιο πάνω σε θέματα άμυνας, ασφάλειας ή εξωτερικής πολιτικής, αυτή θα περνούσε από το Υπουργικό στον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο για

να συναποφασίσουν και εκεί είναι που θέλουν να έχουν θετική ψήφο οι Τ/κ και το αρνείται η ε/κ πλευρά εφόσον όπως προαναφέρθηκε και όπως δείχνει το παράδειγμα, αυτή είναι μια κατάσταση αδιεξόδου. Σε τέτοια παραδείγματα βασίζεται άλλωστε και η επιδίωξη του να υπάρχει ένας μηχανισμός επίλυσης διαφορών.

Πώς λύνεται

Αυτή η βασική διαφορά ανάμεσα στις πλευρές, στο πότε μπορεί να γίνει επίκληση της θετικής ψήφου και πότε όχι, λένε πηγές πως μπορεί να ξεπεραστεί με διάφορους τρόπους. Ένας θα μπορούσε να είναι η εκλογή του προέδρου και αντιπρόεδρου μέσα από το σύνολο του κυπριακού λαού με κοινό ψηφοδέλτιο με τις ανάλογες ποσοτώσεις ή ένα κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης που θα επιτρέπει συνεργασίες στη βάση ιδεολογικών συγκλίσεων και προσεγγίσεων. Αυ-

τές είναι ορισμένες προτάσεις τις οποίες δεν αρνείται να εξετάσει η ε/κ πλευρά. Είναι ενδεικτικό και το πού κινείται και το ΑΚΕΛ. Τον Οκτώβριο του 2009, μιλώντας στην Πάφο, ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού είχε πει πως η αρχική πρόταση του προέδρου Χριστόφια προνοούσε εκλογή προέδρου και αντιπρόεδρου απευθείας από τον λαό, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, με κοινό ψηφοδέλτιο και κοινό εκλογικό πρόγραμμα. «Η εκλογή προέδρου και αντιπρόεδρου απευθείας από τον λαό υποχρεώνει τις δύο κοινότητες να συνεργαστούν μεταξύ τους, γκρεμίζοντας τα τείχη της διαίρεσης» τόνιζε και σημείωνε πως για να ξεπεραστούν ανησυχίες των Τ/κ για τυχόν επιβολή της άποψης της ε/κ πλευράς σε βάρος τους, λόγω του μικρότερου τους αριθμού, ο πρόεδρος προτείνει (ο κ. Χριστόφιας τότε δηλαδή) τη στάθμιση της ψήφου τους.

Το σημείο στο οποίο διαφορο-

ποιήθηκε η αρχική πρόταση, διευκρινίζει ο κ. Κυπριανού, είναι η αφαίρεση του κοινού ψηφοδελτίου και «όλα τα άλλα σημεία παραμένουν και καθιστούν την πρόταση συνενωτική, που ξεπερνά ακόμα και αρνητικά στοιχεία που περιέχονται στο Σύνταγμα του 1960». Η πρόταση αυτή, συνέχιζε, διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία της εκτελεστικής εξουσίας, διασφαλίζοντας τα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, εκφράζοντας την ελπίδα πως θα γίνει αποδεκτή από την τ/κ πλευρά.

Τι θα κάνει η Λουτ

Η Αμερικανίδα διπλωμάτης θα συναντηθεί με τον πρόεδρο Αναστασιάδη το πρωί της Κυριακής και θα έχει αν μη τι άλλο μια γεμάτη ατζέντα. Θα προέρχεται και από τη συνάντηση με τον ΥΠΕΕ της Ελλάδας Γιώργο Κατρούγκαλο, ο οποίος σύμφωνα με πληροφορίες της εξέφρασε τις ανησυχίες της αναφορικά με τη χρονοτριβή που καταγράφεται από πλευράς Τουρκίας. Ωστόσο, το θέμα της θετικής ψήφου όπως περιγράφεται παραπάνω, θα είναι το μείζον στο εσωτερικό πολιτικό μέτωπο, αλλά και στα Κατεχόμενα, την ώρα που ίσως διαφανεί που στέκει τελικά η Τουρκία με την ασφάλεια και τις εγγυήσεις στη συνάντηση που θα έχουν διπλωματικά κλιμάκια Ελλάδας και Τουρκίας στις 12 Απριλίου. Η κ. Λουτ θα πρέπει την ίδια ώρα να προχωρήσει με τους όρους αναφοράς, ενώ στις 15 Απριλίου θα δώσει στη δημοσιότητα ο γ.γ. των Η.Ε. Αντόνιο Γκουτιέρρες την έκθεση καλών υπηρεσιών του.

Οπότε η ανάνηψη ότι τα χρονικά περιθώρια στενεύουν, αλλά και ότι δύναται να συμπέσουν οι συζητήσεις για τα επόμενα βήματα με την ανανέωση της ΟΥΝΦΙΚΥΠ, μόνο τραβηγμένα δεν είναι σε αυτό το σημείο.

Τουρκικό πλάνο στο Κυπριακό ενόψει θέρους

Διασύνδεση της ίσης εκπροσώπησης των Τ/κ με το φυσικό αέριο και τη διαιώνιση των τουρκικών εγγυήσεων

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Στον απόηχο των δημοτικών εκλογών, η τουρκική διπλωματία στρέφει χωρίς καθυστέρηση στις εξελίξεις στο Κυπριακό και την Ανατολική Μεσόγειο. Τα τουρκικά σκάφη συνεχίζουν προετοιμασίες για γεώτρηση στα ανοιχτά της Κύπρου με στόχο την άσκηση πίεσης στην ε/κ πλευρά, αλλά κυρίως στις δυνάμεις που δείχνουν ενδιαφέρον για τα αποθέματα φυσικού αερίου της περιοχής. Στο Κυπριακό, η τουρκική διπλωματία ετοιμάζεται πλέον για εξελίξεις στις συνομιλίες ενόψει του καλοκαιριού, με την Άγκυρα να εστιάζει το ενδιαφέρον της στα περίφημα πλέον εναλλακτικά σχέδια. Τα σενάρια αυτά, των εναλλακτικών σχεδίων, υπήρξαν το βασικό αντικείμενο του συνεδρίου για «Το Μέλλον του Κυπριακού», που διοργανώθηκε στο «Πανεπιστήμιο Εγγύς Ανατολής» στην Αμμόχωστο και στο οποίο μετείχαν Τούρκοι διπλωμάτες και ακαδημαϊκοί, που κυρίως υποστηρίζουν μια προοπτική βελούδινου διαζυγίου στην Κύπρο. Ενδεικτικά των προθέσεων της Άγκυρας είναι τα όσα ελέχθησαν από Τούρκους διπλωμάτες, οι οποίοι πλέον δεν κρύβονται ούτε πίσω από τη διπλωματική γλώσσα. Υπογραμμίζουν λοιπόν ότι η Τουρκία έχει δύο στόχους: α) Κατοχύρωση πολιτικής ισότητας της τ/κ πλευράς σε όλα τα πεδία, δίχως εξαιρέσεις και εκπτώσεις και β) διαιώνιση των εγγυήσεων με ένα νέο μοντέλο.

Πρώτος έδωσε τον τόνο ο πρόεδρος Τσαγιάτ Ερτζιγές, λέγοντας ότι η συγκεκριμένη στρατηγική είναι πλέον ξεκάθαρη και η Τουρκία είναι έτοιμη να συζητήσει κάθε είδους φόρμουλα που θα εμπεριέχει τα δύο βασικά αυτά στοιχεία. Ο Έρτζιγές,

Σύμφωνα με τον αξιωματούχο του τουρκικού ΥΠΕΕ Τσαγιάτ Ερτζιγές (αριστερά στο φωτογραφία) η Άγκυρα θεωρεί ότι είναι αδύνατον πλέον να υπάρξουν διαπραγματεύσεις δίχως ξεκάθαρες παραμέτρους, για το τελικό αποτέλεσμα και διασύνδεση την πολιτική ισότητα με το φυσικό αέριο και τις εγγυήσεις.

ο οποίος είναι αντιπρόεδρος της αρμόδιας υπηρεσίας του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών για Διμερείς Πολιτικές Σχέσεις και Σύννορα Αέρος-Θαλάσσης κατηγόρησε τον πρόεδρο Αναστασιάδη ότι θεωρεί πως οι Τ/κ είναι μια από τις μειονότητες της Κύπρου, γι' αυτό και δεν αποδέχεται την αρχή της πολιτικής ισότητας και προσθέτει: «Ο Αναστασιάδης έφερε στο προσκήνιο προτάσεις, όπως η χαλαρή ομοσπονδία, η αποκέντρωση. Ωστόσο, δεν έκανε βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση. Όσο δεν αλλάζει αυτή η νοοτροπία, οι διαπραγματεύσεις δεν πρόκειται να δώσουν αποτέλεσμα που να φέρει κέρδη και για τις δύο πλευρές. Γι' αυτό η Τουρκία υποστηρίζει ότι πλέον είναι αδύνατον να υπάρξουν διαπραγματεύσεις δίχως ξεκάθαρες παραμέτρους, οι οποίες δεν θα είναι επικεντρωμένες στο τελικό αποτέλεσμα».

Ακόμα ο Τούρκος διπλωμάτης

«Η Τουρκία επιθυμεί να παραμείνει εγγυήτρια δύναμη μέχρι να εξασφαλιστεί η πολιτική ισότητα των Τ/κ», σύμφωνα με τον Τούρκο πρόεδρο Τσ. Ερτζιγές.

συσχέτισε την πολιτική ισότητα, με το ζήτημα της ασφάλειας και των εγγυήσεων, υποστηρίζοντας ότι εφόσον στην Κύπρο θα υπάρξει ένας νέος ελληνοτουρκικός συνεταιρισμός, αυτός θα πρέπει να βασίζεται οπωσδήποτε στην αρχή της αποτελεσματικής εκπροσώπησης των Τ/κ, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε όλους τους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων. Ο κ. Έρτζιγές συνέδεξε επίσης την

πολιτική ισότητα και με τους υδρογονάνθρακες: «Και στο ζήτημα των υδρογονανθράκων, σε όλα τα βήματα, οι Τ/κ θα πρέπει να λαμβάνουν μέρος σε όλους τους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων επί ίσους όρους», κατά τον Τούρκο διπλωμάτη.

Δεν μας εκπλήσσει αυτή τη διευκρίνιση Έρτζιγές, λέει στην «Κ» πηγή της τ/κ ηγεσίας, καθώς προκειται γι' αυτό που ζητάει χρόνια τώρα η τ/κ κοινότητα και προσθέτει: «Πριν από λίγο καιρό η ε/κ βουλή πραγματοποιήσε ένα βήμα για την κατοχύρωση του μεριδίου των Τ/κ στο φυσικό αέριο. Δεν μας ικανοποιεί αυτό το βήμα, διότι, η τ/κ πλευρά δεν είναι μια κοινότητα της Κύπρου, η συνεργασία της οποίας θα μπορούσε να εξαγοραστεί με κάποιο αντίτιμο. Οι τ/κ θέλουν συμμετοχή σε όλα τα όργανα, σε όλους τους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων για το φυσικό αέριο, όπως ακριβώς θα συμβαίνει και στην ομο-

σπονδία, αν και εφόσον μπορούσαμε ποτέ να καταλήξουμε σε αυτήν».

Η επιμονή της Τουρκίας

Εξαιρετικά σημαντικό είναι το γεγονός ότι πίσω από τις σχετικές τοποθετήσεις διαφαίνεται η γραμμή που θα ακολουθήσει η τουρκική πλευρά στο Κυπριακό από τούδε και στο εξής που είναι ότι η διασύνδεση της ίσης εκπροσώπησης των Τ/κ στη νέα ομοσπονδία και στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων για το φυσικό αέριο περνά μέσα από τη διαιώνιση των τουρκικών εγγυήσεων. Ο Τούρκος πρόεδρος, άλλωστε, δεν έκρυψε λόγια: «Οι τουρκικές εγγυήσεις είναι ζωτικής σημασίας όσο ποτέ. Η ε/κ πλευρά θεωρεί ότι οι διαπραγματεύσεις αφορούν την ασφάλεια και τις εγγυήσεις και ότι σε περίπτωση που η Τουρκία πάψει να είναι εγγυήτρια δύναμη το πρόβλημα θα επιλυθεί».

Πρόκειται για παραποίηση της πραγματικότητας. Δεν πρόκειται να υπάρξει διαπραγματευτική διαδικασία δίχως την επίλυση του ζητήματος της ασφάλειας και των εγγυήσεων. Η Τουρκία επιθυμεί να παραμείνει εγγυήτρια δύναμη μέχρι να εξασφαλιστεί η πολιτική ισότητα των Τ/κ». Σύμφωνα με την ίδια τ/κ πηγή, δύο είναι οι φόρμουλες που δίνουν διέξοδο στο πρόβλημα των εγγυήσεων. Στο Κραν Μοντάνα έγιναν τα πρώτα βήματα με βάση τη ρήτρα του sunset clause. Μετά από δύο ή τρεις θητείες Τ/κ προέδρου, η Τουρκία θα μπορούσε να είναι έτοιμη να συζητήσει την τελική κατάργηση του συστήματος ασφάλειας στην Κύπρο. Εναλλακτικά, αν αυτή η πρόταση δεν βρσκει συμφωνη την ε/κ πλευρά, η Τουρκία θα μπορούσε να παραμείνει ως εγγυήτρια δύναμη της Βόρειας Κύπρου.

Για σε τα λέω... Λουτ

Εκτιμάται ότι παρόλο που ακόμα δεν έχει καταλαγιάσει η ένταση των δημοτικών εκλογών στη χώρα, η Άγκυρα καθόλου τυχαία φροντίζει να στείλει μηνύματα όπου δει σχετικά με το Κυπριακό, γιατί για Κυπριακό σημαίνει και Φ.Α. Στην παρούσα συγκυρία το πρόσωπο στο οποίο επικεντρώνεται η προσοχή είναι η Τζέιν Χολ Λουτ. Η εντεταλμένη του γ.γ. του ΟΗΕ επιστρέφει στην Κύπρο στο πλαίσιο της αποστολής της, ενώ διπλωματικοί κύκλοι στη Λευκωσία δεν αποκλείουν ακόμα και συνάντησή της και με τους δύο ηγέτες μαζί παρά τις ενστάσεις Ακιντζι. Ο Τούρκος διπλωμάτης θέτει το πλαίσιο ενόψει της νέας φάσης στο Κυπριακό: «Υπό τις υφιστάμενες συνθήκες δεν αποκλείουμε το μοντέλο της ομοσπονδίας, αλλά ούτε και επιμένουμε σε συγκεκριμένο μοντέλο. Ο γ.γ. του ΟΗΕ στην τελεταία έκθεση του αναφέρθηκε σε «νέες ιδέες» για λύση. Στο πλαίσιο αυτό είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε κάθε νέα ιδέα που ικανοποιεί τις ανάγκες των Τ/κ για πολιτική ισότητα και ασφάλεια». Ταυτόχρονα, η τ/κ πηγή που μίλησε στην «Κ» διευκρίνισε ότι η Τουρκία δεν πρόκειται να είναι η πλευρά που θα κλείσει οριστικά το κεφάλαιο της ομοσπονδιακής λύσης. Παράλληλα ανεξάρτητα από το μοντέλο λύσης, χρειάζομαστε διάλογο, ενώ δεν έχουμε μεγάλα περιθώρια χρόνου και το μεγάλο στοιχείο είναι: Ελλάδα, Τουρκία και οι δύο κοινότητες να καταλήξουν σε ένα μοντέλο συνεργασίας στην Κύπρο και στο φυσικό αέριο με βάση την αρχή του win-win».

Πολλά τα ανοικτά μέτωπα για τον Ερντογάν

Ο Τούρκος πρόεδρος τρέχει να προλάβει τις εξελίξεις στην οικονομία, στο курδικό ζήτημα και στο εσωτερικό κοιμματικό τοπίο

Τον **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Οι **δημοτικές** εκλογές και η οπισθοχώρηση των ποσοστών του κυβερνώντος κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) σε μεγάλα αστικά κέντρα αφήνουν αντιμέτωπο τον ισχυρό πολιτικό άνδρα της Τουρκίας με μεγάλες προκλήσεις. Στη νέα περίοδο, ο κ. Ερντογάν τρέχει να προλάβει τις εξελίξεις σε τρία μεγάλα μέτωπα, σε οικονομία, курδικό ζήτημα και εσωτερικό πολιτικό πεδίο. Στην οικονομία οι εξελίξεις τρέχουν σε έναν κατ'ήφορο χωρίς ορατό τέρμα. Η τουρκική λίρα σημειώνει νέα καθοδική πορεία, την ώρα που μεγάλες επιχειρήσεις και το τραπεζικό σύστημα δέχονται πιέσεις από πολλές κατευθύνσεις.

Στο Курδικό, κυρίως στο βόρειο τμήμα της Συρίας, «τρέχουν» εξελίξεις, με την Τουρκία να μην παραιτείται από τον στόχο της νέας εισβολής, σκοντάφτοντας, όμως, στην άρνηση των ΗΠΑ, με τις οποίες αναμετράται και στο εξοπλιστικό πεδίο, αφού προχωρά αποφασιστικά στην αγορά του ρωσικού πυραυλικού συστήματος S-400. Τέλος, στο εσωτερικό πολιτικό τοπίο η απώλεια στις δημοτικές εκλογές των μεγάλων μητροπολιτικών δήμων στο δυτικό κομμάτι της χώρας εγείρει κυρίως ένα διττό ερώτημα: Ποιο είναι το μέλλον της συντηρητικής-εθνικιστικής συμμαχίας και ποιος οι θα είναι επόμενες κινήσεις Ερντογάν στο εσωτερικό της συντηρητικής παράταξης;

Η οικονομία

Τούρκοι και ξένοι οικονομολόγοι αναλύοντας το αποτέλεσμα των δημοτικών εκλογών της προηγούμενης Κυριακής καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η μεγάλη οικονομική ύφεση διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο

στην απώλεια μεγάλων αστικών κέντρων για τη συντηρητική παράταξη. Η άνοδος των τιμών, ο πληθωρισμός, η ανεργία και οι αναταράξεις στο οικονομικό τοπίο στέρψαν από ΑΚΡ και τους συμμάχους του πολύτιμες ψήφους. Η βρετανική εφημερίδα «The Guardian» αναλύοντας το αποτέλεσμα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα δεινά της οικονομίας εσχάτως έφεραν νέο κύμα υποστήριξης του εκδημοκρατισμού της χώρας. Μπορεί τα μέχρι στιγμής δεδομένα να μην επιβεβαιώνουν πλήρως το συμπέρασμα της βρετανικής εφημερίδας,

Η τουρκική λίρα σημειώνει νέα καθοδική πορεία, την ώρα που μεγάλες επιχειρήσεις και το τραπεζικό σύστημα δέχονται πιέσεις από πολλές κατευθύνσεις.

ωστόσο, το σίγουρο είναι ότι οι αναταράξεις στην τουρκική οικονομία δεν έχουν τελειώσει, με τα έκτακτα μέτρα που λαμβάνει η τουρκική κυβέρνηση μέχρι στιγμής δεν έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα. Ξένοι οικονομολόγοι τονίζουν ότι η τουρκική οικονομία χρειάζεται ριζοσπαστικές, διαρθρωτικού χαρακτήρα, μεταρρυθμίσεις. Μέχρι στιγμής η κυβέρνηση επιχειρεί να καθυστερήσει την λήψη αυτών των πρωτοβουλιών, κυρίως εξαιτίας του πολιτικού κόστους που τις συνοδεύει.

Η κατάσταση στην οικονομία εκτός από τις αναταράξεις στο εσωτερικό επιβαρύνεται και από τα μεγάλα ανοικτά μέτωπα της διπλωματίας. Η επόμενη εκλογική αναμέ-

Η μεγάλη οικονομική ύφεση διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην απώλεια μεγάλων αστικών κέντρων για τη συντηρητική παράταξη στις δημοτικές εκλογές, σύμφωνα με ξένους αναλυτές, ενώ ο Guardian έγραψε ότι τα δεινά της οικονομίας έφεραν νέο κύμα ανάγκης εκδημοκρατισμού της χώρας.

τρηση στην Τουρκία θα διεξαχθεί το 2023. Το σίγουρο είναι ότι μέχρι τις επόμενες εκλογές, ο πρόεδρος Ερντογάν θα πρέπει να πάρει νέα μέτρα για την οικονομική κρίση. Το λένε ακόμα και συνεργάτες του: «Ο εκτροχασμός των εξελίξεων στην οικονομία, θα μπορούσε να ανοίξει τον δρόμο για απρόβλεπτες εξελίξεις. Οι ψηφοφόροι έστειλαν ένα πρώτο προειδοποιητικό μήνυμα στον Ερντογάν και στο ΑΚΡ. Δεν πρόκειται για χαστούκι, αλλά για φιλική προειδοποίηση», σύμφωνα με τον πρώην σύμβουλό του, Ακίφ Μπεκί. Σε περίπτωση που δεν ελεγχθεί η νέα κρίση, ο κ. Ερντογάν θα μπορούσε να βρει εαυτόν σε «αχαρτογράφητα νερά» και πολύ σύντομα».

Ουάσιγκτον και Курδικό

Από την πλευρά του ο εξόριστος Τζαχίντ Μερβάν προσθέτει στη λίστα και το курδικό ζήτημα: «Μπορεί στο εσωτερικό της Τουρκίας, γενικώς, να υπάρχει ηρεμία, ωστόσο το βόρειο τμήμα της Συρίας είναι ηφαίστειο έτοιμο να εκραγεί», λέει ο Μερβάν. Πολύ πρόσφατα το курδικό αυτονομιστικό κίνημα και οι συμμαχικές δυνάμεις κατάφεραν να δώσουν τέλος στην εξουσία του Ισλαμικού Κράτους. Τώρα εστιάζουν σε δύο εγχειρήματα: Στην αντιμετώπιση των πυρήνων του Ισλαμικού Κράτους σε διάφορα αστικά κέντρα και στην οικοδόμηση αυτόνομης δομής στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας.

Οι Κούρδοι συζητούν αυτό το ενδεχόμενο με τη Δαμασκό και τις ξένες δυνάμεις, δίχως μέχρι στιγμής να έχουν εξασφαλίσει κάποιο θετικό αποτέλεσμα.

Το εγχείρημα των Κούρδων, η ανάδυση ενός αυτόνομου, δημοκρατικού και πολυπολιτισμικού κράτους στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας σκοντάφτει πάνω στην άρνηση της Τουρκίας. Η Άγκυρα χαρακτηρίζει το όλο εγχείρημα ως ένα νέο «προπύργιο» της τρομοκρατίας στα σύνορα Τουρκίας-Συρίας και με αυτό σαν πρόφαση προετοιμάζεται για νέα στρατιωτική εισβολή στη βόρεια Συρία. Το τουρκικό σχέδιο μέχρι στιγμής δεν έχει δρομολογηθεί κυρίως εξαιτίας της έντασης στη σχέση με την Ουάσιγκτον. Μπορεί πριν από λίγους μήνες, ο Ντόναλντ Τραμπ να ανακοίνωσε την απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων από τη Συρία, ωστόσο, οι εξελίξεις υποχρεώνουν την Ουάσιγκτον να κλείσει με αποφασιστικότητα την πόρτα στο ενδεχόμενο μιας νέας τουρκικής εισβολής στη Συρία. Γι' αυτό προειδοποίησε ο Μάικ Πομπέο στη συνάντησή με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου την προηγούμενη εβδομάδα στην Ουάσιγκτον. Η αντιπαράθεση ΗΠΑ-Τουρκίας φτάνει σταδιακά στο σημείο της ριζικής αναθεώρησης των σχέσεών τους και με αφορμή την αγορά των S-400 την Άγκυρα, με τον Αμερικανό αντιπρόεδρο να προειδοποιεί αυστηρά την περασμένη εβδομάδα την τουρκική κυβέρνηση. Εν ολίγοις Συρία, Курδικό και σχέσεις με ΗΠΑ έχουν «στρώσει ναρκοπέδιο» τον Ταγίπ Ερντογάν, καθώς απρόσμενες κινήσεις θα θέσουν σε κίνδυνο το μέλλον της τουρκικής οικονομίας και φυσικά τις ευάλωτες πολιτικές ισορροπίες στο εσωτερικό της χώρας.

Νέο σχήμα ενόψει;

«Μετά τις δημοτικές εκλογές θα δημιουργηθεί ένα ενωτικό κίνημα, το οποίο θα αγκαλιάσει ολόκληρη την κοινωνία. Οι θρησκευόμενοι, οι οπαδοί του κοσμικού κράτους, οι Κούρδοι εθνικιστές και οι Τούρκοι εθνικιστές θα συναντηθούν σε αυτό», διακήρυξε μετά το κλείσιμο των καλών, ο Ατλιγκάν Μπαγιάρ στενός συνεργάτης του πρώην πρωθυπουργού, Αχμέτ Νταβούτογλου. Είχαμε γράψει σχετικά ότι στο εσωτερικό του ΑΚΡ επικρατεί μεγάλος αναβρασμός, με στελέχη να έχουν επικεντρωμένη την προσοχή τους στις επόμενες κινήσεις της ηγετικής τριάδας Γκιουλ, Νταβούτογλου και Μπαμπατζάν. Όλα δείχνουν ότι τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών συμβάλουν στην ανάπτυξη νέας δυναμικής του εγχειρήματος της δημιουργίας ενός κεντρικού πολιτικού φορέα. Ο πρόεδρος Ερντογάν αντιμετωπίζει κι άλλες εσωκομματικές προκλήσεις. Η ηγεσία, οι τοπικές οργανώσεις του ΑΚΡ παρουσιάζουν σημάδια κόπωσης και στην Άγκυρα κανείς δεν μπορεί αν εγγυηθεί το μέλλον της συνεργασίας του ΑΚΡ με τους Γκρίζους Λύκους και τους εκπροσώπους του τουρκικού βαθέως κράτους. Πάντως, ο πρόεδρος Ερντογάν ετοιμάζεται για σειρά πρωτοβουλιών. Έτσι την επόμενη περίοδο δεν πρέπει να αποκλείονται αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα και στη δομή των τοπικών αυτοδιοικήσεων της χώρας.

ΟΛΟΤΕΛΑ ΝΕΟ LEXUS UX

ΑΥΤΟΦΟΡΤΙΖΟΜΕΝΟ ΥΒΡΙΔΙΚΟ

ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

Ανακαλύψτε το στο www.lexus.com.cy

Από €32,800
ή €377*/μήνα

3 ΧΡΟΝΙΑ ΔΩΡΕΑΝ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΗ

LEXUS FLEX

Lexus Cyprus, Λεωφ. Γρίβα Διγενή, Έγκωμη, Λευκωσία T 22593838

info@lexus-cyprus.com

[f](#) [v](#) [@](#) LexusCyprus

Κατανάλωση καυσίμων (συνδ.): 4.1 l/100 κμ. Εκπομπή CO₂ (συνδ.): 94 γρ./κμ.

* Η μηνιαία δόση υπολογίζεται βάσει του σχεδίου Lexus Flex, με προκαταβολή 25% και υπόκειται στην έγκριση Τράπεζας. ** Εξασφαλίζεται μέσω του δωρεάν προγράμματος Hybrid Health Check, μόνο σε εγκεκριμένα συνεργεία Lexus.

10 ΧΡΟΝΙΑ
ΕΓΓΥΗΣΗ ΥΒΡΙΔΙΚΗΣ ΜΠΑΤΑΡΙΑΣ **

LEXUS
EXPERIENCE AMAZING

Βραδυπορούσα η κυπριακή Θέμιδα

Ο δικαστικός Γολγοθάς μιας αστικής υπόθεσης στο Ανώτατο Δικαστήριο με μέσο όρο αναμονής εκδίκασης 2.300 μέρες

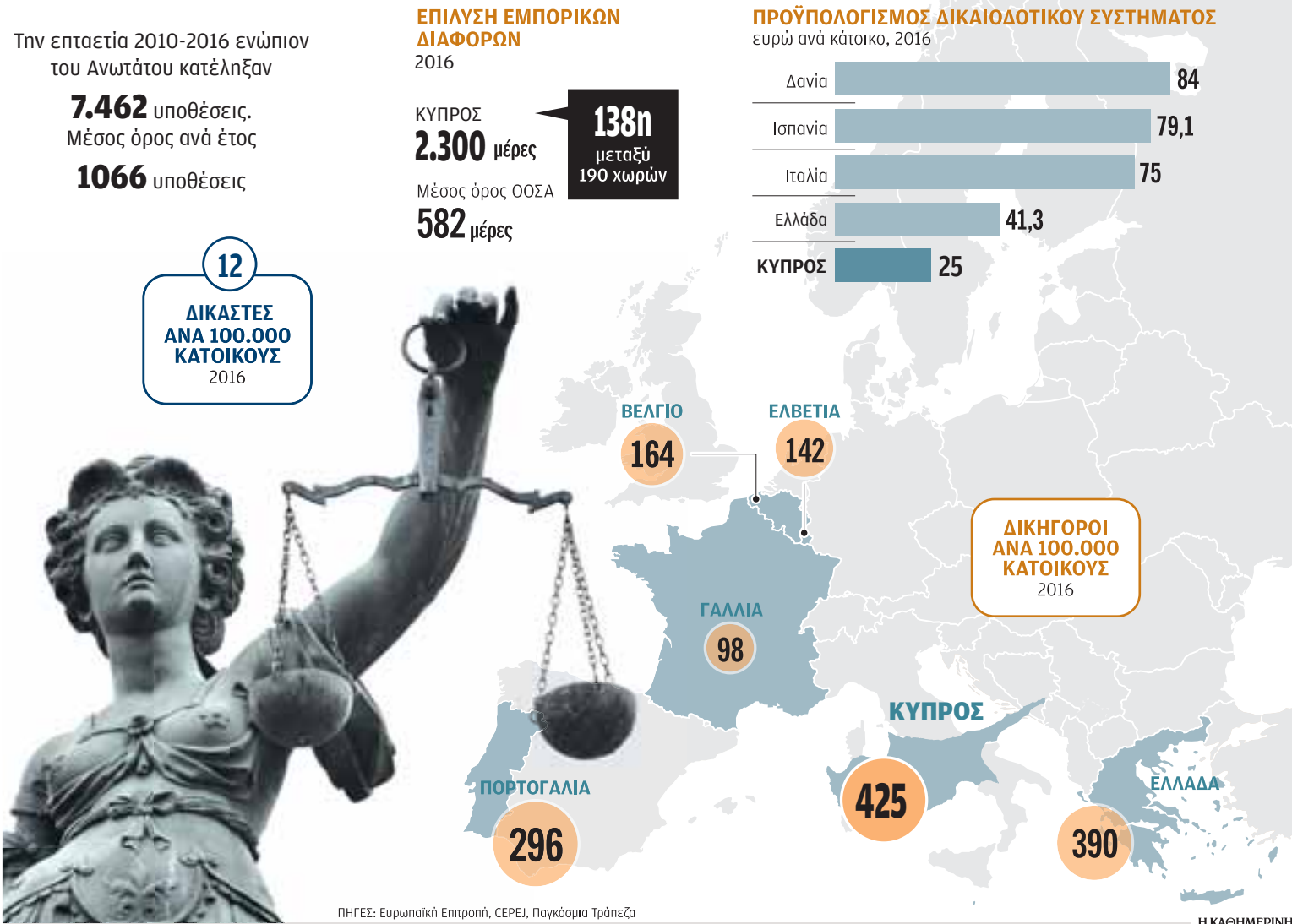
Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Οι πρόσφατες αναταραχές στον χώρο της δικαιοσύνης μπορούν να θεωρηθούν και ως παρωνυχίδα, στα συσσωρευμένα προβλήματα που αντιμετωπίζει το κεφάλαιο απονομής της Δικαιοσύνης στην Κύπρο. Προβλήματα με ευρύτερες προεκτάσεις και επιπτώσεις, σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο που δημιουργούν χάσμα μεταξύ κοινωνικών στρωμάτων και δικαιοσύνης. Η ανάγκη ριζικού εκσυγχρονισμού του δικαστικού συστήματος της Κύπρου δεν είναι κάτι που προέκυψε τα τελευταία χρόνια. Κατά διαστήματα μελέτες που έχουν δει το φως της δημοσιότητας, με συγγραφείς πρόσωπα που υπηρέτησαν την κυπριακή Θέμιδα από ανώτατα πόστα, έχουν εντοπίσει τις χρόνιες παθολογίες και στρεβλώσεις του εγκώριου δικαστικού μηχανισμού, ωστόσο, μέχρι σήμερα, χωρίς να αποτελεί υπερβολή να υποστηριχθεί, τα βήματα που έχουν γίνει είναι από ελάχιστα έως καθόλου. Ένα από τα μελανά σημεία για την κυπριακή δικαιοσύνη είναι ο χρόνος που απαιτείται, προκειμένου να τελεσιδικήσει μια υπόθεση. Με βάση μελέτες που έχουν γίνει κατά καιρούς, με πιο πρόσφατη αυτή των Ιρλανδών εμπειρογνώμων, δείχνουν πως το Ανώτατο Δικαστήριο αποτελεί τον αδύναμο κρίκο για τον χρόνο εκδίκασης μιας υπόθεσης. Μπορεί οι αριθμοί να φαντάζουν εξωπραγματικοί για τον πολίτη που δεν έχει επαφή με το δικαστικό σύστημα, αλλά για μια υπόθεση που θα καταλήξει στο Ανώτατο Δικαστήριο, απαιτούνται 6,3 χρόνια ή 2.300 μέρες. Χρόνος υπερβολικά μεγάλος αν ληφθεί υπόψη ότι ένας μεγάλος αριθμός, αφορά υποθέσεις οικονομικής φύσεως που σχετίζονται με επιχειρηματικές και επενδυτικές δραστηριότητες με ό,τι μπορεί να συνεπάγεται αυτό.

Ο Γολγοθάς

Αν κάποιος θελήσει να σχηματίσει μια εικόνα, για το εύρος του προβλήματος με τις χρόνιες καθυστερήσεις, αρκεί μια απλή ανάγνωση των ευρημάτων των Ιρλανδών εμπειρογνώμων. Τα συμπεράσματα

Η Θέμιδα με τα μάτια της στατιστικής

για την υψηλότερη βαθμίδα δικαιοσύνης στην Κύπρο, το Ανώτατο Δικαστήριο, είναι απογοητευτικά. Με βάση τα ευρήματα μια αστική υπόθεση που θα καταλήξει στο Ανώτατο Δικαστήριο π.χ. το 2019 θα τελεσιδικήσει το 2025. Επί του προκειμένου, κατατοπιστικά είναι τα στοιχεία των Ιρλανδών για τον αριθμό των υποθέσεων στο Ανώτατο, την περίοδο 2010-2016. Την επταετία ενώπιον του Ανωτάτου κατέληξαν 7.462 υποθέσεις αστικές, ποινικές και οικογενειακές. Μέσος όρος κατά έτος 1066 υποθέσεις. Το πλέον ανησυχητικό που εντοπίζεται για τη συ-

κεκριμένη περίοδο είναι πως οι νέες υποθέσεις στο Ανώτατο είχαν αυξητική τάση (2010, 851 υποθέσεις – 2016, 1213 υποθέσεις). Αριθμός ιδιαίτερα μεγάλος ένεκα και της ευκολίας προσφυγής, όπως επισημαίνουν οι εμπειρογνώμονες. Το μέγεθος του προβλήματος γίνεται περισσότερο ευδιάκριτο εάν συγκριθεί η κυπριακή δικαστική πραγματικότητα με την ευρωπαϊκή. Με βάση στοιχεία μια αστική υπόθεση που στην Κύπρο πρέπει να διανύσει 2.300 μέρες για να τελεσιδικήσει, στις χώρες του ΟΟΣΑ ο αντίστοιχος χρόνος είναι 582 μέρες.

Ο συνωστισμός στο Ανώτατο Δικαστήριο αποδίδεται σε μια σειρά παραγόντων που έχουν να κάνουν με το οικονομικό περιβάλλον της επταετίας 2010-2016, αλλά και πρακτικές διεκπεραίωσης του όγκου εργασίας. Ως πρώτος λόγος καταγράφεται η οικονομική κρίση του 2013 με αύξηση των υποθέσεων που έφθασαν ενώπιον του Ανωτάτου. Ακολουθούν: το απεριόριστο δικαίωμα προσφυγής στην Κύπρο, το οποίο ευνοείται από το δικαστικό σύστημα, το ύψος των τελών που απαιτούνται για την άσκηση προσφυγής που θεωρείται ότι είναι κα-

μπλό, η αντίληψη ότι η έφεση μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μια τακτική καθυστέρησης.

Ποινικές υποθέσεις

Σαφώς καλύτερη είναι η εικόνα που παρουσιάζουν τα δικαστήρια που εκδικάζουν ποινικές υποθέσεις. Και εδώ τα ευρήματα της έκθεσης των Ιρλανδών εμπειρογνώμων εντοπίζουν καθυστερήσεις, όμως απέχουν παρασάγγας από αυτές του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Για την ίδια περίοδο (2010-2016) καταγράφεται μια σημαντική μείωση στις υποθέσεις ενώπιον των ποινικών

Ο «μεγάλος ασθενής» για το κυπριακό δικαστικό σύστημα εμφανίζεται να είναι το Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο λόγω του όγκου εργασίας του, παρουσιάζει καθυστερήσεις πρωτόγνωρες για τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

δικαστηρίων που φθάνει έως και το 40%. Σε απόλυτους αριθμούς οι υποθέσεις που οδηγήθηκαν για εκδίκαση το 2010, ήταν 117.496, ενώ το 2016 μειώθηκαν στις 70.158. Μείωση παρατηρείται και στις υποθέσεις που βρισκόντουσαν σε εκκρεμότητα κάθε χρονιά. Το 2010 δεν εκδικάσθηκαν 73.142 υποθέσεις, ενώ το 2016 μειώθηκαν στις 56.114.

Αστικές υποθέσεις

Αυξητική είναι η εικόνα που καταγράφεται στο κομμάτι εκδίκασης των αστικών υποθέσεων, κάτι που και εδώ αποδίδεται στην οικονομική κρίση του 2013. Η αύξηση των καθυστερήσεων στην εκδίκαση των αστικών υποθέσεων, από το 2010 είναι της τάξης του 83%. Ως κύριος λόγος καθυστέρησης των αστικών υποθέσεων προβάλλεται η περιπλοκότητα των υποθέσεων. Από το 2014 έως και το 2016, τα αστικά δικαστήρια εμφανίζονται να εκδικάζουν το σύνολο των υποθέσεων που παρουσιάζονται ενώπιον της Δικαιοσύνης, για τη συγκεκριμένη περίοδο.

Οικογενειακό δικαστήριο

Το μόνο Δικαστήριο που εμφανίζεται να μην παρουσιάζει τον αριθμό των καθυστερήσεων υποθέσεων των άλλων Δικαστηρίων είναι το Οικογενειακό. Η έρευνα που έγινε έδειξε πως δεν υπάρχει σημαντική αύξηση του αριθμού των υποθέσεων που εκκρεμούν από το 2010. Το άλλο θετικό στοιχείο είναι πως το Οικογενειακό είναι σε θέση να διεκπεραιώνει σχεδόν το σύνολο των υποθέσεων που παρουσιάζονται ενώπιον του, σε ετήσια βάση.

Αδυναμία Κομισιόν για πολιτική λύση στο προσφυγικό

Σε δεινή θέση η Κύπρος, η οποία προχωρά στη δημιουργία νέου κέντρου προσωρινής υποδοχής προσφύγων με αίτημα την αρωγή της Ε.Ε.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η πρόσφατη επίσκεψη του Επιτρόπου Μετανάστευσης Εσωτερικών Υποθέσεων και Ιθαγένειας της Ε.Ε., Δημήτρη Αβραμόπουλου στη Λευκωσία, δεν φαίνεται να πρόσθεσε μια θετική πινελιά στο οξύ πρόβλημα που αντιμετωπίζει και η Κύπρος, με τις προσφυγικές ροές. Η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, καθώς και η τάση που καταγράφεται, εντείνουν το κλίμα ανησυχίας που επικρατεί σε πολιτικό επίπεδο, μιας και τα μέτρα που λαμβάνονται από πλευράς Ε.Ε. χαρακτηρίζονται επιδερμικά. Εν τη απουσία Αυτόματου Μηχανισμού Κατανομής (ΑΜΚ) των προσφυγικών ροών, η κυβέρνηση, προκειμένου να διαχειριστεί την κατάσταση που δημιουργείται από τις συνεχιζόμενες αφίξεις προσφύγων, προχωρά στη δημιουργία ενός ακόμη Κέντρου Προσωρινής Υποδοχής, το οποίο, ωστόσο, όπως πιστεύεται, δεν πρόκειται να αμβλύνει την υφιστάμενη κατάσταση.

Η εικόνα που επικρατεί στον ευρωπαϊκό νότο, στο θέμα του προσφυγικού, αποδίδεται εν πολλοίς στην αδυναμία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να δώσει πολιτική λύση στο πρόβλημα που έχει προκληθεί, κάτι που οδηγεί τα επηρεαζόμενα κράτη να αναζητούν άλλες επιλογές. Στο πνεύμα αυτό κινείται και η Λευκωσία, με τον υπουργό Εσωτερικών να έχει ξεκινήσει επαφές, σε διμερές επίπεδο, με άλλα κράτη μέλη για υποδοχή και φιλοξενία προσφύγων στο έδαφός τους. Ήδη επαφές έχουν γίνει με την Πορτο-

Κατά την τελευταία επίσκεψη του Δημήτρη Αβραμόπουλου στη Λευκωσία, ο υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Πετρίδης έθεσε την πάγια θέση της κυβέρνησης για πολιτική λύση στο θέμα του προσφυγικού ζητήματος, ζητώντας υπό τις περιστάσεις τη στήριξη της Ε.Ε για την διαχείριση των ροών που φθάνουν στην Κύπρο.

γαλία, ενώ σε επίπεδο Υπουργείου Εξωτερικών το όλο θέμα τέθηκε προς την πλευρά του Λιβάνου για αύξηση των συνοριακών ελέγχων.

Η συνδρομή της Ε.Ε.

Κατά την τελευταία συνάντηση Δημήτρη Αβραμόπουλου με τον Κωνσταντίνο Πετρίδη, ο Ευρωπαίος Επίτροπος ενημερώθηκε από τον ΥΠΕΣ πως η κατάσταση με τις προσφυγικές ροές παραμένει ανησυχητική, με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν να δείχνουν πως η όλη κατάσταση τείνει να καταστεί μη διαχειρίσιμη. Οι εκτιμήσεις που επικρατούν στη Λευκωσία για πολιτική λύση και αναθεώρηση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΚΕΣΑ), δεν είναι ενθαρρυντικές κάτι που αναγκάζει την κυβέρνηση να στραφεί στην πεπατημένη πρακτική δημιουργίας, ενός νέου Κέντρου Προσωρινής

Με βάση επίσημα στοιχεία οι προσφυγικές ροές που καταλήγουν στην Κύπρο ανέρχονται στις 23 χιλιάδες άτομα εκ των οποίων οι 11 χιλιάδες είναι με καθεστώς προστασίας και οι υπόλοιπες 12 χιλιάδες να εκκρεμούν οι αιτήσεις τους.

Υποδοχής, το οποίο ουσιαστικά θα διαχειριστεί και δεν θα επιλύσει ένα σοβαρό πρόβλημα στη ρίζα του. Η Λευκωσία έχει θέσει και επίσημα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το αίτημα για βοήθεια, τόσο στο χρηματοδοτικό κομμάτι όσο και σε ζητήματα τεχνολογίας. Με βά-

ση τους πρώτους υπολογισμούς, το νέο Κέντρο Προσωρινής Υποδοχής θα κοστίζει περίπου 6 εκατ. ευρώ και ήδη αναζητούνται χώροι για την ανέγερσή του. Αυτό το οποίο έχει προταθεί από κυπριακής πλευράς είναι η αποστολή ομάδας της Ε.Ε., με ειδικούς για το στήσιμο του νέου Κέντρου. Επίσης, έχει ζητηθεί η αποστολή εξειδικευμένου προσωπικού για τις διαδικασίες εξέτασης των νέων αιτημάτων, το οποίο θα συνδράμει το έργο της Υπηρεσίας Ασύλου που αδυνατεί να ανταποκριθεί στον όγκο εργασίας που υπάρχει.

Οικονομική Βοήθεια

Παρά τα όσα είχαν ειπωθεί, κατά την τελευταία επίσκεψη του Δημήτρη Αβραμόπουλου στη Λευκωσία, η Ε.Ε. δεν έχει δώσει ένα ποσό 80 εκατ. ευρώ. Ποσό που λαμβάνουν όλα τα κράτη μέλη, είναι προϋπο-

λογισμένο και προέρχεται από το Ταμείο Ασύλου. Όπως υποστηρίζεται, από πλευράς Ε.Ε., το μόνο ποσό που δόθηκε ήταν 3,5 εκατ. ευρώ από τα 7 εκατ. ευρώ που ζήτησε η Λευκωσία, κατά την προτελευταία επίσκεψη του Επιτρόπου Μετανάστευσης Εσωτερικών Υποθέσεων και Ιθαγένειας, για διαφορετικές δράσεις στο προσφυγικό. Ποσό που διατέθηκε για βελτίωση του Κέντρου Προσωρινής Υποδοχής «Πουρνάρα» στην Κοκκινотριμιθιά.

Οι ροές

Με βάση τα τελευταία στοιχεία που υπάρχουν στην Υπηρεσία Ασύλου στην Κύπρο βρίσκονται 23 χιλιάδες πρόσφυγες, από τους οποίους οι έντεκα χιλιάδες με καθεστώς προστασίας και οι δώδεκα χιλιάδες με εκκρεμείς αιτήσεις. Με βάση την τάση που καταγράφεται μηνιαίως εκφράζονται εκτιμήσεις ότι μέχρι το τέλος του 2019 ο συνολικός αριθμός ενδεχομένως να ανέλθει στις 30 χιλιάδες. Τον Ιανουάριο του 2019 οι αιτήσεις ασύλου ανήλθαν στις 1090, σε σχέση με 440 τον αντίστοιχο μήνα του 2018. Αύξηση 148%. Στη λογική των στοιχείων που υπάρχουν εδράζεται και η θέση της Λευκωσίας, πως η δημιουργία νέων Κέντρων δεν θα επιλύσει το πρόβλημα. Ο μέγιστος αριθμός φιλοξενίας ενός Κέντρου ανέρχεται σε χίλια άτομα, όσος δηλαδή ο μέσος όρος αφίξεων για τους πρώτους μήνες του 2019, χωρίς να υπολογίζεται η καλοκαιρινή περίοδος, που εκφράζονται ανησυχίες πως οι αφίξεις θα αυξηθούν.

Τα Κατεχόμενα

Ένα επιπλέον ανησυχητικό στοιχείο που αναδεικνύεται από τα στοιχεία αφορά τις νέες ροές από τα Κατεχόμενα. Τα προβλήματα, που προκαλούνται από τα νεκρά σημεία κατά μήκος της πράσινης γραμμής, επιτείνουν ειδικά με τις προσφυγικές ροές από την Αφρική. Για το 2018 καταγράφηκαν 500 νέες αφίξεις, από την πλευρά των Κατεχομένων με χώρα αναχώρησης το Καμερούν, σε σχέση με 70 το 2016 και 110 το 2017. Η κατακόρυφη αύξηση ροών από Αφρική αποδίδεται στην ύπαρξη κυκλωμάτων, αλλά και στην τακτική της Ιταλίας να αυξήσει τους ελέγχους σε ροές από την αφρικανική ήπειρο. Ένα άλλο στοιχείο που προκαλεί προβληματισμό και ανησυχία, σε πολιτικό επίπεδο, είναι οι νέες αφίξεις κατά φύλο. Στο Κέντρο Προσωρινής Υποδοχής «Πουρνάρα» για τους δύο πρώτους μήνες του 2019, μεταφέρθηκαν 401 άτομα εκ των οποίων οι 363 είναι άνδρες. Από τις αρχές ασφαλείας της Δημοκρατίας, η τάση αυτή δεν περνά απαρατήρητη και εκφράζονται ήδη υπονοίες ότι η αύξηση του ενήλικου ανδρικού πληθυσμού, των νέων αυξήσεων από Συρία να σχετίζεται με την ανακατάληψη περιοχών των Ισλαμικού Κράτους από δυνάμεις του πρόεδρου της Συρίας, Μπασάρ αλ-Ασαντ.

Σκοντάφτουν στη δικαιοσύνη οι επενδύσεις

Μόνο το 0,12% του ΑΕΠ της χώρας στα δικαστήρια - Χρειάζονται μέχρι και 8 χρόνια για να λυθούν διαφορές μέσω δικαστηρίων

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τα στοιχεία από τον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον τομέα της Δικαιοσύνης που δημοσιεύτηκε το 2018 και αφορά το δικαστικό έτος 2016 (EU 2018 Justice Scoreboard) δείχνουν ότι η Κύπρος κατατάσσεται πρώτη από το τέλος λόγω του πιο ψηλού χρόνου που χρειάζεται για την επίλυση διαφορών και απονομής δικαιοσύνης. Τα δεδομένα δείχνουν πως για να επιλυθεί μία διαφορά μέσω δικαστηρίων χρειάζονται περίπου 2.800 μέρες, που αντιστοιχεί σε 8 χρόνια. Παράλληλα, όσον αφορά στην επίλυση εμπορικών υποθέσεων, ο δείκτης Doing Business δείχνει πως στην Κύπρο χρειάζεται επίσης ένα μεγάλο χρονικό διάστημα που φτάνει τις 1.100 μέρες. Ανάμεσα σε 190 χώρες παγκοσμίως, ο χρόνος διεκπεραίωσης εμπορικών υποθέσεων (contract enforcement) στη Γουινέα-Μπισσάου και το Σουρινάμ φτάνουν τα 3 χρόνια , ήτοι 1.095 ημέρες. Τόσος είναι ο χρόνος που χρειάζεται και η Κύπρος. Στον δείκτη του Doing Business συγκεκριμένα, κατατάσσεται στη θέση 138 από το σύνολο των 190 χωρών και καταλαμβάνει την πρώτη από το τέλος θέση ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες και τις χώρες της Κεντρικής Ασίας (138).

Στο πλαίσιο συνεδρίου της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου που διοργάνωσε η Ένωση Οικονομολόγων Κύπρου (ΕΟΚ), με θέμα «οι καθυστερήσεις στην Κύπρο στην απονομή δικαιοσύνης, οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις και οι επερχόμενες αλλαγές», η απερχόμενη διοικήτρια της Κεντρικής Τράπεζας Χρυστάλλα Γιωρκάτζη

τόνισε πως ο χρόνος εκδίκασης μιας υπόθεσης συνδυάζεται ευθέως με την ανάπτυξη και την οικονομική διάσταση της λειτουργίας της Δικαιοσύνης. Σύμφωνα με την πρώην ελέγτρια, στις ευρωπαϊκές και διεθνείς αξιολογήσεις που είναι διαθέσιμες σε εν δυνάμει επενδυτές, η λειτουργία της Δικαιοσύνης αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα, τον οποίο θα συνυπολογίσουν στην απόφασή τους για το αν θα επενδύσουν ή όχι σε μια χώρα, που στην προκειμένη περίπτωση, είναι η Κύπρος. «Η καθυστέρηση στην απονομή Δικαιοσύνης είναι απο-

Σε ό,τι αφορά τον δείκτη του αριθμού δικαστών ανά 100.000 κατοίκους, η χώρα διαθέτει 12 δικαστές, ενώ στην Ε.Ε. ο μέσος όρος ανέρχεται σε 20.

τρεπτικός παράγοντας για έναν υποψήφιο επενδυτή», ανέφερε χαρακτηριστικά, κι αυτό γιατί, «η πολυετής δικαστική περιπλάνηση μειώνει τον δείκτη της ασφάλειας δικαίου. Ο κάθε επενδυτής θέλει να γνωρίζει πόσο χρόνο χρειάζεται μια δικαστική αντιδικία για να ολοκληρωθεί. Εάν για την έκδοση μιας κρίσιμης απόφασης απαιτούνται πολλά χρόνια, τότε καθίσταται αδύνατος ο επενδυτικός σχεδιασμός και το επενδυτικό ενδιαφέρον μπορεί να χαθεί».

Την αδήριτη ανάγκη για μεταρρύθμιση των δικαστηρίων τόνισαν και τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που

Την αδήριτη ανάγκη για μεταρρύθμιση των δικαστηρίων τόνισαν και τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που επισκέφθηκαν την Κύπρο στο πλαίσιο της έκτης αποστολής μεταπρογραμματικής εποπτείας της Κύπρου.

επισκέφθηκαν την Κύπρο από στο πλαίσιο της έκτης αποστολής μεταπρογραμματικής εποπτείας της Κύπρου. «Οι ακόμη ευνοϊκές οικονομικές συνθήκες παρέχουν ένα παράθυρο ευκαιρίας για ενίσχυση του ρυθμού των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων προς τόνωση της δυναμικής ανάπτυξης. Βασική προτεραιότητα για την Κύπρο είναι η δικαστική μεταρρύθμιση, η οποία είναι απαραίτητη για τη λειτουργία της οικονομίας. Αυτό αφορά την αύξηση της εξειδίκευσης των δικαστηρίων, την εκκαθάριση της μεγάλης συσσώρευσης υποθέσεων και την αναθεώρηση των παρωχημένων κανόνων πολιτικής δικονομίας. Κάτι τέτοιο θα έχει επίσης

θετικό αντίκτυπο στην πειθαρχία αποπληρωμής των δανείων από τους δανειολήπτες», υπογραμμίζεται στη δήλωση των κλιμακίων της Κομισιόν και της ΕΚΤ.

Στην 73η θέση

Βάσει της παρουσίας του οικονομολόγου και πρώην γενικού διευθυντή της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας Μάριο Κληρίδη, η Κύπρος βρίσκεται στην 73η σε παγκόσμια κλίμακα αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του νομικού πλαισίου για την επίλυση διαφορών. Βάσει της διαθέσιμης λίστας, η Αρμενία, η Ουγκάντα, το Καζακστάν, η Κόστα Ρίκα και η Ζάμπια καταγράφουν καλύτερες

επιδόσεις, ενώ το Καμερούν, η Τζαμάικα, η Τυνησία και η Σρι Λάνκα χειρότερες.

Στην 70ή θέση βρίσκεται η Κύπρος βάσει της ίδιας έρευνας αναφορικά με την ικανότητά της να υιοθετεί ψηφιακά επιχειρηματικά μοντέλα, με την Ταϊλάνδη, τη Σερβία και την Κόστα Ρίκα να καταγράφουν καλύτερες επιδόσεις. Χειρότερες επιδόσεις έχουν το Βιετνάμ και η Τσεχία.

Ωστόσο, όσον αφορά στη δυνατότητα του πολίτη να προσφύγει στη δικαιοσύνη και να κερδίσει υποθέσεις εναντίον του κράτους, η Κύπρος κατατάσσεται στην 32η θέση βάσει των ίδιων στοιχείων.

12 δικαστές ανά 100.000

Μιλώντας ο τέως δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου Γιώργος Ερωτοκρίτου ανέφερε πως ανέκαθεν υπήρχε μειωμένη απόδοση πόρων στα δικαστήρια και η Πολιτεία ανέκαθεν θεωρούσε τα δικαστήρια μη παραγωγικό τομέα. Ως αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος, κατά τη γνώμη του δεν γίνονταν οι απαιτούμενες επενδύσεις και βάσει των στοιχείων που παρουσίασε, η απόδοση πόρων από το κράτος είναι η χαμηλότερη στην Ε.Ε. Ως παράδειγμα έφερε άλλες χώρες της Ε.Ε., όπως το Λουξεμβούργο και το Ηνωμένο Βασίλειο που ξοδεύουν 160 - 180 ευρώ ανά κάτοικο για τη λειτουργία των δικαστηρίων, με την Κύπρος να διαθέτει μόνο 25 ευρώ ανά κάτοικο.

Αναφορικά με το ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος που ξοδεύεται για τα δικαστήρια, ο κ. Ερωτοκρίτου παρουσίασε στοιχεία που πάλι η Κύπρος καταλαμβάνει την τελευταία θέση. Συγκεκριμένα, ανέφερε το Βέλγιο που είναι

στην πρώτη θέση και ξοδεύει το 0,65% του ΑΕΠ του, με την Κύπρο να ξοδεύει μόλις το 0,12% και το μέσο όρο της Ε.Ε. να είναι στο 0,32%.

Σε ό,τι αφορά τον δείκτη του αριθμού δικαστών ανά 100.000 κατοίκους, η Κύπρος είπε ότι διαθέτει 12 δικαστές, ενώ στην Ε.Ε. ο μέσος όρος ανέρχεται σε 20. Στη Σλοβενία, την Κροατία, το Λουξεμβούργο και το Βέλγιο ο αριθμός δικαστών κυμαίνεται μεταξύ 40 - 50 άτομα. Η Κύπρος από 117 δικαστές, θα έπρεπε να έχει τουλάχιστον 170 κατά τον ίδιο.

Κατάληγοντας, ο κ. Ερωτοκρίτου προσπάθησε να «ισορροπήσει» τα στατιστικά που θέτουν την Κύπρο στις τελευταίες θέσεις σχεδόν σε κάθε τομέα, λέγοντας πως παρά τα πενιχρά μέσα, η ποιότητα της δικαιοσύνης στην Κύπρο παραμένει σε ψηλά επίπεδα και ότι η δικαιοσύνη στάθηκε στο ύψος της κατά την κρίση. Εκείνο που κάκισε είναι τους ρυθμούς απονομής δικαιοσύνης και ότι η κρίση ήταν απλώς αφορμή για να βγουν στην επιφάνεια τα διαχρονικά προβλήματα των Δικαστηρίων. «Με προτροπή Τρόικας αποταθήκαμε για τεχνική βοήθεια από την Ε.Ε. για ετοιμασία της έκθεσης του 2016 για τα λειτουργικά προβλήματα. Υπάρχει η δέσμευση της πολιτείας για υποστήριξη της μεταρρύθμισης. Ουσιαστικά η μεταρρύθμιση ξεκίνησε το 2016, με την Έκθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Μέχρι σήμερα ξεκίνησαν ή θα ξεκινήσουν 18 έργα και δράσεις για μεταρρύθμιση, με τα 9 να είναι πλήρως χρηματοδοτημένα και τα άλλα 9 να καλύπτονται από εθνικά κεφάλαια. Τα τέσσερα έχουν ήδη ολοκληρωθεί», κατέληξε.

ΕΡΓΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ (ΔΡΑ.Σ.Ε.)

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο συγχρηματοδοτεί δράσεις σχολικής και κοινωνικής ένταξης σε 96 σχολικές μονάδες παγκύπρια, προδημοτικής, δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης, στηρίζοντας έτσι 15.000 μαθητές.

Προσφέρονται δωρεάν προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και δημιουργικής απασχόλησης προς μαθητές και γονείς, καθώς και υποστηρικτικός εξοπλισμός στα σχολεία. Παράλληλα λειτουργούν κέντρα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε όλα τα σχολεία, προσφέροντας ατομική στήριξη και βιωματικά εργαστήρια σε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ
ΖΩΗ

Χρειάζεται αλλαγή κουλτούρας στη δικαιοσύνη

Για τις καθυστερήσεις στις δικαστικές αποφάσεις και όχι μόνο μιλάνε στην «Κ» ο Παύλος Παναγή, ο Kerim Fuad και ο Anthony Bate

Συνέντευξη στον

ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΥΚΑΡΙΔΗ

Οι **Queen's Counsels** (QC) Παύλος Παναγή, Kerim Fuad και ο δικαστής Anthony Bate μιλούν στην «Κ» για τις αδυναμίες, αλλά και τις δυνατότητες της κυπριακής δικαιοσύνης, καθώς επίσης και για τον ρόλο των ερευνητικών επιτροπών. Στέλνουν μηνύματα αισιοδοξίας, αλλά παροτρύνουν και προς θεσμική υπευθυνότητα.

—Ποια είναι η γνώμη σας για την ποιότητα της δικαιοσύνης στην Κύπρο;

—Παύλος Παναγή: Η άποψή μου, έχοντας μιλήσει σε νομικά συνέδρια στην Κύπρο και συναντώντας δικηγόρους εδώ, είναι ότι μένω εντυπωσιασμένος από το πόσο προσοντούχοι είναι. Η ποιότητα της δικαιοσύνης είναι ιδιαίτερα ισχυρή λόγω της ποιότητας του δικαστικού συστήματος. Η προσοχή στη λεπτομέρεια και η κατανόηση της σημασίας του εθνικού δικαίου, της νομότυπης διαδικασίας, η σημασία του κράτους δικαίου, η παροχή δικαίων ακρόασεων, εμπενούν σε βασμό.

—Θεσμικά η Κύπρος είναι υγιής όσον αφορά την απονομή δικαιοσύνης;

—Παύλος Παναγή: Ναι. Οι άνθρωποι με τους οποίους μιλώ, που ασκούν από τη δικαστική έδρα και από το δικηγορικό σύλλογο, πιστεύουν στο σύστημα. Και πιστεύουν σε μια δίκαιη διαδικασία και κάνουν το καλύτερο δυνατό για να το επιτύχουν. Φυσικά, καταλαβαίνω ότι το κράτος δικαίου είναι υπό κάποια πίεση στην Κύπρο, κάτι το οποίο όμως δεν είναι ασυνήθιστο. Η δουλειά του δικαστή είναι δύσκολη, όποια απόφαση πάρεις, κάποιος θα σε επικρίνει.

—Η εφημερίδα μας ζήτησε πρόσφατα την παραίτηση του Προέδρου του Ανώτατου Δικαστηρίου.

—Παύλος Παναγή: Διάβασα την ιστορία. Πρέπει να πω ότι διαφωνώ. Η άποψή μου είναι ότι αυτό που συμβαίνει, όταν κάποιος επιτίθεται στην προσωπικότητα ενός δικαστή, όταν προσβάλλεται η διαδικασία, μπορεί να υπονομεύσει το κράτος δικαίου. Σε αυτό το νησί έχετε τεράστιες ευκαιρίες για ξένες επενδύσεις από επιχειρήσεις και γι' αυτούς τους ανθρώπους να πιστεύουν ότι δεν πρόκειται να επιτύχουν μια δίκαιη ακρόαση, νομίζω ότι πρέπει να υπάρχουν πολύ ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία. Όχι μόνο ότι κάτι θα μπορούσε να είχε γίνει με διαφορετικό τρόπο, αλλά ότι υπήρχε πράγματι μεροληψία. Ο μόνος τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι να επιστρέψουμε στην απόφαση και να πούμε ότι αυτό δεν ήταν μεμπτό βάσει του νόμου.

—Αυτό που λέει ο γενικός εισαγγελέας είναι ότι ο δικαστής θα έπρεπε να αυτοεξαιρεθεί λόγω οικογενειακών σχέσεων.

—Παύλος Παναγή: Κοιτάζτε είναι δύσκολη δουλειά να είσαι γενικός

εισαγγελέας γιατί έχεις την ευθύνη να είσαι διαχειριστής της δικαιοσύνης αλλά και πολιτικός. Σέβομαι την άποψή του. Ο γενικός εισαγγελέας νομίζω ότι στις πιο πρόσφατες δηλώσεις που έκανε όταν έδωσε στοιχεία στην Επιτροπή Δεοντολογίας της Βουλής δεν πρόταξε άμεσα ότι υπήρξε λειτουργική μεροληψία, αλλά δήλωσε ότι η εμφάνιση μεροληψίας υπονομεύει την εμπιστοσύνη στο κράτος δικαίου. Μπορούμε όλοι να μάθουμε. Και το κάνουμε ο ένας από τον άλλο. Αντιλαμβάνομαι ότι η Κύπρος καταβάλει τεράστιες προσπάθειες για τη βελτίωση της εμπιστοσύνης του κοινού στη δικαιοσύνη. Ο δικαστής Νικολάτος εργάζεται σε σχέση με έναν δικαστικό κώδικα που είναι

“

Ένα προφανές πρόβλημα είναι ότι δεν υπάρχουν αρκετοί δικαστές. Φυσικά, αν δεν υπάρχουν αρκετοί δικαστές, θα έχετε πάντοτε καθυστερημένες αποφάσεις.

κατάλληλος για τον σκοπό αυτό και η κυβέρνηση από την πλευρά της, δημιουργώντας επιτροπή κατά της διαφθοράς, η οποία θα έχει ευρεία εντολή και πρέπει να υποστηριχθεί, διότι οτιδήποτε βελτιώνει την εμπιστοσύνη του κοινού στην απονομή δικαιοσύνης είναι προς όφελος όλων.

—Στην Κύπρο παρατηρούμε σοβαρές καθυστερήσεις στην έκδοση δικαστικών αποφάσεων.

—Kerim Fuad: Ένα προφανές πρόβλημα είναι ότι δεν υπάρχουν αρκετοί δικαστές. Φυσικά, αν δεν υπάρχουν αρκετοί δικαστές, θα έχετε πάντοτε καθυστερημένες αποφάσεις. Ένας από τους μηχανισμούς που αναπτύξαμε στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι να έχουμε δικαστές μερικής απασχόλησης που ονομάζονται *records* ή αναπληρωτές ανώτατοι δικαστές που ασκούν τον ρόλο τους ως δικηγόροι, αλλά σε ορισμένες χρονικές στιγμές του έτους παρακάθονται ως δικαστές. Με εξέπληξε η ακεραιότητα, η ενέργεια, το πάθος και η ποιότητα των δικαστών που συναντήσαμε. Κυρίως επειδή πολλοί από αυτούς είναι νέοι, επειδή όλοι θέλουν να δουν την αλλαγή. Είναι εύκολο να είμαστε αρνητικοί για πράγματα που δεν δουλεύουν. Αλλά υπάρχουν πράγματα που λειτουργούν. Για παράδειγμα προσλαμβάνονται 35 δικαστές, εισάγεται ένα δευτεροβάθμιο επίπεδο δικαιοσύνης για να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ του Επαρχιακού Δικαστηρίου και του Ανώτατου Δικαστηρίου. Αυτό θα βοη-

«Υπάρχει μια κοινή επιθυμία ανάμεσα στους Ε/κ και Τ/κ δικαστές για απόδοση δικαιοσύνης που ξεπερνά τη διαίρεση».

Δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους όρους αναφοράς οι επιτροπές

—Η έρευνα για την κατάρρευση του Συνεργατισμού, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως επιτροπή αλήθειας για οικονομικές και πολιτικές καταστροφές, ποιο ρόλο ή λειτουργία έχει στην κοινωνία;

—Παύλος Παναγή: Έχουμε κάνει πολλές τέτοιες έρευνες στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως την έρευνα για την τραγωδία του Γκρένφελ και την έρευνα για τον πόλεμο στο Ιράκ (Chilcot inquiry). Ο σκοπός δεν είναι, με τον τρόπο που λειτουργεί το δικαστήριο, να αποδοθεί ευθύνη και να επιδικαστούν τα

έξοδα και οι ζημιές, αλλά να διασφαλιστεί ότι στο μέλλον μαθαίνονται τα διδάγματα και ότι η διοίκηση του κράτους βελτιώνεται από τα διδάγματα που έχουν αντληθεί. Μερικές φορές υπάρχει συστημική αποτυχία και όχι προσωπικές αποτυχίες από τον συγκεκριμένο υπουργό Οικονομικών. Αλλά στην πραγματικότητα ο τρόπος με τον οποίο γίνονται τα πράγματα, ο τρόπος με τον οποίο δομείται το σύστημα και οι θεσμοθετημένοι κανονισμοί μπορούν να οδηγήσουν στην επανάληψη πα-

ρόμοιων καταστάσεων στο μέλλον. —Anthony Bate: Δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους όρους αναφοράς τους, αλλά ως μέσο διερεύνησης μπορούν να είναι πολύ χρήσιμοι. —Kerim Fuad: Πρέπει να οργανώσετε μια έρευνα από την αρχή, έτσι ώστε όλοι να γνωρίζουν πού κατευθύνεται. Υπάρχουν και άλλες διαθέσιμες επιλογές, θα μπορούσατε να έχετε QCs ή συνταξιούχους δικαστές από την Αγγλία, οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι και θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην εξέλιξη κάθε φόβου μεροληψίας.

θήσει εξαιρετικά στην αντιμετώπιση των καθυστερημένων αποφάσεων. Είναι όμως σημαντικό να θυμόμαστε ότι ο λόγος για τον οποίο η δικαιοσύνη σας είναι υγιής είναι επειδή έχουμε προσκληθεί εδώ. Είμαστε ένα παράδειγμα πόσο υγιείς είναι το δικαστικό σας σύστημα, επειδή είναι ανοικτό στο να είμαστε εδώ είναι ανοικτό για να έρθουμε και να μοιραστούμε τις ιδέες μας. Υπάρχει όμως μια κουλτούρα που χρειάζεται αλλαγή. Είναι η κουλτούρα της αναβολής υποθέσεων (*adjournment*). Η ιδέα ότι ένας δικηγόρος μπορεί να εμφανιστεί και να ζητήσει αναβολή, για να μην έλθει από ότι θα έπρεπε. Νομίζω ότι οι δικαστές θα πρέπει να έχουν την προ-

στασία του Εφετείου ή του Ανώτατου Δικαστηρίου, ώστε να μπορούν να λαμβάνουν ισχυρές αποφάσεις και να εκδικάζουν μια υπόθεση. Και στις δύο κοινωνίες πρέπει να υπάρξουν λιγότερες αναβολές και το έχουμε αντιμετωπίσει στην Αγγλία και η συσσώρευση υποθέσεων έχει μειωθεί.

—Anthony Bate: Φιλοξένησα ένα *workshop* για νέους δικαστές στην οικία του υπατού αρμοστή. Με εξέπληξε η επιθυμία να βελτιώσουν τα πράγματα. Όταν τους ζήτησα να προσδιορίσουν τα θέματα για μελλοντικά σεμινάρια, η καθυστέρηση στην λήψη αποφάσεων ήταν στην κορυφή της λίστας. Φυσικά, αυτό είναι ένα κυπριακό ζήτημα

που θα απαιτήσει κυπριακή λύση. Για παράδειγμα όμως, ίσως μπορεί να ακολουθηθεί μια αστική διαδικασία, μια σειρά κανόνων, ακολουθώντας το αγγλικό μοντέλο, το οποίο υιοθετήσαμε πριν από είκοσι χρόνια για την αντιμετώπιση παρόμοιων προβλημάτων. Κανείς δεν ήθελε να παραπέμψει τις υποθέσεις σε δική και υπήρξαν τεράστιες καθυστερήσεις. Τότε, δικαστές που επιθυμούσαν να αλλάξουν τα πράγματα μαζί με τους βασικούς ενδιαφερόμενους, όπως οι ασφαλιστικές εταιρείες που δαπανούσαν τεράστια χρηματικά ποσά για το νομικό κόστος, είχαν «προτιμούμε να διευθετήσουμε τις υποθέσεις ή να τις αντιμετωπίσουμε παρά να τις αφή-

σουμε να παρασυρθούν με αυτό τον τρόπο». Είναι μια αλλαγή κουλτούρας. Στην Αγγλία τώρα πρέπει να εργαστούν σκληρά για μια αναβολή. Εάν απλώς δεν συμπληρώνουν το έργο τους, αν δεν είναι έτοιμοι όπως θα έπρεπε, οι δικαστές θα αντιμετωπίσουν το ζήτημα αυστηρά, επιδικάζοντας την υπόθεση.

—Γιατί οι μεταρρυθμίσεις όπως η μηχανογράφηση στα δικαστήρια χρειάζονται τόσο χρόνο για να εφαρμοστούν;

—Παύλος Παναγή: Θα ξεκινήσει η μηχανογράφηση, πρώτα από το Ανώτατο Δικαστήριο και στη συνέχεια προς τα υπόλοιπα δικαστήρια για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική διαχείριση των υποθέσεων. Μας είπαν πέρυσι για την έκθεση του λόρδου Dyson και τώρα υπάρχει μια κατάλληλη ομάδα εργασίας από την Ιρλανδία, την Ε.Ε. και υπάρχει χρηματοδότηση για μηχανογράφηση, μεταρρυθμίσεις και νέα κτίρια δικαστηρίων. Όλα αυτά βελτιώνουν την εμπιστοσύνη του κοινού στη δικαιοσύνη. Ένα πράγμα που είναι κοινό μεταξύ των Κυπρίων, των Βρετανών και των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο είναι ότι οι άνθρωποι αγαπούν να διαμαρτύρονται αν τα πράγματα πάνε στραβά. Οι πληροφορίες μας λένε ότι το δικαστικό σώμα εργάζεται εξαιρετικά σκληρά ούτως ώστε το σύστημα να βελτιρωθεί το κοινό.

—Μπορεί η δικαιοσύνη να βοηθήσει την επανένωση της Κύπρου;

—Kerim Fuad: Αυτό έχει να κάνει με τους πολίτες. Πάντα σκέφτομαι τον άντρα ή την γυναίκα στο δρόμο, στο λεωφορείο, αν πιστεύουν στην ακεραιότητα των δικηγόρων και των δικαστών μας και πιστεύουν στο κράτος δικαίου και πιστεύουν ότι όλοι αντιμετωπίζονται το ίδιο. Αυτή είναι η πιο σταθερή πλατφόρμα για το μέλλον για κάθε πολιτισμένη κοινωνία. Το πρόβλημα είναι ότι όλοι προσπαθούν να λύσουν όλα τα προβλήματα ταυτόχρονα. Κατά τη γνώμη μου, κάθε κοινωνία πρέπει να προσφέρει ένα μεγάλο πράγμα. Και τότε χτίζεται από εκεί.

Παύλος Παναγή: Υπάρχει μεγάλη διεθνής καλή θέληση και χρηματοδότηση διαθέσιμη για να αξιοποιηθεί από το μέρος της ειρήνης που θα έρθει αν υπάρξει ειρήνη. Στο επάγγελμά μας λύνουμε διαφορές. Αν προσπαθήσετε να λύσετε αυτά τα προβλήματα στην αρχή, αυτό που θα έχετε είναι μια κατάσταση όπου δεν ξεκινάει ποτέ μια ειρηνευτική διαδικασία. Νομίζω ότι αυτό δεν ξεκινά από την κορυφή αλλά από τους ανθρώπους. Κατανοώντας ότι οι διαφορές είναι βέβαια εκεί, χαρακτηρίζουν την ταυτότητά μας, τον ατομικισμό μας, αλλά υπάρχουν τόσα πολλά που έχουμε κοινά ως Κύπριοι.

Anthony Bate: Υπάρχει μια κοινή επιθυμία ανάμεσα στους Έλληνοκυπρίους και Τουρκοκύπριους δικαστές για απόδοση δικαιοσύνης που ξεπερνά τη διαίρεση.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΕΛΛΗΝΑ

Οδικός χάρτης για ανανεώσιμη ενέργεια στην Κύπρο

Αυτός ήταν ο τίτλος ενός συνολικού σχεδίου που δημοσιεύθηκε το 2015, αλλά εξακολουθεί να ισχύει, από τον Διεθνή Οργανισμό Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (IRENA), τον οποίο ζήτησε η Κύπρος σαν σύμμετοχος. Η IRENA έκανε λεπτομερείς συστάσεις που θα βοηθούσαν στην αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) και στην ελαχιστοποίηση του κόστους παραγωγής ηλεκτρισμού στην Κύπρο. Εάν οι συστάσεις τις είχαν εφαρμόσει πλήρως, η συμβολή ΑΠΕ στην ηλεκτρική ενέργεια θα είχε φτάσει το 18-28% μέχρι το 2020. Φυσικά, αυτό δεν έχει γίνει. Μέχρι πέρυσι επιτεύχθηκε λιγότερο από 9%, έναντι ενός μέτριου δεσμευτικού στόχου, 16%, μέχρι το 2020, κάτι που φαίνεται τώρα ακατόρθωτο.

Έχει αναφερθεί ότι δεν είναι εύκολο να αυξηθεί η χρήση ΑΠΕ στην παραγωγή ηλεκτρισμού στην Κύπρο,

επειδή τα συστήματά μας είναι σχεδιασμένα για ορυκτά καύσιμα και η μετατροπή είναι δαπανηρή—πρέπει να περιμένουμε μέχρι να διατεθούν φθηνά συστήματα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας. Υποστηρίζεται ότι αυτό μας κρατάει πίσω. Αλλά είναι σωστό; Το κόστος της ηλιακής ενέργειας έχει μειωθεί δραματικά. Πρόσφατοι πλειστηριαμοί στην Αίγυπτο και την Ιορδανία οδήγησαν σε κόστος έως €22/MWh. Η χρήση μπαταριών αποθήκευσης αυξάνεται ραγδαία παγκοσμίως εξαιτίας του ταχέως μειούμενου κόστους—μεταξύ 2016-2019, οι τιμές μειώθηκαν κατά το ήμισυ. Στην Καλιφόρνια δεν κατασκευάζονται πλέον σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με φυσικό αέριο (Φ.Α.), παρά την πρόσβαση σε φθινό Φ.Α. Οι νέες προσθήκες είναι κυρίως ηλιακές φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις σε συνδυασμό με μπαταρίες. Μέχρι πριν

από λίγα χρόνια η Πορτογαλία και η Ισπανία βασίζονταν κυρίως σε ορυκτά καύσιμα για παραγωγή ηλεκτρισμού. Και δεν είναι πλουσιότερες χώρες—το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Πορτογαλίας είναι 80% της Κύπρου, και της Ισπανίας μόλις πιο πάνω. Μέχρι το 2017 η παραγωγή ανανεώσιμης ηλεκτρικής ενέργειας έφτασε τα 54% και 36% αντίστοιχα. Η μετατροπή σε ΑΠΕ δεν φαίνεται να έχει οδηγήσει σε ανυπερβλήτο κόστος ή προβλήματα—εντελώς το αντίθετο. Ακόμη και η Ελλάδα έχει φτάσει το 24,5%. Τι πραγματικά μας κρατάει; Γιατί δεν εφαρμόζουμε τον οδικό χάρτη της IRENA; Και ακόμα καλύτερα, γιατί δεν ζητάμε από την IRENA να τον ανανεώσει και να μας συμβουλευθεί για την ταχεία εφαρμογή του;

Η εισαγωγή ΥΦΑ φαίνεται να είναι ο κύριος λόγος για την αργή υλοποίηση και μη δέσμευση σε χρο-

νοδιάγραμμα για μελλοντική εφαρμογή ΑΠΕ. Εάν, για παράδειγμα, το ένα τρίτο της κατανάλωσης ηλεκτρισμού στην Κύπρο διοχετεύεται σε ΑΠΕ, το κόστος ανάκτησης των εγκαταστάσεων και λειτουργίας ΥΦΑ θα αυξηθεί κατά 50% ανά kWh. Αυτό θα κάνει την τιμή ηλεκτρισμού ακόμη υψηλότερη από ό,τι είναι σήμερα.

Η εισαγωγή ΥΦΑ έχει ορισμένα σοβαρά μειονεκτήματα:

- Θα καθυστερήσει ακόμη περισσότερο την ευρύτερη και ταχύτερη υλοποίηση ΑΠΕ.
- Η μετάβαση από μαζούτ στο Φ.Α. δεν θα επιτύχει τον στόχο καλύτερα, γιατί δεν ζητάμε από την IRENA να τον ανανεώσει και να μας συμβουλευθεί για την ταχεία εφαρμογή του;

για την επίτευξη των στόχων Ε.Ε.

- Δεν θα συμβάλει στην επίτευξη του στόχου της Ε.Ε. για 32,5% ΑΠΕ έως το 2030—αυτό απαιτεί την εφαρμογή του οδικού χάρτη της IRENA. Με άλλα λόγια, η Κύπρος θα αντιμετωπίζει ακόμη προβλήματα με την επίτευξη των στόχων Ε.Ε.—που χρησιμοποιείται ως κύριος λόγος για την εισαγωγή ΥΦΑ— κάτι που θα απαιτήσει την εφαρμογή περαιτέρω μέτρων. Το κύριο πρόβλημα είναι ότι το ΥΦΑ θα οδηγήσει σε αύξηση του κόστους ηλεκτρισμού για τον Κύπριο καταναλωτή. Η κυβέρνηση πρέπει να αποκαλύψει τα αποτελέσματα τυχόν μελετών οικονομικού αντίκτυπου που έχει πραγματοποιήσει, για να δικαιολογήσει την εισαγωγή ΥΦΑ. Αντίλαμβανόμαστε ότι η τράπεζα ΕΙΒ εξετάζει το ενδεχόμενο να επενδύσει στο έργο εισαγωγής ΥΦΑ. Στην πραγματικότητα, μέσω αυτής της επι-

χορήγησης μπορεί να καταλήξει να επιδοτεί ένα έργο ορυκτών καυσίμων, καθυστερώντας ακόμη περισσότερο την εφαρμογή ΑΠΕ—αντίθετα προς τους στόχους της Ε.Ε. για κλιματική αλλαγή.

Η Κύπρος θα πρέπει να κινηθεί από λόγια σε δράση. Υποστηρίζοντας ότι είμαστε στην πρωτοπορία δράσης για την αλλαγή κλίματος, αλλά να μην κάνουμε τίποτα δεν εμπνέει εμπιστοσύνη. Τα πανεπιστήμια της Κύπρου κάνουν πολλά, αλλά η Κύπρος είναι πολύ πίσω. Είναι επείγον να εφαρμόσουμε τον οδικό χάρτη της IRENA.

Οι χώρες που επενδύουν σε ΑΠΕ, συμπεριλαμβανομένων της Αιγύπτου και Ιορδανίας με τη βοήθεια της EBRD, έχουν επιτύχει σημαντικά αποτελέσματα.

Ο κ. Χαράλαμπος Έλληνας είναι πρώην πρόεδρος της ΚΡΕΤΥΚ.

Η πολιτική είναι ένα συνεχές δόσιμο

Προδημοσίευση από το δεύτερο βιβλίο του Ιωάννη Κασουλίδη «30 χρόνια παρών. Ιδέες και σκέψεις για την Κύπρο μας»»

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Κυκλοφορεί αυτές τις ημέρες το δεύτερο βιβλίο του τέως υπουργού Εξωτερικών Ιωάννη Κασουλίδη, ο οποίος έχει υπηρετήσει τον τόπο από διάφορες θέσεις. Ο τίτλος του βιβλίου τροχιοδεικτικός για το περιεχόμενό του, «30 χρόνια παρών. Ιδέες και σκέψεις για την Κύπρο μας». Ο Ιωάννης Κασουλίδης μέσα στις 181 σελίδες αναπτύσσει το σκεπτικό του για τον τρόπο άσκησης της εξωτερικής πολιτικής της Κύπρου, για την ανάγκη δημιουργίας ευρειών συνεργασιών με τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής. Θίγει, επίσης, σημαντικά ζητήματα που αφορούν την Κύπρο και την αμφίδρομη σχέση της με την Ε.Ε. Ο συγγραφέας τονίζει σε κάθε ευκαιρία τη δυτικόδοτροφη πορεία της χώρας και την ανάγκη μιας αगाστής συνεργασίας με τις χώρες της Νότιας Ευρώπης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ
«30 χρόνια παρών. Ιδέες και σκέψεις για την Κύπρο μας»
εκδ. Καθημερινή, σελ. 181.

[...] Η εξωτερική πολιτική της Κύπρου, όμως, δεν είναι μόνο το Κυπριακό. Είναι αντιπαραγωγικό για τους ξένους διπλωμάτες, μόλις συναντούν τους δικούς μας διπλωμάτες να έχουν να κάνουν μόνο με το Κυπριακό και τις προεκτάσεις του. Άλλοι μας το λένε κατάματα και άλλοι το έχουν στο πίσω μέρος του μυαλού τους, με τη φράση «λύστε το, δεν θα σας το λύσουμε εμείς». Τα πρώτα χρόνια μετά την εισβολή η διεθνής κοινότητα ένιωθε αισθήματα ενοχής, γιατί ήταν ολοφάνερη η κατάφωρη παραβίαση

του Διεθνούς Δικαίου, ολοφάνερη η επιβολή της κατοχής του ενός τρίτου μιας μικρής και αδύναμης χώρας από έναν ισχυρό και επιθετικό γείτονα. Ταυτόχρονα, όμως, τα συμφέροντα δεν επέτρεπαν να υπάρχει οποιαδήποτε ουσιαστική αντίδραση πέρα από μια ηθική στήριξη μέσα από ψηφίσματα ή δηλώσεις. Το συναίσθημα ενοχής γινόταν ακόμη πιο έντονο όταν για δεκαετίες η δική μας πλευρά, βασικά κατά τη διάρκεια των διακυβερνήσεων Βασιλείου και Κληρίδη, είχε την έξωθεν καλή μαρτυρία ότι ειλικρινά προσπαθούσε για την αναζήτηση λύσης, ενώ η τ/κ ηγεσία και η Άγκυρα ήταν πασιφανώς αδιάλλακτες και απορριπτικές. Δυστυχώς, από το 2004 και μετά αυτή η ηθική υπεροχή ανατράπηκε. Φυσικά, η ανατροπή της ηθικής υπεροχής από μόνη της δεν θα είχε μεγάλη σημασία, γιατί ούτως ή άλλως το αποτέλεσμα ήταν το ίδιο, εξαιτίας της αδυναμίας της διεθνούς κοινότητας να μας βοηθήσει ουσιαστικά στην επίλυση του Κυπριακού. Ο κυπριακός λαός απέρριψε το Σχέδιο του ΟΗΕ για τα αρνητικά του Σχεδίου Ανάν και περιφρόνησε τα πιστοποιητικά καλής διαγωγής ως σίγουρα υποδεέστερης σημασίας. Όμως εκείνο που παραβλέψαμε ήταν το άλλοθι που επιζητούσε η διεθνής κοινότητα για να αποβάλει το συναίσθημα ενοχής, να ξεχάσει την εισβολή, την κατοχή και όλα τα παράγωγα αυτής. Η απόρριψη του Σχεδίου του ΟΗΕ, που κατά τεκμήριο για τον έξω κόσμο θεωρείται μια αντικειμενική και διεθνώς αποδεκτή πρόταση, χωρίς να εξετάζει το δίκαιο ή όχι του περιεχομένου του, άλλαξε άρδην τα δεδομένα. Από τότε και μετά η διεθνής κοινότητα μετατόπισε το Κυπριακό σαν ευθύνη των

Κυπρίων και των δύο κοινοτήτων για να καταλήξουν σε λύση με την οποία να νιώθουν και οι δύο κοινότητες ότι μπορούν να ζήσουν μαζί. Αν δεν μπορούν να καταλήξουν σε τέτοια λύση, λένε, τότε ας μείνουν χωριστά, εφόσον η κατάσταση θα ήταν ελεγχόμενη. **Τα βασικά αξιώματα της κυπριακής εξωτερικής πολιτικής**

Χρειάζεται, λοιπόν, μια νέα εξωτερική πολιτική, ευφάνταστη, δημιουργική και καινοτόμα που να αναβαθμίζει τη σημασία και χρησιμότητα της Κύπρου, έστω και πριν από τη λύση του Κυπριακού, που να αφήνει τον διεθνή παράγοντα να συμπεράνει από μόνος του ότι με τη λύση θα υπάρξει πολ-

λαπλασιαστικό αποτέλεσμα στη σημασία και χρησιμότητά της. Η εξωτερική πολιτική στην οποία στηρίχτηκε τα τελευταία πέντε χρόνια η Κύπρος και πάνω στην οποία είμαι σίγουρος ότι θα βασιστεί για να την αναπτύξει, να τη διευρύνει και να την εμπεδώσει, στηρίζεται πάνω στα εξής βασικά αξιώματα: 1ο: Πλήρης αξιοποίηση της ιδιότητας του κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ενεργού και αξιοπίστου εταίρου. Αυτή η ιδιότητα θα μπορούσε να φανεί χρήσιμη σε γείτονες εκτός Ε.Ε. και άλλους φίλους, εφόσον ως κράτος μέλος μετρά η παρουσία μας μέσα στην Ε.Ε. 2ο: Μια πλήρως αναπτυγμένη περιφερειακή πολιτική, αξιοποι-

ώντας τη γεωγραφία μας. 3ο: Μια σταθερή, δυναμική και θετική εξωτερική πολιτική που να έχει ξεκάθαρες επιλογές για να είναι προβλέψιμη και όχι ευκαιριακή και με λίγα λόγια όχι μια «πολιτική της κωλοτούμπας», ανάλογα με το πού φυσάει ο άνεμος. 4ο: Η ευκαιρία της γειτνίασης και εγγύτητας με τη Μέση Ανατολή, την πιο ταραχώδη περιοχή του κόσμου, όπου η τρομοκρατία, η διάδοση όπλων μαζικής καταστροφής, το λαθρεμπόριο όπλων, το οργανωμένο έγκλημα και η διακίνηση ναρκωτικών αναβαθμίζουν τη σημασία της Κύπρου ως παράγοντα σταθερότητας και ασφάλειας για τον υπόλοιπο κόσμο. Τον ρόλο αυτό κλήθηκε να διαδραματίσει η Κύπρος χωρίς υπεκφυγές, χωρίς να ενεργεί με έγνοια να αποφύγει την ευθύνη. Μπορεί σήμερα να καταγράψει ένα μεγάλο κατάλογο επιτυχιών, συνεργαζόμενη με υπηρεσίες ασφαλείας είτε μεγάλων δυνάμεων είτε γειτονικών χωρών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, κατάλογο κατάρσεων φορτίων από τα λιμάνια μας που παραβίαζαν τις κυρώσεις είτε των Ηνωμένων Εθνών είτε της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μια διαδικασία που γίνεται με συνέπεια, σχολαστικότητα και υπευθυνότητα. [...] 5ο: Αναζήτηση ρόλων και συμμετοχής σε διεθνείς οργανισμούς που στόχο έχουν την ανάδειξη της Κύπρου ως κράτους με συμβολή και ιδέες, που να ενισχύουν την ορατότητα και τη δημιουργικότητά της [...]. 6ο: Όταν συμβάλλεις ενεργά δικαιούσαι να ασκείς εξωτερική πολιτική με αξιοπρέπεια, χωρίς αίσθημα κατωτερότητας λόγω του μεγέθους μας.

Φιλανθρωπική Εκδήλωση #stiMaxi

Κυριακή | 14 Απριλίου 2019

10:00 - 16:00 Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Στροβόλου (Δίπλα από το Πάρκο Αγίου Δημητρίου)

Kids Run in Colour, φουσκωτό “Survivor” για μικρούς «μαχητές», τοίχος αναρρίχησης, βόλτες με MicroScooters, ζωγραφική για τους μικρούς μας φίλους, πισίνα με βαρκούλες, luna park για ατελείωτες βόλτες, φαγητά, σνακς και ροφήματα

Εβγαλαν σκελετούς των ΣΠΙ ενόψει εκλογών

Στα άκρα οδηγείται η αντιπαράθεση μεταξύ του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ για τις ευθύνες στο μέγα ζήτημα του Συνεργατισμού

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Δεν έχω** πρόβλημα να συζητούμε το πόρισμα ακόμα και τη μέρα των εκλογών!» έλεγε ο Αβέρωφ Νεοφύτου την περασμένη Πέμπτη από το βήμα της Βουλής προτού πάρει υπό μάλης το πολυσέλιδο πόρισμα και εξαπολύσει δριμεία επίθεση στο ΑΚΕΛ για τις σχέσεις του «με το αμαρτωλό παρελθόν του Συνεργατισμού». Κίνηση που αιφνιδίασε αρκετούς, καθώς ο ΔΗΣΥ κάθε άλλο από άνετος ήταν μέχρι σήμερα με τη δημοσιοποίηση του πορίσματος για τον Συνεργατισμό. Για άλλους, όμως, η αντιπαράθεση με το ΑΚΕΛ ήταν απλώς θέμα χρόνου ενόψει εκλογών. Δημοσκοπήσεις δείχνουν τον Συναγερμό να έχει διαρροές ψήφων δεξιάτερα, αριστερότερα και στο κέντρο και να μικραίνουν την ψαλίδα με το ΑΚΕΛ έχουν ήδη σπείρει πανικό στην Πινδάρου. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο το κυβερνών κόμμα αντιλαμβάνομενο πλέον πως αναπόφευκτα ο Συνεργατισμός θα επικρατήσει ως θέμα προεκλογικά, θα παίξει το δύσκολο –για το ίδιο– προεκλογικό παιχνίδι του Συνεργατισμού, προκαλώντας όπου και όπως μπορεί φθορά. Σε αυτό το πλαίσιο, έχει ήδη ξεκινήσει ευθείες επιθέσεις στα ηγετικά στελέχη του ΑΚΕΛ και προχωράει με το αφήγημα, το οποίο θεωρεί πως θα συσπειρώσει τον ΔΗΣΥ: Θυμίζοντας τον «μπαμπούλα» της διακυβέρνησης Χριστόφια και επικειρώντας πλήρη στο «ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς». Αντιπαράθεση που βολεύει και το ΑΚΕΛ στο θέμα πόλωσης. Όχι μόνο γιατί συσπειρώνεται, αλλά γιατί ήδη ξεκινάει τη δική του πορεία συνεργασίας με τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Η αρχική αμχανία

Όταν το πόρισμα του Συνεργατισμού δημοσιοποιείται, αδειάζοντας κυβέρνηση και υπουργό Οικονομικών για τους χειρισμούς τους, στην Πινδάρου επικρατούσε μούδιασμα, καθώς η ηγεσία στήριξε μεν τον υπουργό Οικονομικών, αλλά προσπάθησε να τηρήσει σιγή ιχθύος. Καθόλου τυχαίος ο διορισμός ολιγομελούς επιτροπής στον ΔΗΣΥ που ακόμη μελετάει το πόρισμα, όπως και η απομάκρυνση πρωτοκλασάτων στελεχών από τα τηλεοπτικά πάνελ, στέλλοντας στη μάχη της αντιπαράθεσης άγνωστα στελέχη να επικειρούν να βγάλουν το φίδι από την τρύπα. Ενδεικτική της αμχανίας και η προσπάθεια απο-

Στα μαχαίρια βρίσκονται Αβέρωφ Νεοφύτου και Άντρος Κυπριανού, με τον συναγερμικό πρόεδρο να χρησιμοποιεί τον «μπαμπούλα» Χριστόφια και τον Α. Κυπριανού να τον αποκαλεί ψεύτη και συκοφάντη.

προσανατολισμού με το αιφνίδιο σταυρώμα του προϋπολογισμού του ΡΙΚ, ακόμα και η άρνηση, όπως λέγεται, του Αβέρωφ Νεοφύτου να συζητήσει το κεφάλαιο του Συνεργατισμού στην εκπομπή «Ευθέως», όταν παρευρέθηκε πρόσφατα με τον γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρο Κυπριανού, περιοριζόμενος στο Κυπριακό. Η επιμονή της αντιπολίτευσης να διατηρήσει τον Συνεργατισμό πρώτο θέμα έκανε τον ΔΗΣΥ να αντιληφθεί πως θα πρέπει να αντιδράσει. Άλλωστε, οι δημοσκοπήσεις του ΔΗΣΥ και του ΔΗΚΟ που δείχνουν τη ψαλίδα ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ να μειώνεται, αλλά και πρόσφατες δημοσκοπήσεις ΜΜΕ που δείχνουν κυβέρνηση και κυβερνών κόμμα να δέχονται φθορά από τον Συνεργατισμό ανάγκασαν την Πινδάρου να πάρει δραστικά μέτρα και να βγει στην αντεπίθεση.

Η μάχη των αιωνίων και η απαξίωση των θεσμών

«**Αν θέλουν** την Κύπρο να πισωγυρίσει ως ξαναζωντανέψουν τις μέρες του Χριστόφια και του ΑΚΕΛ», ανέφερε την περασμένη Παρασκευή ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ. Ένα μανιχαϊστικό δίλημμα καταστροφής-σωτηρίας που χρησιμοποιεί τη μετά Χριστόφια εποχή ο Συναγερμός. Κίνηση που στόχο έχει να συσπειρώσει τον ΔΗΣΥ και την ίδια ώρα να προκαλέσει φθορά στο ΑΚΕΛ, θυμίζοντας τη διακυβέρνηση Χριστόφια και τους χειρισμούς στην οικονομία.

Σε αυτό το πλαίσιο για πρώτη φορά εξαπολύει ευθεία επίθεση και στον γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρο Κυπριανού. Πρόσωπο που ακόμα και κατά τις προεδρικές εκλογές του 2018, εξήρε για την υπευθυνότητά του στο Κυπριακό. «Μα ποιος μιλά

Στο στόχαστρο του Αβέρωφ στελέχη του ΑΚΕΛ, όπως οι Μουσκάλλης, Βύρας και Πιερή, επιχειρώντας να περάσει το μήνυμα πως το κόμμα της Αριστεράς φέρει την ίδια ευθύνη για την κατάρρευση.

για απαξίωση των θεσμών και των επιτροπών; Ο Άντρος; Το ΑΚΕΛ;» είπε δηκτικά ο Αβέρωφ Νεοφύτου κατά τη διάρκεια της ομιλίας του στη Βουλή, ενώ στη συνέχεια δεν παρέλειψε να έρθει και σε αντι-

παράθεση με τον εκπρόσωπο Τύπου του κόμματος. Η αντιπαράθεση ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ θεωρείται πως συσπειρώνει το κόμμα, σε μία περίοδο που ο ΔΗΣΥ έχει σημαντικές διαρροές προς το ΕΛΑΜ, αλλά και σε μία περίοδο που μία φιλελεύθερη τάση του ΔΗΣΥ, βλέπει με ενδιαφέρον την υποψηφιότητα Νιαζί.

Στον ΔΗΣΥ υπογραμμίζουν βεβαίως πως ο Συνεργατισμός δεν καταστράφηκε επί διακυβέρνησης Αναστασιάδη, αλλά από το διαχρονικό φαγοπότη στο οποίο συμμετείχαν όλα τα κόμματα και αυτό το αφήγημα θέλει να περάσει ο συναγερμικός πρόεδρος. Συναγερμικοί κύκλοι αντιλαμβάνονται πως το κόμμα της Αριστεράς δέχθηκε μεγάλη φθορά από το Σκάνδαλο

της Δρομολαξιάς και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο αναμένεται να επιμείνουν στοχοποιώντας στελέχη και πρόσωπα που συνδέονται με τον Συνεργατισμό και το ΑΚΕΛ. Φάνηκε άλλωστε κατά την τοποθέτησή του στη Βουλή την περασμένη Πέμπτη όταν προσπάθησε να μοιράσει ευθύνες και στους άλλους. «Ούτε ο μακαριστός Αζίζας ούτε ο Χλωρακιώτης, ούτε ο Μουσκάλλης είναι δικοί μας. Οτιδήποτε άλλο εκτός από συναγωνιστές μας είναι» έλεγε με νόημα ο Αβέρωφ Νεοφύτου, υπογραμμίζοντας πως γνωρίζει ο κυπριακός λαός από το Παραλίμνι μέχρι την Τυλληπρία «ποια κατεστημένα ήλεγχαν τον Συνεργατισμό». Κίνηση που στόχο είχε το ΔΗΚΟ, αλλά κυρίως το ΑΚΕΛ.

Οι φορολογικοί παράδεισοι και οι σχέσεις με ΣΥΡΙΖΑ

Ο **ΔΗΣΥ θέλει** να κτυπήσει το ΑΚΕΛ, αφήνοντας αιχμές και σκιές για τη δράση στελεχών και μελών που διόρισε στον Συνεργατισμό. Μία κίνηση που όπως αναφέρουν πολιτικές πηγές θα δώσει την αίσθηση πως για τον Συνεργατισμό φταίνε όλοι και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο θα αναγκαστούν τα κόμματα να το αποσιωπήσουν με στόχο να αποφυγούν την όποια φθορά. Καθόλου τυχαία η αναφορά του κ. Νεοφύτου στο Συνεργατικό Ταμειευτήριο Λάρνακας και Αιμυχωστό, όπου όπως είπε «δεν έμεινε φορολογικός παράδεισος που να τον αφήσουν εκτός». Κίνηση που δεν ονοματίζει, αλλά φωτογράφιζε τον πρώην βουλευτή του ΑΚΕΛ Ανδρέα Μουσκάλλη, αλλά και τον νυν δήμαρχο Λάρνακας Ανδρέα Βύρα.

Η όλη υπόθεση βεβαίως δεν είναι σημερινή. Βάσει έκθεσης που εξέδωσε το 2016 η Ernst and Young, αναφέρεται συγκεκριμένα η αποδοχή πελατών από διάφορες χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι όπως το Delaware, British Virgin Islands, Marshall island, Belize, χωρίς, ωστόσο, να καταγράφεται η οποιαδήποτε παρατυπία. «Δεν έμεινε φορολογικός παράδεισος που να τον αφήσουν εκτός» ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Νεοφύτου αφήνοντας

Στην αντεπίθεση ο **ΔΗΣΥ, αφήνοντας αιχμές για φορολογικούς παράδεισους στον Συνεργατισμό και για τη μη παραίτηση του Λάμπρου Πιερή.**

σκιές για τη δράση και τους λόγους που επελέγησαν οι εν λόγω περιοχές. Όλο αυτό βεβαίως είχε ανακινηθεί από τον ΔΗΣΥ και κατά τη διάρκεια των δημοτικών εκλογών του 2016, όταν υποψήφιος δήμαρχος του ΑΚΕΛ για τη Λάρνακα ήταν ο Ανδρέας Βύρας. Τότε όπως λέγεται ο κ. Βύρας είχε προκαλέσει να δώσουν στοιχεία αν έχουν οτιδήποτε εις βάρος του, απειλώντας ακόμα και με μηνύσεις ποινικής δυσφήμισης. Ο ΔΗΣΥ δεν είχε επανέλθει επί του ζητήματος, μέχρι σήμερα. Καθόλου τυχαία και η άμεση τοποθέτηση του Άντρο Κυπριανού, χαρακτηρίζοντας τον Αβέρωφ Νεοφύτου κοινό συκοφάντη.

Και στο βάθος Πιερή

Όμως ο Αβέρωφ Νεοφύτου δεν έμεινε μόνο στο να φωτογραφίσει τον Ανδρέα Βύρα και τον Ανδρέα

Μουσκάλλη, αλλά στο στόχαστρο έβαλε και τον διορισμένο από το ΑΚΕΛ αντιπρόεδρο της Επιτροπείας Λάμπρο Πιερή. «Τα τρία μέλη που διόρισε ο ΔΗΣΥ στην Επιτροπεία ήταν τα πρώτα που παραιτήθηκαν. Το μέλος του ΑΚΕΛ Λάμπρος Πιερή έμεινε γαντζωμένος μέχρι τέλους στην καρέκλα» σημείωσε χαρακτηριστικά ο κ. Νεοφύτου, με τον Στέφανου Στεφάνου να τον κατηγορεί για ψέματα, ξεκαθαρίζοντας πως ο κ. Πιερή παραιτήθηκε, αλλά ο ίδιος ο υπουργός Οικονομικών τον παρακάλεσε να αποσύρει την παραιτήσή του, καθώς διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να ληφθούν αποφάσεις.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου σήκωσε το γάντι περί ψεμάτων, παρουσιάζοντας μέσω twitter έγγραφο αν έχουν καταδείκνυε πως ο κ. Πιερή παραιτήθηκε τρεις βδομάδες πριν από την απόφαση της Βουλής για πώληση του Συνεργατισμού στην Ελληνική Τράπεζα.

Επίθεση και από ΕΛΑΜ

Ο Λάμπρος Πιερή βεβαίως δεν δέχτηκε επίθεση μόνο από τον Αβέρωφ Νεοφύτου, αλλά και από τον πρόεδρο του ΕΛΑΜ Χρίστο Χρίστου, ο οποίος τον κατήγγειλε για τις επαγγελματικές του δραστηριότητες και αφήνοντας αιχμές

για τις σχέσεις με τον ΣΥΡΙΖΑ. «Στο Διοικητικό Συμβούλιο συμμετείχε ο γνωστός δικηγόρος Λάμπρος Πιερή, ο οποίος είναι μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ. Ένα άτομο το οποίο το τελευταίο διάστημα είναι πρώτη είδηση, μαζί με τον συνεργάτη του κ. Αρτεμίου, σε πολλά ελλαδικά ΜΜΕ.

Τα δημοσιεύματα, μεταξύ άλλων, κάνουν λόγο για περιέργες υποθέσεις που συνδέουν τις οικονομικές σχέσεις του ΣΥΡΙΖΑ με το ΑΚΕΛ, ενώ μιλούν για διασυνδέσεις του δικηγόρου γραφείου Αρτεμίου - Πιερή με το Μέγαρο Μαξίμου του Αλέξη Τσίπρα, για ξέπλυμα χρήματος σε τράπεζα στη Κύπρο, όπου ο ένας ήταν διευθυντικό στέλεχος. Στην Κύπρο η εν λόγω είδηση δεν σχολιάστηκε καθόλου, λες και δεν συμβαίνει τίποτα», ανέφερε χαρακτηριστικά ο πρόεδρος του ΕΛΑΜ από το βήμα της Βουλής. Υπενθυμίζεται πως ο συνεργάτης του Λάμπρου Πιερή, Αρτέμιος Αρτεμίου είχε πρωταγωνιστήσει στα ελλαδικά ΜΜΕ, για το ότι εμφανίζεται στα Panama Papers, για το ταξίδι που έκανε το 2013 με τον νυν Έλληνα υπουργό Επικρατείας Νίκο Παππά στη Βενεζουέλα, αλλά και γενικότερα για τις σχέσεις του με τον ΣΥΡΙΖΑ.

Κοινή γραμμή με άλλους

Το **σίγουρο** είναι πως το ΑΚΕΛ δεν είναι διατεθειμένο να κλείσει το θέμα του Συνεργατισμού υπό τις αιχμές για σκοτεινές δραστηριότητες μελών που διόρισε στο παρελθόν. Έδειξε από την αρχή πως θα κάνει ό,τι μπορεί για να διατηρήσει το θέμα στην επιφάνεια, με στόχο να αποδομήσει το αφήγημα του success story. Ενδεικτική και η πρόταση για συνέχιση της συζήτησης την επόμενη εβδομάδα, αλλά και οι παρασκηνιακές συναντήσεις που κάνει το ΑΚΕΛ με άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης για κοινή γραμμή στο θέμα του Συνεργατισμού. Κίνηση που ενδεχομένως να βγάλει το ΑΚΕΛ από την κοινοβουλευτική απομόνωση και ενδεχομένως να σπρώξει εκεί το κυβερνών κόμμα.

Στο ΑΚΕΛ έχουν ήδη αποφασίσει πως το κόμμα θα αναλάβει τις όποιες ευθύνες λαθόν έγιναν στο παρελθόν από πρόσωπα και καταστάσεις και να μην ακολουθήσει τον δρόμο της «αλα καρτ» ερμηνείας του πορίσματος. Εντός του κόμματος βεβαίως υπήρξαν οι ανησυχίες στελεχών και η θέση πως το κόμμα θα πρέπει να κρατήσει κάποιες αποστάσεις από άτομα του ΑΚΕΛ που είχαν εμπλακεί στον Συνεργατισμό, σε μία προσπάθεια να μην πληγεί το κόμμα, από κινήσεις που ενδεχομένως να έκαναν και το ΑΚΕΛ να μη γνωρίζει. Μέχρι στιγμής πάντως το ΑΚΕΛ δεν άφησε

Το **ΑΚΕΛ θα προσπαθήσει να διατηρήσει μέχρι τέλος στην επικαιρότητα τον Συνεργατισμό, πλήττοντας τον Χάρη Γεωργιάδη αλλά και τον στενό περίγυρό του.**

κανένα εκτεθειμένο, όπως φάνηκε στην ολομέλεια της Βουλής. Ενδεικτικό ότι μπροστά και στις αιχμές του κ. Νεοφύτου για τη στάση του κ. Πιερή ο Άντρος Κυπριανού τον υπερασπίστηκε λέγοντας χαρακτηριστικά πως το ΑΚΕΛ φέρθηκε υπεύθυνα με το να μην παραιτηθεί νωρίτερα.

Ο Χάρης και οι φίλοι

Πάντως, και το ΑΚΕΛ αναμένεται να προχωρήσει στην ίδια τακτική με τον ΔΗΣΥ, αποδομώντας πρόσωπα που επέλεξε η κυβέρνηση και ο ΔΗΣΥ. Πέραν του Χάρη Γεωργιάδη, για τον οποίο θα επιμείνουν σε παραίτηση μαζί με το ΔΗΚΟ, στο στόχαστρο είναι και άλλα πρόσωπα του στενού περιβάλλοντός του, όπως ο Νικόλας Χατζηγιάννης, ο Γιάννος Σταυρινίδης, ακόμη και η Ειρένα Γεωργιάδου στην ηγεσία της Ελληνικής Τράπεζας.

Αυτό το προεκλογικό πάρτι έχει και απαγορευμένα!

Τα ρεβόλβερ

Αυτό δεν είναι προεκλογική, είναι πάρτι κουβανέζικο που ξεκινά από το Νταλα-γουέαρ πιάνει Παρθένες Νήσους κι επι-στρέφει στην κακόμοιρη τη Βενεζουέλα. Βγήκαν από τα ερμάρια οι σκελετοί, όπως λέει κι η καλή συνάδελφος Μαρίνα Οικονομίδου, στο σχετικό ρεπορτάζ στη σελίδα 10. Ο Φούλης γυάλισε τα προεκλογικά του ρεβόλβερ και άρχισε να πυροβολεί προς Συνεργατισμό μεριά, Μουσκάλληδες, Βύρες και Πιερήδες, όμως δεν φαίνεται να τους πιάνουν οι σφαίρες τους ερυθρούς συντρόφους. Κι όχι επειδή έχουν γίνει Λούκι Λουκ, αλλά επειδή, όπως λένε οι ίδιοι, τα πυρά Αβέρωφ είναι σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις αβολιδοτα.

• • • • •

Στο γήπεδό τους

Πάντως, στην Εζεκία Παπαϊωάννου σαν έτοιμοι από καιρό, τρίβουν τα χέρια από χαρά που ο Αβέρωφ μπήκε στο γήπεδο που έστρωσαν εδώ και καιρό για το προεκλογικό παιχνίδι. Όπως όμως λένε, μόνο όταν σφυρίξει λήξη του αγώνα ο διαιτητής μπορείς να είσαι σίγουρος για το σκορ και μέχρι τις 26 Μαΐου υπάρχει ακόμα δρόμος πολύς.

• • • • •

Ξένος πόλεμος

Όπως ήταν φυσικό τον πόλεμο αυτό για τον Συνεργατισμό, ο Αβέρωφ δεν τον ήθελε γιατί πρώτα και κύρια δεν τον θεωρούσε δικό του. Ήταν του Χάρη και των πέριξ αυτού, αλλά η μπίλια ήρθε και βρήκε τον Φούλη: «Τώρα πώς εκείνο το παλιόπαιδο τη σκαπουλάρει κατά κόρον, ο πρόεδρος δεν το κατανοεί! Ενώ τον είκανε γωνιάσει στο σχηματισμό της νέας κυβέρνηση οι ατσάλκωτοι, βγήκε σένιος και σιδερωμένος ο Χαρούλης από την κρίση και τώρα εισέπραξε και μια προεδρική δήλωση σαν το έγγραφο του Βατικανού και ποιος τον πιάνει». Αυτά μεταφρασμένα από την κυπριακή μας είπε πηγή της στήλης στις παρυφές της Πινδάρου, κάνοντας μια ειλικρινή εξομολόγηση.

• • • • •

Η ατζέντα

Ο γαλάζιος πρόεδρος έκανε πολλές προσπάθειες να μην πιει το πικρό ποτήρι του Συνεργατισμού, αλλά η αντιπολίτευση του το έφερνε συνεχώς στα χείλη. Βλέποντας δε και τις δημοσκοπήσεις που δείχνουν μια κλήση προς τα αριστερά στην ψαλίδα με το ΑΚΕΛ, αντιλήφθηκε ότι δεν έχει άλλη επιλογή από το να μπει στον πόλεμο με ό,τι έχει. Έτσι την

Εγώ θα σ' αγαπώ και μη σε νοιάζει/ θα σου τραβήξω και μια ένεση/κι όταν το σούρουπο θα σ' αγκαλιάζει/θέ να σε πνίξω με μια έφρεση...

τελευταία εβδομάδα είδαμε τα ξιφη Αβέρωφ-Αντρου να διασταυρώνονται σε σκληρές από αέρος και τληψίας μάχες. Και έπονται κι άλλες χωρίς να προβλέπεται να φεύγει από την ατζέντα το ζήτημα του Συνεργατισμού, εκτός κι αν συμβεί κάτι μεγάλο, που ευχόμαστε να μη συμβεί διότι για να αλλάξει την ατζέντα καλό δεν μπορεί να είναι...

• • • • •

Αγκαζέ με Ηροδότου

Η πλάκα είναι ότι ο Χάρης, που η αντιπολίτευση ζητάει την κεφαλή του σε ασπμένιο δίσκο και ο Φούλης τα παίρνει αγκαζέ που του άφησε ένα τεράστιο προεκλογικό πονοκέφαλό πήρε αγκαζέ τον νέο διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας Κωνσταντίνο Ηροδότου και πήγε στο Eurogroup. «Εκεί που όλοι τον εκτιμούν και τον σέβονται», κατά τον συμμαθητή του τον Γιώργο. Η ίδια πηγή είπε στον Ιανό ότι ο Ηροδότου έτυχε -αν και ανεπισημως- θετικής υποδοχής, ωστόσο, μένει να αποδείξει στους Ευρωπαίους ότι η εποχή Χρυστάλλας έχει περάσει ανεπιστρεπτή.

• • • • •

Τα φίλια πυρά

«Προς τον πολιτικό αρχηγό που λέει στους επαγγελματίες υγείας να μην ενταχθούν στο ΓεΣΥ, υποσχόμενος ότι μετά τις ευρωεκλογές θα φέρει τροποποίηση της νομοθεσίας για να το εξουδετερώνει: Αντροπή σιορ! Εμπήκατε τζιαμέ για τον κόσμο. Όι για τα ριάλια των κολλήτων σας #Ξεφτίλες» κατακραύωνσε σε ανάρτησή του στο twitter ο Γιώργος Παμπορίδης, προκαλώντας αναστάτωση στα κομματικά πηγαδάκια. Ποιον εννοούσε άραγε; Γιώργος Λιλλήκας και Γιώργος Περδίκης ξεκαθάρισαν μέσω twitter την προσήλωσή τους στο ΓεΣΥ. Το ίδιο έκανε βεβαίως και ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου. Στα πηγαδάκια του Υπουργείου Υγείας, πάντως, λέγεται πως οι βολές αφορούν τον συναγερμικό πρόεδρο, ο οποίος, όπως μαθαίνουν, διαμνύνει σε φίλους του γιατρούς να μη γραφτούν στο ΓεΣΥ. Πάντως, ο Γιώργος Παμπορίδης δεν είναι η πρώτη φορά που τα βάζει με τον συναγερμικό πρόεδρο μέσω twitter. Ενδεικτικά τα αιχμηρά tweets του τον καιρό του προϋπολογισμού του ΡΙΚ, αλλά και για τους χειρισμούς του ψηφοδελτίου.

• • • • •

Κάνει comeback

Κάνει comeback στον ΔΗΣΥ ο δήμαρχος Παραλινίου Θεόδωρος Πυρίλης. Φωτογραφίες τον απαθανάτισαν να κάθεται πρώτη σειρά σε διευρυμένο επαρχιακό συμβούλιο του Δημοκρατικού Συναγερμού, καταδεικνύοντας πως όλα πλέον είναι νερό κι αλάτι στην περιοχή. Υπάρχουν βεβαίως και οι πηγές που επισημαίνουν πως ο τρόμος για τις διαρροές στην επαρχία Αμμοχώστου ενίσχυσε τις πιέσεις και τις προσπάθειες του κόμματος να φέρει κοντά τα δυσαρεστημένα στελέχη.

• • • • •

Ούτε λέξη

Την περασμένη Κυριακή η «Κ» αποκάλυψε τις σχέσεις του ΕΛΑΜ με το νεοναζιστικό κόμμα στη Γερμανία NPD. Κόμμα που υμνεί τον Χίτλερ. Στο ρεπορτάζ παρουσιάστηκαν και οι προσπάθειες του εν λόγω κόμματος να χρηματοδοτήσει στις βουλευτικές εκλογές το «αδελφod» κόμμα ΕΛΑΜ. Όλα τα κόμματα πλην του ΔΗΣΥ ζήτησαν απαντήσεις από το ΕΛΑΜ, το οποίο προς το παρόν ασχολείται μόνο με τη φυγοστρατία και τα ιατρικά

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Αβέρωφ Νεοφύτου

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ, ο οποίος απέσυρε τους μικρούς και άβγαλτους και πήρε επάνω του τον προεκλογικό. Άβερε Φούλη!

προβλήματα του Χρίστου Χρίστου.

• • • • •

Σιγή ιχθύος

Πάντως, όταν εθνικιστικά κόμματα διοργανώνουν στρατιωτικές ασκήσεις σε βουνά καλό είναι να τα διερευνά η αστυνομία και να μη σφυριάζει αδιάφορα. Το 2013, είχαν γίνει καταγγελίες από το ΑΚΕΛ για στρατιωτικές ασκήσεις, με τον Ιωάνη Νικολάου να ζητάει από την Αστυνομία να το ψάξει. Έξι χρόνια αργότερα η «Κ» επικείμενη να μάθει πού βρίσκεται η όλη υπόθεση, με το γραφείο Τύπου της Αστυνομίας να τηρεί σιγή ιχθύος και να αποφεύγει να τοποθετηθεί επί του θέματος.

• • • • •

Να μεριμνούν

Βεβιασμένη είναι η απόφαση του προέδρου Αναστασιάδη να τοποθετήσει στη θέση Νέστορα Νέστορος στη ΔΕΑ, τον Νίκο Θεοδοσίου προσωρινά, όπως ελέχθη στη στήλη και μέχρι 31 Μαΐου 2019. Κι αυτό γιατί υπάρχει συμφωνία ως προς το ποιοι μπορούν να διοριστούν στη ΔΕΑ. Καλό δε θα ήταν οι λειτουργοί του Προεδρικού να επαγρυπνούν, διότι διαφορετικά υπάρχει περίπτωση να μείνει εκτεθειμένος ο πρόεδρος...

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Προτού ξυπνήσει το τέρας

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Πάω στοίχημα ότι δεν το προσέξατε, μολονότι στην αρχή της περασμένης εβδομάδας ήταν (για λίγο) πρώτη είδηση στις ειδησεογραφικές ιστοσελίδες. Από πρώτης του μηνός έχουν αλλάξει οι ώρες κοινής ψυχίας. Βεβαίως! Η σχετική ανακοίνωση έγινε με την αρμόζουσα τυπικότητα από την αστυνομία και προβλήθηκε από όλα τα ΜΜΕ. Στο εξής, λοιπόν, οι ώρες κοινής ψυχίας ξεκινούν το απόγευμα στις 3, ενώ μέχρι 1ης Απριλίου ξεκινούσαν στις 3.30. Μπορεί να είναι και το αντίστροφο, δεν είμαι σίγουρος. Είναι βέβαια εύκολο να το εξακριβώσω αμέσως με ένα κλικ στον υπολογιστή. Έχει όμως οποιαδήποτε σημασία εάν αλλάζουν οι ώρες κοινής ψυχίας ή απλώς και μόνον εάν υπάρχουν ώρες κοινής ψυχίας; Πόσο βαθιά γελοίο να ασχολούμαστε στα σοβαρά με τις ώρες κοινής ψυχίας, σε μια πόλη όπου η έννομη τάξη εξευτελίζεται και υποχωρεί καθημερινά!

Το πρόσφατο περιστατικό στα Εξάρχεια, με την καταδίωξη εισαγγελέα και λιμενικών από στρατό οπλισμένων μπράβων μάς υπενθυμίζει ότι δεν υπάρχει πάτος στην πτώση που γνωρίζει η χώρα επί ΣΥΡΙΖΑ. Δεν μπορώ να προσπεράσω τα κωμικά στοιχεία της υπόθεσης. Την παρουσία, π.χ., λιμενικών στα Εξάρχεια - κάτι που ίσως εξηγεί την ασυνήθιστη επιδείξη αθωότητας από πλευράς των Αρχών. Μια επιχείρηση του Λιμενικού Σώματος στα Εξάρχεια, ως έννοια, περιέχει το παράδοξο, όπως λ.χ. η έννοια «είκοσι μαζορέτες στην πλατεία Βικτωρίας» και μας παραπέμπει κατευθείαν στο ουσιώδες υπαρκτό ερώτημα, με τον τρόπο που το έθεσε διά παντός ο Νικόλαος Εγγονόπουλος: Τι ζητούσες στη Λάρισα, εσύ ένας Υδραίος;

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Το γεγονός, που κάποτε θα το χαρκτηρίζαμε αδιανόητο, αλλά το είδαμε να συμβαίνει -σαράντα οπλισμένοι μπράβοι να πραγματοποιούν στρατιωτική επιχείρηση εναντίον των Αρχών και να παίρνουν στο κατόπι τον εισαγγελέα- είναι μόνον ένας από τους λόγους για τους οποίους συμφωνώ με το πολιτικό νόημα που δίνει ο Κυριάκος Μητσοτάκης στις ευρωεκλογές: Πρέπει να είναι η αρχή του τέλους για τον ΣΥΡΙΖΑ. Μακάρι να είναι το ίδιο και για την κατακύλα της χώρας - αλλά σε αυτό θα επανέλθω αργότερα. Τέ-

τοια γεγονότα, όπως επίσης η δέσμευση από το ΚΑΣ μεγάλης έκτασης του Πειραιά, με αποτέλεσμα να υπονομεύεται η τεράστια επένδυση της Cosco, κάνουν το ΠΑΣΟΚ να ακούγεται τελείως σαχλό όταν κραυγάζει: «Οχι πια άλλο δεξιά το τιμόνι, κ. Μητσοτάκη!». Μα, αυτό είναι το θέμα; Πόσο δεξιός είναι ή δεν είναι ο Μητσοτάκης;

Με κριτήριο το κοινό μας μέλλον, το μόνο που έχει σημασία με τον Μητσοτάκη είναι πόσο λογικός, αλλά και τολμηρός, θα αποδειχθεί, εφό-

σον βρεθεί στη δύσκολη θέση -την οποία επιδιώκει- να περιμαζέψει ό,τι σώζεται μετά τους Συριζαίους. Πόσο λογικός είναι ο Κυριάκος το έχει δείξει, νομίζω, από τους συμβιβασμούς που έχει κάνει ως πρόεδρος του ιστορικού κόμματος της Νέας Δημοκρατίας, χάρη στους οποίους όμως το έχει φέρει ενωμένο μέχρις εδώ, απέναντι σε έναν πολύ έξυπνο και ικανό αντίπαλο. Εφόσον όμως δοθεί στον Κυριάκο η ευκαιρία να αναλάβει τη διακυβέρνηση μετά τον Αλέξη Τσίπρα, η σύνεση θα έχει πια εξαντλήσει τον ρό-

λο της και τη θέση της θα πρέπει να πάρει η τολμη.

Οχι στα κουτούρου, βεβαίως. Τόλη, επί τη βάση ενός καλά μελετημένου σχεδίου, ώστε οι κρίσιμες παρεμβάσεις για την αναστροφή του κατήφορου να πραγματοποιηθούν αμέσως. Φυσικά, κάθε λογικός άνθρωπος, εφόσον μάλιστα διαθέτει και κάποια πείρα, αντιλαμβάνεται ότι ορισμένες καταστάσεις στις σύγχρονες κοινωνίες δεν αντιμετωπίζονται με την αμεσότητα της λύσης του γορδίου δεσμού. Δεν

μπορείς, λ.χ., έπειτα από σχεδόν μισόν αιώνα που αναπτύσσεται και εξελίσσεται ο κόσμος της αναρχίας στα Εξάρχεια, να ξεριζώσεις τους αναρχικούς και τις διακλαδώσεις τους μέσα σε λίγους μήνες μόνο με την πυγμή. Δεν είναι τόσο απλό, δυστυχώς. Ωστόσο, είναι βέβαιο ότι μπορεί να υπάρξει ένα σοβαρό σχέδιο για τη μακροπρόθεσμη αποκατάσταση της έννομης τάξης και το σχέδιο αυτό, εφόσον υπάρχει, θα πρέπει να τεθεί αμέσως σε εφαρμογή.

Εξίσου σημαντικό θα είναι να γίνουν αμέσως οι κρίσιμες και στοχευμένες νομοθετικές παρεμβάσεις στην οικονομία και στη διοίκηση του κράτους, ώστε να αναστραφεί ο μαρasmus της οικονομίας και να σταλεί ένα σοβαρό μήνυμα αποφασιστικότητας και έξω και μέσα. Οι δυνατότητες και τα μέσα είναι πάντοτε πεπερασμένα στην πολιτική (εξ ου και κάθε πολιτικός βίος είναι καταδικασμένος να τελειώνει με αποτυχία), ενώ οι στόχοι είναι άπειροι. Αν υποθέσουμε ότι ο Κυριάκος έρχεται στα πράγματα, οι πάντες θα περιμένουν από εκείνον τα πάντα -και μάλιστα θα τα περιμένουν αμέσως, χωρίς χρονотριβές. Από πλευράς του, επομένως, οφείλει να έχει εντοπίσει εκείνα που πρέπει να γίνουν αμέσως και, επίσης να έχει βρει τα συγκεκριμένα πρόσωπα που θα αναλάβουν να φέρουν εις πέρας το έργο.

Τα σημαντικά πρέπει να γίνουν αμέσως. Προτού η βαθιά Ν.Δ., που τώρα κοιμάται μακαρίως, ξυπνήσει και αρχίσει να πεινάει για εξουσία...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΑΔΑ / Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Παιδιά ενός ανώτερου Θεού

Όταν τον Σεπτέμβριο του 2014 ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης άφηνε ανοικτό το ενδεχόμενο φορολόγησps του εφάπαξ των δημοσίων υπαλλήλων, ο γ.γ. της ΠΑΣΥΔΥ Γλαύκος Χατζηπέτρου όχι μόνο δεν το άφησε να πέσει στα μαλακά, αλλά απειλούσε θεούς και δαίμονες για παναπεργίες. Προειδοποιούσε, μάλιστα, πως θα απαντούσε στην «επίθεση των δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων». Μία παναπεργία σε μία ιδιαίτερα δύσκολη για την κυπριακή οικονομία περίοδο ήταν ό,τι έπρεπε ως εκβιασμός του κράτους άλλωστε. Την κρίση φρόντισε να εκτονώσει αμέσως ο πρόεδρος, καλώντας τον Γλαύκο Χατζηπέτρου και εκπροσώπους της ΠΑΣΥΔΥ στο Προεδρικό για καφέ και κουβέντα. Τα ρεπορτάζ εκείνου του καιρού, χαρακτηρίζαν τον πρόεδρο ως τον κατάλληλο πυροσβέστη μπροστά στη φωτιά που άναψε ο Χάρης με τον ηγέτη της ΠΑΣΥΔΥ, καθώς «χρειάστηκε δέκα μόνο λεπτά για να κλείσει το όλο ζήτημα». Στο Προεδρικό τότε, έκαναν λόγο για τη διαπραγματευτική δεινότητα του προέδρου που ήταν σε θέση να πείσει τις συντεχνίες και τους συνδικαλιστές. Και ίσως αυτό να ικανοποιούσε το προεδρικό γόητρο. Άλλοι όμως διάβασαν και πίσω από τις γραμμές και αντιλήφθηκαν πως το δεκάλεπτο της συνάντησης Αναστασιάδη-Χατζηπέτρου αποτελούσε το πρώτο μνημείο αδυναμίας του Νίκου Αναστασιάδη. Και εξηγούμαστε: ενός προέδρου που ενώ υποσχόταν εκσυγχρονισμό και εκ βάθρων μεταρρύθμιση, αδυνατούσε να συγκρουστεί με το παλιό και να μας οδηγήσει στο σύγχρονο.

Δέκα λεπτά ήταν αρκετά για να ικανοποιήσει το γόητρο της ΠΑΣΥΔΥ και δέκα λεπτά αρκετά για να αφήσει εκτεθειμένο τον τότε πολύτιμο υπουργό του Χάρη Γεωργιάδη. Γιατί δεν υπήρχε κανείς που να θεώρησε τότε πως ο Χάρης Γεωργιάδης ανακίνησε το θέμα με δική του πρωτοβουλία και εν αγνοία του προέδρου. Μάλλον αποδεικνυόταν περίτρανα ότι ο πρόεδρος παραδόθηκε αμαχητί στην επίδειξη δυνάμεις των συνδικαλιστών του δημόσιου τομέα.

Κάπως έτσι και καθόλου τυχαία, την ώρα που στον ιδιωτικό τομέα οι μισθοί μειώνονταν κατακόρυφα, τα εργασιακά δικαιώματα αποτελούσαν ανέκδοτο και η ανεργία κορυφωνόταν με τον ένα μετά τον άλλο να χάνει τη δουλειά του και τις καταθέσεις του, μέλη της ΠΑΣΥΔΥ προσέφευγαν στο Ανώτατο Δικαστήριο για όλους τους νόμους που αφορούν μείωση των απολαβών τους, παγοποιήσεις των προσαυξήσεων και τις τιμαριθμικές αυξήσεις στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Σύγκρουση δύο κόσμων δηλαδή. Με μία ΠΑΣΥΔΥ να ζει τη δική της πραγματικότητα. Και είναι ένα θέμα να αγνοεί επιδεικτικά το τι συμβαίνει στον ιδιωτικό τομέα και πολύ πιο σοβαρό να αδιαφορεί για το ότι η διασφάλιση των κεκτημένων τους βάζει πυρίτιδα στα θεμέλια μιας ακόμη εύθραυστης οικονομίας.

Όμως, η σύγκρουση των δύο κόσμων δεν προκλήθηκε από τη μία μέρα στην άλλη. Την ανάθρεψε η ίδια η Πολιτεία διαχρονικά. Η μία κυβέρνηση μετά την άλλη γιγάντωνε κεκτημένα και υποκλινόταν αμέτοχη τους εκβιασμούς και κυρίως τα παράλογα της ηγεσίας των συνδικαλιστών. Από την περίοδο του Σπύρου Κυπριανού μέχρι και τον Νίκο Αναστασιάδη που περιέφερε τον Γλαύκο Χατζηπέτρου ως έπαθλο στην προεκλογική του. Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους εμάς δεν μας εξέπληξε η αναληγσία της κυβέρνησης. Στο να προλάβει δηλαδή καταστάσεις σε ό,τι αφορά τη σημερινή δικαίωση των δημοσίων υπαλλήλων. Γιατί η δικαίωσή τους ήταν αναμενόμενη, όσο κι αν κάποιοι παρυσιαζόταντα έκπληκτοι. Από το 2014 φάνηκε το πού οδηγείται το όλο ζήτημα, όταν το Ανώτατο είχε κρίνει αντισυνταγματικό τον νόμο των πολλαπλών συντάξεων. Αν η κυβέρνηση συνεπώς ήθελε με κάποιο τρόπο να αντιμετωπίσει την κατάσταση, είχε πέντε ολόκληρα χρόνια για να λάβει τα απαραίτητα μέτρα, να κάνει διορθώσεις και να αποφύγει τις σημερινές εξελίξεις που αποτελούν βόμβα στα θεμέλια της οικονομίας. Έκλεισε, όμως, τα μάτια και παρακολούθησε αμέτοχη τους εκβιασμούς και τα συνεχή θέλω του Γλαύκου Χατζηπέτρου. Η ίδια που μας διαφήμιζε τον εκσυγχρονισμό και τη μεταρρύθμιση ενίσχυσε τον παρτακισμό μιας κάστας σε σημείο που να αγνοεί πλέον το δημόσιο συμφέρον. Το θέμα είναι τώρα τι γίνεται. Γιατί, αν θυμόμαστε καλά, ο πρόεδρος τον περασμένο Μάιο, μαζί με τη βούλησή του για μεταρρυθμίσεις διεμήνυε πως δεν θα επιτρέψει να μετατραπεί το κράτος σε συνδικαλιστικό φέουδο. Ωρα, λοιπόν, να το αποδείξει. Εκτός κι αν ο κ. Χατζηπέτρου δεν συμπεριλαμβάνεται στα φέουδα στα οποία αναφέρεται ο Νίκος Αναστασιάδης.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ο χρόνος έχει σταματήσει στην Κούβα. Τουλάχιστον από πλευράς αυτοκινήτων...

ΕΝ ΚΑΜΙΝΩ / Του **ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ**

Παρακαταθήκες για ένα επιβεβαιωμένο μέλλον

Πολλά ακούγονται για το μέλλον της χώρας. Αν αυτό βρίσκεται σε κίνδυνο λόγω του υφιστάμενου στάτους κβο ή αν θα τεθεί σε κίνδυνο μέσω μιας λύσης που δεν θα είναι λειτουργική. Οι γνώμες διί-

στανται, αλλά αυτό οφείλουν να κάνουν εφόσον προέρχονται από ανθρώπους ελεύθερους.

Τα επίσης ελεύθερα μυαλά στα οποία απευθύνει ο καθένας τη γνώμη του για το Κυπριακό, θα κληθούν ν' αποφασίσουν όταν έρθει η ώρα. Αλλά δεν είναι αυτή η παρακαταθήκη του μέλλοντος, ούτε και η επιβεβαίωσή του προς το καλό ή το κακό. Πολλά ακούγονται για το Φ.Α.

Η κοινωνία κρατά μικρό καλάθι όταν η διπλωματία, υψηλή και χαμηλή, κάνει τη δική της δουλειά, την οποία αναγνωρίζουμε. Δεν έχουμε κάτι άλλο να διαθέσουμε εξόν τον εαυτό μας. Τη θέση μας. Ας το κάνουμε όσο καλύτερα μπορούμε, εκμεταλλευόμενοι τα υποθαλάσσια δώρα, εφόσον η πραγματικότητα είναι πως δεν μπορείς να περιγράψεις σε κάποιον τη θάλασσα, όταν το μόνο που βλέπει είναι νερό. Καλά κάνει η κοινωνία και κρατά μικρό καλάθι. Γιατί το Φ.Α. είναι το μέλλον, αλλά τώρα δεν είναι η παρακαταθήκη και η επιβεβαίωση αυτού προς το καλό ή το κακό. Με τη σειρά τους οι «κακές» τράπεζες ως δημιουργημα τεχνικό για την απορρόφηση των «κακών» στοιχείων με σκοπό την εξυγίανση, έχουν γίνει τόσο μέρος της καθημερινότητας μας που έχουν ως ορολογίες εντρυφήσει στο λεξιλόγιο ενός λαού που απλά θέλει να πληρώνεται στην ώρα του και τον τρεχούμενό του να μην τον διακατέχουν καρδιακά επεισόδια. Η οικονομία της Κύπρου αγωνίζεται για την υγεία της, αλλά δεν είναι αυτή η παρακαταθήκη για το μέλλον ούτε και η επιβεβαίωσή του προς το καλό ή το κακό. Είναι μια προσπάθεια που θέλει προγραμματισμό και διαρκή δουλειά. Δεν θα σας βασανίσω άλλο. Θέλω να σας παρακαλέσω να δώσετε βάση στην παρακαταθήκη την οποία εγώ φρονώ πως πρέπει να έχουμε και να θέλουμε όλοι μας ν' αφήσουμε πίσω. Μιλώ για τα παιδιά

που θέλουν ως απόφοιτοι πανεπιστημίων να βρουν μια δουλειά αντάξια των σπουδών τους, αλλά εφόσον δεν μπορούν φεύγουν για το εξωτερικό. Να βρούμε τρόπους και κίνητρα να μείνουν στη χώρα, να γυρίσουν σε αυτή. Χρειαζόμαστε το οξυγόνο που θα δώσει σε όλα τα επίπεδα η φαιά τους ουσία, όταν παράλληλα μας στραγγαλίζει η μετριότητα. Χρειαζόμαστε τις ιδέες τους να τις κάνουμε δικές μας, αφήνοντας πίσω τον γνώριμο εαυτό μας και ανοίγοντας τ' αφτιά μας σε προτάσεις που μπορούν να κάνουν τη διαφορά. Μιλώ για τα παιδιά που βρίσκουν τελικά μια δουλειά και χρειάζονται τη βοήθεια μας σε καθημερινή βάση για να χτίσουμε μαζί τους μια ημέρα. Εκείνη την ημέρα που θα σταθούμε σε κάποια απόσταση και θα κρίνουμε πως σωστά πράξαμε, πως σωστά επενδύσαμε στον νέο άνθρωπο, τον διδάξαμε και αφού τον ακούσαμε, μας δίδαξε κι αυτός. Χρειαζόμαστε παιδεία πέραν των συνδικαλιστικών, να επιστρέψουμε στο άξιο του γιγνεσθαι, μετακινούμενοι από το φτηνό του φαίνεσθαι, με πράξεις ως προς την άρτια τελέωση των σχολείων και με φωνές έμπνευστς. Για να γυρίσουμε στο μέλλον να μνημονεύουμε, όπως κάναμε κάποτε,

τους παλιούς δασκάλους. Αυτό που μένει είναι η γεύση στα χείλη, όταν λες το όνομα κάποιου, έτσι κι αλλιώς. Χρειαζόμαστε στρατιώτες του πνεύματος που θα έχουν για σημαία τους την προκοπή και την πρόοδο με ίδια μέσα και όχι με τον εξοβελισμό ή την αποδοχή της κάλπικς συμπεριφοράς και την επιβράβευσή της. Τα εργαλεία της ισοτιμίας και η δικαιοσύνη των ισών ευκαιριών, ανοίγουν δρόμους. Αυτό είναι ένα επιβεβαιωμένα καλό μέλλον, στο οποίο πρέπει να επενδύσουμε ως θεμέλιο της χώρας της ίδιας, το οποίο θα είναι ικανό να τη στηρίξει όποιες κι αν είναι οι εξελίξεις στο κυπριακό, στην οικονομία, στο Φ.Α. και αλλού. Μέλλον να μην συναποτελούμενο από προτάσεις που όμως για να χτιστεί θέλει μια λέξη. Μόνο μία: Θέληση.

tsikalasm@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗ**

Τζάμπα μάγκες

Νεοϋορκέζος έλεγε πρόσφατα ότι το μαρτύριό μας δεν ήταν μόνο η τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001 στους διδυμούς πύργους και οι εκατόμβες θυμάτων, αλλά και οι συνεχείς συναγερμοί, οι οποίοι ακολούθησαν την επίθεση. Τις πρώτες βδομάδες, τους πρώτους μήνες, ακόμη και τα πρώτα χρόνια, μετά την επίθεση, ζούσαμε συνεχώς σε μια συνεχόμενη ψυχολογική τρομοκρατική επίθεση. Οι φήμες για νέες επιθέσεις ήταν καθημερινές, ενώ κάθε μας κίνηση στην πόλη ήταν και μια περιπέτεια. Οι σειρήνες ούρλιαζαν συνεχώς, ενώ οι άντρες των δυνάμεων ασφαλείας, δημιουργούσαν ένα φοβητσιαρικό σκηνικό.

Ανάλογες περιγραφές μπορούσε να ακούσει κάποιος από τους κατοίκους των Βρυξελλών, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο αεροδρόμιο και το μετρό της πόλης 22 Μαρτίου το 2016. Ακόμη και σήμερα υπάρχουν εργαζόμενοι στις Βρυξέλλες, οι οποίοι δεν μπαίνουν στο μετρό, ενώ αρνούνται να επισκεφθούν την κεντρική πλατεία και τις πολυσύχναστους οδούς της πόλης.

Στην Κύπρο τις τελευταίες ημέρες είδαμε τους «τζάμπα μάγκες», να κάνουν φάρσες, να ειδιάζουν τα πολυκαταστήματα της Λεμεσού και της Πάφου, να αναβάλλεται πτήση αεροσκάφους και να εκκενώνεται το καζίνο της Λευκωσίας. Και όλα αυτά λίγες μέρες μετά τη φάρσα σε σχολείο της Λευκωσίας.

Τη νύφη πλήρωσε η Αστυνομία, η οποία έτρεχε και φυσικά ο κοσμάκης, ο οποίος πανικοβλήθηκε και μόνο με την σκέψη ότι μπορούσε να ανατιναχτεί την ώρα κατά την οποία διασκέδαζε και περπατούσε ανέμελος. Η σκέψη και μόνο προκαλεί τρόμο, πόσο μάλλον να αποκλειστείς στο αυτοκίνητο από την Αστυνομία, η οποία έκλεισε τους δρόμους και πολύ σωστά έκανε, μέχρι να ολοκληρωθούν οι έρευνες.

Οι ανεγκέφαλοι σίγουρα γελούν όταν αναστατώνουν κόσμο και κοσμάκη. Την ίδια λογική ακολουθούν και οι οδηγοί αγωνιστικών μοτοσυκελτών ή παλιών αυτοκινήτων, όταν μαρσάρουν δαιμονισμένα τις μηχανές τους, στους δρόμους των πόλεων. Η καλύτερη τιμωρία όλων αυτών είναι σίγουρα η απαξίωση και η σιωπή γύρω από τα «κατορθώματά» τους. Οι ειδικοί επιστημαίνουν τον κίνδυνο μιμνητισμού, δηλαδή η δημοσιοποίηση τέτοιων ενεργειών, προκαλεί αρρωστημένα αισθήματα, κάποιων άλλων «πονεμένων» ανθρώπων, οι οποίοι στην προσπάθειά τους, να κερδίσουν «πέντε λεπτά δημοσιότητας» καταφεύγουν σε ανάλογες φάρσες, είτε για να αποφύγουν κάποιες ευθύνες, είτε για να παινευτούν αργότερα στους φίλους τους, τα κατορθώματά τους. Σε αυτό το επίπεδο σημαντικότητας είναι και ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία δεν πρέπει να αποτελούν άδελά τους, το «σκαμνάκι» των ανεγκέφαλων. Θα πρέπει να ακολουθούν την ίδια πρακτική, με τους θανάτους από αυτοκτονίες, οι οποίοι δεν μεταδίδονται. Οι ειδικοί λένε και αποδεικνύεται από στατιστικές μελέτες, ότι αν μεταδώσεις μια αυτοκτονία, ακολουθούν αμέσως άλλες τρεις με τέσσερις.

Ο εντοπισμός των κατεργάρηδων, οι οποίοι καταφεύγουν σε φάρσες, σίγουρα δεν είναι και τόσο εύκολη υπόθεση, ακόμη και στην ψηφιακή μας εποχή. Ωστόσο, πάντα υπάρχει η δυνατότητα, να εντοπιστούν οι δράστες με τη βοήθεια των καμερών, οι οποίες πολλαπλασιάζονται και στον τόπο μας. Πάντως, οι ενέργειες αυτές, αποτελούν την καλύτερη δικαιολογία για προώθηση και νομιμοποίηση των παρακολουθήσεων και στον τόπο μας. Στο Λονδίνο, λέγεται ότι κάθε πολίτης, ο οποίος κινείται στους δρόμους της πόλης, καταγράφεται κατά μέσο όρο, από 250 κάμερες κάθε ημέρα.

Αν για την ασφάλειά μας πρέπει να υποστούμε τον «μεγάλο αδελφό» δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα θα πει η πλειοψηφία των πολιτών. Τώρα γιατί οι τζάμπα μάγκες κάνουν φάρσες είναι μια άλλη δύσκολη υπόθεση, η οποία σίγουρα δεν κινείται στον χώρο της λογικής. Αλλά, μήπως ο κόσμος του πλούτου, της φτώχειας, της πείνας, των πολέμων, των τρελών, κινείται με την λογική; Η αλήθεια τελικά βρίσκεται πέραν της λογικής, όπως κι αν την ερμηνεύει ο κάθε άνθρωπος. Πάντως, οι «τζάμπα μάγκες», είτε έτσι είτε αλλιώς, έχουν «κοντά ποδάρια», όπως το ψέμα και αν η Πολιτεία αδυνατεί να μπαγλαρώσει τους κουφιοκέφαλους, υπάρχει και η φυσική δικαιοσύνη, η θεία δίκη.

kaparispan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Το θέατρο του παραλόγου

Εξαιρετική παράσταση. Από εκείνες που μπορεί να μην προάγουν τον πολιτισμό (αυτό σίγουρα δεν το κάνουν) αλλά αν μη τι άλλο αποκαλύπτουν χαρακτήρες. Και κυρίως προθέσεις. Φοβεροί διάλογοι, εκπρκτικές αντιπαράθεσεις και το κυριότερο αξεπέραστες ερμηνείες από τους... πρωταγωνιστές, οι οποίοι αποδεικνύονται όλο και περισσότερο... γεννημένοι ηθοποιοί. Σε ποια παράσταση αναφέρομαι;

Μα στην παράσταση που παίχτηκε προχθές στη Βουλή. Μίας παράστασης σκανοθετημένης και πολύ καλά μελετημένης ώστε να πείσει τους θεατές να συσπειρωθούν και να τρέξουν ξανά και πάλι στις κάλπες, προσπερνώντας την ουσία. Και ποια είναι η ουσία; Πώς αυτή η παράσταση δεν παίζεται για να μας προβληματίσει ή για να μεταδώσει κάποιο βαθύτερο

νόημα και ούτε βέβαια για να μας θέσει ενώπιον της αλήθειας. Παίζεται για έναν και μόνο λόγο. Επειδή έρχονται εκλογές. Και οι πρωταγωνιστές προκειμένου να μη χάσουν τα ποσοστά τους είναι διατεθειμένοι να ιδρώσουν στο... έδρανο της Βουλής και να τα δώσουν όλα επί σκηνής. Ούτως ώστε να πετύχουν τον σκοπό τους. Που δεν είναι άλλος παρά να περιφέρουν την επομένη των εκλογών τα ποσοστά τους στα κανάλια και να συμπεριφέρονται λες και ο μοναδικός λόγος που συμβαίνει ό,τι συμβαίνει σ' αυτή τη χώρα είναι για να συνεχίζουν αυτοί αμέριμνοι να παίζουν το κομματικό βιολί τους.

Ξεσπάθωσε ο κ. Αβέρωφ, ζώστηκε τα άρματα και ρίχτηκε στην μονομαχία με τον κ. Άντρο Κυπριανού. Ο ένας θυμώθηκε τη στάση του ΑΚΕΛ στο πόρισμα για το Μαρί και υπέδειξε πως είναι οι τελευταίοι που δικαιούνται να μιλούν για απαξίωση

των θεσμών και των επιτροπών, ενώ φρόντισε να μας αποκαλύψει πως τα κατεστημένα του ΑΚΕΛ ευθύνονται εξίσου για την κατάρρευση του Συνεργατισμού. Και ο δε αντεπιτέθηκε χαρακτηρίζοντας τον πρώτο κοινό συκοφάντη.

Και το τραγικό είναι πως αμφότεροι είναι πεπεισμένοι πως μ' αυτό το φοβερό διάλογο μας πείθουν πως οι προθέσεις τους είναι να αποκαλυφθεί η αλήθεια για το ποιος πραγματικά απαξιώνει τους θεσμούς. Χωρίς να τους περνάει καν από το μυαλό πως ήδη έχουν ξεσκεπαστεί προ πολλού οι προθέσεις τους σχετικά μ' αυτό το θέμα.

Και οι προθέσεις αμφότερων δεν ήταν να σεβαστούν τα πορίσματα και τις επιτροπές, αλλά να τα πεσοκόψουν στα μέτρα των δικών τους μικροκομματικών συμφερόντων προκειμένου να συνεχίσουν απτόητοι το μικροκομματικό τους παιχνίδι και

όχι να προασπιστούν καθ' οιονδήποτε τρόπο το δημόσιο συμφέρον.

Για τον απλούστατο λόγο ότι είναι εξίσου ένοχοι για την κατάρρευση των θεσμών και των αξιών, τους οποίους θεσμούς και αξίες άγουν και φέρουν ανάλογα με το τι συμφέρει το κόμμα, τι δεν θα επιφέρει πολιτικό κόστος, τι θα τους διατηρήσει στην καρέκλα της εξουσίας και τι θα δικαιώσει τους μικροκομματικούς τους αγώνες. Όσο για τους υπόλοιπους «παραμυθάδες» της εν λόγω παράστασης θεώρησαν καλό να θυμηθούν τα «κακά» του ΕΛΑΜ όχι γιατί προφανώς τους έπιασε ξαφνικά η έγνοια για το τι αντιπροσωπεύει το εν λόγω κόμμα, διότι αν όντως είχαν αυτή την έγνοια θα την είχαν και προ πολλού και όχι δύο βήματα πριν από τις εκλογές.

Τότε που όλοι τους (πλην του ΑΚΕΛ) ξερογύριζαν γύρω από το ΕΛΑΜ προκειμένου να πετύχουν μικροκομματικές συμ-

μαχίες. Και το αποκορύφωμα είναι πως όλο αυτό το θέατρο του παραλόγου που εκτυλίχθηκε στη Βουλή ήταν καθόλα μελετημένο (όπως άλλωστε κάθε παράσταση που σέβεται τον εαυτό της).

Μέσα από επικοινωνιακά τεχνάσματα ιδρώναν άπαντες να κερδίσουν τις εντυπώσεις, όχι για να βγάλουν αυτή τη χώρα από τον βούρκο στην οποία την έριξαν με την ανοχή και τη συνενοχή τους, αλλά για να τη βγάλουν οι ίδιοι καθαρή προκειμένου να κερδίσουν το μοναδικό πράγμα που τους ενδιαφέρει. Τη μάχη των εκλογών. Μένει σε μας λοιπόν αν θα ξεροκοπτήσουμε για ακόμα μια φορά αυτή την παράσταση ή αν θα επιλέξουμε επιτέλους την αποχή από «θέατρα» που υποτιμούν ασύστολα και κατ' επανάληψη την νοημοσύνη μας.

elenixenou11@gmail.com

Τα διλήμματα του Ερντογάν

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η Τουρκία μπαίνει σε βαθιά κρίση. Το πού θα βρίσκεται σε λίγους μήνες κανείς δεν μπορεί να το απαντήσει. Και αυτό

γιατί δεν φαίνεται να υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο μεγάλο σχέδιο. Και ό,τι υπάρχει βρίσκεται στο μυαλό ενός και μόνον ανθρώπου, ο οποίος έχει ως στόχο να παραμείνει στην εξουσία, ο ίδιος και η οικογένειά του στη συνέχεια. Επ’ άπειρον.

Τα καλύτερα ευρωπαϊκά και αμερικανικά μυαλά συμφωνούν, όμως, πως ο πρόεδρος Ερντογάν θα βρεθεί αντιμέτωπος με δύο μεγάλες κρίσεις έως το φθινόπωρο. Η πρώτη θα είναι οικονομική. Ο ιδιωτικός τομέας χρωστάει αυτή τη στιγμή περί τα 300 δισεκατομ-

Στο αμερικανικό Πεντάγωνο, πολλοί αξιωματούχοι αρχίζουν να πιστεύουν ότι η σημερινή σχέση της Τουρκίας με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ δεν είναι βιώσιμη.

μύρια δολάρια. Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του χρέους είναι σε ξένο συνάλλαγμα και περίπου το μισό πρέπει να πληρωθεί έως το τέλος του καλοκαιριού. Οι περισσότεροι αναλυτές που ασχολούνται με την Τουρκία θεωρούν ότι είτε θα χρειασθεί να προσφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και να πάρει ένα δάνειο της τάξεως των 150 δισεκατομμυρίων είτε να ακολουθήσει τον δρόμο της Βενεζουέλας. Ο Ερντογάν θα μπορούσε ασφαλώς να αλλάξει πολιτική και να προλάβει τα χειρότερα, αλλά κάτι τέτοιο δεν φαίνεται πολιτικά πιθανό. Όσο για τα χρήματα που θα χρειαστεί, είναι πολλά και

δεν μπορούν να τα καλύψουν η Ρωσία και το Κατάρ. Και η Τουρκία σήμερα εισάγει ακόμη και κρεμμύδια και αλεύρι...

Ο Τούρκος ηγέτης δεν θέλει προφανώς να προσφύγει στο ΔΝΤ, γιατί θα γκρεμίσει έτσι όλο το αφήγημά του. Θα εμφανισθεί ως ηγέτης που πάει στη Δύση για να ζητήσει χρήματα, όταν προβάλλει τον εαυτό του σαν τον ηγέτη μιας πανίσχυρης μεσαίας υπερδύναμης που μπορεί να σνομπάρει την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ.

Την ώρα που η οικονομική κρίση θα κλιμακώνεται, ο Ερντογάν θα βρίσκεται αντιμέτωπος με ένα ακόμη δίλημμα: να πάει με τη Ρωσία παραλαμβάνοντας τους S-400 ή να πάρει τα F-35 και να συνεχίσει τους δεσμούς με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ; Εως τώρα τα μηνύματα από την Ουάσιγκτον ήταν πολύ θολά και συγκεχυμένα. Τώρα αρχίζουν να ξεκαθαρίζουν, μετά τις δηλώσεις του αντιπροέδρου Πενς και άλλων κορυφαίων αξιωματούχων. Το Κογκρέσο έχει αρχίσει να παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην άσκηση εξωτερικής πολιτικής και δεν αστειεύεται στο συγκεκριμένο θέμα.

Ακόμη και στο αμερικανικό Πεντάγωνο, όλο και περισσότεροι αξιωματούχοι αρχίζουν να πιστεύουν ότι η σημερινή σχέση της Τουρκίας με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ δεν είναι βιώσιμη. Κατά την εκτίμησή τους, η αμερικανική πολιτική έκανε πολλά λάθη έως πρόσφατα, γιατί απέφυγε τα σαφή μηνύματα προς την Αγκυρα και επίσης χρησιμοποίησε περισσότερο «το καρότο» και λιγότερο «το μαστίγιο». «Ο πρόεδρος Ερντογάν γαβγίζει πολύ, αλλά όταν κάποιος του δείχνει τα δόντια του, συνθάσσει σταματάει», έλεγε πρόσφατα Αμερικανός αναλυτής που γνωρίζει σε βάθος τη σημερινή Τουρκία. Η σχέση Ουάσιγκτον - Αγκυρας σίγουρα θα περάσει ένα τεστ αντοχής τους επόμενους μήνες.

Αν ήμασταν σοβαροί, μόνο οι ειδικοί και οι άμεσα ενδιαφερόμενοι θα ασχολούνταν με τις αποφάσεις του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Θα ήταν αυτονόητο ότι σε μια χώρα όπου συνυπάρχουν τα ίχνη πολλών πολιτισμών, ό,τι ήταν να χτιστεί ή να κατεδαφιστεί θα αξιολογείτο επαρκώς από αξιόπιστες υπηρεσίες πριν δοθεί η τελική άδεια, με γνώμονα τη διατήρηση του σημαντικού, τη σημερινή ανάπτυξη και την αρμονική συμβίωση με το παρελθόν. Το γεγονός ότι κάθε τόσο η πολιτική και οικονομική ζωή του τόπου σείεται από αποφάσεις του ΚΑΣ δείχνει ότι εδώ και 200 χρόνια δεν έχουμε αποκτήσει εμπιστοσύνη στο πώς το κράτος διαχειρίζεται την τύχη μας και την αρχαία κληρονομιά. Πιστεύουμε ότι κάθε απόφαση είναι προϊόν αυτοσχεδιασμού ή και κάποιας συναλλαγής.

Βλέποντας τη δημοσιότητα (εντός και εκτός Ελλάδας) που πήρε η πρόσφατη απόφαση του ΚΑΣ να οριοθετηθεί ως αρχαιολογικό χώρο την περιοχή εντός των τειχών της αρχαίας πόλης του Πειραιά, όπως και παρόμοια απόφαση που αφορά

μέρος του Ελληνικού, τίθεται το ερώτημα: γιατί αυτές οι αποφάσεις ελήφθησαν μόνο τη στιγμή της μεγάλης ξένης επένδυσης στον Πειραιά και στο Ελληνικό; Δεν θα ήταν λογικό οι οριοθετήσεις να είχαν ολοκληρωθεί πριν πωληθούν οι εκτάσεις, αποφεύγοντας έτσι την κάκιστη εικόνα που αποκομίζει όποιος ενδιαφέρεται να επενδύσει εδώ; Δεν γνωρίζω τις απαντήσεις, εικόζω, όμως, ότι συνήθως ουδείς ασχολείται με το θέμα έως ότου φθάσει η ώρα των μεγάλων αποφάσεων τότε, όσα ήταν άγνωστα ή ξεχασμένα, εξετάζονται με όλη την ενέργεια και το ενδιαφέρον που απουσιάζουν όλο το προηγούμενο διάστημα. Ετσι, όμως, είναι αναπόφευκτη η υποψία ότι η απόφαση συνδέεται άμεσα με την επένδυση. Επικριτές του ΚΑΣ θα ισχυριστούν ότι με όρους και προϋποθέσεις εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη, άλλοι θα καταγγέλλουν ότι «ξεπλένει» την επένδυση, θαυμάζουν και άλλα εμπόδια, τη συρρίκνωση των σχεδίων τους. Κι όμως, το κακό συνεχίζεται.

Ο ρόλος του ΚΑΣ και των αρχαιολογικών υπηρεσιών, όμως, εί-

ναι απαραίτητος και πολύτιμος για τη συνύπαρξη του σήμερα με το χθες. Τα έργα του μετρό της Αθήνας εξελίχθηκαν στη μεγαλύτερη αρχαιολογική ανασκαφή που έγινε ποτέ στην πόλη. Παρ’ όλες τις καθυστερήσεις και τα προβλήματα που έπρεπε να αντιμετωπιστούν, η Αθήνα διαθέτει ένα σύγχρονο σύστημα μαζικής μεταφοράς που είναι, την ίδια ώρα, ένα μουσείο που πολλές άλλες πόλεις ή ζηλευαν. Αρχαιότητες που βρίσκονται στα έργα του μετρό της Θεσσαλονίκης αποτελούν, κι εκεί, αιτία μεγάλης καθυστέρησης όμως, εμπλουτίζουν την πόλη με νέους θησαυρούς και γνώσεις. Πολλά νέα κτίρια εκθέτουν αρχαιότητες που βρέθηκαν την ώρα της κατασκευής τους. Αυτές είναι ιστορίες με αίσιο τέλος, όπου η αρχαία κληρονομιά και η σύγχρονη ανάγκη συνυπάρχουν. Θυμάμαι, όμως, και την περίπτωση σε χωριό στην Κρήτη, πριν από πολλά χρόνια, όπου οι εργασίες για κέντρο υγείας έφεραν στο φως ίχνη αρχαίου οικισμού, προκαλώντας μακρά καθυστέρηση στο πολυπόθητο έργο. Ενα βράδυ, η ανασκαφή ισοπεδώθηκε το κέντρο υγείας χτίστηκε. Ο φόβος ότι ένα έργο ζωής για τους ανθρώπους

μιας παραμελημένης επαρχίας θα ακυρωνόταν, αφάνισε τα αρχαία.

Αυτή η καχυποψία τρέφεται από τη μακρόχρονη εμπειρία που δείχνει ότι τα πράγματα δεν γίνονται στην ώρα τους, αλλά μόνο όταν κάποιος έχει συμφέρον να προχωρήσει κάτι ή να το εμποδίσει. Σε κάποιες περιπτώσεις διυλίζουμε τον κώνωπα όσον αφορά την αυστηρή νομιμότητα, ενώ σε σχεδόν τα πάντα ανεχόμαστε κάθε λογής αυθαιρεσία, όπως οι τακτοποιήσεις αυθαιρέτων κτισμάτων (όπως συμβαίνει πάλι σήμερα), παράνομοι σκουπιδότοποι, αντικοινωνικές συμπεριφορές, αναξιόπιστες υπηρεσίες για την προστασία των πολιτών και του περιβάλλοντος, με συχνά ολέθριες συνέπειες, όπως είδαμε στο Μάτι και στη Μάνδρα. Σε άλλες περιπτώσεις, το ΚΑΣ κρεώνεται καθυστερήσεις έργων ενώ ίσως ευθύνονται άλλα ζητήματα (όπως π.χ. άδεια για καζίνο).

Όταν το ΚΑΣ καλείται να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά συχνά είναι επειδή άλλοι ολιγώρησαν, συνήθως κυβερνήσεις. Το ότι οι αποφάσεις του προκαλούν τέτοια ταραχή λέει περισσότερα για τη δημόσια ζωή μας απ’ ό,τι για το ίδιο.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Καρνάβαλος «προοδευτικών» δυνάμεων

Η εικόνα που εμφανίζει σήμερα η «Ευρωπαϊκή Ένωση», είκοσι έξι χρόνια από την ίδρυσή της (Μάαστριχτ, 1993), παραπέμπει σε πολυεθνικό σχήμα εξουσιαστικό, με πεδίο άσκησης εξουσίας τόσο τις κοινωνίες των κρατών-μελών της όσο και τον διεθνοποιημένο στίβο της οικονομίας. Η προτεραιότητα της οικονομίας στις ιδρυτικές προϋποθέσεις (και στοχεύσεις) της Ε.Ε. προσδίδουν στην οργάνωση και στη λειτουργία της στοίχια ολοκληρωτικού χαρακτήρα. Η λέξη «ολοκληρωτικός» πχει σαν αναξιοπιστη υπερβολή, αφού πρόκειται για την Ευρώπη, τη μήτρα της νεωτερικής δημοκρατίας. Όμως «ολοκληρωτισμός» δεν είναι μόνο η στανική, με βία και τρομοκρατία, επιβολή μιας ιδεολογίας και των πρακτικών εφαρμογών της. Ολοκληρωτισμός είναι κάθε μορφή εξουσίας, που παρακάμπτει τη λαϊκή βούληση, έστω και με εξαπάτησή της – συντηρώντας προοπχήματα δημοκρατίας σε λειτουργία παράλληλη με αυθαιρεσία απόλυτη των λειτουργιών της.

Στην περίπτωση της Ε.Ε. έχουμε ένα πολυδαίδαλο στη διάρθρωσή του, πολυεθνικό, γραφειοκρατικό σχήμα, που επιβλέπει και συντονίζει οικονομικές κρατών (ως κάποιο σημείο και πολιτικές) – κάτι που μάλλον αποκλείει τον έλεγχο από τις επιμέρους κοινωνίες του κεντρικού συντονισμού και της επιβλέψης. Θα μπορούσε επιπλέον να παρατηρηθεί κανείς ότι, για τον κοινό νομ, οι έννοιες «δημοκρατία» και «ελευθερία αγοράς» αλληλοαποκλείονται, είναι ασύμβατες και ασυμπτωτες – δεν συμβιβάζεται η προ-

τεραιότητα των σχέσεων κοινωνίας με ταυτόχρονη προτεραιότητα του ατομικού κέρδους. Εκ των πραγμάτων αποκλείεται στην Ε.Ε. κάθε αντιπολιτευτικός λόγος. Υπάρχουν διαφωνίες, αλλά αφορούν πάντοτε στην υπεράσπιση εθνικών συμφερόντων, δεν υπάρχει περιθώριο διαφωνίας ή αμφισβήτησης των κεντρικών κατευθύνσεων πολιτικής των Βρυξελλών – χαρακτηριστικό και οδυνηρότατο παράδειγμα το «μεταναστευτικό». Επίσης εκ των πραγμάτων αποκλείεται η αμφισβήτηση του ηγεμονικού ρόλου της Γερμανίας και πολιτικών των Ε.Ε., αφού η οικονομική υπεροχή των Γερμανών είναι εξασφαλισμένη, πασιφανής και μεθοδικά συντηρούμενη.

Ετσι αποκλείεται κάθε ζύμωση και διεργασία που θα οικοδομούσε προοδευτικά την πραγμάτωση του οράματος των πρωτοπόρων της «ευρωπαϊκής ενοποίησης» – όρους και προϋποθέσεις ειρηνικής συνύπαρξης, δημοκρατικής αλληλοβοήθειας, μεθοδικής συνεργασίας. Το όραμα δεν ήταν η «ευρωμαρμελάδα», ένας πωλτός εξομοίωσης ιδιαιτεροτήτων και πολιτισμικών παραδόσεων: να πηκκίσει η Ευρώπη το εξωμήτριο έγκονό της, τις ΗΠΑ. Την Ευρώπη η συνιστούσε πάντοτε η ποικιλότητα των παραδόσεων πολιτισμού, καλλιέργειας, χαρακτήρων, νοοτροπίας και καλαισθησίας.

Ταυτιζόταν η Ευρώπη πάντοτε με τις εθνικές «σχολές» στην Τέχνη (μουσική, ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική, λογοτεχνία), αλληλοεμπνεαζόμενες, αλλά με προφανή την ιδιαιτερότητα κάθε λαού. Η Ευ-

ρώπη ήταν τα πανεπιστήμιά της (Σορβόννη, Οξφόρδη, Καίμπριτζ, Χαϊδελβέργη, Λειψία, Τυβίγγη, Ουψάλα, Λουβαίν, Σιέννα, Πάντοβα, Σαλαμάνκα), αυτονοήτως κρατικά, αφού κάθε κοινωνία με στοιχειώδη αυτοσεβασμό, θέλει να εκπαιδεύει με τα δικά της κριτήρια τα στελέχη της, όχι με τις νόρμες του απάτριδος ιδιωτικού κεφαλαίου.

Τέτοιες ευρωκεντρικές απόψεις και οπτικές μοιάζουν σιωπηρά απαγορευμένες από τη γραφειοκρατία των Βρυξελλών που, χωρίς λαϊκή εντολή, κυβερνάει τις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Με λαϊκή ψήφο εκλέγονται μόνο οι ευρωβουλευτές, αλλά το Ευρωκοινοβούλιο δεν έχει εκτελεστικές εξουσίες. «Κατά σύμπτωση» ασφαλώς, στα πόστα των καιρίων αποφάσεων συμβαίνει να βρίσκονται συνήθως πρώην (ή μελλοντικά) στελέχη μεγάλων εταιρειών του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Συστήματος! Οι πολίτες των χωρών-μελών της Ε.Ε. δεν είναι δυνατό να γνωρίζουν την «επίσημη» (κοινής συναίνεσης) άποψη των Ευρωπαίων εταίρων για καιρία θέματα της ταυτότητας και των προοπτικών της Ενωσης. Δεν υπάρχει οργανωμένη από την Ε.Ε. έγκυρη πληροφόρηση των πολιτών για τις αποφάσεις των Βρυξελλών, ούτε, βέβαια, δυνατότητα αντιλόγου, διορθωτικών προτάσεων, εναλλακτικών θεωρήσεων. Αυτή η απουσία ενισχύει την εντύπωση «ολοκληρωτικού» κλίματος – αφού και οι ευρωβουλευτές μόνο ψυχολογική εκτόνωση δικαιούνται. Στην Ελλάδα κάθε κυβέρνηση συντηρεί μια τηλεοπτική εκπομπή, εβδομαδιαία, που «ενημερώνει»

τους πολίτες για τις δραστηριότητες της Ε.Ε. Αυτονόητα η εκπομπή εκχωρείται ως ρουσφέτι σε κομματικό δημοσιογράφο, συνήθως μέτριο έως και μικρονοϊκό. Ετσι, η «ειδική» αυτή εκπομπή είναι, κατά κανόνα, ανούσια και βαρετή. Σε ποιον να το καταγγείλει ο πολίτης;

Αν ζητήσει ο Έλληνας πολίτης να πληροφορηθεί τι είναι ο «ευρωσκεπτικισμός», ο υπουργός Τύπου θα του απαντήσει με τον γνωστό φανατισμό του εξωμότη και αλλαξοπίστου: Ευρωσκεπτικισμός είναι ο νεοναζισμός στην Ευρώπη, η Ακρα Δεξιά, ο ωμός φασισμός, ο τραμπουκισμός. Αυτή η απάντηση δεν είναι αποκύημα τωφλού φανατισμού ή ψυχοπαθολογικής αβελτηρίας. Είναι εοκεμμένη κατασκευοράντηση μιας μεγάλης μερίδας Ευρωπαίων πολιτών, που εμμένουν ενεργά στο όραμα της ευρωπαϊκής ενοποίησης, αλλά επιμένουν να υπερασπίζονται την ιδιοπροσωπία εθνικών, τοπικών και γλωσσικών παραδόσεων, αρνούνται τον μετασχηματισμό των κοινωνιών σε αγορές, των πολιτών σε αδιαφοροποίητους καταναλωτές. «Σκεπτικισμός» σημαίνει επιφύλαξη, όχι άρνηση ή απόρριψη. Η επιφύλαξη προϋποθέτει κριτική σκέψη, επομένως ελευθερία από δόγματα και αυθεντίες. Η εθελοδουλεία της υποταγής σε δόγματα και αυθεντίες (ο «φόβος της ενπληκίωσης») είναι το πρώτιστο γνώρισμα του μαρξισμού. Σήμερα στην Ελλάδα τα θρέμματα του μαρξιστικού ολοκληρωτισμού «διακεκρίζονται» την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Καρνάβαλος «προοδευτικών» δυνάμεων.

Εθνικιστές και διεθνιστές

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΝΙΔΗ**

Αποτελεί συνήθη τακτική για κάθε ισχύον σύστημα κατά καιρούς να δίδει νικηφόρες μάχες προς επιβεβαίωση της ισχύος του και ενίσχυση της αυτοπεποιθήσεως όλων των παραγόντων που το συγκροτούν. Στη σημερινή συγκυρία η μάχη των ευρωπαϊκών συστημικών δυνάμεων δίδεται εναντίον του «εθνικισμού», του «ρατσισμού», του «ναζισμού» και «φασισμού» που εικάζεται ότι θα εξασφαλίσουν τα χαρακτηρισθέντα ως ακραία κόμματα στις ευρωεκλογές του προσεχούς Μαΐου.

Ωστόσο, επί της ουσίας αυτό που θα συμβεί είναι ότι η σύνθεση πολιτικών ισσορροπιών θα αλλάξει στο νέο Ευρωκοινοβούλιο, η λειτουργία του οποίου διαμορφώθηκε στη βάση δύο κυριάρχων πολιτικών συνασπισμών – Χριστιανοδημοκρατών και Σοσιαλιστών. Δεν πρόκειται για συμφορά στο κάτω κάτω. Αλλάζουν τα πράγματα με ρυθμούς ραγδαίους, νέες προσαρμογές είναι αναγκαίες πλέον. Στις αρχές του 2018, ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν, πάντα ευρηματικός στη χρήση των λέξεων, διατύπωσε την άποψη ότι «εθνικισμός είναι η προδοσία του πατριωτισμού». Εύλογο σύνθημα, αλλά εκατομμύρια λέξεων δεν θα αρκούσαν για να προσδιοριθεί επακριβώς το περιεχόμενό του.

Εάν προς στιγμήν αγνοούσε κανείς τις πολιτικές συνεκδοχές του θέματος –που είναι αβανείς, διότι αποσκοπούν στον έλεγχο μηχανισμών της εξουσίας– θα έλεγε ότι πρόκειται για ουσιοδνη διαφορά μεταξύ πολιτών που προτιμούν να ζουν σε μια ομοιογενή κοινωνία και μιας άλλης ομάδος πολιτών που εμφανίζονται από διεθνιστική αντιληψη.

Καμία από τις δύο προαναφερθείσες τάσεις δεν είναι «προοδευτική» ή «αναχρονιστική», διότι

εναλλάσσονται στη διάρκεια της Ιστορίας. Οι Ισραηλίτες ήταν οι πρώτοι που αγωνίσθηκαν να διαμορφώσουν ομοιογενές σύστημα, στη βάση συμβολαίου που συνήψαν με τον Ιεχωβά. Οι Έλληνες της Αρχαιότητας οικοδόμησαν σύστημα ομοιογένειας στηριζόμενο στην Παιδεία.

Όλες οι κοινωνίες που άντεξαν στη διάρκεια των αιώνων διαμόρφωσαν κοινή πολιτιστική ταυτότητα, κοινές αξίες και αντιλήψεις. Προσπάθειες υπεράνθρωπες μεγάλων διανοητών διαμόρφωσαν τις κατά τόπους εθνικές ιδεολογίες και ενίοτε προσέλαβαν απεχθέστατες μορφές, που όμως δεν είναι δυνατόν να απαξιώσουν την ιδέα του έθνους. Αλλά υπάρχουν εκπαράλληλοι τάσεις αντίρροπες, που επικαλύπτουν τις εθνικές ιδιαιτερότητες και διαμόρφωσαν επίσης τον πολιτισμό. Ο χριστιανισμός, που απετέλεσε το ιδεολογικό κοδομήμα του Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους, και η Καθολική Εκκλησία, που εκπολίτισε τα βάρβαρα φύλα του ευρωπαϊκού Βορρά, προσδίδοντας ιδεολογική και ενίοτε πολιτική ενότητα στη Δύση πέρα από έθνη και φυλές.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η τελευταία απόπειρα δημιουργίας πολυεθνούς συστήματος, που όμως αδυνατεί να ενσωματώσει ομάδες οι οποίες διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο αλλότριων πολιτισμών. Μόνον η Εκκλησία –Ορθόδοξη ή Καθολική, αδιάφορο– μπορεί να ανταποκριθεί σε αυτήν την πρόκληση. Οχι η διαμορφωθείσα τάξη πραγμάτων. Η Αριστερά με τη διεθνιστική ιδεολογία της κινείται ανετότερα από τις παραδοσιακές πολιτικές δυνάμεις. Εξ ου και ότι ο Πάπας Φραγκίσκος θεωρεί πως η φράση του Αλέξη Τσίπρα ότι «τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι πιο σημαντικά από τις συμφωνίες αξίζει το βραβείο Νομπέλ». Θα δούμε ενδεχομένως και άλλες «παράδοξες» συγκλίσεις.

Η πολιτική και η «πολιτική» ως ανήθικος αμοραλισμός κατάκτησης της εξουσίας

Του ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

Η πολιτική ως όρος ανάγεται στους αρχαίους Αθηναίους που εφφύραν τη Δημοκρατία και είναι η αναζήτηση μέσα από διάλογο, της εξεύρεσης των βέλτιστων πρακτικών για το εν γένει καλόν το της Πόλεως και της εύρυθμης, αρμονικής λειτουργίας του Δήμου/Κοινωνίας.

Η νειασχόληση με την πολιτική σήμερα, είναι δυστυχώς ταυτόσημη με την κατάληψη και τη διατήρηση της εξουσίας και είναι κυρίως αυτός ο λόγος που έχει αρνητικό πρόσημο και έχει απαξιωθεί από τους πολίτες. Η πολιτική στα μάτια των ανθρώπων έχει αρνητική χροιά, αφού διαρκώς βλέπουν μπροστά τους να παίζονται παιχνίδια εντυπώσεων με απώτερο στόχο την αποφυγή ευθυνών, τις υπεκφυγές, του αποπροσανατολισμού και εν τέλει της εξαπάτησης, ούτως ώστε να κερδηθεί το «πολιτικό» παιχνίδι, είτε της κατάληψης της εξουσίας, είτε της διατήρησής της.

Αυτός είναι και ο κυριότερος λόγος που οι ευσυνειδητοί και σκεπτόμενοι υγιώς πολίτες, συνειδητά απέχουν από αυτά τα «πολιτικά» παιχνίδια εξουσίας, που ουδεμία σχέση έχουν με το καλό το της πόλεως.

Ένα τέτοιο παιχνίδι παίχτηκε το περασμένο καλοκαίρι από τους κυβερνήτες, οι οποίοι σε μια προσπάθεια αποφυγής του ρατίσματος για τις επιλογές τους, που οδήγησαν στην κατάρρευση του Συνεργατισμού, συνειδητά αποφάσισαν να παίξουν το πιο γνωστό χαρτί των εξουσιαστών από αρχαιοτάτων χρόνων, δηλαδή το διαιρεί και βασιλεύει.

Να υπενθυμίσω ότι η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με επίσημη ανακοίνωσή της (19/6/2018) διαπίστωσε με περιεκτικότητα αυτό που αποκαλύφθηκε με μεγάλο κρότο από το Πόρισμα για τον Συνεργατισμό: «το δεύτερο μεγαλύτερο πιστωτικό ίδρυμα στην Κύπρο, δεν μπόρεσε να αποκαταστήσει τη βιωσιμότητά της: δεν κατόρθωσε να ανακτήσει κάποιο μεγάλο χρηματικό ποσό από το πολύ σημαντικό χαρτοφυλάκιό της μη εξυπηρετούμενων δανείων, εν μέρει εξαιτίας κακής διακυβέρνησης της ίδιας της ΣΚΤ...».

Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρεται αποκάλυπτα σε κακή διακυβέρνηση της ίδιας της ΣΚΤ, η οποία ήταν βασικός παράγοντας για την εν τέλει διάλυσή της! Η διαπίστωση, όμως, της Επιτροπής που θα έπρεπε να προκαλέσει πολιτικό σεισμό και να οδηγήσει σε άμεση παραιτήση αυτών που συμμετείχαν στην κακή διακυβέρνηση, δηλαδή πρωτίστως τον Χάρη Γεωργιάδη, ο οποίος ακόμη με θράσος περιφέρεται σε διάφορα

φόρα και μιλάει για success story, υπερκαλύφθηκε από το τεράστιο ζήτημα που τεχνητά και τεχνηέντως δημιουργήθηκε από το πουθενά και για όλο το καλοκαίρι χώρισε την Κύπρο κυριολεκτικά σε δύο στρατόπεδα.

Ο κύριος Χαμπιαούρης, υπουργός Παιδείας, εκτελώντας προφανώς άνωθεν εντολές και οδηγίες, χωρίς καμιά προηγούμενη διαβούλευση και ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων των εκπροσώπων των εκπαιδευτικών, αποφάνθηκε ότι θα προβεί σε ριζικές αλλαγές στα θέματα της Παιδείας, κάτι που προκάλεσε το καυτό καλοκαίρι που ζήσαμε όλοι μας. Με μια μαεστρική κίνηση ανήθικου πολιτικού αποπροσανατολισμού από τους κυβερνώντες, πλέον κανένας δεν ασχολείτο με την κατάρρευση του Συνεργατισμού που η ίδια η Ε.Ε. μέσω της Επιτροπής διαπίστωσε ότι βασική αιτία, ήταν η κακή διακυβέρνηση εκ μέρους προφανώς του υπουργού Οικονομικών που κινούσε τα νήματα, αλλά όλοι ασχολούντο με το λεγόμενο «λίπος» των εκπαιδευτικών που ρίχθηκε σαν ατάκα στο παιχνίδι του θεάματος που στήθηκε εναντίον του μεγάλου «κακού» που όλοι αγαπούν να μισούν.

Σήμερα όλοι αυτοί που κατά τα άλλα προτάσσουν τα ευρωπαϊκά τους διαπιστευτήρια, συνεχίζουν να πετάνε στον κάλαθο των αχρήστων το εύρημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί κακής διακυβέρνησης που οδήγησε τον Συνεργατισμό στην κατάρρευση και να συνεκίζουν να βγάδουν τη γλώσσα σε όλα τα ευρωπαϊκά θέσμια που δόθεν εκπροσωπούν.

Η απαξίωση της πολιτικής έχει να κάνει πρωτίστως με τον αμοραλισμό αυτών που η ενσκόληση τους κατ'επάγγελμα με αυτήν, δεν διστάζουν να μετέλθουν ανήθικες πρακτικές ακόμα και εξόφθαλμες, ούτως ώστε να αποκτήσουν πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους προς την κατάρρευση της διατήρησης της εξουσίας του χωρίς να ενδιαφέρονται ούτε στο ελάχιστον για το καλόν το της πόλεως.

Ο αμοραλισμός αυτός εντείνεται και μεγεθύνεται ακόμα παραπάνω από το γεγονός ότι αυτοί που μετέρχονται τέτοιων ανήθικων πρακτικών είναι κατ'ουσία ανεξέλεγκτοι αφού η λεγόμενη πολιτική ευθύνη παραμένει απλώς ένα ευκολόγιο, με το ίδιο ακριβώς περιεχόμενο και αποτέλεσμα που έχει η ευχή για παγκόσμια ειρήνη και αγάπη που ακούγεται στα καλιστεία.

Ο κ. Μιχάλης Παρασκευάς είναι δικηγόρος.

Ο χρόνος φάνηκε αδυσώπητος και για τον μέγιστο Τζακ Νίκολσον...

Εκλογές με φόντο το 2023

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Οι δημοτικές εκλογές στην Τουρκία στις 31 Μαρτίου κατέγραψαν μια σειρά από ειδήσεις με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Όπως συμβαίνει με κάθε εκλογική αναμέτρηση, προέχουν οι αριθμοί και τα κομματικά ποσοστά:

Α. Το Κόμμα Ανάπτυξης/Δικαιοσύνης (ΚΑΔ) στο 44,33%, το Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό Κόμμα (ΡΑΚ) στο 30,12%, το Καλόν Κόμμα στο 7,45%, το Κόμμα της Εθνικιστικής Δράσης (ΚΕΔ) στο 7,31% και το φιλοκουρδικό Δημοκρατικό Λαϊκό Κόμμα (ΔΛΚ) στο 4,25%. Οι αριθμοί λένε ότι η πολιτική ηγεμονία του ΚΑΔ συνεχίζεται. Είναι 15% μπροστά από το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, το ΡΑΚ. Σε σχέση με τις ευρύτερες δυνάμεις συμμάχες η «Εθνική Συμμαχία» (ΚΑΔ-ΚΕΔ) με 51,64% και ο συνασπισμός της «Λαϊκής Συμμαχίας» ανάμεσα στο ΡΑΚ και στο «Καλόν Κόμμα» βρίσκεται στο 37,57%.

Β. Ενδιαφέρον έχουν οι επιδόσεις των κομμάτων στα μεγάλα αστικά κέντρα με επίκεντρο την Κων/πολη, την Άγκυρα και τη Σμύρνη. Έτσι στην Κ/πολη ο Ε. Ιμάμογλου του ΡΑΚ έλαβε 48,55%, ενώ ο Μ. Γιλντιρίμ του ΚΑΔ 48,55. Στην Άγκυρα νίκησε Μ. Γιαβάζ του ΡΑΚ 50,93%, ενώ ο Μ. Οζχάκεκι του ΚΑΔ έμεινε στο 47,12%. Στη Σμύρνη, παραδοσιακό προπύργιο του ΡΑΚ ο υποψήφιος του Μ. Σογιέρ έλαβε 58,1 %, ενώ ο Ν. Ζεϊμπάς, ο κυβερνητής Ερντογάν πληρώσε ένα τίμημα από τις επιπτώ-

Η κυβέρνηση στην Τουρκία έδειξε τον δρόμο της μείωσης των τιμών μέσα από την ανάπτυξη των δημοτικών αγορών, αλλά αυτό δεν ήταν αρκετό για να αντιμετωπιστεί το εύρος των ανατιμήσεων.

Άγκυρας. Οι μεγάλες πόλεις πάντα ελκύουν εντυπώσεις, και αυτές δεν ήταν με το μέρος του ΚΑΔ. Το ΡΑΚ κέρδισε τους δύο μεγάλους δήμους, χωρίς ωστόσο, να πείσει για τη διαχειριστική του ικανότητα.

Γ. Οι εντυπώσεις συχνά περιέχουν ουσία και αυτό το γεγονός εκδηλώθηκε στα μεγάλα αστικά κέντρα: οι κυρώσεις που επέβαλε η διοίκηση Τραμπ στην Τουρκία (περιπέτεια με τον πάστορα Α. Μπράνσον) επηρέασαν το βιοτικό επίπεδο πολλών τούρκων. Το γεγονός αυτό με τη σειρά του προκάλεσε πληθωριστικές πιέσεις, άνοδο των τιμών, αισχροκέρδεια. Η κυβέρνηση στην Τουρκία έδειξε τον δρόμο της μείωσης των τιμών μέσα από την ανάπτυξη των δημοτικών αγορών, αλλά αυτό δεν ήταν αρκετό για να αντιμετωπιστεί το εύρος των ανατιμήσεων. Συνεπώς, η κυβέρνηση Ερντογάν πληρώσε ένα τίμημα από τις επιπτώ-

σεις της «ανάπτυξης με το άλογο» που σημειώνει η τουρκική οικονομία. Ο διορισμός του γαμπρού του Ερντογάν στο τιμόνι της τουρκικής οικονομίας εξακολουθεί να είναι μη πειστικός για τις αγορές, όπως δείχνουν τα αναπτυξιακά στοιχεία που προκύπτουν από τη σύγκριση Αλί Μπαμπατζάν - Μ. Αλμπαϊράκ. Συνοπτικά: χάθηκαν εντυπώσεις για το ΚΑΔ, αλλά η ηγεμονία του παραμένει. Τα χρόνια έως την επόμενη εκλογική αναμέτρηση, το 2023, ανήκουν στο ΚΑΔ, και σε αυτό το διάστημα, μεταξύ άλλων, θα ετοιμαστούν οι εκδηλώσεις για τα 100 χρόνια της τουρκικής ανεξαρτησίας, που πιθανώς να συμπέσουν με την ανακοίνωση της απόφασης του Τ. Ερντογάν για αποχώρησή του από την πολιτική σκηνή.

Δ. Η κεντρική φορά των πραγμάτων στην Τουρκία συντηρείται. Πρώτο, γιατί για περίπου 20 χρόνια, το ΚΑΔ εκφράζει με τον πιο οργανωμένο και αποτελεσματικό τρόπο την τουρκική εκδοχή της συννίκης ισλαμοδημοκρατίας. Δεύτερο, γιατί ο ηγέτης του ΡΑΚ Χ. Κιλντσάρογλου είναι λίγος, και προφανώς δεν είναι σε θέση να αλλάξει τους συσχετισμούς, (έχασε ήδη 15 φορές από τον Τ. Ερντογάν), και παρ' όλα αυτά θέλει να παραμείνει στη θέση του, αποτελώντας, έτσι ένα εξαιρετικό «δώρο» στην κυριαρχία Ερντογάν. Τρίτο, οι κύρδοι στήριξαν σε μεγάλο βαθμό το ΚΑΔ, γεγονός που δεν άφησε

να περάσει απαρατήρητο ο Τ. Ερντογάν, ο οποίος τους ευχαρίστησε δημόσια για τη στήριξη που έδωσαν στους υποψήφιους του κόμματός του...

Ε. Η κάλυψη των ειδήσεων που συνδέονται με την Τουρκία σε αρκετά ελληνικά και ε/κ μέσα ενημέρωσης, δεν διέπεται από δημοσιογραφικούς κανόνες. Αν ο Τ. Ερντογάν μεγάλωνει την επιρροή του τότε γίνεται «σουλτάνος», αν υποχωρεί η δύναμή του τότε αμέσως «καταρρέει». Κατά κανόνα, λείπει η ψυχραιμία, η σφαιρική θεώρηση των εξελίξεων στην πολιτική ζωή της Τουρκίας. Στην Κύπρο οι ειδήσεις διαθέτουν ακόμα μια παράμετρο: οι δυνάμεις που δεν θέλουν λύση στο Κυπριακό, τραβούν κάθε είδηση που έρχεται από την Τουρκία ως να είναι στην κλίση του Προκρούστη, φτάνει να υπηρετεί τον μείζονα στόχο, των όθνησις της κοινής γνώμης στη διατήρηση του υπάρχοντος στάτους κβο. Αν θα διεξαχθούν εκλογές, τότε δεν γίνεται τίποτε. Αν υποχωρεί η δύναμη του ο Ερντογάν, τότε δεν θα κάνει παραχωρήσεις. Αν μεγάλώσει η δύναμή του, τότε θα γίνει αλαζονικός κ.λπ. Αυτές οι αναλύσεις δεν βοηθούν να κατανοήσουμε το πώς εξελίσσεται η πολιτική κατάσταση στην Τουρκία, καθώς οι δέσμευσις της προχειρότητας, δεν μπορούμε να δούμε το μακροπρόθεσμο συμφέρον της νήσου.

www.larkoslarkou.org.cy

Εκάθαρες θέσεις για την Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Άμυνα

Του ΝΙΚΟΥ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗ

Η Ε.Ε. μέσα στην επόμενη πενταετία θα κληθεί να λάβει καθοριστικές αποφάσεις για το μέλλον της, σε καίρια ζητήματα που σχετίζονται με την ασφάλεια και την προστασία των πολιτών της. Τα ζητήματα αυτά βρίσκονται στο επίκεντρο των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε., αφορούν τις επικείμενες ευρωπαϊκές εκλογές και βεβαίως το Ευρωκοινοβούλιο, γιατί είναι το σώμα που εγκρίνει τον προϋπολογισμό και την κατανομή του.

Ανάμεσα στους Ευρωπαίους υπάρχει κοινή συνισταμένη ότι στα ζητήματα της ασφάλειας, το κοινό Ευρωπαϊκό Σπίτι χρειάζεται θωράκιση για να παρέχει ασφάλεια στο εσωτερικό της και, ταυτόχρονα, να εφαρμόζει δραστήρια εξωτερική πολιτική, ως «ήπια δύναμη» στο εξωτερικό της. Το γεγονός αυτό δεν έχει καμία απολύτως σχέση με όσα ισχυρίζονται περιθωριακές

στην Ευρώπη απόψεις περί «στρατικοποίησης». Ένα τέτοιο επιχείρημα είναι εντελώς αβάσιμο γιατί η Ε.Ε. με βάση τις Συνθήκες αναλαμβάνει δράση μόνο με ομοφωνία και παρεμβαίνει σε περιοχές εκτός Ένωσης, μόνο αν υπάρχει σχετική απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ που έχει την πρωταρχική ευθύνη.

Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο χρειάζεται να ασχοληθούμε συστηματικά την επόμενη 5ετία με την Ευρωπαϊκή Ασφάλεια. Η Κύπρος είναι συμμετοχος στην προώθηση της PESCO και τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας, καθώς και στην χρηματοδότηση μιας κοινής αμυντικής βιομηχανίας.

Οι συνθήκες στον 21ο αιώνα το επιβάλλουν! Η απομάκρυνση των ΗΠΑ από την Ευρώπη επαυξάνει την ευθύνη που έχουν οι ίδιοι οι Ευρωπαίοι εταίροι να αναπτύξουν

Στις επιδιώξεις του προέδρου Αναστασιάδη, έχουμε τη στήριξη τόσο του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ όσο και της Ε.Ε. στις δύο διεθνείς διασκέψεις που έγιναν για την Κύπρο το 2017.

αυτόνομα τη δική τους πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Ο κόσμος στον 21ο αιώνα διατρεί πολλές ανοικτές πηλγές και χαρακτηρίζεται από αστάθεια. Είναι απαίτηση των Ευρωπαίων πολιτών (ευρωβαρόμετρο) η Ε.Ε. να συνενώσει τις δυνάμεις της και να οργανώσει την πολιτική ασφάλειάς της, παρά να αφήνει κάθε κράτος μέλος να σπαταλά πόρους και δυναμικό σε 27

εντελώς ξεχωριστούς προϋπολογισμούς.

Η προώθηση της κοινής εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας της Ε.Ε. είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το συμφέρον της Κύπρου στις συνθήκες που εξακολουθεί να βιώνει εξαιτίας της τουρκικής κατοχής. Η δραστήρια συμμετοχή και ευθυγράμμιση με την Ε.Ε. έχει ως απώτερο στόχο την υπεράσπιση της ευρωπαϊκής κυριαρχίας – που είναι η κυριαρχία όλων των κρατών μελών αθροιστικά. Με μια συνεπή και συνετή πολιτική, χωρίς ιδεολογικές παραποιήσεις και διαστρεβλώσεις για τον πραγματικό ρόλο της Ε.Ε., προωθούμε το κεκτημένο διαπραγματεύσεων στο Κυπριακό για κατάργηση των εγγυήσεων και των επεμβατικών δικαιωμάτων και αποχώρηση του τουρκικού στρατού κατοχής. Θυμίζω ότι σε αυτές τις επιδιώξεις του προέδρου Αναστασιάδη, έχουμε τη

στήριξη τόσο του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ όσο και της Ε.Ε. στις δύο διεθνείς διασκέψεις που έγιναν για την Κύπρο το 2017. Αυτό αποτυπώνεται και στο «Πλαίσιο Γκουτιέρες».

Παράλληλα, με τη διεύρυνση των σχέσεών μας στην PESCO είμαστε σε θέση να αναδείξουμε τα ευρωπαϊκά γεωστρατηγικά συμφέροντα στην περιοχή μας (Ανατολική Μεσόγειος και Μέση Ανατολή) που είναι πρωταρχικής σημασίας για την Ε.Ε. ως σύνολο, σε σχέση με την ενεργειακή τροφοδοσία. Το ενεργειακό πρόγραμμα της Κύπρου στην οριοθετημένη ΑΟΖ και η αναζήτηση εναλλακτικών δρόμων για το φυσικό αέριο «δένουν» με τη στρατηγική της Ε.Ε. να αναπτύσσει σταθερά τις σχέσεις της, τόσο με το Ισραήλ όσο και την Αίγυπτο. Σε ιδανικές συνθήκες –με τερματισμό της τουρκικής κατοχής στην Κύπρο– μπορεί

να περιλαμβάνουν και την Τουρκία, σε ένα πλαίσιο, όμως, που καθορίζουν οι κανόνες του διεθνούς δικαίου και η Ε.Ε.

Οι «6» ευρωβουλευτές στη νέα σύνθεση του Ευρωκοινοβουλίου έχουν ρόλο να διαδραματίσουν στις πολιτικές διαβουλεύσεις γύρω από την ασφάλεια και την ενέργεια στην Ευρώπη. Ο χώρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προσφέρεται για καλύτερη αντίληψη των γεωστρατηγικών συμφερόντων, ανάπτυξη συνεννοήσεων με τις μεγάλες πολιτικές ομάδες και την άσκηση επιρροής προς τις ισχυρές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις. Προϋπόθεση είναι η Κύπρος να έχει δυνατή φωνή και ξεκάθαρες θέσεις σε όσα θα αποφασιστούν την επόμενη πενταετία.

Ο κ. Νίκος Τορναρίτης είναι κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος ΔΗΣΥ, υποψήφιος ευρωβουλευτής.

Μαρίνος Μουσιούττας, υποψήφιος ευρωβουλευτής του Δημοκρατικού Κόμματος

Το ΔΗΚΟ στηρίζεται σε αρχές και όχι σε πρόσωπα

Με τον Νικόλα Παπαδόπουλο μας συνδέει ελκρινής φιλία

Στο κάλεσμά της ηγεσίας για συμμετοχή στο ψηφοδέλτιο των ευρωεκλογών δεν είχα δικαίωμα να απέχω ανέφερε ο υποψήφιος ευρωβουλευτής του ΔΗΚΟ Μαρίνος Μουσιούττας.

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Το ΔΗΚΟ στηρίζεται σε αρχές και όχι σε πρόσωπα και γι' αυτό αντέχει τόσα χρόνια, λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υποψήφιος ευρωβουλευτής του ΔΗΚΟ Μαρίνος Μουσιούττας, κληθείς να σχολιάσει αν φοβάται τις διαρροές προς τη Δημοκρατική Παράταξη. Μιλώντας για την πρόταση που του έκανε ο Νικόλας Παπαδόπουλος να συμμετάσχει στο ψηφοδέλτιο, ξεκαθάρισε πως αποτελεί τιμή, υπογραμμίζοντας πως με τον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο τους συνδέει μια ελκρινής φιλία.

—Από τις μάχες στο εθνικό κοινοβούλιο πλέον διεκδικείτε θέση στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο. Για ποιο λόγο;

—Από τα πρώτα χρόνια εμπλοκής μου στον πολιτικό στίβο, έμαθα πως το σημαντικότερο αξίωμα στην πολιτική δεν είναι τίποτα άλλο παρά το τιμητικό αξίωμα του ενεργού πολιτή. Η πολιτική είναι ένας συνεχής αγώνας, ένας αγώνας γεμάτος μάχες. Σημασία έχει να παραμένεις σταθερά ενεργός και μάχιμος, να δίνεις μάχες για μια καλύτερη κοινωνία, για ένα καλύτερο αύριο. Είχα την τιμή τα τελευταία χρόνια, να εκπροσωπώ τους συμπολίτες μου στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Τώρα, εάν φυσικά το αποφασίσει ο κυρίαρχος κυπριακός λαός, διεκδικώ το τιμητικό δικαίωμα να υπερασπιστώ και να εκπροσωπήσω τα αιτήματα και τις διεκδικήσεις των συμπατριωτών μου στη Ευρώπη. Οι θέσεις και τα αξιώματα έχουν νόημα και αξία, όταν ταυτίζονται με τους στόχους και τα οράματα του απλού πολίτη.

—Οι ευρωεκλογές θεωρούνται μία εκλογική μάχη αδιάφορη για τους πολίτες, καθώς βλέπουν τις Βρυξέλλες ως ένα απρόσωπο οικοδόμημα τεχνοκρατών. Για ποιο λόγο να προσέλθουν στην κάλπη;

—Η Κύπρος είναι ένα οικοδόμημα μέσα στην οδό που λέγεται Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι τίποτα άλλο παρά η δική μας οικογένεια. Όσα τεκταίνονται στις Βρυξέλλες, αναπόφευκτα, επηρεάζουν και το δικό μας σπίτι. Οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχουν πλέον το δικαίωμα απόρριψης διεθνών συμφωνιών. Κάτι που ενισχύει τις εξουσίες του Κοινοβουλίου. Με τις μεταρρυθμίσεις αυτές είναι φανερό πως η ψήφος στις ευρωπαϊκές εκλογές είναι ακόμη πιο σημαντική για τις αποφάσεις και την πορεία που ακολουθεί η Ευρώπη. Αποφάσεις που έχουν ακόμη μεγαλύτερο αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή μας.

—Για ποιο λόγο να ψηφίσουν εσάς;

—Πρώτα από όλα πρέπει να ψηφίσουν με κριτήριο το καλό του τόπου και για ένα καλύτερο αύριο για τη χώρα και τα παιδιά μας. Προσωπικά δεν είμαι τίποτα άλλο παρά ένας απλός στρατιώτης στην πρώτη γραμμή. Υπενθύμιση το κόμμα και τους συμπολίτες μου μέσα από πάρα πολλές κομματικές και πολιτειακές θέσεις. Τοπική Επιτροπή, Επαρχιακή Επιτροπή, Κεντρική Επιτροπή, Γραμματεία, Τοπική Αυτοδιοίκηση και Κοινοβούλιο. Νιώθω πως μέσα από όλη αυτή την πορεία έχω αποκομίσει εκείνα τα αναγκαία εφόδια που μου επιτρέπουν να αντλώ δύναμη για να μπορώ να εκπροσωπήσω τη χώρα μου και τους συμπολίτες μου στην Ευρώπη. Να είναι σίγουροι οι συμπολίτες μου πως θα δώσω όλες τις δυνάμεις μου στον αγώνα για ελευθερία, δημοκρατία και κοινωνική δικαιοσύνη. Να είναι σίγουροι πως θα εργαστώ με όλες μου τις δυνάμεις ώστε να νιώθει ο κάθε ψηφοφόρος πως η δική του φωνή μπορεί να ακουστεί και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις Βρυξέλλες, στην Ευρώπη. Πέραν του εθνικού μας ζή-

“Η πολιτική είναι ένας συνεχής αγώνας, ένας αγώνας γεμάτος μάχες.”

τήματος, θα εμπλακώ και θα αγωνιστώ για θέματα που απασχολούν άμεσα την κοινωνία μας, όπως η νεολαία, η ανεργία, το περιβάλλον, η κοινωνική ευημερία.

—Λέγεται πως υπήρξατε προσωπική επιλογή του Νικόλα Παπαδόπουλου. Ισχύει;

—Αποτελέσει τιμή για εμένα η πρόταση του κόμματος και ειδικότερα του προέδρου του ΔΗΚΟ, να πλαισιώσω το ψηφοδέλτιο των Ευρωεκλογών. Με τον Νικόλα Παπαδόπουλο μας συνδέουν πάρα πολλά. Μας συνδέει μια ελκρινής φιλία και συνεργασία. Μα πάνω από όλα μας συνδέει η αγάπη και η έγνοια μας για το κόμμα μας και για τον πολιτικό χώρο που στεγάζει τον υπερήφανο ΔΗΚΟϊκό κόσμο. Στο κάλεσμά του, λοιπόν, για συμμετοχή στις εκλογές δεν είχα δικαίωμα να απέχω.

—Με αυτό τον τρόπο κλείνουν και οι εσωκομματικές πληγές που προκλήθηκαν στο εκλογικό συνέδριο;

—Το τελευταίο εκλογικό συνέδριο του κόμματος αποτελεί ιστορία και παρελθόν. Το ΔΗΚΟ έχει εξέλθει ενδυναμωμένο και ενισχυμένο

μετά το συνέδριο. Μεταξύ συναγωνιστών δεν χωρούν πικρίες και αντιπαραθέσεις. Υπάρχουν μόνο κοινοί στόχοι και αγωνία για το μέλλον του κόμματος και του τόπου.

—Σε αυτή την εκλογική μάχη κατέρχεται για πρώτη φορά η Δημοκρατική Παράταξη, που αποτελείται από πρώην πρωτοκλασάτα στελέχη του ΔΗΚΟ. Σας ανησυχούν οι διαρροές προς τη νεοουσταθείσα αυτή Κίνηση;

—Αποτελεί βασική αρχή και πεμπουσία της δημοκρατικής λειτουργίας η παρουσία των κομματικών σχηματισμών. Να καλωσορίσω στην κομματική ζωή το νεοσύστατο κόμμα. Η δημοκρατία επιβάλλει την ελεύθερη έκφραση του κάθε πολιτικού σχήματος, αλλά και του κάθε πολίτη. Δεν είναι η πρώτη φορά που το ΔΗΚΟ τίθεται αντιμέτωπο με φαινόμενα αποχωρήσεων και δημιουργία άλλων παραπλήσιων πολιτικών σχηματισμών. Να θυμίσω την αποχώρηση του Αλέκου Μιχαηλίδη το 1980 και τη ίδρυση της ΝΕ.ΔΗ.ΠΑ., να θυμίσω την ίδρυση του ΠΑΜΕ από τον Χρυσόστομο Σοφριανό το 1980, να θυμίσω την αποχώρηση του Αλέξη Γαλανού το 1998 και την ίδρυση του Κ.Ε.Α, να θυμίσω την αποχώρηση του Ντίνου Μιχαηλίδη το 1998 και την ίδρυση του Α.ΔΗ.Κ. ή τέλος να θυμίσω τις διαγραφές μετά τις εκλογές του 2013. Το ΔΗΚΟ στα 43 χρόνια παρουσίας του άντεξε, γιατί απλά έμαθε να μη στηρίζεται σε πρόσωπα, αλλά σε θέσεις, αξίες και αρχές. Γιατί βασίζεται σε απλά, αγνά και ανιδιοτελή μέλη. Άντεξε και θα αντέξει για άλλα πολλά χρόνια.

—Ως ΔΗΚΟ συμμετέχετε στην Ομάδα των Σοσιαλιστών, οι οποίοι έχουν ως στόχο τη δημιουργία μιας προοδευτικής συμμαχίας κατά της Δεξιάς και της Ακροδεξιάς. Αυτό δεν έρχεται σε αντίθεση με τις πολιτικές σας; Δεδομένου ότι αρκετές φορές ως κόμμα στηρίζατε πολιτικές μαζί με το κόμμα της Δεξιάς και την κυβέρνηση.

—Θα σας απαντήσω με μια φράση που μας έλεγε πάντα ο αείμνηστος ιδρυτής του Δημοκρατικού Κόμματος Σπύρος Κυπριανού, «Δεν κοιτάζουμε ούτε δεξιά, ούτε αριστερά, κοιτάζουμε μπροστά και προχωράμε». Σε κάθε χώρα υπάρχουν διαφορετικές, ιδιόζυγες πολιτικές συνθήκες και ιδιαιτερότητες, αλλά και διαφορετικά πολιτειακά συστήματα. Καθετί πρέπει να αντικρίζεται ξεχωριστά. Το ΔΗΚΟ θέτει πρώτιστα και πάνω απ' όλα το κοινό καλό. Αυτό έχει δείξει η μέχρι τώρα ιστορία του και αυτό θα συνεχίσει να πράττει. Χωρίς να προσμετρά το όποιο πολιτικό κόστος και χωρίς να παρεκκλίνει από θέσεις και αρχές.

Γιάννος Λακκοτρύπης, υποψήφιος ευρωβουλευτής της Δημοκρατικής Παράταξης

Στόχος η εδραίωσή μας στο πολιτικό σκηνικό

Επιδίωξη το Εθνικό Συμβούλιο χωρίς να αποκλείουμε κατάληψη έδρας

Η εμπειρογγνωμοσύνη που απέκτησα μέσω της επαγγελματικής μου σταδιοδρομίας, η τριβή με διάφορες επιτροπές της Ε.Ε., με γεμίζουν αυτοπεποίθηση πως θα αντεπεξέλθουμε στις προκλήσεις, λέει ο Γιάννος Λακκοτρύπης.

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Το στοίχημα δεν είναι άλλο από το να δηλώσουμε ισχυρή παρουσία στην πολιτική ζωή του τόπου. Να εδραιωθούμε ως πολιτική δύναμη με νέα προοπτική και δυναμική στον χώρο του Κέντρου και να καλύψουμε εκείνο το κενό που υπάρχει», αναφέρει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υποψήφιος ευρωβουλευτής Γιάννος Λακκοτρύπης. Ο ίδιος παραδέχεται πως στόχος είναι η παρουσία στο Εθνικό Συμβούλιο, ξεκαθαρίζοντας πως δεν πρόκειται για ένα χαμηλό στόχο. Όπως λέει, κανένας δεν αποκλείει και την κατάληψη της έδρας στις ευρωεκλογές. «Η δική μου υποψηφιότητα δεν έρχεται να υποσχεθεί μαγικές λύσεις για όλα τα προβλήματα, θεωρώ όμως πως μπορώ να προσφέρω στον τόπο μου διεκδικώντας όλα όσα αξίζουμε για να αισθανόμαστε Ευρωπαίοι πολίτες ίσοι προς ίσους με τις υπόλοιπες χώρες μέλη και όχι δεύτερης και τρίτης ταχύτητας πολίτες της Ευρώπης» λέει ο κ. Λακκοτρύπης κληθείς να απαντήσει για ποιο λόγο να τον ψηφίσουν.

—Είστε υποψήφιος σε μία εκλογική μάχη αδιάφορη για τους πολίτες, καθώς θεωρούν τις Βρυξέλλες ένα απρόσωπο οικοδόμημα τεχνοκρατών. Για ποιο λόγο να προσέλθουν στην κάλπη;

—Η Ευρώπη δεν είναι μια εκονική πραγματικότητα. Είναι ο χώρος που λαμβάνονται όλες σχεδόν οι αποφάσεις που επηρεάζουν την καθημερινότητά μας. Είναι γι' αυτό τον λόγο που λέμε πως με την αποχή δεν στέλνονται μηνύματα, αντίθετα με την αποχή απειμπολούμε το δημοκρατικό μας δικαίωμα να αποφασίζον άλλοι για εμάς. Η μετάβαση στην κάλπη είναι απαραίτητη επειδή οι πολίτες πρέπει να σταματήσουν να βλέπουν το δέντρο αλλά το δάσος και να σκεφτούν, πού θα βρισκόμασταν χωρίς την Ευρώπη. Ασφαλώς υπάρχουν προβλήματα και στόχος μας είναι να δημιουργήσουμε μια καλύτερη Ευρώπη και πιο ισχυρή, στην οποία να έχουμε λόγο και ρόλο να διαδραματίσουμε ως Κύπρος. Κυρίως να αποκομίσουμε όσα οφέλη μπορούμε από συμμαχίες και συνεργασίες στο εθνικό ζήτημα και τα ενεργειακά, αλλά και να πετύχουμε όσα περισσότερα γίνεται σε διάφορους τομείς όπως ο τουρισμός, η οικονομία, η τεχνολογία, το περιβάλλον, τα εργασιακά δικαιώματα, τα δικαιώματα των ζώων, η ισότητα και η εξάλειψη των διακρίσεων. Ασφαλώς μπορούν να γίνουν περισσότερα για να αισθανόμαστε ο κάθε πολίτης συμμετοχος και όχι θεατής του οικοδομήματος που λέγεται Ευρώπη και δεν αποτελείται από ψυχρούς τεχνοκράτες που αποφασί-

ζουν και αφαιμάσσουν τα κράτη μέλη με πολιτικές λιτότητας και άλλα μέτρα που δυσχεραίνουν τη ζωή τους. Μπορεί να μην τύχαμε του καλύτερου χειρισμού το 2012-13, αλλά η Ευρώπη ήταν που μας έτεινε χείρα βοήθειας, η Ευρώπη είναι που στέκεται ακόμα δίπλα μας και μας παρέχει εργαλεία, γνώση, εξέλιξη, προστασία, ασφάλεια, κονδύλια για ανάπτυξη, ευκαιρίες στη νέα γενιά, τις οποίες οι παλαιότεροι ποτέ δεν φανταστήκαμε. Είναι πεποίθησή μου πως είναι στο δικό μας χέρι να διεκδικήσουμε και να πάρουμε περισσότερα. Να διεκδικήσουμε περισσότερα ευρωπαϊκά κονδύλια για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, κονδύλια για στέγαση των άπορων οικογενειών, για τις μονογονεϊκές οικογένειες, να δημιουργήσουμε τις υποδομές για έρευνα και καινοτομία, για περισσότερες θέσεις εργασίας κ.ά.

—Για ποιο λόγο να ψηφίσουν εσάς;

—Η δική μου υποψηφιότητα δεν έρχεται να υποσχεθεί μαγικές λύσεις για όλα τα προβλήματα, θεωρώ

“Επιχειρούμε σταθερές κινήσεις χωρίς φανφάρες και λαϊκισμό. Δεν θα ακούσετε από στέλεχος της ΔΗΠΑ μεγάλα λόγια και κούφια υποσχέσεις, παρά μόνο αλήθειες.”

όμως πως μπορώ να προσφέρω στον τόπο μου, διεκδικώντας όλα όσα αξίζουμε για να αισθανόμαστε Ευρωπαίοι πολίτες ίσοι προς ίσους με τις υπόλοιπες χώρες μέλη και όχι δεύτερης και τρίτης ταχύτητας πολίτες της Ευρώπης. Τολμώντας έμπρακτα ακόμη και ότι φαντάζει αδύνατο. Για να μπορούμε στην Κύπρο να απολαμβάνουμε δικαιώματα, ευκαιρίες, ανάπτυξη, ποιότητα υπηρεσιών μακριά από χρονοβόρες διαδικασίες και να θωρακίσουμε τον τόπο μας, αποτρέποντας εξωγενείς απειλές και κινδύνους που караδοκούν. Θεωρώ πως διαθέτω τα εχέγγια τις γνώσεις και τις εμπειρίες ώστε να αντεπεξέλθω στα έδρανα της Ευρωβουλής, αλλά, κυρίως να φανώ αντάξιος των προσδοκιών των πολιτών. Είναι η τριβή μου με διάφορες επιτροπές της Ε.Ε. στον τομέα της Πληροφορικής και της Ναυτιλίας, είναι η συμμετοχή και απορρόφηση διάφορων ευρωπαϊκών κονδυλίων, είναι η εμπειρογγνωμοσύνη που απέκτησα διά της επαγγελματικής μου στα-

διοδρομίας. Είναι όλα αυτά που μας γεμίζουν αυτοπεποίθηση πως θα μπορέσουμε να αντεπεξέλθουμε στις προκλήσεις.

—Οι ευρωεκλογές θα αποτελέσουν το βάπτισμα του πυρός για τη νεοουσταθείσα Δημοκρατική Παράταξη. Ποιο είναι το στοίχημα της Κίνησης, που θα πρέπει να κερδηθεί στις επικείμενες εκλογές;

—Το στοίχημα δεν είναι άλλο από το να δηλώσουμε ισχυρή παρουσία στην πολιτική ζωή του τόπου. Να εδραιωθούμε ως πολιτική δύναμη με νέα προοπτική και δυναμική στον χώρο του Κέντρου και να καλύψουμε εκείνο το κενό που υπάρχει. Αναμφίβολα ο κομματικός χάρτης διαφοροποιείται, αφού κάποια κόμματα ολοκληρώνουν τον κύκλο τους και άλλα, όπως η Δημοκρατική Παράταξη, εκκολάπτονται από την ανάγκη πολιτών να ανήκουν σε μια παράταξη με ξεκάθαρο προανατολισμό, μια παράταξη που θα εκπροσωπεί τον μετριοπαθή χώρο του Κέντρου. Το σκηνικό είναι ρευστό και το ενδεχόμενο δε της μεγάλης αποχής είναι ορατό και δυνατό να διαμορφώσει αποτελέσματα στην κάλπη, διαφορετικά από την πεπαιγμένη των παραδοσιακών κομμάτων. Αισιοδοξούμε ότι μπορούμε να κάνουμε την έκπληξη.

—Λέγεται πως στόχος δεν είναι τόσο η έδρα, αλλά ένα ποσοστό που θα επιτρέψει τη συμμετοχή του κόμματος στο Εθνικό Συμβούλιο. Δεν είναι σχετικά χαμηλός στόχος;

—Κάθε άλλο παρά χαμηλό στόχο αποτελεί το να έχεις φωνή και ψήφο στο Εθνικό Συμβούλιο ως νεοσύστατη πολιτική δύναμη, ειδικά σε μια περίοδο που η Κύπρος βρίσκεται αντιμέτωπη με τις μεγαλύτερες προκλήσεις στο εθνικό ζήτημα, τα ενεργειακά, οικονομικά, αλλά και κοινωνικά ζητήματα. Επιχειρούμε σταθερές κινήσεις χωρίς φανφάρες και λαϊκισμό. Δεν θα ακούσετε από κανένα στέλεχος της Δημοκρατικής Παράταξης μεγάλα λόγια και κούφια υποσχέσεις, παρά μόνο αλήθειες. Είμαστε αισιόδοξοι και αυτό επειδή καθημερινά ως παράταξη εισπράττουμε ψήφους εμπιστοσύνης από όλα τα κοινωνικά στρώματα, και αυτό είναι κάτι που μας δημιουργεί υποχρέωση έναντι όλων αυτών, να αποκτήσουμε παρουσία στο Εθνικό Συμβούλιο. Όμως, θα τολμήσω να πω πως η συμμετοχή του κόμματος στο Εθνικό Συμβούλιο είναι ένας από τους στόχους. Κανένας από εμάς δεν έχει αποκλείσει την εξαφάνιση έδρας στο ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από τη Δημοκρατική Παράταξη. Η ανταπόκριση του κόσμου μας γεμίζει αισιοδοξία ότι μπορούμε να κάνουμε την ανατροπή.

Στον αέρα το πλαίσιο των εξετάσεων ανά τετράμηνο

Σκέψεις για μέτρα οι μαθητές – Τρόπους αντίδρασης επεξεργάζονται οι καθηγητές

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ**

Σε εντατικό διάλογο μπήκαν Υπουργείο Παιδείας και εμπλεκόμενοι φορείς σχετικά το Ενιαίο Σχέδιο Αξιολόγησης Μαθητή (ΕΣΑ). Στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων που δρομολογούνται στην παιδεία Υπουργείο Παιδείας, εκπαιδευτικές οργανώσεις, μαθητές και οργανωμένοι γονείς, κάθονται στο ίδιο τραπέζι προκειμένου να διαμορφωθεί το τελικό πλαίσιο του ΕΣΑ. Ο άξονας που ενώνει όλες τις πλευρές είναι η φιλοσοφία του σχεδίου, ωστόσο, υπάρχουν σημεία που προβληματίζουν τους εμπλεκόμενους φορείς και άλλα που τους βρίσκουν κάθετα αντίθετους. Η επιμονή του Υπουργείου Παιδείας και της Επιτροπής Αξιολόγησης Μαθητή να τεθεί σε εφαρμογή ο θεσμός των εξετάσεων ανά τετράμηνο με τη νέα σχολική χρονία αποτελεί μόνιμο αγκάθι στον διάλογο. Όπως είναι γνωστό ΟΕΛΜΕΚ, Οργανωμένοι γονείς Μέσης και Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών (ΠΣΕΜ), εξέφρασαν επανειλημμένα στον υπουργό Παιδείας, Κώστα Χαμπαούρη, την άποψη πως παρά το γεγονός ότι το υφιστάμενο σύστημα αξιολόγησης χρειάζεται ριζική αλλαγή, οι τετράμηνες εξετάσεις δεν θα βελτιώσουν την όλη κατάσταση, αλλά θα την επιδεινώσουν. Μάλιστα, ΟΕΛΜΕΚ και μαθητικό κίνημα μέσω δημόσιων τους τοποθετήσεων προτάσσουν πως η εφαρμογή των τετράμηνων εξετάσεων θα ενισχύσει το φαινόμενο της παραπαιδείας και θα καταστήσει τα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης εξεταστικά κέντρα. Οι φορείς προκειμένου ναβάλουν το Υπουργείο σε δεύτερες σκέψεις ετοίμασαν εναλλακτικές προτάσεις τις οποίες κατέθεσαν στον κ. Χαμπαούρη ούτως ώστε να τις μελετήσει και στη συνέχεια να τους απαντήσει κατά πόσο προτίθεται να τις υιοθετήσει ή όχι. Επιπρόσθετα, τον περασμένο Φεβρουάριο χιλιάδες μαθητές μαζεύτηκαν έξω από το Υπουργείο και διαμαρτυρήθηκαν έντονα κατά της εφαρμογή των τετράμηνων εξετάσεων. Υπενθυμίζεται πως για

την εφαρμογή των τετράμηνων εξετάσεων έχει ψηφιστεί νομοθεσία από την Ολομέλεια της Βουλής το 2017 και θα εφαρμόζονταν από την τρέχουσα σχολική χρονία. Ωστόσο, λόγω της μεγάλης κρίσης που ξέσπασε στην παιδεία το περασμένο καλοκαίρι και μετά από αρκετές πιέσεις που δέχθηκε το Υπουργείο, αποφασίστηκε όπως ανασταλεί η εφαρμογή τους για την ερχόμενη σχολική χρονία (2019-2020).

Συνάντηση

Συνάντηση πραγματοποιήσαν την περασμένη Τρίτη ΟΕΛΜΕΚ, ΟΛΤΕΚ, ΠΣΕΜ, Οργανωμένοι γονείς και Παιδοβουλή με τον υπουργό Παιδείας, τον διευθυντή Μέσης Εκπαίδευσης και την πρόεδρο της Επιτροπής, προκειμένου να λάβουν απαντήσεις επί των προτάσεων και των απόψεων που κατέθεσαν. Όπως πληροφορείται η «Κ», το Υπουργείο Παιδείας φέρεται αμετάκλητο στην απόφαση του να εφαρμόσει τις εξετάσεις ανά τετράμηνο από το ερχόμενο Σεπτέμβριο, υποδεικνύοντας στους φορείς ότι στη μέση υπάρχει μια νομοθεσία που υποχρεούται να εφαρμόσει. Κατά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε η πρόεδρος της Επιτροπής Αξιολόγησης Μαθητή Μαίρη Ιωαννίδου-Κουσελίνη, δήλωσε στους φορείς πως έχουν μελετηθεί οι προτάσεις που κατέθεσαν, αναφέροντάς τους πως οι απόψεις τους είναι αξιόλογες, ωστόσο, τόνισε πως δεν υπάρχουν αρκετές συγκλίσεις και δεδομένου ότι βρίσκονται σε ένα προχωρημένο χρονικό στάδιο, θα προχωρήσουν στην εφαρμογή των εξετάσεων ανά τετράμηνο. Μάλιστα, κατά τη συνάντηση υπήρξαν σημεία έντασης με τους φορείς να διαμαρτύρονται προς τον κ. Χαμπαούρη για το γεγονός ότι άρχισε να ενημερώνει τους εμπλεκόμενους για τον τρόπο λειτουργίας των τετράμηνων εξετάσεων παρόλο που ο διάλογος βρίσκεται σε εξέλιξη. Παράλληλα, οι φορείς εξέφρασαν τις ανησυχίες τους στον κ. Χαμπαούρη πως παρόλο που σε λίγους μήνες αρχίζει η νέα σχολική χρονιά ακόμη δεν

Εκχωριστές συναντήσεις θα πραγματοποιήσει τις προσεχείς εβδομάδες με τους εμπλεκόμενους φορείς ο υπουργός Παιδείας.

έχει ξεκαθαριστεί το ζήτημα της στελέχωσης των σχολείων. Από την πλευρά του ο υπουργός Παιδείας προτάσσει το επιχείρημα πως αν δεν άρχιζε την ενημέρωση θα έρχονταν το καλοκαίρι και οι φορείς θα του έλεγαν πως δεν είναι ενημερωμένοι για το πλαίσιο των εξετάσεων και πως δεν είναι έτοιμοι να το εφαρμόσουν. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», εκπαιδευτικοί κύκλοι εκτιμούν πως αυτός ήταν και ο πρωταρχικός στόχος του Υπουργείου. Δηλαδή να καθυστερήσει την εξέλιξη του διαλόγου

Αποφασισμένο να εφαρμόσει τις εξετάσεις με τη νέα σχολική χρονιά το Υπουργείο Παιδείας.

ούτως ώστε να φτάσουμε μια ανάσα πριν από τη νέα σχολική χρονιά και να προωθήσει την εφαρμογή των εξετάσεων ανά τετράμηνο ως έχουν παρά τις έντονες διαφωνίες που έχουν οι εμπλεκόμενοι φορείς. Παρά το γεγονός πως όλα δείχνουν ότι αποτελεί μονόδρομο για το Υπουργείο Παιδείας να εφαρμόσει τις εξετάσεις ως έχουν προγραμματιστεί, ο κ. Χαμπαούρης ανέφερε στους φορείς πως θα προχωρήσει τις προσεχείς εβδομάδες σε ξεχωριστές συναντήσεις με αυτούς ούτως ώστε να διαμορφωθεί το τελικό πλαίσιο.

Κόκκινη γραμμή

Κόκκινη γραμμή για τους φορείς αποτελεί η μορφή του νέου τρόπου αξιολόγησης για τους μαθητές της Μέσης Εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα οι φορείς συμφωνούν στο

ότι πρέπει να γίνει μια πιο σωστή διαχείριση της ύλης και να χωρίζεται σε δύο τετράμηνα, αλλά διαφωνούν καθέτως το σχολείο να κλείνει και να ακολουθεί εξεταστική περίοδος, όπως γίνεται στα Πανεπιστήμια. Δηλαδή αυτό που θέλουν οι φορείς είναι να διεξαχθεί ένα μεγάλο διαγώνισμα 90 λεπτών, για κάθε εξεταζόμενο μάθημα ανά τετράμηνο με βαρύτητα 25% και ένα προεξοικονομημένο διαγώνισμα 45 λεπτών, χωρίς να κλείνουν τα σχολεία, με την προϋπόθεση ότι κανένας μαθητής δεν θα έχει πάνω από ένα διαγώνισμα την ίδια εβδομάδα. Από εκεί και πέρα, μαθητές και καθηγητές εξετάζουν μέτρα και ενέργειες ούτως ώστε να αποτρέψουν την εφαρμογή των εξετάσεων ανά τετράμηνο ως έχουν. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ένα από τα μέτρα που φέρεται να εξετάζεται από τους μαθητές είναι το μονοήμερο κλείσιμο των σχολείων. Σε περίπτωση που το μαθητικό κίνημα τελικώς δεν προβεί σε αυτό το μέτρο δεν αποκλείεται να διεξάγει Γενικές Συνελεύσεις σε όλα τα σχολεία.

Παράλληλα τρόπους αντίδρασης φέρει να εξετάζει και η ΟΕΛΜΕΚ, ωστόσο, δεν φέρεται να βλέπει ζεστά το ενδεχόμενο μονοήμερης απεργίας, διότι υπολογίζει πως το υφιστάμενο κλίμα δεν τους ευνοεί. Άλλωστε, περισσότερες πιθανότητες συγκεντρώνει το ενδεχόμενο να καταθέσουν κοινή πρόταση στον υπουργό. Όπως πληροφορείται η «Κ», οι φορείς κάνουν έντονες σκέψεις να διαμορφώσουν την πρόταση των Οργανωμένων γονέων και να καταλήξουν σε μια κοινή, η οποία θα τους βρίσκει όλους συμφωνούς και εν συνεχεία να την προωθήσουν στο Υπουργείο Παιδείας. Το πώς τελικώς θα πράξουν οι φορείς θα διαφανεί εντός των προσεχείς ημερών.

Κυλικεία πουλούν σε τιμές ψηλότερες από τις εγκεκριμένες

Αννουχητικά φαίνεται πως είναι τα ευρήματα των ελέγχων που πραγματοποιήσαν Τοπική Επιτροπή Ελέγχου Σχολικών Κυλικείων (ΤΕΕΣΚ) και Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών (ΚΣΚ), στα κυλικεία των σχολείων για τη φετινή σχολική χρονιά (2018-2019). Σε ανακοίνωση που εξέδωσε ο ΚΣΚ αναφέρει πως μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου συμμετείχε συνολικά σε 78 ελέγχους και αξιολογήσεις κυλικείων, με το 61% εξ αυτών να διενεργούνται σε δημοτικά, το 21% σε γυμνάσια και το 18% σε λύκεια και τεχνικές σχολικές.

Σύμφωνα με τον Σύνδεσμο καταναλωτών διαπιστώθηκε πως οι μαθητές δεν γνωρίζουν ικανοποιητικά τις τιμές και τα είδη των εγκεκριμένων καταλόγου, ενώ αρκετά σχολικά κυλικεία προσφέρουν προϊόντα σε ψηλότερες τιμές από τις εγκεκριμένες. Επίσης, παρατηρήθηκε ότι πουλούν είδη τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους εγκεκριμένους καταλόγους και πως τα σάντουιτς που παρασκευάζουν είναι εκτός προδιαγραφών (π.χ. λιποβαρή). Αξίζει να σημειωθεί ότι τα προβλήματα που αναφέρονται στα έντυπα επθεώρησης των σχολικών κυλικείων καθυστερούν να επιλυθούν, ενώ φαίνεται πως ούτε οι υπεύθυνοι των κυλικείων δεν λαμβάνουν την απαιτούμενη εκπαίδευση από το Υπουργείο Υγείας, όπως προνοεί η σχετική νομοθεσία. Από εκεί και πέρα, παρατηρήθηκε υψηλό ποσοστό παραβάσεων σε συγκεκριμένη περιοχή. Βάσει των όσων αναφέρει στην ανακοίνωσή του ο πρόεδρος του ΚΣΚ Μάριος Δρουσιώτης, από ελέγχους που

διενεργήθηκαν σε 22 κυλικεία από τα 35 που βρίσκονται σε συγκεκριμένη περιοχή, έχουν διαπιστωθεί οι παρακάτω παραβάσεις:

- 46% παρασκεύαζαν και πωλούσαν σάντουιτς εκτός προδιαγραφών.
- 73% πρόσφεραν προς πώληση ειδή εκτός τιμοκαταλόγου.
- 88% χρέωναν διαφορετικές τιμές από τις εγκεκριμένες, σε τουλάχιστον ένα προϊόν.

Στις Εφορείες η ευθύνη

Σημειώνεται δε, πως ο ΚΣΚ επιρρίπτει ξεκάθαρα ευθύνες προς τις Σχολικές Εφορείες, εξηγώντας πως βάσει της νομοθεσίας αυτές έχουν την ουσιαστική ευθύνη για την τήρηση των συμφωνηθέντων κατά την υπογραφή των συμβολαίων διαχείρισης των κυλικείων, στα οποία περιλαμβάνεται και η υποχρέωση τήρησης του τιμοκαταλόγου. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει για τα κυλικεία των Τεχνικών Σχολών, αφού αυτά υπογράφουν τα συμβόλαια τους απευθείας με το Υπουργείο Παιδείας. Καταλήγοντας, ο Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών «καλεί όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και συγκεκριμένα, το Υπουργείο Παιδείας, το Υπουργείο Υγείας, την Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου Σχολικών Κυλικείων (ΚΕΕΣΚ), τις Σχολικές Εφορείες, τις διευθύνσεις και το διδακτικό προσωπικό των σχολείων και τους Συνδέσμους Γονέων να αναλάβουν την ευθύνη που τους αναλογεί ώστε να επιλυθούν τα προβλήματα που παρουσιάζονται, ιδιαίτερα σε ένα θέμα, το οποίο αφορά τους μαθητές».

Συναντήσεις επί συναντήσεων με προορισμό το ΓεΣΥ

Ετοιμος να προσέλθει στο τραπέζι του διαλόγου υπό προϋποθέσεις ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Ιδιωτικών Νοσηλευτριών

Ενα προς ένα διευθετούνται τα ζητήματα κατά τις τελευταίες βδομάδες ενόψει της επερχόμενης εφαρμογής του Γενικού Συστήματος Υγείας. Η έγκριση των κανονισμών για τους προσωπικούς και ειδικούς ιατρούς την περασμένη Παρασκευή από την Ολομέλεια της Βουλής αποτελεί ένα ακόμα σημαντικό βήμα για την ομαλή εφαρμογή της πρώτης φάσης του ΓεΣΥ τον Ιούνιο του 2019. Με την ψήφιση των κανονισμών καθορίζονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες φροντίδας υγείας από προσωπικούς και ειδικούς ιατρούς, οι τρόποι αμοιβής τους, η διαδικασία εγγραφής τους και η διαδικασία σύναψης σύμβασης των ιατρών μαζί με τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ). Με το κεφάλαιο ιατροί να κλείνει ως ένα σημείο, ο ΟΑΥ πλέον προχωρά κανονικά με τους κανονισμούς και τις διαβουλεύσεις που εκκρεμούν με τον άλλους παρόχους υγείας, οι οποίοι θα προσφέρουν τις υπηρεσίες από την πρώτη φάση του Συστήματος.

Όπως όλα δείχνουν, επόμενος

στόχος του ΟΑΥ είναι να ολοκληρωθούν οι εναπομείνουσες διαδικασίες που σχετίζονται με το πλαίσιο ένταξης των φαρμακοποιών και των κλινικών εργαστηρίων στο ΓεΣΥ. Όσον αφορά τους φαρμακοποιούς δεν φαίνεται να προκύπτει το οποιοδήποτε πρόβλημα, αφού μετά το «ναι» που κατέδειξε η Γενική τους Συνέλευση, οι κανονισμοί λειτουργίας τους θα βρίσκονται την ερχόμενη Πέμπτη για τρίτη συνεχόμενη εβδομάδα ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας, ούτως ώστε να ολοκληρωθεί η εξέταση των επιμέρους σημείων και στη συνέχεια να προωθηθούν για ψήφιση στην Ολομέλεια της Βουλής. Παράλληλα, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας είναι σε στάση αναμονής, περιμένοντας την απάντηση των κλινικών εργαστηρίων. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», εδώ και δύο βδομάδες ο Σύνδεσμος Διευθυντών Κλινικών Εργαστηρίων, Βιοϊατρικών και Κλινικών Εργαστηριακών Επιστημόνων, έχει στα χέρια του την τελική πρόταση του Οργα-

Για τρίτη συνεχόμενη βδομάδα συνεχίζεται η συζήτηση στην Επιτροπή Υγείας επί των κανονισμών των φαρμακοποιών.

νισμού και τον ερχόμενο Σαββατοκύριακο θα συκληθεί Γενική Συνέλευση προκειμένου να την παρουσιάσει στα μέλη του και αυτά με τη σειρά τους να ψηφίσουν αν την αποδέχονται ή όχι. Παρά το γεγονός ότι τα κλινικά εργαστήρια θα αποφασίσουν σε μία βδομάδα δεν αναμένεται να πουν «όχι» στην τε-

λική πρόταση του Οργανισμού. Υπενθυμίζεται δε, πως από την περασμένη Τετάρτη ο ΟΑΥ έδωσε το πράσινο φως για να ανοίξουν οι κατ'ελάχιστο εγγραφές για τους φαρμακοποιούς και τους διευθυντές των κλινικών εργαστηρίων, ενώ αναμένεται μέχρι τα τέλη Απριλίου να ανακοινωθούν τα ονόματα των προ-

σωπικών ιατρών που έχουν ενταχθεί στο Σύστημα. Όταν συμβεί αυτό, τότε οι πολίτες θα κληθούν να επιλέξουν τον προσωπικό τους γιατρό και να εγγραφούν και αυτοί με τη σειρά τους στο ΓεΣΥ.

Τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια

Από εκεί και πέρα, το σκηνικό σε σχέση με τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια δεν είναι το ίδιο ελπιδοφόρο για τον ΟΑΥ. Παρά το γεγονός ότι σιγά-σιγά ορισμένα ιδιωτικά νοσηλευτήρια και ιατρικά κέντρα άρχισαν να εκδηλώνουν το ενδιαφέρον τους για ενταχθούν στο ΓεΣΥ, τα πράγματα περιπλέκθηκαν μετά την ανακοίνωση που εξέδωσε, το American Medical Center, το οποίο ξεκαθάρισε ότι δεν προτίθεται να ενταχθεί στο προτεινόμενο Σύστημα Υγείας. Σημειώνεται δε, πως ο ΟΑΥ την περασμένη εβδομάδα προσκάλεσε μέσω επιστολής τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ιδιωτικών Νοσηλευτριών (ΠΑΣΙΝ) να επιστρέψει στο τραπέζι του διαλόγου προκειμένου να δουν όσα σχετίζονται με

το πλαίσιο ένταξης των ιδιωτικών νοσηλευτριών στο ΓεΣΥ. Μάλιστα, την περασμένη Πέμπτη ο ΠΑΣΙΝ συνήλθε για να αποφασίσει αν θα απαντήσει θετικά ή αρνητικά στον ΟΑΥ. Μιλώντας στην «Κ», ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΙΝ Μαρίνος Σωτηρίου, ανέφερε πως είναι έτοιμοι να αποδεχθούν την πρόσκληση του Οργανισμού και να συναντηθούν μαζί του, ωστόσο χρειάζονται κάποια περαιτέρω στοιχεία. Κληθείς να σχολιάσει ποια είναι αυτά, ο δρ Σωτηρίου απάντησε πως ο ΟΑΥ τους έχει δώσει δύο σενάρια για συνεργασία. «Μας έχουν πει πως ή θα μας εγγυηθούν την τιμή μονάδας ή θα εγγυηθούν τον προϋπολογισμό μας», πρόσθεσε. «Ωστόσο, συνέχισε, εμείς λέμε ότι οποιαδήποτε εγγύηση στην ουσία του ΟΑΥ δεν ισχύει, διότι υπάρχει ο σφαιρικός προϋπολογισμός που αναιρεί τα πάντα». «Οπότε, θα θέλαμε να ξέρουμε τι είναι αυτά που έχουν υπολογίσει και πώς τα έχουν υπολογίσει», κατέληξε.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΙΕΤΡΟΥ

Χαμηλή πτήση Τσίπρα προς την ευρωκάλπη

Οι δημοσκοπήσεις αναζωπυρώνουν σενάρια για εθνικές εκλογές Μάιο ή Ιούνιο

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Πορεία «χαμηλής πτήσης» πραγματοποιεί ο ΣΥΡΙΖΑ, λιγότερο από δύο μήνες πριν από τις ευρωεκλογές, με ελάχιστες πλέον εφεδρείες για την αντιστροφή του κλίματος και με το πολιτικό αφήγημα του πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα να έχει καταστεί ιδιαίτερος ασθενής. Η υποχώρηση του ΣΥΡΙΖΑ ενόψει ευρωκάλπης και ο κίνδυνος διψήφιας διαφοράς από τη Ν.Δ., που καταγράφεται στις τρέχουσες δημοσκοπήσεις, αναζωπυρώνουν τις συζητήσεις για εθνικές εκλογές τον Μάιο ή τον Ιούνιο, παρά τη διακηρυγμένη θέση του κ. Τσίπρα ότι η κυβέρνηση θα εξαντλήσει την τετραετία.

Οι τελευταίες εφεδρείες του

Κατά ορισμένες πληροφορίες, ο πρωθυπουργός αμφιταλαντεύεται και θα «κλειδώσει» τον χρόνο των εκλογών μέσα στο προσεχές δεκαπενθήμερο.

πρωθυπουργού πριν από την πολλαπλή εκλογική αναμέτρηση του Μαΐου είναι η υπόθεση της Novartis, στην οποία αναμένονται εξελίξεις ακόμη και την τρέχουσα εβδομάδα, και η ψήφιση της ρύθμισης των 120 δόσεων για τις οφειλές προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία. Όμως, οι επιπτώσεις τους δύσκολα θα μεταβάλουν ουσιαστικά τους υφιστάμενους πολιτικούς συσχετισμούς. Όπως λέγεται, η έρευνα για τη Novartis –υπόθεση που είχε παρουσιαστεί από το Μέγαρο Μαξίμου ως μέγα σκάνδαλο– βρίσκεται σε εξέλιξη για περισσότερο από ένα χρόνο, χωρίς όμως να έχουν προκύψει στοιχεία για ροή χρήματος προς πολιτικούς. Οι ίδιες πηγές προσθέτουν πως εάν η άσκηση δίωξης κατά ενός ή περισσότερων από τα δέκα υπό διερεύνηση πρόσωπα βασίζεται αποκλειστικά και μόνο σε αμφιλεγόμενες μαρτυρικές καταθέσεις, δεν πρόκειται να επηρεάσει αρνητικά τη Ν.Δ. και το ΚΙΝΑΛ, αλλά αντιθέτως μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω συσπείρωση την εκλογική τους βάση.

Πολιτικές πρωτοβουλίες, όπως η επίσκεψη Τσίπρα στη Βόρεια Μακεδονία με στόχο την ανάδειξη των θετικών πτυχών της συμφωνίας των Πρεσπών, ο συμβιβασμός με τους εταίρους για την πρώτη κατοικία ώστε να καταδειχθεί ότι η χώρα έχει επιστρέψει στην οικονομική κανονικότητα, αλλά και το ευρωπρωδέλτιο του ΣΥΡΙΖΑ ως «εργαλείο» προσέγγισης με την Κεντροαριστερά, δεν είχαν το προσδοκώμενο από το Μέγαρο Μαξίμου αποτέλεσμα.

Παράλληλα, όπως προαναφέρθηκε, το Μέγαρο Μαξίμου επενδύει και στη ρύθμιση για τις 120 δόσεις. Όμως, και για τη συγκεκριμένη περίπτωση επισημαίνεται πως μια σειρά από άλλες παροχές, από την καταβολή του κοινωνικού μερίσματος και των αναδρομικών στα ειδικά μισθολόγια μέχρι την επιδότηση ενοικίου, δεν οδήγησαν σε μείωση της ψαλίδας μεταξύ Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ.

Εν τω μεταξύ, και οι πολιτικές πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει το τελευταίο διάστημα ο κ. Τσίπρας δεν είχαν το προσδοκώμενο από το Μέγαρο Μαξίμου αποτέλεσμα. Ο πρωθυπουργός επένδυσε το τελευταίο διάστημα στην επίσκεψη στη Βόρεια Μακεδονία που είχε στόχο την ανάδειξη των θετικών πτυχών της συμφωνίας των Πρεσπών, στον συμβιβασμό με τους εταίρους για την πρώτη κατοικία ώστε να καταδειχθεί ότι η χώρα έχει επιστρέψει στην οικονομική κανονικότητα, αλλά και στο ευρωπρωδέλτιο του ΣΥΡΙΖΑ, ως «εργαλείο» προσέγγισης με την Κεντροαριστερά. Όμως, όλες αυτές οι κινήσεις του κ. Τσί-

πρα επί της ουσίας ακυρώθηκαν από άλλες, παράλληλες, εξελίξεις.

Η επίσκεψη του κ. Τσίπρα στα Σκόπια ανέδειξε μια από τις πλέον «γκρίζες» πτυχές της συμφωνίας των Πρεσπών, ότι δηλαδή δεν έχει υπάρξει και ούτε πρόκειται να υπάρξει στο ορατό μέλλον επαρκής μείριμα για τα εμπορικά σήματα, γεγονός που δημιουργεί σημαντικά προβλήματα για πολλές επιχειρήσεις στην Βόρεια Ελλάδα.

Πισωγυρίσματα

Παράλληλα, η ψήφιση της ρύθμισης για την πρώτη κατοικία και η απόφαση του Eurogroup για την εκταμίευση του ενός δις, από τα κέρδη των ελληνικών ομιλών σκιάστηκαν από δύο πικρά πισωγυρίσματα στο πεδίο των επενδύσεων, που αποτελούν «κλειδί» για να ξεφύγει η ελληνική οικονομία από τον φαύλο κύκλο της αναιμικής ανάπτυξης: το ΚΑΣ μπλόκαρε τα σχέδια της Cosco, ενώ αρνητικά κατάληξη είχε και ο διαγωνισμός για τη ΕΛΠΕ. Τέλος, η προσπάθεια εμβολισμού του ΚΙΝΑΛ μέσω του ευρωψηφο-

δέλτιου του ΣΥΡΙΖΑ ναυάγησε εν μέσω της υπόθεσης Λοΐζου και των συζητήσεων που προκάλεσε η υποψηφιότητα Κόκκαλη.

Το βαρύ για τον ΣΥΡΙΖΑ πολιτικό κλίμα επαναφέρει, όπως προαναφέρθηκε, στο προσκήνιο το σενάριο των πρόωγων εθνικών εκλογών είτε ταυτόχρονα με τις ευρωεκλογές στις 26 Μαΐου ή μία εβδομάδα νωρίτερα. Το σκεπτικό του Μεγάρου Μαξίμου για την εξάντληση της τετραετίας ήταν πως στις ευρωεκλογές η διαφορά με τη Ν.Δ. θα ήταν έστω οριακά μικρότερη των πέντε ποσοστιαίων μονάδων, ενώ λόγω της χαλαρότητας της ψήφου το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης δεν θα υπερέβαινε το 30%. Όμως, οι ανωτέρω παραδοχές ανατρέπονται από τις τρέχουσες δημοσκοπήσεις. Το προβάδισμα της Ν.Δ. στην πρόθεση ψήφου προσεγγίζει τις 10 ποσοστιαίες μονάδες. Παράλληλα, δε, η «χαλαρή» ψήφος που παραδοσιακά καταγράφεται στις ευρωεκλογές πλήττει περισσότερο τον ΣΥΡΙΖΑ και λιγότερο το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Η «νέα γενιά» ΣΥΡΙΖΑ διεκδικεί θέση στη Βουλή

Με στόχο τη μεταίωπιση προς το κέντρο

«Θα πρόκειται για τη δεύτερη μετεξέλιξη του ΣΥΡΙΖΑ μετά το δύσκολο καλοκαίρι του 2015». Με αυτή τη φράση χαρακτηρίζει πηγή της «Κ» το πλαίσιο του Αλέξη Τσίπρα για την επόμενη Κοινοβουλευτική Ομάδα των κόμματός του, όπου μεταξύ άλλων βασικός στόχος είναι να υπάρξει μεγαλύτερη εκπροσώπηση της γενιάς του, χωρίς όμως το ζήτημα να είναι αποκλειστικά ηλικιακό. Η ίδια πηγή σημειώνει πως βούληση του πρωθυπουργού είναι ο ΣΥΡΙΖΑ μετά τις εκλογές, ανεξάρτητα από τη θέση που θα τον κατατάξουν οι Έλληνες πολίτες, να είναι ακόμα πιο «συμπαγής» και να έχει ακόμα μεγαλύτερη παρουσία στελεχών, που έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά από τον παλιό «βαθύ ΣΥΡΙΖΑ».

Στόχος να μπορέσουν να υπερεπάρουν καλύτερα την πολυπόθητη μετεξέλιξη του ΣΥΡΙΖΑ σε ένα πιο κεντρογενές κόμμα. Στο πλαίσιο αυτό ο πρωθυπουργός θα ήθελε να δει στην επόμενη Κ.Ο. να «παντρεύονται» τρεις διαφορετικές κατηγορίες από τη «νουβέλ βαγκ» του πολιτικού προσοπικού του ΣΥΡΙΖΑ: Αυτοί που είναι στην πρώτη γραμμή χωρίς να είναι βουλευτές, αυτοί που ήδη είναι μέλη της Εθνικής Αντιπροσωπείας και εκείνοι που ετοιμάζονται τώρα να βγουν στο προσκήνιο.

Στην πρώτη κατηγορία βρίσκονται ο 37χρονος Δημήτρης Τζανακόπουλος, ο οποίος πιθανότατα θα είναι υποψήφιος στο Επικρατείας, καθώς αφενός η θέση του εκπρόσωπου δεν του δίνει τη δυνατότητα να διεξάγει προεκλογικό αγώνα και αφετέρου θεωρείται πως η εκλογή του χωρίς σταυρό τού αξίζει, αφού σήκωσε μεγάλο κυβερνητικό βάρος το τελευταίο διάστημα, απορροφώντας και την ανάλογη φθορά. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και ο 34χρονος Κώστας Ζαχαριάδης, διευθυντής σήμερα της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ που θα επιδιώξει την είσοδό του στη Βουλή, ως υποψήφιος στον Βόρειο Τομέα της παλαιάς Β' Αθήνας. Στον Νότιο Τομέα θα βρίσκονται ο 41χρονος υφυπουργός Αθλητισμού Γιώργος Βασιλειάδης που πιθανότατα θα έχει «αντίπαλο» τον επίσης υπουργό Εσωτερικών Αλ. Χαρίτση. Την είσοδο της στην Εθνική Αντιπροσωπεία θα επιδιώξει μία ακόμα εξωκοινοβουλευτική υποψηφιότητα, η 34χρονη Εφφ Αχτισόγλου που προανατολίζεται προς την Α' Θεσσαλονίκης –κατάγεται από τη Β. Ελλάδα και συγκεκριμένα από την Ημαθία– ενώ υποψήφια αναμένεται να είναι

και η 40χρονη νυν υφυπουργός Μακεδονίας-Θράκης Ελευθερία Χατζηγεωργίου. Στην επόμενη Βουλή θα επιδιώξει να είναι και ο «ξάδελφος» Γιώργος Τσίπρας, που ήδη «τρέχει» την υποψηφιότητά του στη Δυτική Αττική (παλιό Υπόλοιπο). Στην ίδια κατηγορία υποψηφιοτήτων θα ήταν και η Κατερίνα Νοτοπούλου και ο Νάσος Ηλιόπουλος, αμφότεροι εξωκοινοβουλευτικοί υφυπουργοί, χωρίς πάντως να μπορεί να αποκλειστεί η ένταξή τους σε κάποιο ψηφοδέλτιο αν δεν καταφέρουν να εκλεγούν στους δήμους που διεκδικούν.

Στη δεύτερη κατηγορία, δηλαδή των εκλεγμένων που θα επιδιώξουν και πάλι την εκλογή τους στη Βουλή είναι ο 43χρονος υπουργός Ψηφιακής Πολιτικής Νίκος Παππάς, ο οποίος θα δώσει τη μάχη του σταυρού στα νότια της Αθήνας, Στην ίδια κατηγορία ανήκουν ο 34χρονος υφυπουργός Οικονομίας, Στάθης Γιαννακίδης, ο οποίος εκλέγεται στην Ξάνθη, ο 38χρονος υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Κώστας Μπάρκας, από την Πρέβεζα, αλλά και οι νέοι βουλευτές Αναστασία Γκαρά (Εβρος), ο 35χρονος Αλέξανδρος Μεϊκόπουλος στη Μαγνησία, ο 35χρονος Γιώργος Ψυχογιός στην Κορινθία και ο 33χρονος Μάριος Κάτσος στη Θεσπρωτία. Στη λίστα θα μπορούσαν να προστεθούν και οι Μιχάλης Καλογήρου και Λευτέρης Κρέτσος, οι οποίοι όμως δεν μπορούν να είναι υποψήφιοι, καθώς δεν έχει παρέλθει το απαραίτητο 18μηνό από τη θητεία τους ως γεν. γραμματείς. Παράλληλα, ερώτημα είναι τι θα πράξουν ο 46χρονος Δημήτρης Λιάκος, υφυπουργός παρά τω Πρωθυπουργό, ο αν. υπουργός Οικονομικών Γιώργος Χουλιαράκης, αλλά και ο Κώστας Στρατής, υφ. Πολιτισμού.

Η τρίτη σημαντική κατηγορία είναι τα νέα πρόσωπα που δεν είναι βουλευτές, ούτε κατείχαν χαρτοφυλάκιο και θα επιδιώξουν να ρίξουν τον ηλικιακό μέσον όρο της επόμενης Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της κατηγορίας είναι ο Χαράλαμπος Καλαματιανός, πρώην γενικός γραμματέας του υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, που παραιτήθηκε εγκαίρως ώστε να είναι υποψήφιος στην Ηλεία, ο 40χρονος Χρήστος Στάχος που θα είναι υποψήφιος στην Αρκαδία και ο απερχόμενος δήμαρχος Σκύρου Μίλτος Χατζηγιαννάκης, που θα διεκδικήσει την είσοδό του στο Κοινοβούλιο ως βουλευτής Ευβοίας.

Καθαρή νίκη, ο «πήχυς» της ευρωκάλπης για Μητσοτάκη

Στην Πειραιώς εκτιμούν ότι στις 26 Μαΐου ο ΣΥΡΙΖΑ κινδυνεύει να έχει χαμηλότερο ποσοστό απ' αυτό που προγραμματίζει

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

«Πήχυς βάζουν οι άλλες του ύψους ή του επί κοντώ. Θέλω μια μεγάλη επιτυχία, μια μεγάλη νίκη που θα σηματοδοτήσει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ως προοπτική για κυβέρνηση έχει τελειώσει». Είναι ο πήχυς που έθεσε ο Κυριάκος Μητσοτάκης για τις ευρωεκλογές (στη συνέντευξή του στο Open TV). Συνοδεύθηκε από την αποστροφή για μια «ευρεία νίκη» στις εθνικές εκλογές. Στο πιεστικό ερώτημα για τα ποσοστά τη νύχτα της 26ης Μαΐου, ο τρίτος όροφος της Πειραιώς αντιστρέφει το ερώτημα: Μήπως ο ΣΥΡΙΖΑ θα πρέπει να απαντήσει ποιος είναι ο δικός του πήχυς; Το ερώτημα δεν είναι τυχαίο και αποτυπώνει μια ευρύτερη στρατηγική της Ν.Δ. για τις ευρωεκλογές, που άρχισε με τον ορισμό τους ως δημοψηφίσματος κατά της κυβέρνησης και συνεχίστηκε με το «απεταξάμην» στη χαλαρή ψήφο. Η τελευταία, μάλιστα, εκτιμάται ότι μετατρέπεται σε πλήγμα για τον ΣΥΡΙΖΑ.

Οι εκτιμήσεις

Ούτως ή άλλως, ο κ. Μητσοτάκης εξακολουθεί να πιστεύει ότι ο Αλέξης Τσίπρας δεν θα μπορέσει

να φθάσει μέχρι τον Οκτώβριο και θα αναγκαστεί να προκηρύξει και εθνικές εκλογές τον Μάιο. Ακόμη και αν δεν το κάνει, όμως, για την Πειραιώς, που ανέδειξε από νωρίς τις ευρωεκλογές σε «μπιέρα των μαχών» και σε «δημοψήφισμα για την πολιτική αλλαγή», η αποδοκιμασία προς την κυβέρνηση, όπως προκύπτει και από το τελευταίο κύμα δημοσκοπήσεων, ήδη καταγράφεται και δείχνει ότι η χαλαρή ψήφος των ευρωεκλογών φαίνεται να πλήττει αποκλειστικά τον ΣΥΡΙΖΑ.

Κυρίαρχη πεποίθηση στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης είναι ότι ο ΣΥΡΙΖΑ κινδυνεύει να υποστεί πιο συντριπτική ήττα εάν στις 26 Μαΐου κηρυχθούν μόνο ευρωεκλογές, καθώς, όπως λένε από την Πειραιώς, η στόχευση του ΣΥΡΙΖΑ να της προκαλέσει πλήγμα με την ταυτόχρονη διεξαγωγή των ευρωεκλογών και των αυτοδιοικητικών εκλογών, η οποία βασίστηκε στην εκτίμηση πως η Ν.Δ. λόγω «αντάρτικων» υποψηφιοτήτων θα είχε πρόβλημα και απώλειες από πρόσωπα που δεν θα έδιναν τη μάχη της παρατάξης, έπεσε στο κενό.

Από τις δημοσκοπήσεις προκύπτει το εντελώς αντίθετο συμπέρασμα αφού οι δειγματοληπτικές

Οι νέοι είναι μία από τις πληθυσμιακές ομάδες στις οποίες εστιάζει η Πειραιώς, καθώς εκτιμά ότι έχει πέραση η «προπαγάνδα» του ΣΥΡΙΖΑ.

έρευνες και η απάντηση στο ερώτημα «σε ποιες εκλογές θα ψηφίσετε, ευρωεκλογές ή εθνικές;», είναι πάλι υπέρ της Ν.Δ., καθώς καταγράφεται μεγαλύτερη διαφορά υπέρ της έναντι του ΣΥΡΙΖΑ στις ευρωεκλογές. Οι ίδιοι οι ψηφοφόροι δηλώνουν ότι στις 26 Μαΐου θέλουν να αποδοκιμάσουν την πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ. Η κυβερνητική στρατηγική της χαλαρής ψήφου δεν απέδωσε. Με απλά λόγια, αν στις 26 Μαΐου στηθεί μόνο η προαναγγελθείσα ευρωκάλπη, ο ΣΥΡΙΖΑ κινδυνεύει

να έχει χαμηλότερο ποσοστό απ' αυτό που θα είχε αν ταυτόχρονα προγραμματίζε και εθνικές εκλογές.

Το συμπέρασμα προκύπτει αβίαστα. Και για τη Ν.Δ. δεν είναι άλλο από το στρατηγικό αδιέξοδο στο οποίο έχει περιέλθει ο κ. Τσίπρας με τις δημόσιες διακηρύξεις του ότι οι εκλογές θα γίνουν στο τέλος της τετραετίας, και την οδυνώρη πραγματικότητα που θα τον αναγκάσει να κάνει εκλογές νωρίτερα. Αφού προηγουμένως βρει, όπως έλεγαν, «έναν στοιχειώδως εθνικό λόγο». Οι

εκτιμήσεις αυτές είναι κοινός τόπος στην Πειραιώς και κυριαρχούν σε όλες τις συσκέψεις που έχουν γίνει το τελευταίο διάστημα ενόψει των ευρωεκλογών. Προφανώς για τη Ν.Δ. σημασία έχει μια καθαρή νίκη. Σε τι συνίσταται αυτή; Η απάντηση βρίσκεται κάπου ανάμεσα στα ποσοστά των ευρωεκλογών –και όχι μόνο– του 2014. Το παράδειγμα είναι ενδεικτικό. Τότε ο ΣΥΡΙΖΑ πέτυχε ποσοστό 26,5% έναντι του 23% της Ν.Δ. Το ποσοστό του ήταν χαμηλότερο απ' αυτό που είχε καταγράψει στις τελευταίες εθνικές κάλπες (26,9% τον Ιούνιο του 2012). Τη νύχτα των τελευταίων ευρωεκλογών, όμως, κανένας δεν το επισήμανε. Η νίκη στις ευρωεκλογές σε συνδυασμό με τη νίκη της Ρένας Δούρου στην Περιφέρεια Αττικής είχε αναδειχθεί σε νίκη του ΣΥΡΙΖΑ και σε προξόφληση ήττας της Ν.Δ. Κάτι αντίστοιχο στις 26 Μαΐου θα είναι κόλαφος για τον κ. Τσίπρα, υπονοούν στελέχη της Πειραιώς.

Εικόνα ήττας

Η εικόνα συμπληρώνεται από την αυτοδιοικητική κάλπη, καθώς στην Πειραιώς εκτιμούν πως οι υποψήφιοι του ΣΥΡΙΖΑ στις μεγάλες πόλεις δεν θα περάσουν καν στον δεύτερο

γύρο των δημοτικών εκλογών. Θα είναι μια εικόνα ήττας, που δεν θα επηρεάσει στον κ. Τσίπρα να ισχυριστεί ότι με τα ποσοστά που έλαβε θα ανατρέψει τους εκλογικούς συσχετισμούς εξαντλώντας την τετραετία. «Αν ο ΣΥΡΙΖΑ χάσει πάνω από δέκα μονάδες σε σχέση με το τελευταίο εκλογικό ποσοστό του, πώς θα λέει ο κ. Τσίπρας ότι θα διεκδικήσει την εξουσία και με τη σύμπραξη τίνος;», είναι ένα εύλογο ερώτημα που τίθεται από την Πειραιώς. Δεν είναι το μόνο. Αντιστρέφοντας το πιεστικό δημοσιογραφικό ερώτημα, στελέχη της Πειραιώς διερωτώνται ποιος είναι ο πήχυς για το κυβερνών κόμμα. Η απάντηση μπορεί να δοθεί σύντομα. Ισως και νωρίτερα από τις 26 Μαΐου, θεωρούν κάποιοι στη Ν.Δ., αν το πρωθυπουργικό επιτελείο συνειδητοποιήσει ότι η κυβέρνηση δεν θα μπορεί να σταθεί πολιτικά μέχρι τον Οκτώβριο με τις διαφορές που καταγράφουν αυτήν τη στιγμή οι δημοσκοπήσεις. Ισως οι εθνικές κάλπες σταθούν αμέσως μετά τις ευρωεκλογές. Ισως, πάλι, μία εβδομάδα νωρίτερα, στις 19 Μαΐου. Στη Ν.Δ. είναι προετοιμασμένοι για όλα τα σενάρια και ήδη η ευρωκάλπη αντιμετωπίζεται σαν να είναι εθνική

Εθνική άμυνα και ασφάλεια: επένδυση ευθύνης

Γράφουν οι:

Επίτιμοι Αρχηγοί ΓΕΣ:
Κωνσταντίνος Ζιαζιάς
Στρατηγός (ε.α., Α/ΓΕΣ 2011-2012)
Κωνσταντίνος Γκίνης
Στρατηγός (ε.α., Α/ΓΕΣ 2012-2013)
Αθανάσιος Τσέλιος
Στρατηγός (ε.α., Α/ΓΕΣ 2013-2014)
Βασίλειος Τελλίδης
Στρατηγός (ε.α., Α/ΓΕΣ 2015-2017)

Επίτιμοι Αρχηγοί ΓΕΝ:
Κοσμάς Χρηστίδης
Ναύαρχος (ε.α., Π.Ν., Α/ΓΕΝ 2011-2013)
Γεώργιος Γιακουμάκης
Ναύαρχος (ε.α., Π.Ν., Α/ΓΕΝ 2015-2017)

Επίτιμοι Αρχηγοί ΓΕΑ:
Βασίλειος Κλόκοζας
Πτέραρχος (ε.α., Α/ΓΕΑ 2009-2011)
Αντώνιος Τσαντηράκης
Πτέραρχος (ε.α., Α/ΓΕΑ 2011-2013)

Επίτιμος Αρχηγός Στόλου:
Κωνσταντίνος Μαζαράκης-Αινιάν
Ανπναύαρχος (ε.α., Π.Ν., Α.Σ. 2011-2013)

Επίτιμος Υπαρχηγός Στόλου:
Σπυρίδων Κονιδάρης
Ανπναύαρχος (ε.α., Π.Ν., Υ.Σ. 2013-2014)

Το αγαθό της εθνικής άμυνας και της ασφάλειας είναι βασική προϋπόθεση για την ευημερία της χώρας, ωστόσο σπανίως μας απασχολεί ως κοινωνία. Θεωρείται βασικό κεκτημένο, χωρίς να αξιολογείται η ποιότητα αλλά και η επάρκειά του. Πάντοτε απασχολεί τις κοινωνίες αν οι επενδύσεις στον παράγοντα εθνική άμυνα και ασφάλεια και ειδικότερα η σχέση κόστους - οφέλους, είναι παραγωγικές και προσφέρουν το ανάλογο ανταποδοτικό όφελος. Λογικό και επιβεβλημένο είναι να απασχολεί και την ελληνική κοινωνία και ειδικά τη δεκαετή αυτή περίοδο της οικονομικής κρίσεως.

Αν για άλλες κοινωνίες αυτό αποτελεί θέμα προβληματισμού, για την ελληνική συνιστά υπαρκτικό ζήτημα και αυτό γιατί έχει να αντιμετωπίσει την αναθεωρητική στρατηγική της Τουρκίας. Η τουρκική επεκτατικότητα δεν είναι ένα θεωρητικό ή ιδεολογικό κατασκευάσμα, αλλά εδράζεται στην πρακτική της γείτονος και σε απτά γεγονότα. Δεν επέτρεψε στην Κύπρο να προσδιορίσει μόνη της τη μετά-αποικιακή πορεία της, εκδίωξε το σύνολο των Ελλήνων της Μικράς Ασίας και της Κωνσταντινούπολης από τις πατρογονικές εστίες τους, κατέλαβε το 37% του κυπριακού εδάφους, άλλαξε την πληθυσμιακή σύνθεση της Κύπρου και αμφισβητεί το δικαίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας να αξιοποιήσει τους πλουτοπαραγωγικούς της πόρους. Παρεμποδίζει συστηματικά την Ελλάδα να ενασκήσει τα δικαιώματά της που απορρέουν από τις διεθνείς συνθήκες και το διεθνές δίκαιο, ακόμη και με την απειλή πολέμου από τη δεκαετία του 1970 και ιδίως μετά τα Ίμια αμφισβητεί κυριαρχικά της δικαιώματα στο Αιγαίο και έχει θέσει επί τάπητος με τον πλέον emphatic τρόπο, από τον ίδιο τον πρόεδρο Ερντογάν κατά την επίσκεψή του στην Αθήνα τον Δεκέμβριο 2017, την αναθεώρηση της Συνθήκης της Λωζάννης με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Σε αυτή την αντιπαράθεση η επικλινση από ελληνικής πλευράς διαρκώς του διεθνούς δικαίου δεν είναι επαρκής για την αντιμετώπιση της επιθετικότητας της Τουρκίας, η οποία με τη στάση και τη συμπεριφορά της στην ευρύτερη περιοχή δείχνει να αντιλαμβάνεται μόνο τη γλώσσα της ισχύος.

«Δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ προύχοντες πράττουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ζυγχοροῦσιν». (Θουκυδίδης, Ε΄ 89)

Ο Θουκυδίδης, στον περίφημο διάλογο Αθηναίων - Μηλίων διατυπώνει μια μεγάλη αλήθεια: «Το επιχείρημα της δικαιοσύνης έχει αξία μόνο μεταξύ ισών. Αλλιώς, ο ισχυρός επιβάλλει ό,τι του επιτρέπει η δύναμή του και ο αδύναμος παραχωρεί ό,τι του επιβάλλει

«Ισχυρές» Ενοπλές Δυνάμεις κάνουν τη χώρα ευυπόληπτη στους φίλους και σεβαστή στους αντιπάλους» γράφουν δέκα απόστρατοι ανώτατοι αξιωματικοί κρούοντας κώδωνα κινδύνου.

Η άμυνα χρηματοδοτείται για το 2019 μόλις με 1,7% του ΑΕΠ έναντι προβλεπομένου 2%. Το 70% καλύπτει αποδοχές του προσωπικού και μόλις από 15% λειτουργικές και αναπτυξιακές ανάγκες.

λει η αδυναμία του». Δυστυχώς οι δυνατότητες των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων την τελευταία δεκαπενταετία βρίσκονται σε συνεχή διολίσθηση, η οποία διαρκώς επιταχύνεται κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσεως. Αποτέλεσμα αυτού είναι η ισορροπία δυνάμεων μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας να μεταβάλλεται σταθερά υπέρ της δεύτερης. Η υποχώρηση της σχετικής μαχητικής ικανότητας των Ενόπλων Δυνάμεων μπορεί να οδηγήσει σε εθνικές απώλειες που μπορεί να φθάσουν μέχρι και το επίπεδο της εθνικής καταστροφής με τον πιο άμεσο και απόλυτο τρόπο, όπως έγινε το 1897.

Αποτελεί ευτύχημα ότι αντίθετα από το 1897, παρά τις αναλογίες σε ό,τι αφορά τη χρεοκοπία της ελληνικής οικονομίας, οι διεθνείς συγκυρίες συνδυαζόμενες και με κατάλληλες πολιτικές των ελληνικών κυβερνήσεων τα τελευταία δέκα περίπου χρόνια, έχουν δημιουργήσει συνθήκες σύγκλισης των εθνικών συμφερόντων με εκείνα αρκετών χωρών της ευρύτερης περιοχής, καθώς και με ζωτικά συμφέροντα ισχυρών διεθνών παραγόντων. Αυτό όμως δυστυχώς από μόνο του δεν αρνείται, καθώς δεν υπάρχουν ακόμη αμυντικές συμμαχίες με συγκεκριμένες δεσμεύσεις και αμοιβαίες υποχρεώσεις. Κανείς δεν εξασφαλίζει απόλυτα την άμυνά του μέσα από διεθνείς συμμαχίες που συνάπτονται στη βάση κυρίως ή αποκλειστικά οικονομικών συμφερόντων. Επίσης, οι εταίροι μας είναι αμφίβολο κατά πόσον μπορούν να συμπέσουν σταθερά και μακροχρόνια εταιρική και κυρίως

ως αμυντική σχέση με μια χώρα που δεν μπορεί ή δεν επιθυμεί να συνεισφέρει θετικά στην κοινή υπόθεση. Πρέπει να είμαστε στρατηγικά ισχυροί.

Απαιτείται ιδιαίτερα υψηλή ετοιμότητα και αποτελεσματικότητα των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς η πρωτοβουλία της πρώτης ενέργειας αφήνεται στον αντίπαλο. Για την επιτυχία της προσπάθειας, υποχρηματοδότηση και μείωση του επιπέδου κρίσιμων εφοδίων και υλικών. Αποτέλεσμα αυτόν είναι ο περιορισμός της λειτουργικότητας των μονάδων, της διαθεσιμότητας των μέσων, της επιχειρησιακής εκπαιδεύσεως, της προωθημένης εθνικής παρουσίας και της υποστηρίξεως των δυνάμεων και δραστηριοτήτων.

Η άμυνα χρηματοδοτείται για το 2019 μόλις με το 1,7% του ΑΕΠ έναντι του προβλεπομένου 2%. Τα αναφερόμενα για 2% του ΑΕΠ και πλέον, προβαλλόμενα ενίοτε με στόμφο και με υπερηφάνεια, είναι πλασματικά και γίνονται για να καλυφθεί η υποχρέωση προς το ΝΑΤΟ, συμπεριλαμβανοντας τις συντάξεις των αποστράτων στελεχών και συνταξιούχων πολιτικών υπαλλήλων των Ενόπλων Δυνάμεων. Το δραματικότερο όμως είναι ότι και αυτό το ποσοστό είναι κατανεμημένο λόγω της οικονομικής κρίσεως με τρόπο ανορθολογικό. Το 70% περίπου καλύπτει αποδοχές του προσωπικού και μόλις από 15% καλύπτουν λειτουργικές και αναπτυξιακές ανάγκες. Η συνέχιση αυτού του μοντέλου χρηματοδότησης οδηγεί τις Ενοπλές Δυνάμεις επιταχυνόμενα στο χείλος του γκρεμού και στην ελεύθερη πτώση με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την άμυνα της χώρας.

Πρέπει κατ' ελάχιστο το επόμε-

νο οικονομικό έτος η χρηματοδότηση να ανέλθει στο 2% του ΑΕΠ σε πραγματικούς αριθμούς και να εκπονηθεί ένα βραχυπρόθεσμο πρόγραμμα που θα οδηγήσει τη χρηματοδότηση σε 50% αποδοχές και από 25% σε λειτουργικό και αναπτυξιακό προϋπολογισμό. Επειδή οι αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής πολιτικής τα τελευταία χρόνια στην άμυνα είναι μεγάλες, καλό θα ήταν την προσεχή τετραετία να διατεθεί εκτός του προϋπολογισμού των Ε.Δ. ένα σημαντικό ποσό επτάς από τα πρωτογενή πλεονάσματα, αποκλειστικά για τη συντήρηση των οπλικών συστημάτων και τη συμπλήρωση εφοδίων και υλικών υπό αυστηρό διακομματικό έλεγχο και προτεραιότητα και με ταχείες διαδικασίες προμηθειών. Εκείνο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι δεν υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω περικοπής των αποδοχών του προσωπικού, το οποίο έχει πληρώσει βαρύτατο τίμημα, και έχει οδηγήσει σημαντικό μέρος αυτού στα όρια της επιβίωσης με τις όποιες συνέπειες στην προσήλωσή στο επιχειρησιακό του έργο.

Σε ό,τι αφορά τη στελέχωση των Ενόπλων Δυνάμεων και τα θέματα που σχετίζονται με αυτήν, αποτελεί ευθύνη των κυβερνήσεων όπως και η άμυνα συνολικά, οι οποίες έχουν αναλάβει την υποχρέωση να διαθεθούν στις Ενοπλές Δυνάμεις συγκεκριμένο αριθμό προσωπικού, με την έγκριση από το ΚΥΣΕΑ της δομής δυνάμεων σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο. Δυστυχώς στο πλέγμα των πελατειακών σχέσεων λαμβάνονται από τις κυβερνήσεις αποφάσεις μειώσεως του προσωπικού, χωρίς αυτές να αντισταθμίζονται ή να αναπροσαρμόζονται τα έργα, οι αποστολές και η δομή των Ενόπλων Δυνάμεων. Βραδυφλεγής βόμβα στα θεμέλια των Ε.Δ. αποτελούν σειρά διοικητικών αποφάσεων που ελήφθησαν ειδικά στην περίοδο της οικονομικής κρίσεως, οι οποίες αποδυναμώνουν τη λειτουργικότητα και δημιουργούν κλίμα και αίσθημα αδικίας, ανισότητας αλλά και αντίληψης στελεχών πολλαπλών ταχυτήτων.

Πέραν αυτών πρέπει να τε-

Αν θέλουμε μια Ελλάδα η οποία να εξασφαλίζει ειρήνη και συνθήκες σταθερότητας, ασφάλειας και ευημερίας στους πολίτες της, πρέπει να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα της άμυνας της χώρας.

θούν επί τάπητος θέματα εθνικής στρατηγικής, οργάνων (Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας) και διαδικασιών διαχειρίσεως αυτής, δόγματος, δομής και καταλληλότητας των δυνάμεων, διαδικασιών προμηθειών, διαχειρίσεως του δημοσίου χρήματος, διαφάνειας και λογοδοσίας και να γίνουν ευρείες μεταρρυθμίσεις.

Θεμελιώδης παράγοντας για την άμυνα είναι η λειτουργία της αμυντικής βιομηχανικής και ερευνητικής βάσεως της χώρας. Χρειάζεται χάραξη στρατηγικής με όραμα για την ανάπτυξη σε βάθος χρόνου τεχνογνωσίας με τη συνεπή υποστήριξη των πανεπιστημίων, της εγχώριας βιομηχανικής, ναυπηγικής και αεροναυπηγικής, ιδιωτικής και δημόσιας επιχειρηματικότητας, με όρους πραγματικής και όχι πλασματικής βιωσιμότητας, με διεθνείς συνεργασίες στη βάση διακρατικών συμφωνιών και με τη συνδρομή μη κρατικών φορέων όπως η εμπορική ναυτιλία και η βιομηχανική καινοτομία που αποτελούν αδιαμφισβήτητους πολλαπλασιαστές ισχύος. Μέχρι σήμερα, δυστυχώς, δεν έχει γίνει ποτέ τέτοια ευρεία προσπάθεια. Οι αποφάσεις σχετίζονται με όρους μυωπικής κομματικής και μικροπολιτικής σκοπιμότητας και όχι με όρους στρατηγικής ανάπτυξης, βιωσιμότητας και ανταγωνιστικού αποτελέσματος. Τα θέματα αυτά λόγω έλλειψης θάρρους ποτέ δεν ολοκληρώθηκαν σε μια ενιαία στρατηγική μετεξέλιξης, με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας σε σχέση με το κόστος στην εθνική άμυνα.

Επείγουν θαρραλέες αποφά-

σεις. Τα θέματα εθνικής άμυνας και ασφάλειας απαιτούν ευρύτατη κοινωνική αποδοχή και συνεκτική - συλλογική προσπάθεια όλων των κρατικών φορέων και κοινωνικών δυνάμεων. Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι κυβερνήσεις χωρίς ευρεία συναίνεση από την εκάστοτε αντιπολίτευση δεν είναι ικανές να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά το ζήτημα. Κατανοούμε ότι η παρούσα χρονική συγκυρία δεν επιτρέπει συγκλίσεις και συνανέσεις για αντιμετώπιση μεγάλων θεμάτων, όμως όποια κυβέρνηση προκύψει από τις επόμενες εθνικές εκλογές απαιτείται να θέσει ως εθνικό ζήτημα άμεσας προτεραιότητας την άμυνα και την ασφάλεια της πατρίδας και να εφαρμόσει άμεσες λύσεις με εποικοδομητική συμβολή και ευθύνη από το σύνολο του πολιτικού συστήματος, της ηγεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων, της ακαδημαϊκής κοινότητας και της κοινωνίας ευρύτερα.

Η ελληνική κοινωνία και εν προκειμένω η μεταπολιτευτική, πρέπει να αποφασίσει αν θα προχωρήσει προς ένα καλύτερο μέλλον με ορμητικότητα και ζωντάνια ή θα περιέλθει στην ύφεση, τη συρρίκνωση και την παρακμή. Αν θέλουμε μια Ελλάδα η οποία να εξασφαλίζει ειρήνη και συνθήκες σταθερότητας, ασφάλειας, οικονομικής προκοπής και ευημερίας στους πολίτες της, πρέπει να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα της άμυνας της χώρας. Ισχυρές Ενοπλές Δυνάμεις κάνουν τη χώρα ευυπόληπτη στους φίλους και σεβαστή στους αντιπάλους. Η συνειδητή επιμονή στην αντιμετώπιση του ζητήματος της εθνικής άμυνας και ασφάλειας με τους σημερινούς όρους, σημαίνει ένα εκ των δύο: είτε έχουμε αποφασίσει υποχωρήσει σε αυτά που αποκαλούνται «ζωτικά συμφέροντα» της χώρας, ή παίζουμε με τη φωτιά, ελπίζοντας ότι όπως άλλα προβλήματα και αυτό θα «σκάσει» στα χέρια των επομένων.

«Αἴσχιον δὲ ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι ἢ κτωμένους ἀτυχῆσαι» (Θουκυδίδης Β΄ 62)

«Είναι πολύ μεγαλύτερη ντροπή να χάσει κανείς κάτι που έχει στην κατοχή του παρά ν' ατυχήσει ενώ αγωνίζεται να το κατακτήσει».

Εξοπλιστικό χάσμα Ελλάδας - Τουρκίας

Η ήδη ανατραπείσα ισορροπία δυνάμεων μεταξύ των δύο χωρών αναμένεται να επιδεινωθεί ραγδαία τα επόμενα χρόνια

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΣ**

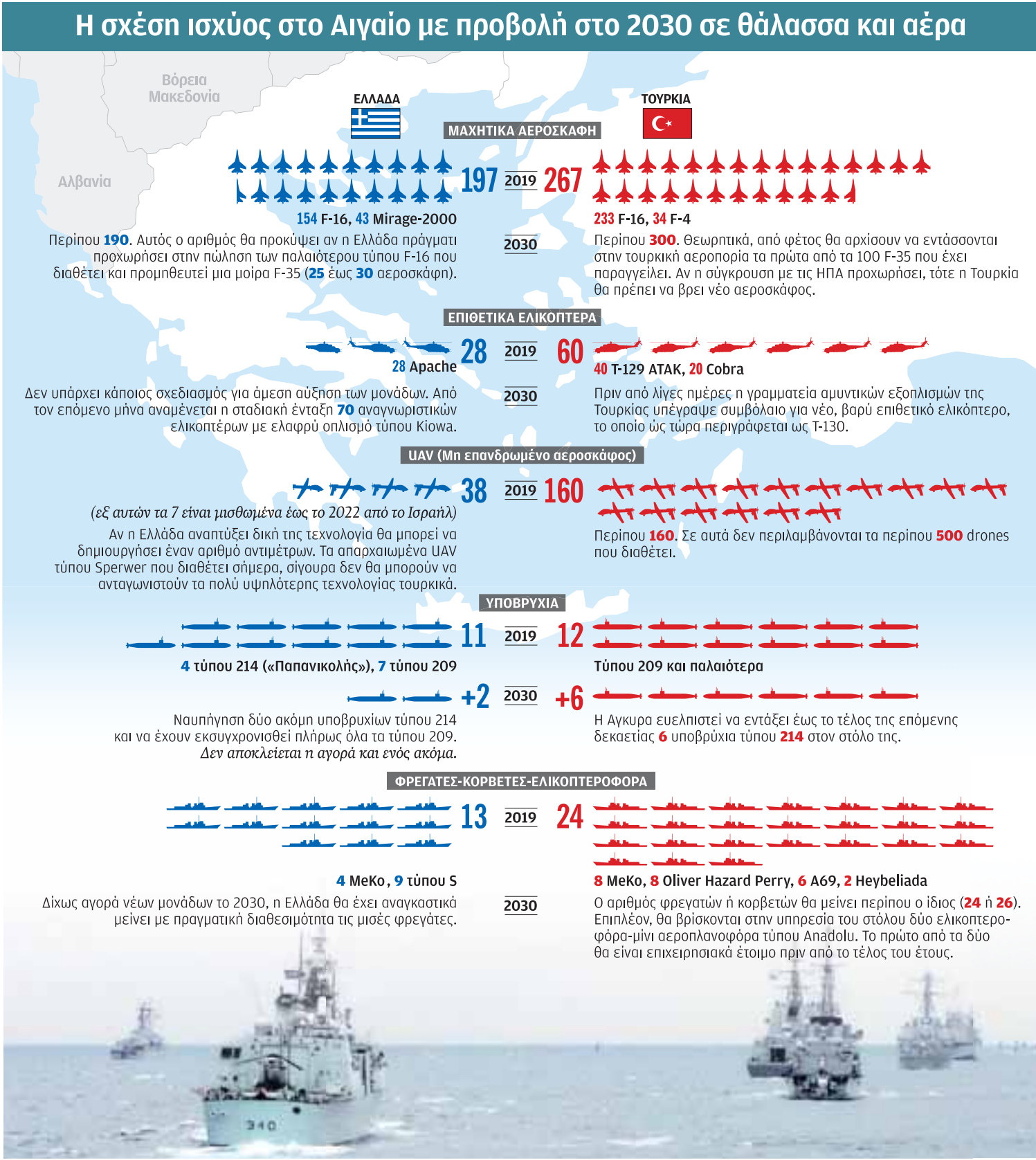
Ο αξιωματικοί καριέρας των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.) πολύ νωρίς στην πορεία τους μαθαίνουν ότι η ισορροπία με τον αντίπαλο στηρίζεται σε δύο βασικά χαρακτηριστικά: την ποιότητα, αλλά και τους αριθμούς. Στη δεύτερη περίπτωση το μέγεθος των Ε.Δ. μιας χώρας αναγκαστικά καθορίζει τις επιλογές της. Την ποιότητα της ισορροπίας με τον αντίπαλο καθορίζει η τεχνολογία των εξοπλισμών και το προσωπικό. Και αν οι επιτελείς των Ε.Δ. μπορούν να είναι πραγματικά υπερίσχυροι για την ποιότητα των στελεχών, το ζήτημα της τεχνολογίας των εξοπλισμών δημιουργεί σε όλους σκεπτικισμό και ανησυχία για το μέλλον.

Η ισορροπία δυνάμεων ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία έχει ανατραπεί προ πολλού. Ο λόγος γι' αυτό δεν είναι μόνο η δημοσιονομική αδυναμία της Ελλάδας που πρακτικά έχει καθυλώσει για μία δεκαετία τις αμυντικές δαπάνες, αλλά και η στρατηγική επένδυση της Τουρκίας στη δημιουργία μιας στιβαρής αμυντικής βιομηχανίας. Η Ελλάδα εισάγει σχεδόν το σύνολο των οπλικών συστημάτων της, τη στιγμή που η Τουρκία κατασκευάζει με δική της τεχνογνωσία περίπου το 65% των εξοπλισμών της, μάλιστα με μια αρκετά μεγάλη και εξαγωγίμη «γκάμα». Στα δέκα χρόνια στασιμότητας της Ελλάδας, η Τουρκία έχει κάνει ένα πραγματικό άλμα, εντάσσοντας στις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις (ΤΕΔ) μονάδες προστιθέμενης αξίας, οι οποίες περιλαμβάνουν και εγκαυρία κατασκευής μη επανδρωμένα αεροσκάφη (UAV).

Το Πολεμικό Ναυτικό

Αν και η ισορροπία δυνάμεων στον χερσαίο χώρο είναι σχετικά καλή για την Ελλάδα, λόγω των μικρών εδαφικών συνόρων με την Τουρκία, στον αέρα και στη θάλασσα η κατάσταση είναι πολύ πιο περίπλοκη. Ένας από τους λόγους είναι οι αυξημένες υποχρεώσεις που έχει η Ελλάδα όχι μόνο στο Αιγαίο αλλά και στην Ανατολική Μεσόγειο, η οποία είναι ολόένα και περισσότερο το κέντρο βάρους του στρατηγικού σχεδιασμού όχι μόνο της Αθήνας αλλά και της Αγκυρας. Στο μυαλό των επιτελών βρίσκεται πάντα το μεγάλο πρόβλημα της διαχείρισης ενός πιθανού θεάτρου συνδυασμένων επιχειρήσεων που θα εκτείνεται από το Αιγαίο έως την Κύπρο.

Οι σχετικά πρόσφατες προσθήκες πυραυλακάτων τύπου Ρουσέν και η ευκίνητη δύναμη κανονιοφόρων που διαθέτει το Πολεμικό Ναυτικό (Π.Ν.) μπορούν να καλύψουν ταχέως και αποτελεσματικά ένα πιθανό θέατρο επιχειρήσεων στο Αιγαίο. Αντιθέτως, οι μεγάλες μονάδες επιφανείας του Π.Ν. και δη οι φρεγάτες που είναι επιφορτισμένες με την προβολή της ελληνικής σημαίας και ισχύος στην Ανατολική Μεσόγειο, είναι πλέον πεπαλαιωμένες. Η απόφαση για αναβάθμι-

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι φρεγάτες, που είναι επιφορτισμένες με την προβολή της ελληνικής σημαίας και ισχύος στην Ανατολική Μεσόγειο, είναι πεπαλαιωμένες.

ση των τεσσάρων φρεγατών τύπου ΜΕΚΟ του Π.Ν. είναι μεν σωστή, ωστόσο τα περίπου 100 εκατ. ευρώ γι' αυτή την εργασία εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρουν σημαντικές βελτιώσεις στις δυνατότητες των πλοίων. Η άμεση προμήθεια του-

λάχιστον δύο νέων φρεγατών με αντιαεροπορική άμυνα περιοχής, θεωρείται από το Π.Ν. απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να μπορεί να εκπληρώσει αποτελεσματικά τον ρόλο του τα επόμενα χρόνια. Τακτικό πλεονέκτημα στο Π.Ν. δίνουν τα υποβρύχια τύπου 214, που πρακτικά αποτελούν το μόνο όπλο με σαφή ανωτερότητα από τον ανάλογο στόλο που μπορεί να αναπτύξει η Τουρκία.

Στην ανοικτή θάλασσα, η Τουρκία έχει να αντιτάξει ευρεία γκάμα φρεγατών και κορβελών. Εκείνο που έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία για την κατάσταση στην ανοικτή θάλασσα, είναι ότι η ναυτική

διάσταση της ισχύος αποτελεί πλέον ακρογωνιαίό λίθο της τουρκικής στρατηγικής. Το ναυτικό της Τουρκίας δεν αναπτύσσεται μονοδιάστατα. Οι Τούρκοι αγοράζουν πλωτά γεωτρήματα και ερευνητικά σκάφη και ναυπηγούν πλοία με αυξημένες επιχειρησιακές δυνατότητες. Έχουν ναυπηγήσει ακόμα και πλοίο το οποίο χρησιμοποιείται ως πλατφόρμα δοκιμών οπλικών και λοιπών συστημάτων, είδος πολυτελείας για οποιοδήποτε ναυτικό στον κόσμο, πλην του αμερικανικού, του ρωσικού και του κινεζικού. Λίγο προ που έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία το πρώτο ελικοπτεροφόρο τουρκικής κατασκευής «TCG Anadolu». Ορι-

Στον αέρα, η Ελλάδα έχει να αντιμετωπίσει την απόλυτη ανατροπή αν τελικά η Τουρκία αποκτήσει αεροσκάφη τύπου F-35.

σμένες πηγές τονίζουν ότι σε ένα δυσόωστο σενάριο, ένα ελικοπτεροφόρο με δυνατότητες υποστήριξης αεροσκαφών καθετού απογειώσεως, που θα έχει πλεύσει εγκαίρως στα διεθνή ύδατα, στο Ιόνιο Πέλαγος, θα μπορούσε να δημιουργήσει άμε-

Προβληματίζει η όλο και πιο έντονη αστάθεια της Τουρκίας

Η διεύρυνση του εξοπλιστικού χάσματος ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Τουρκία δεν αποτελεί παρά ένα μέρος των προβλημάτων που η Αθήνα παρακολουθεί να μεγεθύνονται τα τελευταία χρόνια. Το σημαντικό αφορά την εγγενή αστάθεια που φαίνεται ότι παρουσιάζει πλέον η Τουρκία ως δρώσα δύναμη διεθνώς αλλά και στο εσωτερικό.

Εως τώρα παρατηρούνται τρία στάδια «επιδεινώσεως» αυτών των χαρακτηριστικών. Το πρώτο άρχισε να φαίνεται το 2015, όταν ξέσπασε η κρίση του προσφυγικού και μαζί της, ακολούθησε η αύξηση της έντασης στο Αιγαίο. Το δεύτερο, μετά την αποτυχημένη απόπειρα πραξικοπήματος κατά του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Και το τρίτο, έπειτα από την όξυνση της τριβής της Τουρκίας με τους δυτικούς συμμάχους της, με αφορμή τη Συρία, αλλά και την υπόθεση των

Η Αθήνα αντιλαμβάνεται την τουρκική κινητικότητα ως μια προσπάθεια στρατιωτικοποίησης των διμερών σχέσεων.

S-400 που εξελίσσεται σε σημείο σύγκρουσης ανάμεσα σε Αγκυρα και Ουάσινγκτον.

Στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, η Αθήνα αντιλαμβάνεται την τουρκική κινητικότητα ως μια προσπάθεια στρατιωτικοποίησης των διμερών σχέσεων Ελλάδας και Τουρκίας. Αυτός είναι, μεταξύ άλλων, ο λόγος που γίνονται συνεδριάζουν προσπάθειες διατήρησης της συζήτησης μέσα στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που παρέχει η διπλωματία. Είναι ενδεικτική η απάντηση που επέλεξε η Αθήνα,

Ισως ο πλέον σημαντικός και απευθείας διάλογος επικοινωνίας που υπάρχει είναι εκείνος ανάμεσα στους δύο υπουργούς Εθνικής Αμυνας Ευάγγελο Αποστολάκη και Χουλουσί Ακάρ.

έπειτα από την απόπειρα παρενόχλησης του πρωθυπουργικού αεροσκάφους στο Αγαθονήσι. Ισως ο πλέον σημαντικός και απευθείας διάλογος επικοινωνίας που υπάρχει είναι εκείνος ανάμεσα στους δύο υπουργούς Εθνικής Αμυνας Ευάγγελο Αποστολάκη και Χουλουσί Ακάρ. Οι δύο υπουργοί, έχοντας διατελέσει επί σειράν ετών στην κεφαλή των Ενόπλων Δυνάμεων Ελλάδας και Τουρκίας, γνωρίζουν πολύ καλά το πεδίο.

Η προεκλογική περίοδος

Παρ' όλα αυτά, οι επερχόμενες πολλαπλές εκλογές δημιουργούν ανησυχία στην Αθήνα, καθώς, παραδοσιακά, ακόμα και σε περιόδους σχετικής ηρεμίας, αντιμετωπιζόταν από την Αγκυρα ως ευκαιρία δοκιμής των ελληνικών αντανακλαστικών. Ηδη, η απώλεια των δόμων Κωνσταντινούπολης και Αγκυρας φαίνεται ότι έχει δημιουργήσει έντονη νευρι-

στα μια πολύ δυσάρεστη κατάσταση για τις ελληνικές Ε.Δ. Με μικρότερη πρόοδο προχωράει το σχέδιο για ναυπήγηση φρεγατών 7.000 τόνων αντιαεροπορικής άμυνας περιοχής (το περίφημο πρότζεκτ TF-2000). Αν και η οικονομική κρίση δημιουργεί σοβαρά προσκόμματα σε αυτό το τουρκικό σχέδιο, είναι ενδεικτικό των φιλοδοξιών της Αγκυρας ότι επιθυμεί να ναυπηγήσει έως και οκτώ πλοία αυτού του τύπου.

Η Πολεμική Αεροπορία

Στον τομέα της αεροπορικής ισχύος, η Ελλάδα έχει να αντιμετωπίσει την απόλυτη ανατροπή οποιασδήποτε ισορροπίας, αν τελικά η Τουρκία αποκτήσει αεροσκάφη πέμπτης γενιάς τύπου F-35. Απλούστατα διότι τα F-35 δεν γίνονται ορατά στα αντίπαλα ραντάρ, παρά μόνο όταν είναι πλέον αργά (στα ιταλικά F-35 που συμμετέχουν στον «Ηνίοχο 2019» έχουν τοποθετηθεί ανακλαστήρες, ώστε να είναι ορατά από τα ραντάρ, για λόγους καλύτερου συντονισμού με τα υπόλοιπα αεροπλάνα, κυρίως F-16 και Μίράζ 2000). Στην Αθήνα υπάρχουν σκέψεις για παραγγελία μιας μοίρας (25-30) αεροσκαφών F-35. Ωστόσο κάτι τέτοιο δεν βρίσκεται στον άμεσο ορίζοντα. Βασική προϋπόθεση είναι μια συμφωνία με τις ΗΠΑ για ένα πολυετές πλάνο πληρωμών.

Ενα εξίσου σοβαρό πρόβλημα είναι η έλλειψη υποδομών. Για την υποστήριξη μιας μοίρας F-35 απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις, αλλά και εκσυγχρονισμός των εγκαθίστα αμυντικών βιομηχανιών, οι οποίες πνέουν τα λοίσθια. Το πρόγραμμα αναβάθμισης των 84 F-16 της Π.Α. από τη Λόκχιντ Μάρτιν, είναι προς το παρόν ένας από τους βασικούς λόγους ύπαρξης της ΕΑΒ. Όταν ολοκληρωθεί αυτό το πρόγραμμα, είτε η ΕΑΒ θα έχει εκσυγχρονιστεί είτε απλά θα καταρρεύσει. Στο επίπεδο της αεροπορικής παρουσίας, η Ελλάδα είναι, επίσης, πολύ πίσω από την Τουρκία στον τομέα της ναυτικής συνεργασίας (τα λεγόμενα αεροσκάφη «Ηλεκτρονικού Πολέμου»). Η Τουρκία διαθέτει έναν αξιόπιστο στόλο αεροσκαφών CN-235, ενώ η Ελλάδα ακόμα δεν έχει παραλάβει το πρώτο από τα εκσυγχρονισμένα P-3B Orion, με σύγχρονα μέσα παρακολούθησης, αλλά... λαμαρίνες που οσονούπω θα συμπληρώσουν πενήντα χρόνια ζωής.

Μπροστά σε αυτή την προβληματική κατάσταση γίνονται κάποια πρώτα βήματα από την Αθήνα. Υπάρχει σχεδιασμός για τη δημιουργία ενός κέντρου ανάπτυξης software για στρατιωτική χρήση, ενώ προχωράει και η σταδιακή ένταξη της Ελλάδας σε ευρωπαϊκά προγράμματα υψηλής τεχνολογίας μέσω της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας (PESCO). Μόλις πριν από λίγες ημέρες η Ελλάδα έγινε το 21ο μέλος του Κέντρου Αριστείας κατά των Υβριδικών Απειλών με έδρα το Ελσίνκι (Hybrid CoE), έπειτα από πολυετή σχεδιασμό.

κόπητα στον κ. Ερντογάν, καθώς για πρώτη φορά το ΑΚΡ παρουσιάζει εμφανή σημάδια υποχώρησης, παρά τη διατήρηση της πολιτικής πρωτοκαθεδρίας. Αυτή η πραγματικότητα και ο αυξανόμενος ρόλος των ακραίων εθνικιστικών φωνών (MHP) στο εσωτερικό της Τουρκίας, εντείνει την ανησυχία κάθε καλόπιστου παρατηρητή της εξέλιξης των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Ο «εμβολιασμός» του «νεο-οθωμανικού» αφηγήματος του κ. Ερντογάν με την πλέον ακραία εθνικιστική ρητορική τύπου «Γκρίζων Λύκων» είναι αμφίβολο αν τελικά λειτουργεί ελκυστικά στους παραδοσιακούς κεμαλιστές ψηφοφόρους της Τουρκίας. Αντίθετα, εγκαθιστά στο επίκεντρο της πολιτικής την εικόνα μιας «πολιορκούμενης» Τουρκίας από τους Δυτικούς και τους... πρόθυμους συμμάχους τους.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΕΔΟΣ

Το στοίχημα Ζάεφ μετά την ελληνική «απόβαση»

Ορόσημο οι εκλογές της 21ης Απριλίου

Του απεσταλμένου μας στα ΣΚΟΠΙΑ
ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΙΑ

Η κρατική τηλεόραση στη Βόρεια Μακεδονία μετέδωσε ζωντανά καθ' όλη τη διάρκεια της την επίσκεψη του Αλέξη Τσίπρα στα Σκόπια. Ο Ζόραν Ζάεφ επιστράτευσε τα ελεγχόμενα από την κυβέρνηση σή του ΜΜΕ για να προβάλλουν, σε όλους τους τόνους, τα οφέλη –επενδύσεις και ασφάλεια– από τη συμφωνία των Πρεσπών που έφερε στις «βαλίτσες» του ο Έλληνας πρωθυπουργός.

Το είχε ανάγκη καθώς η προεκλογική εκστρατεία για την ανάδειξη νέου προέδρου της Δημοκρατίας ξεκίνησε, αλλά στις πόλεις και στα χωριά δεν κουνιέται φύλλο και η αποδοκιμασία της έως τώρα πολιτικής του με κορυφαία εκείνη της συμφωνίας των Πρεσπών προβάλλει απειλητικά για εκείνον και την κυβέρνησή του.

«Ο Ζάεφ ανησυχεί ότι οι πολίτες θα γυρίσουν την πλάτη στην κάλπη για την εκλογή (21 Απριλίου) προέδρου της Δημοκρατίας και ο ίδιος θα μπει σε πολιτικές περιπέτειες. Φοβάται μην επαναληφθεί το πάθημα της αποχής στο δημοψήφισμα», μου λέει ο Γκόραν (δεν ήθελε να γνωστοποιήσω την ιδιότητά του), συνομιλητής μου με άριστη γνώση του κλίματος στην κοινωνία και –πρέπει να πω– χρόνια τώρα δεν έχει πέσει σχεδόν ποτέ έξω στις εκτιμήσεις του.

«Προχωράει η εφαρμογή της συμφωνίας με την Ελλάδα, τι λέει η κοινωνία», τον ρωτάω. «Ο κόσμος αδιαφορεί, έχει τα προβλήματά του. Υπάρχει φτώχεια, οι νέοι φεύγουν, ψάχνουν την τύχη τους στο εξωτερικό. Ξέρετε, έχει πάρει διαστάσεις το φαινόμενο, πολίτες από τις ανατολικές κυρίως περιοχές της χώρας ζητούν και παίρνουν διαβατήρια Βουλγαρίας ώστε να μετακινούνται ως πολίτες της Ε.Ε. στην Ευρώπη και να βρискουν δουλειά. Λέγεται, και έχει γραφτεί, ότι από τα 2,3 εκατομμύρια που έχει αυτή η χώρα δεν έχουν απομείνει εδώ παρά 1,6 εκατ., οι άλλοι έχουν μεταναστεύσει. Αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, τότε και να γίνουν επενδύσεις δεν θα υπάρχουν χέρια για να δουλέψουν. Οι άνθρωποι εδώ αδιαφορούν για την πολιτική, είναι απογοητευμένοι απ' όλους. Οσο για τη συμφωνία ακόμα και εκείνοι που διαφωνούν, τη δέχονται μοιρολατρικά. Λένε πως

αφού την ήθελαν και την επέβαλαν οι Αμερικανοί, εμείς τι μπορούμε να κάνουμε; Έτσι έχουν εδώ τα πράγματα».

Είναι παραμονή της «απόβασης» και στην κεντρική πλατεία των Σκοπίων, οι πολίτες γιορτάζουν, μασκαρεμένοι πολλοί εξ αυτών, την Πρωταπριλιά, ενώ στην όχθη του Βαρδάρη νέοι απολαμβάνουν, αμέριμνοι μαζί με τον καφέ τους, τη γλυκιά μελαγχολία της άνοιξης. Κάποιους εξ αυτών που ρωτήσαμε εάν ξέρουν ότι έρχεται στην πόλη τους ο Έλληνας πρωθυπουργός και πολλοί επιχειρηματίες για να ανοίξουν δουλειές, μας απάντησαν αρνητικά και μερικοί είπαν ότι κάτι είχαν ακούσει. Ολοι τους πάντως σημείωσαν ότι «αυτό είναι καλό...».

Αγέρωχοι ο Μέγας Αλέξανδρος, ο Φίλιππος και οι άλλοι επιφανείς του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού που ο Γκρούεφσκι μας «έκλειψε» τελούν εν αναμονή της υλοποίησης της συμφωνίας των Πρεσπών, για να «κρεμάσουν» στο βάθρο τους μια πινακίδα που θα δηλώνει την ελληνικότητά τους.

Στο αρχαιολογικό μουσείο, στην ακαδημία επιστημών και σε άλλα δημόσια κτίρια οι επιγραφές εξακολουθούν να φέρουν το όνομα Μακεδονία χωρίς το Βόρεια. «Όλα αυτά μένει να γίνουν, αλλά προς το παρόν τίποτα δεν αλλάζει μέχρι να διεξαχθούν οι εκλογές. Είναι συναισθηματικό το θέμα και ο Ζάεφ δεν θέλει να προκαλέσει το αίσθημα του μακεδονικού πληθυσμού ενόψει της κάλπης», μου εξηγεί ο Γκόραν.

Ο Μάρτιν Παβλόφσκι είναι 18 χρόνων, μαθητής, και όπως μας λέει δεν θέλει να εφαρμοστεί η συμφωνία των Πρεσπών. «Προτιμώ να εξακολουθήσει να λέγεται η χώρα μου Δημοκρατία της Μακεδονίας», και στην ερώτηση πώς βλέπει το μέλλον του στη Βόρεια Μακεδονία απαντάει πως εφόσον δεν βρει δουλειά θα φύγει στο εξωτερικό, όπως έκαναν αρκετοί φίλοι του.

«Ιστορική στιγμή»

Ο Αλβανός Μέμι Αντεμι από το Τέτοβο, υπάλληλος στο υπουργείο Εκπαίδευσης, εμφανίστηκε πρόθυμος να μιλήσει επωνύμως σε αντίθεση με αρκετούς άλλους που δεν το επιθυμούσαν ή ήθελαν να γράψουμε μόνο το μικρό τους όνομα. «Η γνώμη του λαού αλλάζει σιγά σιγά προς τη θετική πλευρά για

Ο Ζόραν Ζάεφ ποντάρει επικοινωνιακά στα οφέλη –επενδύσεις και ασφάλεια– από τη συμφωνία των Πρεσπών που έφερε στις «βαλίτσες» του ο Αλέξης Τσίπρας, στην πρώτη επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού μετά τη μετονομασία της γείτονος σε Βόρεια Μακεδονία.

«Οι πολίτες αδιαφορούν για την πολιτική, είναι απογοητευμένοι απ' όλους. Ακόμα και εκείνοι που διαφωνούν με τη συμφωνία, τη δέχονται μοιρολατρικά», λέει άνθρωπος με άριστη γνώση του κλίματος.

τη συμφωνία. Ζούμε μια ιστορική στιγμή για το κράτος μας. Είμαι αισιόδοξος ότι Αλβανοί και Μακεδόνες από κοινού στο ίδιο κράτος θα μπορούμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν έχουμε άλλη επιλογή», μου είπε.

Ο Ζάεφ έχει επενδύσει τα πάντα γύρω από τη συμφωνία των Πρεσπών την οποία πέρασε «διά πυρός και σιδήρου» –με ισχυρές επιφυλάξεις ως προς τις παρασκηνιακές μεθόδους πλην των υπογραφών επιμέρους μνημονίων με την Ελλάδα– και τώρα πρέπει να την περάσει και στην κοινωνία. Καλείται να πείσει τους πολίτες της Βόρειας Μακεδονίας ότι η ζωή τους αλλάζει προς το θετικό μετά τις Πρέσπες, αλλά κάτι τέτοιο δεν φαίνεται εύκολο.

Η ένταξη στο ΝΑΤΟ, για την οποία πανηγυρίζει, δεν σημαίνει και πολλά πράγματα για την καθημερινότητα των ανθρώπων, που βλέπουν το εισόδημά τους να πα-

ραμένει καθηλωμένο σε απίστευτα χαμηλά επίπεδα ή και να μειώνεται και την προοπτική προσχώρησης στην Ε.Ε. που γι' αυτούς σημαίνει άνοδο του βιοτικού τους επιπέδου να απομακρύνεται.

Η επίσκεψη του Αλέξη Τσίπρα και των επιχειρηματιών που τον συνόδευαν ήταν για τον Ζάεφ ένα καλό (προεκλογικό) εργαλείο για να στείλει αισιόδοξο μήνυμα στην απογοητευμένη κοινωνία (και από τη γενικότερη πολιτική του (διαφθορά, νεποτισμός, αυταρχισμός, κ.λπ.) ότι οι επενδύσεις, και επομένως οι δουλειές και το χρήμα που σηματοδοτεί κατ' εκείνον η συμφωνία των Πρεσπών, άρχισαν να καταφθάνουν. Το πως θα εξελιχθεί το ελληνικό επενδυτικό ενδιαφέρον και ποια περιθώρια έχει να δραστηριοποιηθεί παραμένει βεβαίως υπό συζήτηση.

«Να ανοίξουν δουλειές»

Σε κάθε περίπτωση, όμως, ένα σημαντικό βήμα για την περαιτέρω βελτίωση του κλίματος μεταξύ των δύο χωρών έγινε με την επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού και ίσως αυτό να αποδειχθεί το μεγάλο όφελος και για τους δύο. «Ελπίζω να προχωρήσει η συμφωνία και να ανοίξουν δουλειές», μας είπε η Σόνια, μια πεννητάχρονη εκπαιδευτικός. Όταν, όμως, τη ρωτήσαμε σε ποια χώρα αισθάνεται ότι ζει πλέον και ποια είναι η εθνικότητά της δεν δίστασε καθόλου: «Ζω στη Μακεδονία και είμαι Μακεδόνισσα».

Η στρατηγική των επενδύσεων

Το μεγάλο επιχειρηματικό «μπαμ» των Ελλήνων στην τότε ΠΓΔΜ έγινε μετά την ομαλοποίηση, τέλη του 1995, διά της ενδιάμεσης συμφωνίας, των σχέσεων των δύο χωρών. Με την άνοδο στην πρωθυπουργία του Κώστα Σημίτη, το ελληνικό επενδυτικό ενδιαφέρον για τη γειτονική χώρα εντάθηκε και χωρίς τυμπανοκρουσίες, αθόρυβα και προσεκτικά, μεταφέρθηκε στη γειτονική χώρα τοποθετώντας κεφάλαια σε νευραλγικούς τομείς της οικονομίας. Όπως ήταν επόμενο, τα αντανακλαστικά κάποιων εθνικιστικών κύκλων ερεθίστηκαν και φοβίες του τύπου «μας έδσαν οι Έλληνες», καλλιεργήθηκαν. Ο ιδρυτής του νεόκοπου τότε κράτους και πρόεδρος εκείνη την περίοδο Κίρο Γκλιγκόροφ, έγραψε στα απομνημονεύματά του για την ελληνική επιχειρηματική επέλαση.

«Οι Έλληνες έδειξαν ότι έχουν σαφή προσανατολισμό στο να κατακτήσουν τις πιο σημαντικές επιχειρήσεις – είτε να τις αγοράσουν μόνοι είτε μαζί με κάποιες δυτικές εταιρείες. Έτσι αγόρασαν το διυλιστήριο των Σκοπίων ΟΚΤΑ, τα εργοστάσια καπνών στη Στρούμιτσα και στη Γευγελή, κατ' αυτόν τον τρόπο αγόρασαν την Τράπεζα Οικονομίας

και τώρα διαπραγματεύονται τη συμμετοχή τους στον διαγωνισμό εξαγοράς των μακεδονικών τηλεπικοινωνιών. Μπορεί κανείς εύκολα να συμπεράνει ότι θα έχουν αρκετά σαφή γνώμη για το πώς εξελίσσεται η οικονομία μας και θα μπορούν να δράσουν σ' αυτόν τον τομέα. Προς το παρόν, οι Έλληνες κατέχουν την πρώτη θέση των ξένων επενδυτών στη Μακεδονία».

Σήμερα, οι Έλληνες εξακολουθούν να έχουν γερά το πόδι τους εκεί (τέταρτοι επενδυτές) και μάλιστα σε ζωτικούς τομείς, ενώ μετά το 1995 ελληνικές επενδύσεις έγιναν χωρίς κανένα εμπόδιο. Κατά την ολιγόωρη παρουσία των 140 Ελλήνων επιχειρηματιών που ακολούθησαν τον κ. Τσίπρα στα Σκόπια έγιναν κάποιες επαφές, όσο επέτρεπε ο ελάχιστος χρόνος, αλλά συμφωνίες δεν έγινε γνωστό αν κλείστηκαν. Η απουσία γνωστών ονομάτων του επιχειρηματικού κόσμου αλλά και φορέων της Βόρειας Ελλάδας σκίασε την όλη επίσκεψη, ενώ δεν ήταν αρκετοί οι επιχειρηματίες που έψαχναν να μάθουν πού μπορούν να επενδύσουν από τη στιγμή που «εμείς οι Έλληνες τα έχουμε πάρει όλα σ' αυτή τη μικρή οικονομία με τα 10 δις. ΑΕΠ».

ΑΝΑΛΥΣΗ

Αθήνα - Σκόπια: η επόμενη ημέρα

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ Μ. ΣΥΡΙΓΟΥ***

Το ταξίδι του Έλληνα πρωθυπουργού στα Σκόπια δεν άγγιξε κάποια προβλήματα ουσίας που ανακύπτουν από την κακή συμφωνία των Πρεσπών. Είναι σαφές ότι ο πρωθυπουργός δεν ήθεσε το εύρος εφαρμογής του επιθέτου «μακεδονικός» στην άλλη πλευρά. Ενώ κάναμε το τραγικό λάθος και αποδεχθήκαμε σε δύο περιπτώσεις (γλώσσα, ιθαγένεια) τη χρήση του συγκεκριμένου επιθέτου, η κυβέρνηση Ζάεφ το έχει επεκτείνει σε σιδηρή αναφέρεται στη χώρα της. Αυτό έπρεπε να επισημανθεί για να σταματήσει. Είναι βέβαιον ότι τις διμερείς σχέσεις θα διατηρεί για τη χώρα χρόνια ο διψήσιος του ονόματος «Βόρειας Μακεδονίας» με το επίθετο «μακεδονικός». Οσο πιο γρήγορα διευθετηθούν

Ασκέτως της συμφωνίας των Πρεσπών, οφείλουμε να προσεγγίσουμε τα Σκόπια με άλλον τρόπο. Ο πολιτισμός και η παιδεία είναι οι τομείς στους οποίους πρέπει να δώσουμε έμφαση.

τέτοια σημεία, τόσο θα περιορίσουμε τις τριβές.

Στις ελληνικές καλένδες φαίνεται ότι έχει παραπεμφθεί και το συναφές θέμα του τροποποιημένου συντάγματος των Σκοπίων. Έχουν κλείσει ήδη τέσσερις μήνες από την τροποποίηση και δεν έχουμε δει

το τελικό κείμενο. Υπενθυμίζεται ότι η τροποποίηση ήταν βασικός όρος της συμφωνίας των Πρεσπών.

Εξαιρετικά σοβαρό θέμα είναι και αυτό της εντάξεως των Σκοπίων στο ΝΑΤΟ. Δημιουργεί νέα δεδομένα στην ασφάλεια της χώρας μας. Όταν εντάσσεται κάποια χώρα στη συμμαχία, είθισται κάποιο από τα παλαιά μέλη να αναλαμβάνει την αναδιοργάνωση του στρατού της βάσει νατοϊκών προτύπων. Λόγοι στοιχειώδους εθνικής ασφαλείας επιβάλλουν στην προκειμένη περίπτωση να αναλάβει αυτόν τον ρόλο η Ελλάδα. Σε άλλη περίπτωση, η Τουρκία θα σπεύσει να καλύψει το κενό. Υπ' αυτήν την έννοια, ήταν εξαιρετικά χρήσιμη και υπενθυμιστική των προβλημάτων η επίσκεψη του Τούρκου υπουργού Αμυνας στα Σκόπια την επομένη της ελληνικής επισκέψεως. Έχουμε

ήδη το αρνητικό παράδειγμα της Αλβανίας. Η Τουρκία βοήθησε το 1992 στην ανοικοδόμηση του ναυστάθμου στο Πασαλιμάνι, έξω από τον Αυλώνα στην Αδριατική. Πήρε ως αντάλλαγμα τη χρήση του. Δεν θα θέλαμε με τίποτα να δούμε την Τουρκία να αποκτά στρατιωτική βάση και στο έδαφος των Σκοπίων.

Η επιτήρηση του εναέριου χώρου των Σκοπίων από την Ελληνική Αεροπορία (που ανακοινώθηκε πομπωδώς) δεν σημαίνει πολλά πράγματα. Υπενθυμίζεται ότι η Ελλάδα μαζί με την Ιταλία επιτηρεί τους εναέριους χώρους Αλβανίας και Μαυροβουνίου. Αυτό δεν έχει βελτίώσει τις πολιτικές σχέσεις της Αθήνας με τα Τίρανα. Στην προκειμένη περίπτωση, η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να χρησιμοποιήσει τις πολύ καλές σχέσεις που έχει με τον Ζάεφ και να ζητήσει προνομι-

ακή σχέση στην αναδιοργάνωση του στρατού της γειτονικής χώρας. Επαναλαμβάνουμε ότι είναι θέμα εθνικής ασφαλείας. Από τα ίδια τα Σκόπια δεν έχουμε να φοβόμαστε απολύτως τίποτα. Πρόκειται για μια χώρα που καταρρέει δημογραφικά. Αυτό που προδιαγράφεται ως το ζοφερό δημογραφικό μέλλον της Ελλάδας το 2050 τα Σκόπια το βιώνουν ήδη. Εκείνο που πάντα μας ανησυχούσε είναι ότι τρίτες χώρες προσπαθούν να παίξουν με τέτοιου είδους διαφορές.

Από εκεί και πέρα, και ασκέτως της συμφωνίας των Πρεσπών, οφείλουμε να προσεγγίσουμε τα Σκόπια με άλλον τρόπο. Καλή η συμφωνία αποφύγης διπλής φορολογίας, καλές και οι επιχειρηματικές επαφές, αλλά, όπως παρατήρησε και ο Ζάεφ στην ομιλία του, η Ελλάδα είναι ο δεύτερος με-

γαλύτερος εμπορικός εταίρος και ο τρίτος μεγαλύτερος επενδυτής στη χώρα του. Δεν περιμέναμε τη συμφωνία των Πρεσπών για την ανάπτυξη των επιχειρηματικών σχέσεων. Ο πολιτισμός και η παιδεία είναι οι τομείς στους οποίους πρέπει να δώσουμε έμφαση: ένα σχολείο στα Σκόπια αντίστοιχο με το Αρσάκειο Τιράνων, άνοιγμα των ελληνικών πανεπιστημιακών σχολών σε υποτρόφους φοιτητές από το γειτονικό κράτος, σπουδαστές στις παραγωγικές σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων είναι κάποιες από αυτές τις σκέψεις. Δυστυχώς τίποτα από αυτά δεν συζητήθηκε κατά την επίσκεψη.

* Ο κ. Αγγελος Μ. Συρίγος είναι αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Νέα παράταση για το Brexit και «μεγάλος συνασπισμός»

Η Τερέζα Μέι αποφάσισε να εγκαταλείψει τους σκληρούς του κόμματος της

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Το δημοψήφισμα για την ένωση της Βόρειας Ιρλανδίας με τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας έχει πάψει να κρύβεται σε ένα ξεχασμένο άρθρο της συμφωνίας της Μεγάλης Παρασκευής και έχει εισέλθει στην ημερήσια διάταξη, υπό το κράτος του φόβου απέναντι στον δικασμό που θα προκαλούσε η νεκρανάσταση της συνοριακής γραμμής λόγω Brexit.

Οι θέσεις της Ισπανίας, σύμφωνα με τις οποίες το Γιβραλτάρ δεν είναι βρετανικό έδαφος, αλλά ισπανικό υπό βρετανική αποικιακή διοίκηση έχουν γίνει δεκτές από το Ευρωκοινοβούλιο. Και η Σκωτία, που βρισκόταν ήδη με το ένα πόδι στην έξοδο, ετοιμάζεται σε περίπτωση σκληρού Brexit να διοργανώσει νέο δημοψήφι-

Η Βρετανίδα πρωθυπουργός αναγκάστηκε να καθίσει στο ίδιο τραπέζι με τον ηγέτη των Εργατικών Τζέρεμι Κόρμπιν.

Ο Τζέρεμι Κόρμπιν και η Τερέζα Μέι καταθέτουν μαζί στεφάνια στο Κενοτάφιο του Γουάιτхол, τον Νοέμβριο του 2017. Οι καταστροφικές συνέπειες ενός άτακτου Brexit, που πλησιάζει επικίνδυνα, ξανάφεραν κοντά τους δύο πολιτικούς, σχεδόν ενάμιση χρόνο μετά.

σμα για απόσχιση από τη Μεγάλη Βρετανία.

Ο εφιάλτης της αποσύνθεσης της χώρας ήταν το επικείμενο που βάθυνε περισσότερο στη συνείδηση της συντηρητικής Βρετανίδας πρωθυπουργού Τερέζα Μέι όταν, επιτέλους, γύρισε την πλάτη στους ακραίους ευρωσκεπτικιστές του κόμματός της, εγκατέλειψε το «σκληρό Brexit» και έριξε γέφυρες συνεννόησης προς την κατεύθυνση των αντιπολιτευόμενων Εργατικών. Μετά δύο χρόνια αέναης επανάληψης της φράσης «No deal is better than a bad deal» (η έξοδος χωρίς συμφωνία είναι καλύτερη από μια κακή συμφωνία), η Μέι άλλαξε τροπάριο και ξεκίνησε να διαπραγματεύεται με τον Τζέρεμι Κόρμπιν για πιο ήπια έξοδο, η οποία δεν θα διαταράξει τις ισορροπίες στην Ιρλανδία και μπορεί να εγκριθεί από τη βρετανική Βουλή με τις ψήφους των Εργατικών. Δεν γνωρίζουμε πού θα οδηγήσουν οι συνομιλίες, αλλά

το βέβαιο πλέον είναι ότι τόσο η Βρετανία όσο και η Ε.Ε. ξόδεψαν εκατομμύρια προετοιμαζόμενες για ένα ενδεχόμενο –την έξοδο χωρίς συμφωνία– στο οποίο καμία από τις δύο δεν είχε πρόθεση να οδηγήσει τα πράγματα. Απλώς η Βρετανία, που είχε να χάσει τα περισσότερα σε περίπτωση άτακτης εξόδου, υποχώρησε πρώτη, αποκαλύπτοντας ότι επρόκειτο για διαπραγματευτική τακτική.

Η μεταστροφή της Μέι τερματίζει την ομπρία της Βρετανίας και της Ε.Ε. στα χέρια των σκληρών ευρωσκεπτικιστών του Συντηρητικού Κόμματος. Αγνοώντας τις αντιρρήσεις τους, η Μέι ζήτησε από την Ε.Ε. μετάθεση της ημερομηνίας εξόδου ως το τέλος Ιουνίου, ενώ η Ε.Ε. έριξε στο τραπέζι ακόμη μεγαλύτερη μετάθεση, διάρκεια ενός χρόνου, που θα μπορούσε να λήξει νωρίτερα, εφόσον ψηφιστεί η συμφωνία αποχώρησης. Αν οι σκληροί μείνουν πιστοί στις θέσεις τους, έχει έρθει το τέλος

του Συντηρητικού Κόμματος, με την κυοφορούμενη διάσπαση να το καταδικάζει για πολλά χρόνια στα έδρανα της αντιπολίτευσης.

Υπάρχει, όμως, το ενδεχόμενο να συνειδητοποιήσουν ότι έπαιξαν και έχασαν και να συνταχθούν πίσω από την Τερέζα Μέι, ψηφίζοντας «ναι» στην τέταρτη και τελευταία ψηφοφορία επί του κειμένου της συμφωνίας αποχώρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε. Κοινός παρονομαστής όλων των σεναρίων παραμένει το κείμενο της συμφωνίας αποχώρησης, με το βάρος των τροποποιήσεων να πέφτει στη συνδυαστική πολιτική διακρίση, η οποία μπορεί να αποτελέσει οδηγό για μια στενή μελλοντική σχέση Ε.Ε. - Βρετανίας.

Λεπτές ισορροπίες

Προσερχόμενος στις διαπραγματεύσεις, ο Τζέρεμι Κόρμπιν κατηγορήθηκε από στελέχη του κόμματος του ότι βοηθάει στη διάσωση του σχεδίου της Τερέζα Μέι, αντί

να επιμείνει στη διεξαγωγή δεύτερου δημοψηφίσματος που, θεωρητικά, θα μπορούσε να εξασφαλίσει την παραμονή της Βρετανίας στην Ε.Ε. Διργανώνοντας μια εντυπωσιακή διαδήλωση στο Λονδίνο πριν από 15 ημέρες και συλλέγοντας 6 εκατομμύρια υπογραφές, οι οπαδοί της «ναι» στην τέταρτη και τελευταία ψηφοφορία επί του κειμένου της συμφωνίας αποχώρησης της Βρετανίας από την Ε.Ε. Κοινός παρονομαστής όλων των σεναρίων παραμένει το κείμενο της συμφωνίας αποχώρησης, με το βάρος των τροποποιήσεων να πέφτει στη συνδυαστική πολιτική διακρίση, η οποία μπορεί να αποτελέσει οδηγό για μια στενή μελλοντική σχέση Ε.Ε. - Βρετανίας.

Η πρόσκρουση του «μετεωρίτη Brexit» στη βρετανική πολιτική σκηνή έχει συγκλονίσει και τα δύο κόμματα –και το ερώτημα δεν είναι ποιο θα βγει αλώβητο αλλά ποιο θα διασπαστεί λιγότερο.

Ουκρανία, το σίριαλ με την εκλογή του νέου προέδρου

Ο Ζελένσκι, ο Ποροσένκο και οι ολιγάρχες

Σύγκρουση διαφορετικών κόσμων θα είναι ο δεύτερος γύρος των προεδρικών εκλογών στην Ουκρανία στις 21 Απριλίου, με τον 41χρονο κομικό Βολοντιμίρ Ζελένσκι, νικητή του πρώτου γύρου με 30%, να αναμετρείται με τον πρόεδρο Πέτρο Ποροσένκο (16%), διεκδικώντας με αξιώσεις την εκλογή του. Την ανησυχία τους για την προοπτική αυτή εκφράζουν κάποιοι Ουκρανοί, αμφιβάλλοντας για την ικανότητα του νθοποιού να διοικήσει τη χώρα και να αντιμετωπίσει τα μεγάλα της προβλήματα, όπως την ένοπλη σύρραξη με τους αυτονομιστές στα ανατολικά και τις προκλήσεις της εξωτερικής πολιτικής, όπως αναφέρει σε άρθρο του το περιοδικό Politico.

Πέρα από μια νεφελώδη δέσμευση για προώθηση μεταρρυθμίσεων, οι πολιτικές θέσεις του Ζελένσκι παραμένουν άγνωστες. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας απέφυγε να παρακωχήσει συνεντεύξεις, προτιμώντας τη διοργάνωση προσεκτικά ενορκιστρωμένων συγκεντρώσεων, οι θεατές των οποίων όφειλαν να πληρώσουν εισιτήριο εισόδου.

Η έλλειψη εμπειρίας του Ζελένσκι και η ανησυχία που αυτή προκαλεί στο εκλογικό σώμα επέτρεψε στον Ποροσένκο να εμφανισθεί ως εγγυητής μιας κάποιας σταθερότητας.

Τις επρχόμενες δύο εβδομάδες, ο σημερινός πρόεδρος αναμένεται επίσης να υπογραμμίσει τις σχέσεις του Ζελένσκι με μερίδα Ουκρανών ολιγάρχων και κυρίως με τον Ιχώρ Καλαμόισκι, ιδιοκτήτη κρατικού ομίλου μέσων ενημέρωσης.

Ο «Υπρέτης του λαού»

Το τηλεοπτικό δίκτυο του Καλαμόισκι προβάλλει τη σατιρική σειρά «Υπρέτης του λαού», με πρωταγωνιστή τον Ζελένσκι και θέμα την άνοδο στην εξουσία ενός ιδεαλιστή δασκάλου. Ο Ζελένσκι αρνείται ότι χρηματοδοτείται από τον Καλαμόισκι, χωρίς να πείθει όμως τα βαθιά καχύποπτο κοινό της χώρας. Την ίδια στιγμή, ο Καλαμόισκι δεν κρύβει την αντιπάθειά του για τον Ποροσένκο και για τις αναμι-

κές προσπάθειες του τελευταίου να τιθασεύσει την ισχύ ορισμένων ολιγάρχων. Την οργή του ολιγάρχη είχε προκαλέσει η πρωτοβουλία της κυβέρνησης να κρατικοποιηθεί την τράπεζα PrivatBank του Καλαμόισκι, με αφορμή υποθέσεις εξαπάτησης καταθετών.

Γενναία χρηματοδότηση από τον Καλαμόισκι φέρεται να εξασφαλίζει και η πρώην πρωθυπουργός Γιούλια Τιμοσένκο, που αν και αποκλείσθηκε με 13,4% των ψήφων στον πρώτο γύρο των εκλογών, μπορεί να καθοδηγήσει τους ψηφοφόρους της να στηρίξουν τον Ζελένσκι, ενόψει καθόδου της πρώην πρωθυπουργού στις βουλευτικές εκλογές του φθινοπώρου. Τις πιθανότητες εκλογής του Ζελένσκι ενισχύει επίσης το γεγονός ότι ο κομικός, παρά την πολιτική του απειρία, κατάγεται από ρωσόφωνη οικογένεια της ανατολικής Ουκρανίας και μπορεί έτσι να αποδειχθεί ικανότερος από τον Ποροσένκο

Ο 41χρονος κομικός παρακολούθησε τα αποτελέσματα του α' γύρου σε νυχτερινό κέντρο - Ο νυν πρόεδρος σε πρώην οπλοστάσιο.

να διαχειρισθεί την αυτονομιστική κρίση που απειλεί να διαλύσει τη χώρα.

Ενδεικτική της διαφορετικής νοοτροπίας των δύο υποψηφίων είναι η επιλογή του τόπου διεξαγωγής των εκδηλώσεών τους για την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων την περασμένη Κυριακή. Ο Ποροσένκο επέλεξε κτίσμα του 18ου αιώνα, που στεγάζε κάποτε το οπλοστάσιο της πόλης του Κιέβου και έχει μετατραπεί σε πολιτιστικό κέντρο, σε μια προσπάθεια να υπογραμμίσει τη σοβαρότητα της υποψηφιότητάς του. Ο Ζελένσκι, από τη μεριά του, επέλεξε νυχτερινό κέντρο, ιδιαίτερα δημοφιλές στη νεολαία του Κιέβου.

REUTERS

Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας ο Ζελένσκι απέφυγε να παρακωχήσει συνεντεύξεις, προτιμώντας τη διοργάνωση προσεκτικά ενορκιστρωμένων συγκεντρώσεων στις οποίες οι θεατές πλήρωναν εισιτήριο.

Ακροδεξιός κολλούσε σβάστικες σε συναγωγή στην Αυστρία

Το βιεννέζικο βαλς της προσχηματικής αποστασιοποίησης της σύγχρονης Ακροδεξιάς από τον νεοναζισμό διεκόπη απότομα την Παρασκευή, με την αποκάλυψη ότι ένας από τους επικεφαλής του λεγόμενου ταυτοτικού κινήματος στην Αυστρία, ο Μάρτιν Σέλνερ, κολλούσε σβάστικες σε συναγωγή. Ο Αυστριακός καγκελάριος Κουρτς έκανε λόγο για αποκάλυψης που προξενούν «αδία». «Ως καγκελάριος έχω καθήκον να καταπολεμώ όλες τις μορφές εξτρεμισμού για να διατηρήσω ένα κράτος ελευθερίας και δικαίου», δήλωσε ο Κουρτς. Το πρόβλημα για τον Κουρτς είναι ότι το λεγόμενο ταυτοτικό κίνημα έχει στενές σχέσεις με τον κυβερνητικό εταίρο του, το Κόμμα της Ελευθερίας. Η δολοφονική πλευ-

ρά των ιδεών αυτών έγινε σαφής στο Κράιστερτς της Νέας Ζηλανδίας, όταν 28χρονος Αυστραλός δολοφόνησε 50 ανθρώπους που προσεύχονταν σε δύο τζαμιά. Ο δολοφόνος είχε χορηγήσει πάνω από 1.500 ευρώ στο ταυτοτικό κίνημα της Αυστρίας (IBO).

Ως προς τον Σέλνερ, η εφημερίδα Kleine αποκάλυψε ότι το 2006 έκανε λόγο για αποκάλυψης που προξενούν «αδία». «Ως καγκελάριος έχω καθήκον να καταπολεμώ όλες τις μορφές εξτρεμισμού για να διατηρήσω ένα κράτος ελευθερίας και δικαίου», δήλωσε ο Κουρτς. Το πρόβλημα για τον Κουρτς είναι ότι το λεγόμενο ταυτοτικό κίνημα έχει στενές σχέσεις με τον κυβερνητικό εταίρο του, το Κόμμα της Ελευθερίας. Η δολοφονική πλευ-

Ο Μπουτεφλίκια έφυγε, ο στρατός έρχεται

Συνεχίζονται οι διαδηλώσεις στην Αλγερία, παρά την παραίτηση του προέδρου

Οποιος διερωτάται γιατί οι Αλγερινοί συνεχίζουν να διαδηλώνουν ακόμη και μετά την παραίτηση του προέδρου Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκια την Τρίτη, δεν έχει παρά να παρακολουθήσει το βίντεο της ιστορικής αυτής στιγμής. Ο 82χρονος πρόεδρος, εδώ και χρόνια άρωστος, δεν προσπάθησε καν να αναγνώσει την επιστολή παραίτησης, ενώ δυσκολεύτηκε ακόμη και να πιάσει το έγγραφο και να το παραδώσει. Ο Μπουτεφλίκια είχε πάψει να κυβερνά από καιρό, ενώ οι γύρω του, αυτοί που ο αλγερινός λαός αποκαλεί «le rounoir» (η εξουσία), είναι παρόντες και συνεχίζουν να κινούν τα νήματα.

Αντιστοίχως, παρόν είναι και το γιγάντιο κίνημα που αμφισβητεί τον τρόπο με τον οποίο κυβερνάται η βορειοαφρικανική χώρα. Μετά δεκαετίες κατά τις οποίες οι αντιπολιτευόμενες φωνές είτε εξαγοράζονταν είτε καταστέλλονταν, η χώρα έχει βρεθεί χωρίς θεσμικό αντίβαρο στο τρέχον πλέγμα εξουσίας. Κατεβαίνοντας συστηματικά στους δρόμους από τις 22 Φεβρουαρίου σε εντυπωσιακούς αριθμούς, που ξεπερνούν το ένα εκατομμύριο –κάτι χωρίς προηγούμενο από την εποχή του αγώνα της ανεξαρτησίας εναντίον της γαλλικής αποικιοκρατίας–, οι διαδηλωτές διεκδικούν ρόλο στη δι-

Κατεβαίνοντας συστηματικά στους δρόμους από τις 22 Φεβρουαρίου σε εντυπωσιακούς αριθμούς, που ξεπερνούν το ένα εκατομμύριο, οι διαδηλωτές διεκδικούν ρόλο στη διαμόρφωση της επόμενης ημέρας.

αμόρφωση της επόμενης ημέρας. Υποστηρίζουν ότι αν αφεθούν οι άνθρωποι που κινούσαν έως τώρα τα νήματα να οργανώσουν τις επόμενες εκλογές, το μόνο αποτέλεσμα θα είναι η αναπαραγωγή της

σημερινής κατάστασης. Υπολογίζουν, όμως, χωρίς τον ξενοδόχο. Ο αλγερινός στρατός παραμένει βασικός διαμορφωτής των εξελίξεων στη χώρα και η παρέμβαση του επικεφαλής του στρατεύμα-

τος, Αχμέντ Γκαϊντ Σαλάχ, ήταν αυτή που ξεχείλισε το ποτήρι, υπαγορεύοντας την παραίτηση Μπουτεφλίκια.

Η περίπτωση της Αιγύπτου

Ο Σαλάχ, σχεδόν συνομήλικος του Μπουτεφλίκια, τρέφει, όπως φαίνεται, φιλοδοξίες να τον αντικαταστήσει, όπως ο στρατηγός Σίσι ανέβηκε στην εξουσία στην Αίγυπτο αφού τα πλήθη της Αραβικής Άνοιξης αντέρεψαν τον Χόσνι Μουμπάρακ (στην Αίγυπτο μεσολάβησε μια δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση των Αδελφών Μουσουλμάνων, πριν ανακτήσει την εξουσία ο στρατός μέσω του Σίσι).

Ετσι, ενώ οι δυνάμεις ασφαλείας της Αλγερίας ήταν έως τώρα ουδέτερες απέναντι στα πλήθη των διαδηλωτών, με αποτέλεσμα οι κινητοποιήσεις να είναι κατά βάση ειρηνικές, η στάση τους όσο θα συνεχίζονται οι διαδηλώσεις παραμένει εξαιρετικά αβέβαιη. Στο απέναντι στρατόπεδο, το αντιπολιτευτικό κίνημα ριζοσπαστικοποιείται, όπως έδειξαν οι νέες διαδηλώσεις της Παρασκευής, όπου κυριάρχησαν τα συνθήματα για εκ βάθρων αλλαγή καθεστώτος, κάτι που σίγουρα δεν άρεσε καθόλου στη στρατιωτική ηγεσία.

Γενέθλια με ευχές αλλά και γκρίνια

Η Βορειοατλαντική Συμμαχία, οι διαφωνίες μεταξύ των μελών της και η αναζήτηση νέων εχθρών και προκλήσεων

«Δεν θέλουμε νέα κούρσα εξοπλισμών. Δεν θέλουμε νέο Ψυχρό Πόλεμο. Αλλά δεν μπορούμε να είμαστε αφέλεις». Μία μέρα πριν από την 70ή επέτειο από την ίδρυση του ΝΑΤΟ, ο γ.γ. του Οργανισμού Γενς Στόλτενμπεργκ αναφέρθηκε με σαφήνεια στη ρωσική απειλή κατά την ομιλία του ενώπιον του αμερικανικού Κογκρέσου στην Ουάσιγκτον. Υπεραμυνόμενος της αποστολής του και απαντώντας έτσι εμμέσως στον πρόεδρο των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος έχει επανειλημμένως αμφισβητήσει κατά πόσον έχει νόημα σήμερα ο διατλαντικός θεσμός, ο Στόλτενμπεργκ υπενθύμισε ότι το ΝΑΤΟ υπήρξε αποτελεσματικό για την Ευρώπη αλλά και τις ΗΠΑ.

Οι συγκεκριμένες αποστορές του απέσπασαν το παρατεταμένο χειροκρότημα των μελών του Κογκρέσου, που δεν έχει ανάγκη από επικριρήματα για τον λόγο ύπαρξης της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας. «Αμφισβητώντας το ΝΑΤΟ τόσο άμεσα ο Τραμπ προσέφερε στο Κογκρέσο μια ισχυρή υπενθύμιση πόσο σημαντικό είναι το

Ρελάνς Τραμπ που εξέφρασε την άποψη ότι ΗΠΑ, Κίνα και Ρωσία δαπανούν υπερβολικά χρήματα για στρατιωτικούς εξοπλισμούς.

ΝΑΤΟ και αυτό ακριβώς παρακολουθούμε σήμερα μέσα από την ομιλία του Στόλτενμπεργκ», σχολίασε η Χέδερ Κόνλεϊ, διευθύντρια του ευρωπαϊκού προγράμματος του Κέντρου Στρατηγικών και Διεθνών Μελετών με έδρα την Ουάσιγκτον. Πάντως, ο Στόλτενμπεργκ έπλεξε το εγκώμιο του Τραμπ για τις πιέσεις που ασκεί στους συμμάχους να αυξήσουν τη συνδρομή τους στη χρηματοδότηση του Οργανισμού, φωτίζοντας τα θετικά στοιχεία της συνεισφοράς του Αμερικανού προέδρου και αποφεύγοντας να αναφερθεί στα αρνητικά.

Λίγες μέρες μετά την ολοκλήρωση της έκθεσος του ειδικού ανακριτή, Ρόμπερτ Μιούλερ για τον ρόλο της Ρωσίας στις προεδρικές εκλογές του 2016 στις ΗΠΑ και την ενδεχόμενη συνέργεια του Τραμπ με τη Μόσχα για την ανάδειξη του στην προεδρία, ο αντιπρόεδρος της χώρας, Μάικ Πενς, αντέστρεψε τους

ΝΑΤΟ, οι κυριότεροι σταθμοί στην 70χρονη ιστορία του

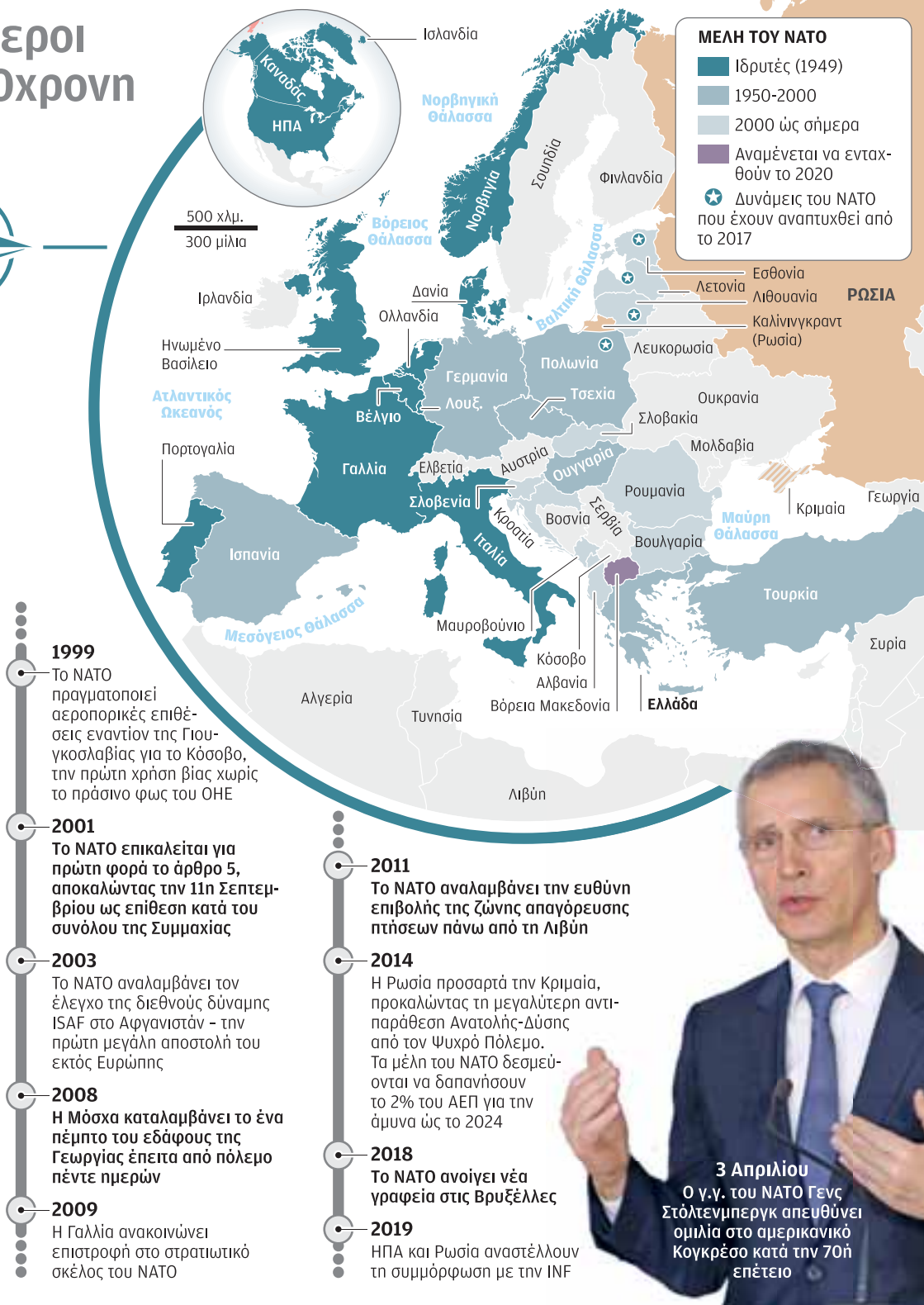

- 4 Απριλίου 1949**
ΗΠΑ, Καναδάς και 10 δυτικοευρωπαϊκές χώρες υπογράφουν τη Βορειοατλαντική Συνθήκη
- 1955**
Η Δυτική Γερμανία εισέρχεται στο ΝΑΤΟ - η Σοβιετική Ένωση και 7 ανατολικοευρωπαϊκές χώρες συγκροτούν το Σύμφωνο της Βαρσοβίας
- 1966**
Η Γαλλία αποσύρεται από την κοινή στρατιωτική δομή σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την κυριαρχία των Αμερικανών διοικήτων
- 1967**
Το ΝΑΤΟ μεταφέρει το στρατηγείο του από τη Γαλλία στο Βέλγιο
- 1987**
ΗΠΑ και Σοβιετική Ένωση υπογράφουν την συνθήκη INF (για τις πυρηνικές δυνάμεις μέσου βεληνικούς)
- 1989**
Πτώση του Τείχους στο Βερολίνο
- 1991**
Διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας
- 1995**
Το ΝΑΤΟ εξαπολύει την πρώτη στρατιωτική επιχείρηση με αεροπορικές επιδρομές εναντίον Σερβοβόσνιων που σφυροκοπούν το Σεράγεβο

ΠΗΓΕΣ: Stratfor, Reuters, BBC, Graphic News

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

όρους, κατηγορώντας δύο από τους σημαντικότερους συμμάχους της Ουάσιγκτον, την Τουρκία και τη Γερμανία για στρατιωτική και ενεργειακή αντίστοιχη εξάρτηση από τη Ρωσία. Πέρα από τις προειδοποιήσεις προς την Αγκυρά για τους S-400, ο Πενς κάλεσε το Βερολίνο να μην προχωρήσει στην ολοκλήρωση του αγωγού Nord Stream 2 γιατί έτσι κινδυνεύει να γίνει όμηρος της Ρω-

- 1999**
Το ΝΑΤΟ πραγματοποιεί αεροπορικές επιθέσεις εναντίον της Γιουγκοσλαβίας για το Κόσσοβο, την πρώτη χρήση βίας χωρίς το πράσινο φως του ΟΗΕ
- 2001**
Το ΝΑΤΟ επικαλείται για πρώτη φορά το άρθρο 5, αποκαλώντας την 11η Σεπτεμβρίου ως επίθεση κατά του συνόλου της Συμμαχίας
- 2003**
Το ΝΑΤΟ αναλαμβάνει τον έλεγχο της διεθνούς δύναμης ISAF στο Αφγανιστάν - την πρώτη μεγάλη αποστολή του εκτός Ευρώπης
- 2008**
Η Μόσχα καταλαμβάνει το ένα πέμπτο του εδάφους της Γεωργίας έπειτα από πόλεμο πέντε ημερών
- 2009**
Η Γαλλία ανακοινώνει επιστροφή στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ
- 2011**
Το ΝΑΤΟ αναλαμβάνει την ευθύνη επιβολής της ζώνης απαγόρευσης πτήσεων πάνω από τη Λιβύη
- 2014**
Η Ρωσία προσαρτά την Κριμαία, προκαλώντας τη μεγαλύτερη αντιπαράθεση Ανατολής-Δύσης από τον Ψυχρό Πόλεμο. Τα μέλη του ΝΑΤΟ δεσμεύονται να δαπανήσουν το 2% του ΑΕΠ για την άμυνα ως το 2024
- 2018**
Το ΝΑΤΟ ανοίγει νέα γραφεία στις Βρυξέλλες
- 2019**
ΗΠΑ και Ρωσία αναστέλλουν τη συμμόρφωση με την INF

3 Απριλίου
Ο γ.γ. του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ απευθύνει ομιλία στο αμερικανικό Κογκρέσο κατά την 70ή επέτειο

προκαλεί πλέον την ανοιχτή ενόχληση της Ουάσιγκτον. Εχοντας υποσχεθεί ότι οι αμυντικές δαπάνες της Γερμανίας θα φτάσουν το 1,5% το 2024, τα σχέδια που ανακοίνωσε πρόσφατα ο σοσιαλδημοκράτης υπουργός Οικονομικών Ολαφ Σολτς προβλέπουν ακόμη και μείωση στο 1,25% επί του ΑΕΠ το 2023. Πολλοί συντηρητικοί βουλευτές του κυβερνητικού συνασπισμού θεωρούν ότι τέτοιου είδους υπαναχωρήσεις δικαιώνουν τον Τραμπ και πλήττουν την αξιοπιστία του Βερολίνου. Σοσιαλδημοκράτες βουλευτές αντίθετα θεωρούν ότι η αύξηση των αμυντικών δαπανών παραμένει ταμπού στη χώρα μετά τον Β' Παγκόσμιο και το τραυματικό παρελθόν της, που εξωθεί το Βερολίνο να προκρίνει πάντα ειρηνικές λύσεις. «Είτε ο Σολτς συσπειρώνει το δικό του κόμμα είτε το αντιαμερικανικό του ακροατήριο, επειδή προσβλέπει μελλοντικά στην καγκελαρία, το κύρος της Γερμανίας δοκιμάζεται σοβαρά», επισημαίνει η Τζούντι Ντέμπσι, αναλύτρια στο Carnegie Europe.

Το μήνυμα του Πομπέο

Την Πέμπτη το βράδυ ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών, Μάικ Πομπέο, κάλεσε τους συμμάχους στο ΝΑΤΟ να προσαρμοστούν στις αναδυόμενες απειλές, συμπεριλαμβανομένης της ρωσικής στρατιωτικής ανάμειξης σε χώρες όπως η Βενεζουέλα, στον στρατηγικό ανταγωνισμό της Κίνας και στις απειλές στον κυβερνοχώρο, ενώ ο Στόλτενμπεργκ μνημόνευσε τις ρωσικές παραβιάσεις της συνθήκης INF για τους πυρηνικούς πυραύλους μέσου βεληνικούς. Σχεδόν ταυτόχρονα ο Τραμπ εξέφρασε την άποψη ότι οι ΗΠΑ, η Κίνα και η Ρωσία δαπανούν υπερβολικά πολλά χρήματα για την παραγωγή στρατιωτικών εξοπλισμών, συμπεριλαμβανομένων και πυρηνικών όπλων, κρίνοντας πως μέρος των κονδυλίων που ξοδεύονται θα ήταν καλύτερο να διατεθούν αλλού. Τόσο το Πεκίνο όσο και η Μόσχα αντέδρασαν μάλλον θετικά στην πρόταση. Στο μεταξύ στην Πολωνία γιόρτασαν τις επετείους ένταξης της συμμετοχής των χωρών τους στο ΝΑΤΟ εννέα υπουργοί Άμυνας της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Οι χώρες, που είναι οι μεγαλύτερες μετα-κομμουνιστικές στην περιοχή, εντάχθηκαν στη Συμμαχία μεταξύ 1999 και 2004, επιφορμαίζοντας τις νέες σχέσεις τους με τη Δύση και την απομάκρυνσή τους από τη Ρωσία.

REUTERS, A.P., ΑΠΕ

Βενεζουέλα, προς μια νέα Συρία «δίπλα» στις Ηνωμένες Πολιτείες

Ο Ντόναλντ Τραμπ παρακολουθεί αμήχανος τη Ρωσία να βοηθάει τον Νικολά Μαδούρο ώστε να παραμείνει στην εξουσία

Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας για τις προεδρικές εκλογές, ο Ντόναλντ Τραμπ συχνά διαμαρτυρόταν για τις κόκκινες γραμμές του προέδρου Μπαράκ Ομπάμα, τις οποίες, ωστόσο, ποτέ δεν εφάρμοζε, επισημαίνοντας ότι οι ανίσχυρες ΗΠΑ επέτρεψαν στη Ρωσία να εισβάλει στη Συρία χωρίς ουσιαστική πρόκληση, κάτι που δεν θα συνέβαινε αν ο Ρώσος ηγέτης σεβόταν τον πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών.

Σήμερα στη Βενεζουέλα, ο πρόεδρος Τραμπ αντιμετωπίζει τη δική του κόκκινη γραμμή, πάλι αντιμέτωπος με τον πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν της Ρωσίας.

Την περασμένη εβδομάδα, η κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ κλιμάκωσε τις προειδοποιήσεις της για τη ρωσική παρέμβαση στη χώρα, υποστηρίζοντας ότι η Μόσχα στηρίζει τον πρόεδρο Νικολά Μαδούρο της Βενεζουέλας υπονομεύοντας τις ελπίδες των Αμερικανών αξιωματούχων ότι οι ένοπλες δυνάμεις της Βενεζουέλας θα τον ανατρέψουν.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες αναγνωρίζουν τον ηγέτη της αντιπολίτευσης Χουάν Γκουαϊδό ως νόμι-

μο πρόεδρο της Βενεζουέλας. Ο Τζον Μπόλτον, σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Τραμπ, δήλωσε ότι «η άφιξη περίπου 100 Ρώσων στρατιωτικών συμβούλων στη χώρα, μαζί με καινούργιους εξοπλι-

Ο νυν Αμερικανός πρόεδρος κατηγορούσε τον Ομπάμα ότι επέτρεψε στον Πούτιν να αποκτήσει πρωταγωνιστικό ρόλο στον συριακό εμφύλιο.

σμούς, αποτελεί ευθεία απειλή στη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια στην περιοχή». Αραγε θα γίνει η Βενεζουέλα ο τόπος όπου ο πρόεδρος Τραμπ, που συχνά φαίνεται πρόθυμος να ανεχθεί τις πιο μεγάλες προκλήσεις του προέδρου Πούτιν, θα χαράξει τη δική του κόκκινη γραμμή; Και αν ναι, διαθέτει κάποιο σχέδιο για την εφαρμογή της;

Ο Μαδούρο φαίνεται να εδραιώνει την εξουσία του παρά τις οικονομικές κυρώσεις εναντίον της

σίας. Τη στιγμή εξάλλου που ο αντιπρόεδρος αναφέρθηκε στη συμβολή του Ντόναλντ Τραμπ στην ακμή του ΝΑΤΟ, κάνοντας μία μικρή παύση για το απαραίτητο χειροκρότημα των δύο σωμάτων του Κογκρέσου, η αίθουσα παρέμεινε σιωπηλή. Με αφορμή τα 70ά του γενέθλια, το ρωσικό υπουργείο Εξωτερικών ευχήθηκε στο ΝΑΤΟ να απαλλαγεί από «έμμορες ιδέες και φοβίες». Η επί-

σημη εκπρόσωπός του Μαρία Ζαχάροβα συνεχάρη τη Συμμαχία και της ευχήθηκε να αποκτήσει ηρεμία και σοφία. «Τι θα ήθελα να ευχιστώ στο ΝΑΤΟ, αυτές τις μέρες των γενεθλίων του; Ασφαλώς εσωτερική ηρεμία, να εκνευρίζεται λιγότερο και να μην κυριεύεται από έμμορες ιδέες και φοβίες. Και φυσικά θα ήθελα να του ευχιστώ να αποκτήσει σοφία», δήλωσε.

Στρατιώτες της Βενεζουέλας φρουρούν ρωσικό αεροσκάφος στο αεροδρόμιο «Σιμόν Μπολιβάρ» του Καρακάς.

κυβέρνησής του και την αναγνώριση του Γκουαϊδό ως μεταβατικού προέδρου από τις ΗΠΑ και τουλάχιστον άλλα πενήντα κράτη. Ο Πούτιν μπορεί να αδράξει την ευκαιρία να επαναλάβει τα της Συρίας στη Βενεζουέλα, υποστηρίζοντας έναν ακόμα ηγέτη που πολλοί Αμερικανοί αξιωματούχοι επισημαίνουν ότι πρέπει να φύγει -τον Μαδούρο αντί του Μπασάρ Αλ Ασαντ αυτή τη φορά- προκαλώντας σύγχυση στους

περιφερειακούς στόχους της Ουάσιγκτον. Ωστόσο, η αμερικανική κυβέρνηση είναι εξαιρετικά προσεκτική όσον αφορά τις απειλές στρατιωτικής δράσης στη Βενεζουέλα. Αν και επισημαίνεται ότι «όλες οι εναλλακτικές βρίσκονται στο τραπέζι», δεν υπάρχουν ενδείξεις πως οποιαδήποτε στρατιωτική επέμβαση συζητείται σοβαρά. Αντιθέτως, η αμερικανική κυβέρνηση αρχίζει να αναφέρεται σε μακρά μάχη φθοράς.

Πολλοί αναλυτές, πάντως, θεωρούν ότι τα προβλήματα και οι εσωτερικές τριβές στους κόλπους του ΝΑΤΟ δεν ξεκίνησαν όταν ανέλαβε την αμερικανική προεδρία ο Τραμπ. Το γεγονός ότι οι σύμμαχοι, με επικεφαλής τη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης, τη Γερμανία, αρνούνται να προσεγγίσουν τον στόχο των αμυντικών δαπανών στα επίπεδα του 2% του ΑΕΠ τους

Η βασική πρόκληση

Για τον Τραμπ, αυτή είναι η πιο πρόσφατη επανάληψη των πολλών ρωσικών προβλημάτων του και το τελευταίο παράδειγμα της διστακτικότητας του να μιλήσει δημόσια για τη «μοχθηρή επιρροή» της Μόσχας σε όλον τον κόσμο. Όλοι φαίνεται να έχουν υιοθετήσει τη στρατηγική εθνικής ασφαλείας της κυβέρνησης ότι η επανάληψη της αντιπαράθεσης των μεγάλων δυνάμεων -και όχι η τρομοκρατία- είναι η βασική πρόκληση που αντιμετωπίζουν σήμερα οι ΗΠΑ.

Ο πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα ήταν εκείνος που διακήρυξε τον Αύγουστο του 2011 ότι «για το καλό του συριακού λαού, έφθασε το

πλήρωμα του χρόνου ο πρόεδρος Ασαντ να εγκαταλείψει την εξουσία». Κι ο Ομπάμα προειδοποίησε ότι «η χρήση χημικών όπλων είναι κάτι που αλλάζει τους κανόνες του παιχνιδιού», αλλά στη συνέχεια επέλεξε, παρότι είχαν χρησιμοποιηθεί χημικά όπλα, να μην προχωρήσει σε στρατιωτική δράση. Μόλις πριν από ένα χρόνο ο Τραμπ εξακολουθούσε να αναφέρει ότι στην απόφαση, δλώνοντας σε ένα «τιτίβισμά» του ότι, «αν ο πρόεδρος Ομπάμα υπερηφαινόταν της κόκκινης γραμμής που είχε χαράξει στην άμυνα, η συριακή τραγωδία θα είχε τελειώσει προ καιρού».

Ο Μαδούρο μπορεί να παίρνει κάποια μαθήματα από τον Ασαντ. «Όσο ελέγχεις τους ανθρώπους που διαβάζουν τα όπλα, ακόμα και τα λιγότερο δημοφιλή και πιο καταπιεστικά καθεστώτα έχουν την ικανότητα να παραμένουν στην εξουσία για πολύ μεγαλύτερο διάστημα από ό,τι θα πίστευε κανείς» επισημάνει ο Ουίλιαμ Μπερνς, υφυπουργός Εξωτερικών της κυβέρνησης Ομπάμα στο νέο του βιβλίο για την αμερικανική διπλωματία «The Back Channel».

Νεκρά δελφίνια στο «εμπόλεμο» Αιγαίο

Εφτασαν τα 13 το τελευταίο διάστημα - Το φαινόμενο συμπίπτει χρονικά με τις ασκήσεις του τουρκικού ναυτικού

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Νεκρά δελφίνια ξεβράζει το Αιγαίο τις τελευταίες εβδομάδες, προκαλώντας έντονη ανησυχία για τις αιτίες και τις πιέσεις που ασκούνται στο πολύτιμο οικοσύστημα. Τα 13 έφτασαν τα νεκρά δελφίνια που καταγράφηκαν εσχάτως από το Ινστιτούτο Θαλάσσιας Προστασίας «Αρχιπέλαγος», με πιο πρόσφατο περιστατικό την Τετάρτη. Τα έξι από αυτά εντοπίστηκαν στις βόρειες ακτές της Σάμου. «Πρόκειται για δελφίνια που δεν φέρουν ίχνη ηθελημένης θανάτωσης ούτε κάποιας σοβαρής ασθένειας. Στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν νεαρά ζώα και τίποτε δεν δικαιολογούσε τον πρόωρο θάνατό τους», λέει στην «Κ» η υδροβιολόγος Αναστασία Μήλιου, διευθύντρια ερευνών του «Αρχιπελάγους».

Την ίδια περίοδο συνήθως το Ινστιτούτο έβρισκε ένα ή δύο δελφίνια νεκρά. «Τα δελφίνια που βρήκαμε είχαν παρασυρθεί από τους βορειοδυτικούς ανέμους, από περιοχές του κεντρικού και του βορειοανατολικού Αιγαίου. Όμως, αν αναλογιστούμε την ακτογραμμή χιλιάδων χιλιομέτρων της περιοχής, με κυρίως δυσπρόσιτες ακτές, κατανοούμε πως τα νεκρά θαλάσσια θηλαστικά που βρήκαμε αποτελούν μόνο ένα μικρό μέρος του πραγματικού αριθμού. Οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες δεν επέτρεψαν στο σκάφος μας να βγει στο ανοικτό πέλαγος και να έχει καλύτερη εικόνα», εξηγεί στην «Κ» ο διευθυντής του «Αρχιπελάγους» Θεόδωρος Τσιμπιδής.

«Η αύξηση των εκβρασμών δελφινιών συμπίπτει χρονικά με τις εκτεταμένες ασκήσεις του τουρκικού πολεμικού ναυτικού που έγιναν το προηγούμενο διάστημα στο Αι-

Μέλη του Ινστιτούτου Θαλάσσιας Προστασίας «Αρχιπέλαγος» περισυλλέγουν ένα από τα έξι νεκρά δελφίνια που εκβράστηκαν πρόσφατα στις ακτές της βόρειας Σάμου.

Η υπερσυγκέντρωση πολεμικών σκαφών, σε συνδυασμό με την άνοδο του τουρισμού και την υπεραλίευση, προκαλεί μεγάλες πιέσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα.

γαίο. Ενώ και τα σημεία που βρέθηκαν τα νεκρά θηλαστικά, παραπέμπουν σε μεταφορά τους από τις περιοχές των ασκήσεων. Συνεπώς,

αν και απαιτείται χρόνος για να γίνουν οι απαραίτητες αναλύσεις, ώστε να προσδιοριστεί πιθανή σύνδεση των θανάτων των δελφινιών με τις τουρκικές ασκήσεις, δεν μπορεί να αγνοηθεί αυτή η πρωτόγνωρη πίεση που δέχονται τα θαλάσσια οικοσυστήματα», υπογραμμίζει ο κ. Τσιμπιδής.

Οι ερευνητές του «Αρχιπελάγους» έχουν υπογράμμισει επανειλημμένως πως η υπερσυγκέντρωση πολεμικών σκαφών στο Αιγαίο (από διάφορες χώρες), σε συνδυασμό με την άνοδο του τουρισμού και την υπεραλίευση, προκαλεί μεγάλες πιέσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα και ειδικά στα θηλαστικά. «Στις

συγκεκριμένες ασκήσεις, όπως ανακοίνωσε το τουρκικό πολεμικό ναυτικό, συμμετείχαν πάνω από 100 τουρκικά πολεμικά πλοία, ενώ υπήρξαν βολές με πραγματικά πυρά, καθώς και συνεχόμενη (ανεξέλεγκτη) χρήση σόναρ, που προκαλεί έντονη υποβρύχια ηχορύπανση. Πολυάριθμες διεθνείς επιστημονικές μελέτες έχουν αποδείξει ότι η ηχορύπανση από τις συγκεκριμένες συχνότητες των σόναρ του πολεμικού ναυτικού προκαλούν καταστροφικές συνέπειες στα θαλάσσια οικοσυστήματα, κυρίως στα θαλάσσια θηλαστικά, αλλά επηρεάζουν ακόμα και τα ψάρια και το ζωπλαγκτόν», τονίζει ο κ. Τσιμπιδής. Τα σόναρ είναι συστήματα

ηχοεντοπισμού υποβρυχίων, που χρησιμοποιούν τα πολεμικά πλοία και ελικόπτερα.

«Δεν επιθυμούμε να αξιοποιηθεί το γεγονός αυτό για εθνικιστικούς σκοπούς. Το Ινστιτούτο παρακολουθεί επί δεκαετίες τα προβλήματα που προκαλούνται από τις ανεξέλεγκτες στρατιωτικές ασκήσεις στο Αιγαίο. Στο παρελθόν έχουμε παρέμβει για τη διακοπή ασκήσεων βολής του ελληνικού στρατού σε προστατευόμενες νησίδες ή πέρυσι για ασκήσεις στη Χίο, όπου βομβαρδίστηκαν θαλάσσιες περιοχές, όταν είναι γνωστό πως οι εκρήξεις μέσα στη θάλασσα έχουν δραματικές συνέπειες. Γι' αυτό δεν μπορούμε να κλείνουμε τα μάτια μπροστά σε τέτοια μαζικά θανάτωση δελφινιών», υπογραμμίζει ο κ. Τσιμπιδής.

Βελτιωμένες πρακτικές

«Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι, παρότι παλαιότερα οι ασκήσεις του ελληνικού πολεμικού ναυτικού προκαλούσαν βαρύ περιβαλλοντικό αποτύπωμα, τα τελευταία χρόνια έχουν βελτιώσει τις πρακτικές για τον περιορισμό των επιπτώσεων: παύση χρήσης βομβών βυθού, διαχείριση της χρήσης σόναρ, απαγόρευση βολών σε προστατευόμενες περιοχές», λέει η κ. Μήλιου, σημειώνοντας πως αποτελεί «επείγουσα ανάγκη η αλλαγή νοοτροπίας να επεκταθεί στο σύνολο των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων, η δραστηριότητα των οποίων αφήνει βαρύ περιβαλλοντικό αποτύπωμα».

Οι ερευνητές του «Αρχιπελάγους» ανησυχούν για τη διόγκωση της γενικότερης πίεσης στα ευαίσθητα οικοσυστήματα, έκφραση της οποίας είναι και η πρόσφατη ανησυχητική αύξηση των εκβρασμών δελφινιών.

Η πρώτη σύνδεση

Τον Μάρτιο του 1998 προκλήθηκε σάλος όταν δημοσιεύθηκε στο έγκυρο επιστημονικό περιοδικό «Nature» μελέτη του διδάκτορα βιολογικής ιωκεανογραφίας Αλέξανδρου Φραντζή (επικεφαλής σήμερα του Ινστιτούτου Κητολογικών Ερευνών «Πέλαγος»), η οποία συνέδεε τον θάνατο 13 ζιφιών (είδος φάλαινας), που είχαν εκβραστεί στον κόλπο της Κυπριασίας δύο χρόνια νωρίτερα, με τη χρήση σόναρ από σκάφη του ΝΑΤΟ, κατά τη διάρκεια άσκησης στην περιοχή. Το ΝΑΤΟ δεν αποδέχθηκε αρχικά τη μελέτη του κ. Φραντζή. Το 2000, όμως, υπήρξαν και πάλι μαζικές εκβράσεις νεκρών φαλαινών και δελφινιών στις Μπακάμες, με εκ νέου συσχέτιση από ερευνητές με τα σόναρ. Το ίδιο συνέβη στα Κανάρια Νησιά (2002 και 2004) και σε άλλες περιοχές της Ισπανίας το 2006. Το ΝΑΤΟ τελικά υποχρεώθηκε το 2006 να εκδώσει οδηγία για τον τρόπο χρήσης των σόναρ, ενώ ανάλογη μεθοδολογία ακολουθεί και το ελληνικό πολεμικό ναυτικό. Παραμένει, βέβαια, το ερώτημα εάν οι οδηγίες αυτές είναι επαρκείς και σε ποιον βαθμό τηρούνται.

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

ΛΕΠΤΟ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΟ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00 - 22:00

ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΟΙ

ΜΑΡΙΟΣ ΑΒΡΑΑΜΙΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΖΑΒΟΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

GET IT ON Google play

Download on the App Store

LISTEN LIVE

24sports.com.cy

Εκτυφλωτική η λάμψη του φετινού Τσάμπιονς Λιγκ

Μια μοναδική ατμόσφαιρα που ξεσηκώνει τις αισθήσεις όσων αγαπούν το ποδόσφαιρο

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ**

Σπουδαία ματς, μεγάλες μάχες, επικές ανατροπές, απίστευτες προκρίσεις. Αυτά περιελάμβανε η φάση των «16» του Τσάμπιονς Λιγκ. Περιμένουμε με μεγάλη αγωνία να δούμε τι μας επιφυλάσσουν οι προημιτελικοί της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης. Είναι και οι οκτώ ομάδες, Γιουβέντους, Μπαρτσελόνα, Λίβερπουλ, Μάντσεστερ Σίτι, Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, Τότεναμ, Αγιαξ, Πόρτο, υπέροχες, με «βαριά» φανέλα και μεγάλες φιλοδοξίες. Ποια από αυτές θα σπκώσει το πολυπόητο τρόπαιο την 1η Ιουνίου; Κανένας δεν μπορεί να κάνει προβλέψεις χωρίς να πάρει μεγάλο ρίσκο, μετά το «ανατρεπτικό» σκηνικό και τα συγκλονιστικά ματς που είχαμε στην φάση των «16».

Η λάμψη των μεγάλων αστεριών του Τσάμπιονς Λιγκ μαγεύει και καθηλώνει, πόσο μάλλον τώρα που η λάμψη και των 8 ομάδων που συνεχίζουν είναι πραγματικά εκτυφλωτική. Η φετινή διοργάνωση δημιουργεί μια μοναδική ατμόσφαιρα που ξεσηκώνει τις αισθήσεις όσων αγαπούν το ποδόσφαιρο. Περιμένουμε με μεγάλη ανυπομονησία τους επόμενους αγώνες.

Η προημιτελική φάση θα βρει στο... ίδιο μονοπάτι δύο από τις τέσσερις αγγλικές ομάδες προκειμένου να «μονομαχήσουν» μεταξύ τους για μια θέση στα ημιτελικά. Η Τότεναμ θα κοντραριστεί με τη Μάντσεστερ Σίτι στον «εμφύλιο» που προέκυψε για τους προημιτελικούς της κορυφαίας ευρωπαϊκής διοργάνωσης, με τη Γιουνάιτεντ να πέφτει πάνω στην Μπαρτσελόνα.

Μάντσεστερ Γ. - Μπαρτσελόνα

Οι «κόκκινοι διάβολοι» μετά το έπος που έγραψαν κόντρα στην Παρί Σεν Ζερμέν και την ολική ανατροπή από εντός έδρας ήττα με σκορ 2-0 στο πρώτο παιχνίδι, θα βρουν ακόμα ένα εξαιρετικά δύσκολο εμπόδιο μπροστά τους και μάλιστα, πάλι θα παίξουν το πρώτο ματς εντός έδρας. Αυτό, διότι άλλαξε η σειρά των αγώνων, αφού δεν γίνεται το Μάντσεστερ να φιλοξενήσει ίδια περίοδο τα παιχνίδια των δύο συλλόγων της πόλης και αφού η Γιουνάιτεντ πέρυσσι τερμάτισε κάτω από τη Σίτι στην Premier League, έπρεπε ν' αντιστραφεί

Από πολλούς η Μπαρτσελόνα θεωρείται το φαβορί για να κατακτήσει το τρόπαιο.

Η Τότεναμ θα κοντραριστεί με τη Μάντσεστερ Σίτι στον αγγλικό «εμφύλιο» που προέκυψε για τους προημιτελικούς του Τσάμπιονς Λιγκ.

Τα ζευγάρια των ημιτελικών και οι ημερομηνίες

Νικητής Τότεναμ - Μαν. Σίτι VS Νικητής Αγιαξ - Γιουβέντους	
Νικητής Μαν. Γιουν. - Μπαρτσελόνα VS Νικητής Λίβερπουλ - Πόρτο	
9/10 Απριλίου	Πρώτα ματς των προημιτελικών
16/17 Απριλίου	Δεύτερα ματς των προημιτελικών
30 Απριλίου/1 Μαΐου	Πρώτα ματς των ημιτελικών
7/8 Μαΐου	Δεύτερα ματς των ημιτελικών
Σάββατο 1 Ιουνίου	Τελικός στο Estadio Metropolitano στη Μαδρίτη
Όλα τα ματς θα αρχίζουν στις 10:00 το βράδυ	

το δικό της ματς. Ο Μέσι βρίσκεται σε εξαιρετική κατάσταση και θέλει όσο τίποτα άλλο να επαναφέρει το καμάρι της Βαρκελώνης στην κορυφή και μάλιστα να το κάνει μέσα στην ισπανική πρωτεύουσα! Πολλοί πιστεύουν πως η Μπαρτσελόνα είναι το φαβορί για να κατακτήσει το Τσάμπιονς Λιγκ, ωστόσο, είναι τόσο απρόβλεπτη η φετινή διοργάνωση, στην οποία τόσο εύκολα αλλάζουν τα δεδομένα.

Αγιαξ - Γιουβέντους

Οι Ολλανδοί απέκλεισαν τη Ρεάλ Μαδρίτης, ανέβασαν τον πήχη, ξέρουν ότι πλέον δεν υπάρχει τίποτα εύκολο στη διοργάνωση, αλλά είναι έτοιμοι για όλα. Το ταλέντο το διαθέτουν και σε μεγάλο βαθμό. Η Γιουβέντους, που με τον Κρι-

στιάνο Ρονάλντο να λάμπει, έκανε το μεγάλο come-back απέναντι στην Ατλέτικο Μαδρίτης και προκρίθηκε, καλείται να ξεπεράσει τον εκπληκτικό και γεμάτο ενθουσιασμό «Αίαντα». Πάντως, ο Ρονάλντο δείχνει αποφασισμένος και ικανός να κατακτήσει και με τρίτη ομάδα τον κορυφαίο ευρωπαϊκό τίτλο σε συλλογικό επίπεδο. Ο Πορτογάλος σούπερ σταρ έχει κατακτήσει πέντε φορές την «κούπα με τα μεγάλα αφτιά» στην καριέρα του αλλά δεν είναι κορεσμένος. Αντιθέτως, «διψάει» για ακόμη μία κατάκτηση και πρόκληση μέσα στην αγαπημένη του πόλη.

Λίβερπουλ - Πόρτο

Η Λίβερπουλ, που άλωσε το Μόναχο κόντρα στα προγνωστικά και στις προ-

βλέψεις, έδειξε πόσο πολύ πιστεύει στις μεγάλες δυνατότητές της. Θέλει την κορυφή και στην Αγγλία αλλά και στην Ευρώπη. Έχει κάθε δικαίωμα στο όνειρο. Οι «δράκoi», του Πόρτο, σε μια κόντρα – θρίλερ απέναντι στη Ρόμα κατάφεραν να πάρουν το «εισιτήριο», ωστόσο, ο σύλλογος του Μέρσεϊσαϊντ έχει πλέον τις εμπειρίες και την ποιότητα με τον Κλοπ, για να θεωρηθεί φαβορί στην κόντρα με τους Πορτογάλους.

Τότεναμ - Μάντσεστερ Σίτι

Οι Λονδρέζοι έχουν μια εξαιρετική ομάδα που χαίρεσαι να τη βλέπεις. Απέδειξαν ότι μπορούν να κάνουν ζημιά σε οποιονδήποτε αντίπαλο. Η Τότεναμ του εκπληκτικού Χάρι Κέιν μπορεί για πολύ μεγάλη πράγματα. Όποιος την υποτιμήσει θα το μετανιώσει. Η Σίτι δείχνει πιο έτοιμη από ποτέ για να κυριαρχήσει. Πιο ώριμη και καλύτερα προετοιμασμένη αυτή τη φορά. Το «μοντέλο» του κορυφαίου Πεπ Γκουαρδιόλα, προσφέρει όμορφο θέαμα αλλά είναι και πολύ αποτελεσματικό.

Οι... πιθανοί ημιτελικοί

Γνωρίζουμε (από τη μέρα της κλήρωσης) και τα πιθανά ζευγάρια της ημιτελικής φάσης της φετινής διοργάνωσης. Ο νικητής του ζευγαριού Τότεναμ - Μάντσεστερ Σίτι θα κοντραριστεί με τον νικητή του Άγιαξ - Γιουβέντους κι αυτός που θα περάσει από το Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ - Μπαρτσελόνα θα βρει μπροστά του μια εκ των Λίβερπουλ - Πόρτο.

για να τις διεκπεραιώσει. Τα τρία μεγαλύτερα προβλήματα είναι οι οφειλές προς Ρόλι Λέβι, Όρενμπουργκ και Μάμουκα Τζουγκέλι, οι οποίες ανέρχονται κοντά στο ενάμισι εκατομμύριο ευρώ. Με τον Ισραηλινό τεχνικό η χρυσή τομή δεν απέχει πολύ, αν και παρουσάιστηκαν εμπόδια στη διαπραγμάτευση της 3ης Απριλίου 2019, ωστόσο, οι δύο άλλες περιπτώσεις είναι και σοβαρές, αλλά και αλληλένδετες. Με τον Γεωργιανό ατζέντη φαίνεται να υπάρχει συμβόλαιο παροχής υπηρεσιών ύψους 400 χιλιάδων ευρώ, ενώ η τιμή αγοράς του Μίχαλ Ντούρις έχει εκτοξευτεί στις 750 χιλιάδες ευρώ. Οι καλές σχέσεις του Μάμουκα Τζουγκέλι με τους Ρώσους, όντας και διαμεσολαβητής για τη μετακίνηση του Σλοβάκου διεθνή, ενδεχομένως να αποτελέσουν κλειδί για την ομαλή έκβαση της σημαντικότερης υπόθεσης, η οποία αποτελεί βαρίδι στα οικονομικά της εταιρίας.

* * * * *

Θλίψη

Ήταν η «γιορτίτ του Κρασιού», το Καρναβάλι και το ντέρμπι ΑΕΛ- Απόλλωνας, τα σημαντικότερα ετήσια πολιτιστικά δρώμενα της πόλης. Βλέποντας όμως άδειο το Τσίρειο σ' ένα ημιτελικό κυπέλλου μεταξύ των δύο ομάδων, δεν είναι πια σίγουρο ότι το ντέρμπι περιλαμβάνεται στην ατζέντα της πόλης. Κρίμα και θλίψη προκαλεί το όλο θέμα και κάποιοι επιτέλους θα πρέπει να προβληματιστούν.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ποιο είναι το θέμα τελικά;

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Η κουβέντα για την «κάρτα» καλά κράτησε πριν από μήνες. Φτάσαμε στο σημείο, όπως παλαιότερα στο Βυζάντιο, να χωριστούμε σε «καρτομάχοι» και «καρτολάτρες».

Η συζήτηση, όμως, έτσι όπως εξελίχθηκε, δεν κατέληξε πουθενά και σίγουρα δεν βοήθησε. Γιατί απλώς πήρε μια μορφή βαθιάς αντιπαράταξης, χωρίς όμως να προσεγγίζει την ουσία των πραγματικών προβλημάτων.

Από τότε πάντως η στήλη, αντιλαμβανόμενη τον φανατισμό που άρχισε να μοιιάζει τις αντιμαχόμενες «παράταξεις» γύρω από τη σωστή ή μη, εφαρμογή της «κάρτας», είχε επισημάνει την ανάγκη να στρέψουμε την προσοχή μας, στα πραγματικά προβλήματα που υπάρχουν.

Ακόμη και τώρα, η κουβέντα γύρω από την «κάρτα» έχω την εντύπωση ότι δεν προσεγγίζει όσο θα έπρεπε την ουσία του θέματος. Το οποίο θέμα δεν μπορεί να είναι άλλο, παρά μόνο ότι ο κόσμος απουσιάζει από τα γήπεδα.

Είναι αυτό αποτέλεσμα και μόνο της εφαρμογής του μέτρου; Δηλαδή, αν από αύριο ανατρέψουν την απόφαση και παραδεχθούν το λάθος τους (γιατί περί λάθους πρόκειται) θα γεμίσουν τα γήπεδα και θ' αφήσει ο Κύπριος οπαδός τον καναπέ του;

Νομίζω ότι η απάντηση είναι ξεκάθαρη, όχι. Για να επιστρέψει ο κόσμος θα πρέπει να παρθούν σημαντικές αποφάσεις και να υιοθετηθούν εκείνα τα μέτρα που θα βοηθήσουν το ποδόσφαιρο κυρίως, να γίνει πιο επαγγελματικό και σίγουρα πιο δελεαστικό για τον οπαδό-πελάτη.

Από τη στιγμή που ο πελάτης αντιλαμβάνεται ότι δεν τον υπολογίζουν, ούτε καν τον εκτιμούν, δεν υπάρχει περίπτωση να επιστρέψει στο γήπεδο.

Η «κάρτα» όντως ανέδειξε αυτού του είδους την προσέγγιση εκ μέρους των ιδυνόντων. Τόσο της ΚΟΠ όσο και του ΚΟΑ, αλλά και γενικότερα της Πολιτείας.

Η «κάρτα» απέδειξε το αυτονόητο, ότι η βία και ο κουλιγκανισμός ήταν απλώς ένα μέρος μόνο του προβλήματος.

Η προκατάληψη, οι βίαιες συμπεριφορές εκ μέρους των «νοικοκυριών» οπαδών, η ανυποληψία, οι κάκιστες γηπεδικές εγκαταστάσεις, τα υπερτιμημένα εισιτήρια, ο κακός προγραμματισμός και ένα σωρό άλλοι παράγοντες είναι αυτά που διαμορφώνουν το κεντρικό θέμα και όχι μονάχα η «κάρτα».

Περί εμμονών...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Ούτε η πρώτη, ούτε η τελευταία φορά που προκύπτει ανάλογο θέμα και συζήτηση, σχετικά με τις επιλογές ενός προπονητή. Είχα πάντα, σε τέτοιες περιπτώσεις, και εξακολουθώ να έχω, την ίδια απορία. Είναι δυνατό ένας προπονητής να έχει στη διάθεσή του ποδοσφαιριστές που μπορούν να του δώσουν λύσεις και να τους αφήνει εκτός; Είναι δυνατό ένας προπονητής να ρισκάρει την υλοποίηση ενός στόχου, θέτοντας σε κίνδυνο το δικό του μέλλον, απλώς και μόνο λόγω... κολήληματος ή εμμονής με κάποιο ποδοσφαιριστή; Λάθος εκτίμηση σαφώς και μπορεί να υπάρξει από έναν προπονητή, γι' αυτό άλλωστε και δεν συγκαταλέγονται όλοι στην ίδια κατηγορία. Πόσο μειωμένων ικανοτήτων, όμως, θα πρέπει να είναι ένας προπονητής, προκειμένου να μην μπορεί να αντιληφθεί και περισσότερο να διορθώσει ένα συνεχόμενο λάθος, σε σχέση με τις επιλογές του;

Τελευταία εκδοχή του θέματος, η περίπτωση Γιώργου Εφραίμ στο ΑΠΟΕΛ. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει την ποιότητα του, ούτε όμως και το γεγονός πως πάει καιρός να φανεί η ποιότητα αυτή στο γήπεδο από το συγκεκριμένο ποδοσφαιριστή. Από τη μία η (ορθή) άποψη, πως χωρίς χρόνο συμμετοχής δεν επανέρχεται ένας ποδοσφαιριστής σε καλή αγωνιστική κατάσταση και από την άλλη η πίεση για το αποτέλεσμα, σε μια ομάδα που διεκδικεί πρωτάθλημα και κύπελλο. Από τη μία η εκδοχή πως ο Πάολο Τραμετσάνι περιμένει την κατάλληλη στιγμή, αναλόγως και του τι διαπιστώνει στις προπονήσεις και από την άλλη η πραγματικότητα, πως αρκετοί άλλοι ποδοσφαιριστές του ΑΠΟΕΛ κάθε άλλο παρά βρίσκονται σε καλή αγωνιστική κατάσταση, παίρνουν όμως αρκετό χρόνο συμμετοχής.

Φυσιολογικά, λοιπόν, δεν στερούνται λογικής οι εκτιμήσεις για το ενδεχόμενο η σχέση προπονητή και ποδοσφαιριστή να μην είναι στο κατάλληλο επίπεδο, ανεξάρτητα από το ποιος ευθύνεται για κάτι τέτοιο, αν τελικά ισχύει. Κακά τα ψέματα, είναι και η λανθασμένη αντίδραση και το... «no comment» του Ιταλού τεχνικού που έδωσε τροφή για τέτοιου είδους σενάρια.

Η συνέχεια αναμένεται με μεγάλο ενδιαφέρον, γιατί το κεφάλαιο Γιώργος Εφραίμ παραμένει πολύ σημαντικό για το ποδοσφαιρικό ΑΠΟΕΛ και ο Πάολο Τραμετσάνι, πρόσφατα, εξασφάλισε συμβόλαιο και για του χρόνου...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ορισμοί αγώνων

Κατανοητό πως πρέπει να διευκολύνονται οι τηλεοπτικές πλατφόρμες, αναλόγως των προτιμήσεών τους. Τα τηλεοπτικά συμβόλαια, άλλωστε, είναι αυτά που κρατάνε στη ζωή τα ποδοσφαιρικά σωματεία. Να ληφθεί υπόψη και η θέση της Αστυνομίας, αν και με τα τωρινά επίπεδα προσέλευσης κόσμου στα γήπεδα, τα δεδομένα έχουν αλλάξει, σε σχέση με προηγούμενα χρόνια. Προκύπτουν, ωστόσο, ορισμοί αγώνων πρωταθλήματος ή κυπέλλου, σε ημέρες και πολύ περισσότερο ώρες, που δεν μπορεί να δικαιολογηθούν από τα πιο πάνω. Είναι καιρός οι αρμόδιοι να αξιολογήσουν διαφορετικά και πιο... ρεαλιστικά κάποια δεδομένα, τη στιγμή που φθάσαμε σε επίπεδο... παρακάλιου για να πάει ο κόσμος στα γήπεδα. Γιατί ο ορισμός αγώνων έχει σημαντικό ποσοστό στην απόφαση ενός φιλάθλου να πάει ή όχι στο γήπεδο, ίσως σημαντικότερο και από το ποσοστό που αναλογεί σε άλλες αιτίες που κρατάνε μακριά τον κόσμο από τις κερκίδες...

* * * * *

Παράνοια

Καμιά δεκαπενταριά Αελίστες υπέστησαν μεγάλη ταλαιπωρία επισκεπτόμενοι το Τσίρειο για να παρακολουθήσουν τον ημιτελικό κόντρα στον Απόλλωνα

μεσοβδόμαδα. Ακόμη και ως κάτοχοι της «κάρτας» δεν τους επετράπη η είσοδος, παρά μόνο στο 70ό λεπτό του ματς, αφού κάποιο από τα μηχανήματα του Τσιρείου δεν λειτουργούσε με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ελεγχθούν.

* * * * *

«No comment» με νόημα

Ο προπονητής του ΑΠΟΕΛ, Πάολο Τραμετσάνι κληθείς να σχολιάσει τη συμβαίνει (εάν συμβαίνει κάτι) με τον 29χρονο Κύπριο διεθνή μεσοεπιθετικό, Γιώργο Εφραίμ, αρκέστηκε να απαντήσει με ένα ψυχρό «no comment». Αντ' αυτού, επέλεξε να πλέξει το εγκώμιο στον Τόμας Ντε Βινσέντι που επέστρεψε μετά από τρεις μήνες περίπου αποχής στους αγωνιστικούς χώρους. Εντούτοις, το «ουδέν σχόλιο» του Ιταλού για την περίπτωση του Εφραίμ, ο οποίος... αργοί τη λέξη ενδεκάδα επί περιόδου Τραμετσά-

νι, έδωσε τροφή για ποικίλα σχόλια σε διάφορα ΑΠΟΕλίστικα και μη ποδοσφαιρικά στέκια.Ο Γιώργος Εφραίμ παρόλο που δεν παίρνει μεγάλο χρόνο συμμετοχής φέτος (κατέγραψε τρεις συμμετοχές στην αρχική ενδεκάδα στο κύπελλο και μόλις μία στο πρωτάθλημα, τον περασμένο Νοέμβριο κόντρα στην ΕΝΠ στο ΓΣΠ), όσες φορές έχει πάρει την ευκαιρία, έχει εκθέσει τον προπονητή του ΑΠΟΕΛ, αφού όποτε περάσει ως αλλαγή βοηθά εμπράκτως είτε μοιράζοντας ασίστ, είτε σημειώνοντας κάποιο τέρμα.

* * * * *

«Κληρονομιά» 1,5 εκατ.

Η οικοδιαχείριση του Ανδρέα Παντελή έχει δημιουργήσει πάμπολλα οικονομικά προβλήματα στην Ανόρθωση, με τον πρώην πλέον πρόεδρο της εταιρίας να μεταθέτει τις υποχρεώσεις σε μεταγενέστερο στάδιο και πλέον δεν είναι εκεί

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
2,50%

Χ.Α.
4,58%

Dow Jones

1,85%

Nasdaq

2,57%

Nikkei

2,68%

Dax

4,90%

FTSE 100

2,32%

ΓΕΡΜΑΝΙΑ
Μπαίνουν
στην πρίζα
για οχήματα
χωρίς οδηγό
Σελ. 11

Πετρέλαιο

3,33%

€/ \$

0,09%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΑΔΑ

Αύξηση στεγαστικών αναμένουν οι τράπεζες

Ανάκαμψη της αγοράς στεγαστικών δανείων, που ήταν «παγωμένη» για χρόνια, διαβλέπουν οι τράπεζες για το 2019, καθώς σύμφωνα με τις εκτιμήσεις η αύξηση για νέες χρηματοδοτήσεις θα αγγίξει φέτος το 30%. Αποτελεί συνέχεια της ανόδου της ζήτησης που σημειώθηκε το 2018. **Σελ. 7**

ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Αναστάτωση από υψηλές προσφορές ξένων funds

Πιο έκδηλη είναι πλέον η «δυσφορία» στελεχών των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία για την εντεινόμενη παρουσία ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων, που συμμετέχουν σε δημοπρασίες και διαγωνισμούς πώλησης ακινήτων και προσφέρουν υψηλότερο τίμημα από αυτές. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετιών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,52%	-0,05%
Γερμανία	-0,01%	-0,08%
Γαλλία	0,36%	0,05%
Ιταλία	2,51%	0,03%
Ισπανία	1,10%	0,02%
Ιρλανδία	0,59%	0,05%
Ελλάδα	3,59%	-0,17%
Ην. Βασίλειο	1,08%	0,09%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Δεν σταμάτησαν οι ρωσικές επενδύσεις

Χρ. Βασιλείου: Η Κύπρος προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα –Εμπιστοσύνη στην κυπριακή οικονομία

Οι επενδύσεις από Ρωσία και Ουκρανία στην Κύπρο συνεχίζονται, εφόσον οι επενδυτές αντιλαμβάνονται τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσφέρει η χώρα, αναφέρει στην «Κ» ο νέος διευθύνων σύμβουλος της KPMG Κύπρου, Χρήστος Βασιλείου. Προσεσθεται

ότι υπάρχουν όμιλοι που μετέφεραν σημαντικό αριθμό προσωπικού στην Κύπρο, δημιουργώντας βάση, ενώ αρκετές είναι οι οικογένειες που αποφάσισαν να εγκατασταθούν στην Κύπρο. Αναφέρει επίσης ότι υπάρχει επαναπατριsmός κεφαλαίων στη Ρωσία

μέσω Κύπρου ύψους 10 δις. ευρώ. Τονίζει ότι στην Κύπρο υπάρχουν επενδύσεις τόσο από αμερικανικές εταιρείες και επενδυτικά ταμεία, αλλά και από ρωσικές. Μεγάλο μέρος των επενδύσεων αυτών τροφοδοτεί την αγορά ακινήτων. Επισημαίνει ότι η Κύπρος

κατάφερε να διατηρήσει τα σημαντικά πλεονεκτήματά της ως χρηματοοικονομικό κέντρο, ενώ σταδιακά αναπτύσσει και άλλους τομείς. Για την οικονομία τονίζει ότι αναμένεται να συνεχίσει τη σταθερή ανοδική της πορεία, χωρίς αυτό φυσικά να σημαίνει ότι

οι προκλήσεις έχουν εκλείψει, αφού βρίσκεται σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο πολιτικό και οικονομικό διεθνές περιβάλλον. Αναφέρεται επίσης στις πολιτογραφήσεις και τη γραφειοκρατία η οποία, όπως αναφέρει, καθυστερεί τις επενδύσεις. **Σελ. 4**

Πώς θα κλείσετε φθηνά αεροπορικά εισιτήρια

Τέσσερις μύθοι γύρω από το κλείσιμο αεροπορικών εισιτηρίων οδηγούν σε τέσσερα μεγάλα λάθη, που τελικά κοστίζουν αρκετά χρήματα στους καταναλωτές. Με το καλοκαίρι να πλησιάζει και τις τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων να αυξάνονται κάθε μήνα που περνάει, η ιστοσελίδα Marketwatch καταγράφει τι πρέπει να κάνουν οι ταξιδιώτες και ποιες διαδικτυακές υπηρεσίες να χρησιμοποιήσουν προκειμένου να καταφέρουν να κλείσουν τα φθηνότερα αεροπορικά εισιτήρια. **Σελ. 9**

ΑΠΟΨΗ / Του ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Σχόλια για την ακύρωση των περικοπών στους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων

Το θέμα της ακύρωσης των περικοπών στη μισθοδοσία των δημοσίων υπαλλήλων ήταν στην επικαιρότητα αυτές τις μέρες. Στις συζητήσεις που έγιναν ειδικά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν εγερθεί διάφορα θέματα οικονομικής δικαιοσύνης τα οποία σχολιάζω παρακάτω στο σημείωμα αυτό.

Δεν είναι αδικία να πληρώνουν οι δημόσιοι υπάλληλοι κόστος για μια κρίση που οι ίδιοι δεν προκάλεσαν;

Το δημόσιο μισθολόγιο μειώθηκε από 2,9 δισεκατομμύρια ευρώ το 2011 σε 2,6 δις. το 2016. Άρα οι δημόσιοι υπάλληλοι υπέστησαν μια σημαντική αποκοπή, αν λάβει υπόψη κανείς υπόψη και τις προσαυξήσεις που δεν πήραν.

Όμως το 2009, ενώ η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 1,7% το δημόσιο μισθολόγιο είχε αυξηθεί κατά 9%. Επίσης, το δημόσιο μισθολόγιο από το 1990 στο 2009, δηλαδή σε 20 χρόνια υπερδιπλασιάστηκε (αύξηση 257%). Η αύξηση αυτή δεν μπορούσε να διατηρηθεί σε βάθος χρόνου και η αναπροσαρμογή στο κρατικό μισθολόγιο, πέρα από τη χρηματοπιστωτική κρίση σχετίζεται και με αυτό το δεδομένο.

Είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι μια προνομιούχα κοινωνική ομάδα;

Οι εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα έχουν μεταξύ τους λίγα κοινά χαρακτηριστικά με κύριο εκείνο της ασφάλειας εργασίας που ακόμα και αυτό διαφοροποιείται ως

προς τους έκτακτους. Από εκεί και πέρα, υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα σε παλιούς υπαλλήλους και νέους, δηλαδή όσους προσλήφθηκαν από το 2012 και μετά οι οποίοι δεν έχουν τα επιπρόσθετα συνταξιοδοτικά ωφελήματα των παλιών. Γενικά όμως τυχόν εφαρμογή της απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου θα ενισχύσει πιο πολύ τους παλιούς και τους υψηλόμισθους υπαλλήλους.

Είναι αξιέπαινο ότι μια συντεχνία εργαζομένων διεκδίκησε και κέρδισε επιστροφή αποκοπών που θα πληρώσει ο εργοδότης τους

Το κόστος αυτής της απόφασης θα το πληρώσει το σύνολο του κυπριακού πληθυσμού μέσω των φόρων. Το κράτος δεν παράγει χρή-

ματα. Πάιρνει χρήματα από τους πολίτες και τα αναδιανέμει. Πρακτικά η απόφαση επιβάλλει σε όλους τους Κύπριους να πληρώσουν ένα είδος εισφοράς υπέρ των δημοσίων υπαλλήλων. Αυτό θα ήταν αποδεκτό αν επρόκειτο για μια δυσπραγούσα ομάδα πολιτών.

Οι εργαζόμενοι πρέπει να επιδεικνύουν αλληλεγγύη μεταξύ τους.

Αυτό ισχύει έως ένα βαθμό. Όπως καταγράφηκε πιο πάνω, η συγκεκριμένη απόφαση ζημιώνει τους υπόλοιπους εργαζόμενους. Δεν ισχύει ο ισχυρισμός ότι οι αυξήσεις στον δημόσιο τομέα επιφέρουν αυξήσεις μισθών και στον ιδιωτικό τομέα. Κάτι τέτοιο ισχύει για τους κλάδους του ιδιωτικού τομέα, διότι ένας εργαζόμενος

μπορεί να μετακινηθεί από ένα κλάδο στον άλλο. Δεν κινδυνεύει όμως ο εργοδότης του ιδιωτικού τομέα να χάσει τον εργαζόμενο, αν δεν του δώσει και αυτός αύξηση, διότι ο εργαζόμενος του ιδιωτικού τομέα δεν μπορεί να μεταπηδήσει στον δημόσιο τομέα.

Έτσι κι αλλιώς οι δημόσιοι υπάλληλοι θα έπαιρναν πίσω τις αποκοπές το 2023.

Αυτό είναι αλήθεια και προέκυψε από συμφωνία της κυβέρνησης με τις συντεχνίες των δημοσίων υπαλλήλων. Η απόφαση του δικαστηρίου όμως, μεταφέρει την ημερομηνία στο σήμερα χωρίς να λαμβάνει υπόψη ούτε τα οικονομικά δεδομένα ούτε το ζήτημα της αδικίας που προκύπτει για τους υπόλοιπους πολίτες.

Εξειδίκευση Λύσεις Αξία

ΑΠΟΨΗ Του ΜΙΧΑΗΛ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Η Airbnb δημιουργεί προοπτικές ανάπτυξης

Σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης δημιουργεί η πλατφόρμα Airbnb βραχυχρόνιας μίσθωσης διαμερισμάτων και εξοχικών ακινήτων στην Κύπρο. Αν και δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία για τα οικονομικά μεγέθη που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, έρευνα που πραγματοποίησε η Grant Thornton στην Ελλάδα ρίχνει άπλετο φως για το τι συμβαίνει και στην Κύπρο.

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη έρευνα το οικονομικό μέγεθος αυτής της δραστηριότητας στην ελληνική οικονομία υπολογίζεται στο 10% της ετήσιας τουριστικής δαπάνης, ωστόσο, δεν υπάρχει οποιοδήποτε στοιχείο που να δείχνει ότι αυτό αφαιρέθηκε από την ξενοδοχειακή βιομηχανία, αλλά αντιθέτως ότι πρόσθεσε στην πίτα της αγοράς του εισερχόμενου τουρισμού.

Συγχρόνως η ίδια μελέτη υπολόγισε ότι η μίσθωση αυτού του τύπου οδηγεί τα ενοίκια στην Ελλάδα από 8,3% μέχρι 9,3% ψιλότερα ετησίως, γεγονός που καθιστά τη συγκεκριμένη κατηγορία ακινήτων περιζήτητη ως εναλλακτική μορφή επένδυσης. Με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα στην Ελλάδα είναι δυνατόν να εξαχθούν κάποιες εκτιμήσεις και για την Κύπρο, αφού η τουριστική αγορά των δύο χωρών έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά. Ειδικότερα, τα έσοδα της τουριστικής βιομηχανίας στην Κύπρο το 2017 ανήλθαν στα 2,6 δισ. και με βάση αυτό τον αριθμό μπορούμε να υπολογίσουμε ότι 260 εκατομμύρια αφορούν τουρισμό που κατέλυσε σε ακίνητα από την πλατφόρμα Airbnb.

Πρόκειται για σημαντική ένεση στην οικονομία και τον τραπεζικό τομέα γενικότερα. Επιπλέον, οι τουρίστες που διαμένουν σε αυτά τα καταλύματα επισκέπτονται περισσότερο τα εστιατόρια και τις υπεραγορές για τη σίτισή τους σε αντίθεση με τους τουρίστες all-inclusive που δεν έχουν τέτοια ανάγκη.

Η συγκεκριμένη πλατφόρμα έχει βελτιώσει το εισόδημα πολλών ιδιοκτητών ακινήτων με αποτέλεσμα αρκετοί να έχουν αποκαταστήσει την ικανότητα αποπληρωμής των δόσεών τους στις τράπεζες, τουλάχιστον όσον αφορά τα υπό εκμετάλλευση ακίνητα.

Η αυξημένη ζήτηση που πατρνρείται από ξένους για βρα-

χυχρόνια μίσθωση εξοχικών κατοικιών και διαμερισμάτων εξωθεί πολλούς ξένους, αλλά και εγχώριους επενδυτές σε αγορές τέτοιων ακινήτων, τα περισσότερα από τα οποία αφορούν μη εξυπηρετούμενες κορηγήσεις. Με τον τρόπο αυτό έχει βελτιωθεί σημαντικά η ρευστότητα στην αγορά, ενώ και η άνοδος των τιμών διευκολύνει τόσο τους ενυπόθηκους δανειολήπτες όσο και τα πιστωτικά ιδρύματα να αναζητήσουν λύση στην αγορά. Η δυναμική της αγοράς αυτών των ακινήτων είναι τέτοια που οι τράπεζες, σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, ξεφορτώνονται δεκάδες ακίνητα αυτού του είδους τον μήνα, τα οποία απορροφά η νέα αγορά που δημιουργήσε ουσιαστικά η πλατφόρμα Airbnb. Η διατήρηση των τιμών των ακινήτων σε καλά επίπεδα είναι αποτέλεσμα των καλών εισοδημάτων που απολαμβάνουν από τις βραχυχρόνιες μισθώσεις και βοήθησε καθοριστικά τον τραπεζικό τομέα να κρατηθεί, αφού οι εξασφαλίσεις που κατέχει κρατούνται.

Την ίδια ώρα έχει ανατραπεί η άνοδος των μη εξυπηρετούμενων δανείων που παρατηρήθηκε τα πρώτα χρόνια μετά την τραπεζική κρίση, καθώς πολλοί δανειολήπτες έχουν έρθει σε συνεννόηση με τα πιστωτικά ιδρύματα για αναδιάρθρωση των δανείων τους λόγω των εισοδημάτων που έχουν από τη μίσθωση των ακινήτων τους διά της πλατφόρμας. Υπολείπεται, ωστόσο, η ρύθμιση της αγοράς ώστε το κράτος και οι δημόσιες αρχές να εισπράτουν τους φόρους που τους αναλογούν και για τον σκοπό αυτό η κυβέρνηση θα καταθέσει σύντομα νομοσχέδιο.

Είναι αναγκαίο πέραν της διασφάλισης των φορολογικών εσόδων το κράτος να προωθήσει όλα τα αναγκαία μέτρα ασφαλείας των επισκεπτών στα συγκεκριμένα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, ενώ παράλληλα θα πρέπει να εξεταστούν και οι κοινωνικές πιυχές του θέματος, καθώς δεν θα πρέπει παντού να επιτρέπεται η συγκεκριμένη δραστηριότητα, όπως ακριβώς γίνεται στην Ελλάδα, όπου η ανάπτυξη τουριστικών και παραθεριστικών κατοικιών. Το βέβαιο είναι πως η διαδικτυακή αυτή πλατφόρμα δημιούργησε μια νέα αγορά εισερχόμενου τουρισμού με ευεργετικές συνέπειες για την κυπριακή οικονομία.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Ενενήντα τρεις αφίξεις κρουαζιερόπλοιων αναμένονται φέτος στο λιμάνι Λεμεσού. Για νησί δεν το λες και καλά, αλλά σε σχέση με πέρυσι, σαφώς καλύτερα.

Τσακωμός για μία εβδομάδα

«**Τα σπάσανε**» για καμιά εβδομάδα Τράπεζα Κύπρου και ΑΚΕΑ. Ο λόγος μία συνέντευξη και μία δήλωση εκατέρωθεν. Ωστόσο, το θέμα θεωρείται λήξαν. Στελέχη και από τις δύο πλευρές είναι σε συνεννόηση, λύθηκε η παρεξήγηση και οι σχέσεις τους επανήλθαν.

• • • • •

Αναδρομικά σημαίνει νέο μνημόνιο

Δεν μύσπε τα λόγια του ο Χάρης Γεωργιάδης για το θέμα των αναδρομικών των δημοσίων υπαλλήλων. Όπως είπε σε ένα απόμακρο σενάριο, το οποίο αποκλείει, να προκύψει δεύτερο μνημόνιο, οι διεθνείς πιστωτές που θα επανέλθουν είναι βέβαιο, σημείωσε, ότι θα θέσουν πολύ πιο σκληρούς όρους και διερωτήθηκε: «Δεν θα απαιτήσουν πρώτα από όλα περικοπές μισθών, επιδομάτων και συντάξεων στο δημόσιο;». Εν ολίγοις χρήματα δεν βρέχει. Και επειδή νέοι φόροι δεν σπκνών η οικονομία θα υπάρξουν περικοπές... όχι από τους ιδιωτικούς, αλλά από τους δημόσιους υπάλληλους.

• • • • •

Focus κύριε γενικέ εισαγγελέα και Κεφαλαιαγορά

Τα όσα λέχθηκαν τη βδομάδα που μας πέρασε στο δικαστήριο από τον πρώην γαμπρό του Χριστόδουλου Χριστοδούλου στην περιβόητη υπόθεση Focus και το ένα εκατομμύριο που κατατέθηκε στον λογαριασμό της εταιρείας του πρώην διοικητή παραπέμπουν, όπως είπε και το ίδιο το δικαστήριο, σε ενδεχόμενες νέες ποινικές υποθέσεις. Η στήλη καλεί τον γενικό εισαγγελέα να εξετάσει το ενδεχόμενο σύστασης νέας ερευνητικής επιτροπής για το σκάνδαλο πώλησης της Λαϊκής στον Βγενόπουλο δεδομένου ότι όπως αναφέρθηκε στο δικαστήριο υπήρξε και άλλος ενδιαφερόμενος με ψηλότερη τιμή. Ωστόσο, αυτή η σημαντική πληροφορία, αν ισχύει, αποκρύφθηκε από το επενδυτικό κοινό. Για το θέμα αυτό

και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θα μπορούσε στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της να εξετάσει.

• • • • •

Θα γίνουμε κανονικό κράτος

Ο πόλεμος είναι η συνέχεια της πολιτικής με άλλα μέσα είπε ο Βον Κλάουστριτς. Και η Κύπρος θα αγοράσει άλλα μέσα ώστε να μπορεί, αν χρειαστεί, να συνεχίζει την πολιτική της, όπως όλα τα κανονικά «μεγάλα» κράτη. Θα μπορούμε στο εξής να αγοράζουμε αμερικανικά όπλα με λεφτά που θα εισπράτουμε από τις αμερικανικές εταιρείες για να προστατεύουμε το φυσικό αέριο που θα τους πουλούμε. Επιτέλους βγήκαμε και στις αγορές όπλων! Άσισιοπλέ.

• • • • •

Ο πράσινος βουλευτής

Παρακολουθούμε για χρόνια τη δράση του Χαράλαμπου Θεοπέμπτου και κρίνουμε ότι είναι

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αποθεματικό Υπέρ το Άρτιο και Αποθεματικό Προσόδου

Με τον όρο «Αποθεματικό Υπέρ το Άρτιο» εννοούμε το αποθεματικό, το οποίο προκύπτει από την έκδοση μετοχών «Υπέρ το Άρτιο», δηλ. μετοχών που εκδίδονται με αξία η οποία

υπερβαίνει την ονομαστική τους αξία. Το «Αποθεματικό Προσόδου» αποτελείται από τα κέρδη της εταιρίας που παρακρατούνται και τα οποία μπορούν να διανεμηθούν στους μετόχους.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

ΑΠΟΨΗ Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Πόσο έξω το ρίχνετε;

Αν άνοιγε ένα εστιατόριο σε απόσταση αναπνοής από το σπίτι σας, θα σας έκανε όρεξη να πάτε να το δοκιμάσετε; Πόσο μάλλον να γίνετε τακτικός του θαμννας; Πολλοί αυθόρμητα θα πείτε πως, όχι. Άντε να μπειτε μία φορά στον πειρασμό, αλλά μετά μάλλον να το βάλετε πιο χαμηλά στις επιλογές σας, ανεξαρτήτως αν σας άρεσε ή όχι. Γιατί όμως να συμβαίνει αυτό; Μπορεί ο επιχειρηματίας που το έχει όντως να δαπάνησε αρκετά χρήματα για να φτιάξει το κατάστημα και η κουζίνα του να είναι πραγματικά πολύ καλά. Η απάντηση βρίσκεται κάπου κωσμένη μέσα στην ψυχολογία μας. Ψυχολογικά, όταν αποφασίζουμε να βγούμε έξω το βράδυ θέλουμε να πάμε κάπου με άλλες παραστάσεις, κάπου που να μη μας θυμίζει την καθημερινότητα μας. Στο κάτω-κάτω πάμε έξω για να χαλαρώσουμε ή να ξεδώσουμε. Το να πάμε κάπου κοντά στο σπίτι μας δεν μας βοηθά τόσο στο να το πετύχουμε αυτό. Αν φτάσεις και μπεις μέσα στο αμάξι θες να καλύψεις κάποια απόσταση έτσι ώστε ενδόμυχα να πεις, «ρε παιδί μου, πάω έξω» και όχι κάπου όπου ο καταλύτης του αυτοκινήτου σας ακόμα δεν πρόλαβε να αναπτύξει τις θερμοκρασίες λειτουργίας του. Από την άλλη, κάτι τέτοιο δεν

μπορεί να είναι απόλυτο. Σκεφτείτε όταν πάτε σε κάποιο καλό ξενοδοχείο για να μείνετε δυο – τρία βράδια. Εκτός αν έχετε κάποια πρόσκληση ή ένα συγκεκριμένο λόγο να πάτε κάπου εκτός, μήπως δεν ψάχνετε τις γαστρονομικές σας επιλογές εντός του ξενοδοχείου; Σίγουρα το κάνετε. Εκεί η ψυχολογία λειτουργεί κάπως διαφορετικά. Είστε ήδη κάπου εκτός της καθημερινότητάς σας και γι' αυτό δεν σας ενοχλεί να πάρετε απλώς τον ανεγκυστήρα και να βρεθείτε εντός ενός ωραίου εστιατορίου. Μάλλον σας προκαλεί άγχος το να μπειτε στο αμάξι σας, να χάσετε τον χώρο στάθμευσής σας για να πάτε κάπου αλλού και μετά στην επιστροφή να ζοριστείτε να παρκάρετε.

Τι συμβαίνει όταν μένετε στην περιοχή των ωραίων εστιατορίων; Είναι άτομα που τους αρέσει το όλο «bazz» και επιδιώκουν να είναι στο κέντρο των πάντων. Αν είστε τέτοιο άτομο τότε σίγουρα ενθουσιάζεστε, όταν ανοίξει κάτι καινούργιο δίπλα σας, επειδή θα αυξήσει τις επιλογές σας. Αλλά αυτή είναι η ζωή σας και ψυχολογικά είστε ανεβαμένοι όταν αυξάνονται και πληθύνονται οι επιλογές γύρω σας.

Ένας ιδιοκτήτης εστιατορίου ή χώρου αναψυχής ευρύτερα, θα πρέ-

πει λοιπόν να μελετήσει σε βάθος τις περιοχές που του κάνουν και από αυτές να επιλέξει την καλύτερη. Με τον όρο «καλύτερη» σίγουρα δεν εννοούμε κατ' ανάγκη την πιο «χάι κلاس», αλλά αυτήν που αρμόζει καλύτερα στο ύψος της επεξεργασίας του.

Είναι εμπορικές οδοί που μπορεί να σφύζουν από ζωή τις πρωινές, τις απογευματινές και τις πρώτες βραδινές ώρες, αλλά τη νύχτα να μην είναι τόσο δημοφιλείς. Αυτές οι περιοχές προσφέρονται καλύτερα για καφετέριες, φούρνους, ζαχαροπλαστεία, ίσως και κάποια είδη ταχυφαγείων. Τοποθεσίες που χαρακτηρίζονται από χώρους που προσφέρουν ολοήμερο χαβαλέ ή/και εξυπρέτηση δύσκολα πετυχαίνουν και σαν τοποθεσίες που μπορούν να δεχτούν σοβαρούς χώρους εστίασης το βράδυ. Για παράδειγμα, είναι δυνατό να είστε για ένα καφέ στην τάδε καφετέρια από τις 5 μ.μ. μέχρι τις 6 μ.μ. και μετά να πάτε σπίτι να φρεσκαριστείτε για να επιστρέψετε στο διπλανό μαγαζί που προσφέρει ιταλική κουζίνα; Δύσκολο.

Είναι σημαντικό ο εστιατορίας να ξέρει καλά το κοινό στο οποίο στοχεύει. Αν η μάζα της πελατείας του θα είναι άτομα από 15 μέχρι 20 χρονών, τότε ίσως θα πρέπει να

επιδιώξει να είναι κοντά σε δημοφιλείς για τα παιδιά καφετέριες. Οι νεαροί θέλουν να πάνε κάπου να φάνε και μετά να καταλήξουν για χαβαλέ σε μια καφετέρια. Άρα θα πρέπει να εντοπίσει τις δημοφιλείς καφετέριες που μπορεί να βρίσκονται σε κύριες ή/και δευτερεύουσες εμπορικές οδούς και να τοποθετηθεί κάπου κοντά τους.

Το ίδιο όμως δεν συμβαίνει με άτομα ηλικίας 30 χρονών και άνω. Αυτοί όπως είπαμε θέλουν να φύγουν από το σπίτι τους στα προάστια να πάνε κάπου πιο «κεντρικά». Άρα αν ανοίξει κάπου προαστιακά τότε μπορεί να την πατήσει μόνο και μόνο λόγω τοποθεσίας. Η ενδιαμέση ηλικία μεταξύ 20 και 30 χρονών είναι μια ιδιαίτερη κατηγορία. Κάποιοι απουσιάζουν στο εξωτερικό για σπουδές και εργασία ή είναι φοιτητές ή/και εργάζονται εδώ. Αυτοί είναι πιο εύκολοι στις μετακινήσεις τους, πιο χαλαροί στις απαιτήσεις τους και λιγότερο βαθύ το πορτοφόλι τους.

Αυτοί που είναι μια κατηγορία από μόνοι τους και χρήζουν ειδικής ανάλυσης είναι τα σουβλατζήδικα! Αυτά όμως άλλη φορά.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Deloitte.

The latest local and international tax developments by Pieris Markou

Watch the video and subscribe >

© 2019 Deloitte Limited

Tax

Τρία χρόνια από τα Panama Papers

Γιάννης Τσαγκάρης: Έχει επιβληθεί ποσό φόρου μερικών εκατομμυρίων ευρώ και αναμένεται να επιβληθούν και άλλα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η καταπολέμηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η συνεχής υιοθέτηση κανόνων Anti-money laundering (AML), η διαδικασία Know Your Client (KYC) και η στενή παρακολούθηση της Κύπρου από τις διεθνείς αρχές είναι πλέον «ρουτίνα» για τις κυπριακές τράπεζες, λογιστές και δικηγόρους. Εδώ και έναν χρόνο τρέχει ένα πρόγραμμα που αφορά την ευρύτερη εικόνα και αντίληψη που υπάρχει στο εξωτερικό για την Κύπρο και δεν περιορίζεται μόνο στον τραπεζικό τομέα, με τον διεθνή Οίκο Pill-sbury να έχει αναλάβει επισταμένως αυτή την αναστροφή της εικόνας. Την εβδομάδα που πέρασε όμως συμπληρώθηκαν τρία χρόνια από την αποκάλυψη του οικονομικού σκανδάλου των Panama Papers, που ενέπλεξε και το όνομα της Κύπρου ως φορολογικό παράδεισο και με εταιρείες που ενδεχομένως είχαν σχέση με πράξεις φοροδιαφυγής. Σύμφωνα με τη νεότερη διαθέσιμη ενημέρωση, το Τμήμα Φορολογίας έχει ήδη εντοπίσει το μεγαλύτερο σχήμα φορολογικής απάτης σε σχέση με τον ΦΠΑ και ανακριτές της υπηρεσίας εργάζονται για την πλήρη διαλεύκανση της υπόθεσης. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του εφόρου Φορολογίας Γιάννη Τσαγκάρη στην «Κ», πρόκειται για αρκετά πολύπλοκη και πρωτοφανή για τα κυπριακά δεδομένα υπόθεση και οι έρευνες του Τμήματος βρίσκονται σε αρκετά προχωρημένο στάδιο και αναμένεται εντός του έτους να έχει πλήρη κατάληξη. Πέρα από τα Panama Papers, το όνομα της Κύπρου ενεπλάκη και στη λίστα Λαγκάρντ, αλλά και στην πιο πρόσφατη αποκάλυψη, τα Paradise Papers. Στο Τμήμα Φορολογίας κλήθηκαν

Το Τμήμα Φορολογίας μέχρι να φτάσει στο παρόν στάδιο ταυτοποίησε πέραν των 2.400 προσώπων και εταιρειών. Από αυτά, τα 1.300 ονόματα ήταν φυσικά πρόσωπα, ενώ τα 1.100 ήταν εταιρείες

να προσκομίσουν στοιχεία και ελέγχθηκαν σύμφωνα με τον Έφορο πέραν των 300 νομικών και φυσικών προσώπων που είναι ή ήταν κατά τη δεδομένη περίοδο φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου εν μέσω των ερευνών για τα Panama και τη Λίστα Λαγκάρντ. Ωστόσο, για τα δημοσιεύματα των Panama Papers διευκρίνισε πως δεν περιείχαν αριθμητικά στοιχεία (εισοδήματος, μετοχών κτλ.), παρά μόνο σύνδεση μεταξύ προσώπων και εταιρειών. «Έχει διαφανεί ότι στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου που συνδέονται με τις ξένες οντότητες που βρίσκονται στα δημοσιεύματα, είναι κυρίως λόγω του ότι ενεργούν ως πάροχοι υπηρεσιών και δεν αποτελούν τους πραγματικούς δικαιούχους». «Από την άλλη», συνέχισε, «η πληροφόρηση από τη λίστα Λαγκάρντ αναλύθηκε και ανέδειξε κάποιους φορολογικούς κά-

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έθεσε σε εφαρμογή την αναθεωρημένη της οδηγία για τις εταιρείες-κέλυφος (shell companies), την οποία απέστειλε στις τράπεζες το Νοέμβριο του 2018.

τοικούς Κύπρου, οι οποίοι κλήθηκαν να προσκομίσουν τα απαραίτητα υποστηρικτικά στοιχεία με στόχο να γίνει ενδελεχής έλεγχος, να εντοπιστούν τυχόν αδήλωτα εισοδήματα και να επιβληθεί ο ανάλογος φόρος. Μέχρι στιγμής έχει επιβληθεί ποσό φόρου μερικών εκατομμυρίων

ευρώ για τις πιο πάνω υποθέσεις και αναμένεται να επιβληθούν και άλλα.

Πάντως, σύμφωνα με τα στοιχεία για τα ονόματα που βρίσκονταν στα Panama Papers, το Τμήμα Φορολογίας μέχρι να φτάσει στο παρόν στάδιο ταυτοποίησε πέραν των 2.400 προσώπων και εταιρειών. Από αυτά, τα 1.300 ονόματα ήταν φυσικά πρόσωπα, ενώ τα 1.100 ήταν εταιρείες.

Δεν πείθονται

Την ίδια ώρα, το αμερικανικό Υπουργείο Εξωτερικών σημειώνει πως από το 2016 έχουν καταδικαστεί 61 πρόσωπα από αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην Κύπρο και παρά στις όποιες συντονισμένες προσπάθειες προχωρά η χώρα για να αντιστρέψει την αντίληψη που υπάρχει ως «φορολογικός παράδει-

σος», παραμένει στις «χώρες υψηλού κινδύνου» για το State Department. Η σχετική έκθεση των Αμερικανών δείχνει πως το 2016, οι κυπριακές αρχές καταδίκασαν 28 άτομα για αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εκ των οποίων έξι διώχθηκαν σε υποθέσεις που υποβλήθηκαν πριν από το 2016. Το 2017, οι κυπριακές αρχές καταδίκασαν 33 άτομα για εγκλήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, 22 από τους οποίους διώχθηκαν σε υποθέσεις που υποβλήθηκαν μετά το 2017. «Το κυπριακό χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ευάλωτο στο ξέπλυμα χρημάτων από εγκώριες και ξένες επιχειρήσεις και ιδιώτες, αν και τα έσοδα που παράγονται στο εξωτερικό αποτελούν μεγαλύτερη απειλή», σημειώνουν οι αμερικανοί. «Παρά τις νομικές απαιτήσεις για τον εντοπισμό των πραγματικών δικαιούχων σε κυβερνητικές αρχές, μερικοί Κύπριοι, νομικές και λογιστικές εταιρείες, συμβάλλουν στην κατασκευή διαστρωματωμένων εταιρικών οντοτήτων για να καλύψουν τις ταυτότητες των οικονομικών δικαιούχων», καταγράφουν στην έκθεση. «Οι κυριότερες εγκληματικές πηγές παράνομων εσόδων κατά την έκθεση του αμερικανικού ΥΠΕΞ είναι απάτες που σχετίζονται με τις επενδύσεις, η δωροδοκία, η φοροδιαφυγή, οι παράνομες ναρκωτικές ουσίες, το λαθρεμπόριο καπνού και το εμπόριο ανθρώπων.

Σε παγκόσμιο επίπεδο

Είκοσι τρεις χώρες και τα Τμήματα Φορολογίας τους έχουν ήδη λάβει φόρους τουλάχιστον 1,2 αμερικανικών δισεκατομμυρίων δολαρίων, ενώ αρχηγοί κυβερνήσεων που εμπλέκονται σε υποθέσεις δια-

φθοράς ή φοροαποφυγής παραιτήθηκαν ή και διώχθηκαν. Συγκεκριμένα, διεξήχθησαν έρευνες σε τουλάχιστον 82 χώρες, ενώ το Mossack Fonseca, το δικηγορικό γραφείο που ήταν και η αρχή του κουβαριού που ξετυλίχθηκε, προκάλεσε υψηλού επιπέδου πολιτικές συζητήσεις και λόγω του οικονομικού αυτού σκανδάλου επιταχύνθηκαν μεταρρυθμίσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Στα σαράντα χρόνια της ύπαρξης του Γραφείου, το Mossack Fonseca δημιούργησε 214.000 επιχειρήσεις κελύφους (shell companies). Αυτές οι υπεράκτιες εταιρείες κατείχαν λογαριασμούς σε ευρωπαϊκές τράπεζες – ένα δημοφιλές μοντέλο στον κλάδο του οικονομικού απορρήτου. Όπως έδειξαν τα έγγραφα του Παναμά και οι επακόλουθες έρευνες, μέσω των shell companies εξυπηρετούνταν οι ανάγκες εκείνων που επιθυμούσαν να αποφύγουν κυρώσεις, να εξαπατήσουν τον Φόρο και να ξεπλύνουν χρήματα.

Πίσω από τις εταιρείες κελύφους που δημιούργησε το δικηγορικό γραφείο υπήρχαν τουλάχιστον 140 πολιτικοί και δημόσιοι αξιωματούχοι, συμπεριλαμβανομένων 12 κυβερνητικών ηγετών. Βάσει των στοιχείων που παρέχει το «Transparency International» υπήρχαν επίσης 33 άτομα ή εταιρείες που είχαν συμπεριληφθεί σε μαύρη λίστα και κυρώθηκαν από την αμερικανική κυβέρνηση για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την εμπορία ανθρώπων, την τρομοκρατία και την απάτη (sanctions).

Σημειώνεται πως η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έθεσε σε εφαρμογή την αναθεωρημένη της οδηγία για τις εταιρείες-κέλυφος (shell companies), την οποία απέστειλε στις τράπεζες το Νοέμβριο του 2018.

ORGANISER

 FAMELINE HOLDING GROUP

20

EAST MED

19

MARINE AND OIL & GAS

EAST MED MARINE AND OIL & GAS EXHIBITION

11&12 APRIL 2019

GrandResort, LIMASSOL, CYPRUS

THE ONLY SPECIALISED TECHNICAL MARINE AND OIL & GAS EXHIBITION IN THE EASTERN MEDITERRANEAN.

Fameline Holding Group (FHG) proudly announces the date for the 9th East Med Marine and Oil & Gas Exhibition. On the 11th and 12th April 2019, FHG will be hosting more than a hundred technical equipment providers, manufacturers and service providers arriving to Cyprus from more than 30 countries. For yet another year, the exhibition will provide a first class opportunity for the shipping/offshore and oil & gas industries lead players and stakeholders to interact and to learn about important industry updates and technological advancements.

www.eastmedexpo.com

SPONSORS

 HELLENIC BANK

SUPPORTED BY

COORDINATOR

Ο κ. Ιωάννης Κασουλίδης και η εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ σας προσκαλούν στην παρουσίαση του βιβλίου:

30

ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΡΩΝ

Ιδέες και σκέψεις για την Κύπρο μας

την Παρασκευή, 12 Απριλίου 2019, στις 19:00 στο Cine Studio, στο Κεντρικό Κτήριο του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Θα ακολουθήσει cocktail.

Την παρουσίαση του βιβλίου θα κάνουν οι Νίκος Χριστοδουλίδης, υπουργός Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας, Αλέξης Παπαχελάς, διευθυντής Καθημερινής Ελλάδας, Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, τέως πρόεδρος Πανεπιστημίου Κύπρου και ο Αντρέας Παράσχος, διευθυντής Καθημερινής Κύπρου. Χαιρετισμό θα απευθύνει ο συγγραφέας Ιωάννης Κασουλίδης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Συνεχίζονται οι επενδύσεις από Ρωσία και Ουκρανία

Χρ. Βασιλείου: Οποια κακή πρακτική στις πολιτογραφήσεις να εντοπίζεται άμεσα και να αντιμετωπίζεται δυναμικά

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΛΑ

Τη θέση ότι η Κύπρος κατάφερε να διατηρήσει τα σημαντικά πλεονεκτήματά της ως χρηματοοικονομικό κέντρο, ενώ σταδιακά αναπτύσσει και άλλους τομείς, σημειώνει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο νέος διευθύνων σύμβουλος της KPMG Κύπρου, Χρήστος Βασιλείου.

Ο συνétaιρος της KPMG από το 1999 και ο μέχρι πρότινος επικεφαλής του τμήματος Συμβουλευτικών Υπηρεσιών του οίκου από το 2013 αναφέρει ότι η κυπριακή οικονομία αναμένεται να συνεχίσει τη σταθερή ανοδική της πορεία, χωρίς αυτό φυσικά να σημαίνει ότι οι προκλήσεις έχουν εκλείψει, αφού βρίσκεται σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο πολιτικό και οικονομικό διεθνές περιβάλλον. Ο κ. Βασιλείου υπογραμμίζει ότι υπάρχει επαναπατρισμός κεφαλαίων στη Ρωσία μέσω Κύπρου ύψους 10 δισ. ευρώ.

Η χώρα μπορεί να αποτελέσει πυλώνα σταθερότητας, με τη γεωγραφική της θέση και την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών.

—Αναλάβετε προσφάτως τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου. Ποιοι είναι οι στόχοι σας;

—Έχω θέσει ως πρωταρχικό στόχο την ενδυνάμωση του Οίκου και τη μετατροπή του ως την καθάρη επιλογή τόσο για τους πελάτες μας, το προσωπικό μας αλλά και την κοινωνία γενικότερα. Μεταξύ των βασικών μου προτεραιοτήτων είναι επίσης η περαιτέρω ενίσχυση της γκάμας των υφιστάμενων υπηρεσιών μας με την προσθήκη νέων καινοτόμων και βιώσιμων λύσεων. Επιπλέον, στόχος είναι και η συστηματική κατάρτιση του ανθρωπίνου δυναμικού του Οίκου μας. Αυτά και πολλά άλλα, όπως η τεχνολογική αναβάθμιση του Οίκου, θα ενισχύσουν τις προσπάθειες που γίνονται στο να μετατραπεί η KPMG σε εργοδότη προτίμησης για τους νέους της εποχής μας. Η βοήθεια που διαχρονικά προσφέρει η KPMG στον τόπο μας δεν μπορεί να απουσιάζει από τους στόχους που τέθηκαν. Θα συνεχίσουμε την προσπάθεια που γίνεται στο να εδραιώσουμε την Κύπρο ως κέντρο δραστηριοποίησης πολυεθνικών εταιρειών, αλλά και άλλων υπηρεσιών.

—Ποιες είναι οι προκλήσεις της κυπριακής οικονομίας;

—Η μεγαλύτερη πρόκληση που έχουμε να αντιμετωπίσουμε είναι το κατά πόσο η οικονομία μας θα συνεχίσει με τους ίδιους σταθερούς αναδικούς ρυθμούς. Σημαντική πρόκληση αποτελεί επίσης η πορεία του τραπεζικού τομέα μετά την απορρόφηση του Συνεργατισμού από την Ελληνική Τράπεζα και τη διατήρηση των αυξημένων εποπτικών κεφαλαίων των τραπεζών μας. Σε αυτό προστίθεται η διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ), καθώς και η στάση που θα επιδείξουν τα ταμεία που αγοράζουν τέτοια δάνεια. Ήδη είδαμε πρόσφατα την Τράπεζα Κύπρου να ενεργοποιεί το

μέτρο της πώλησης δανείων σε επενδυτικό ταμείο. Την ίδια στιγμή, οι πολιτικές αναταράξεις που αντιμετωπίζουν πολλές περιοχές της υψηλίου μεταφέρουν τον αντίκτυπο και στην κυπριακή οικονομία. Οι πολιτικές προστατευτισμού των ΗΠΑ προκαλούν τριγμούς με άλλες οικονομικές δυνάμεις, όπως η Κίνα και η Ευρώπη. Οι σχέσεις μεταξύ των αραβικών χωρών και της Τουρκίας, οι κυρώσεις ενάντια στη Ρωσία και η μακροχρόνια διαδικασία για έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από Ε.Ε., αποτελούν μόνο κάποιες από τις πιο σημαντικές συνισταμένες που απαρτίζουν το διεθνές σκηνικό, που αναπόφευκτα επηρεάζει και την Κύπρο.

Συνεχίζονται οι προκλήσεις —Ποιες είναι οι προοπτικές της μετά τις αναβαθμίσεις Οίκων, μείωσης των τραπεζών και μείωσης της ανεργίας;

—Η κυπριακή οικονομία αναμένεται να συνεχίσει τη σταθερή ανοδική της πορεία, χωρίς αυτό φυσικά να σημαίνει ότι οι προκλήσεις μέσα στο σημερινό, συνεχώς μεταβαλλόμενο πολιτικό και οικονομικό διεθνές περιβάλλον έχουν εκλείψει. Το 2018 όλοι οι παραδοσιακοί τομείς της οικονομίας, όπως ο τουρισμός, οι κατασκευές, οι επαγγελματικές υπηρεσίες και η ναυτιλία παρουσίασαν άνοδο, τροφοδοτώντας την ενίσχυση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της χώρας. Βλέπουμε πως ο αριθμός των αφίξεων των τουριστών αυξάνεται κάθε έτος. Πολλές τουριστικές μονάδες ανακαινίσθηκαν ή/και επεκτάθηκαν, ενώ νέες συνεχίζουν να μπαίνουν στην αγορά το 2019. Αναμένουμε να δούμε κατά πόσον αυτός ο ρυθμός θα συνεχίσει και το 2019 εν αναμονή του Brexit και της κατάστασης στη Ρωσία. Η λειτουργία του Υφυπουργείου Τουρισμού περιμένουμε ότι θα ενισχύσει τις προσπάθειες των επαγγελματιών του τομέα, όμως βασική προτεραιότητα είναι η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας του προϊόντος και η ενίσχυση της ποιότητας των επισκεπτών. Σε ό,τι αφορά τα ακίνητα, μεγάλη πρόκληση παραμένει η διατήρηση της εξωγενούς ζήτησης (που τροφοδοτήθηκε εν μέρει από τα παρεχόμενα κίνητρα), καθώς και η απορρόφηση από την αγορά των ακινήτων που θα εκποισθούν/πωληθούν από τα τραπεζικά ιδρύματα, καθώς και τα νέα που αναμένεται να κατασκευαστούν, κάτι που αποτυπώνεται στις εγκρίσεις των αδειών οικοδομής.

Η ναυτιλία παραμένει σταθερός αιμοδότης της κυπριακής οικονομίας με βασική πρόκληση των επόμενων ετών τη διατήρηση, μέσα από την έγκριση της Ε.Ε., του ανταγωνιστικού φορολογικού συστήματος. Οι τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας ενισχύονται ενώ σε ό,τι αφορά τον τομέα της ενέργειας, πέρα από το σωστό σχεδιασμό, πολιτικό και οικονομικό, για την εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων η Κύπρος καλείται να καλύψει τους στόχους 2020 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Την ίδια στιγμή, ο τομέας των επαγγελματιών υπηρεσιών, μετά από μια περίοδο αναπροσαρμογής στα νέα δεδομένα της αγοράς και τις νέες ανάγκες των επιχειρηματιών και της κοινωνίας, συνεχίζει να συνεισφέρει θετικά στην οικονομία.

Πρέπει να διατηρηθεί η προοπτική εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία, αναφέρει ο CEO της KPMG Κύπρου, Χρήστος Βασιλείου.

Η Κύπρος μπορεί να αποτελέσει πυλώνα σταθερότητας, με τη γεωγραφική της θέση και την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών υψηλής ποιότητας να καταγράφονται στα σημαντικά της πλεονεκτήματα. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως διεθνούς εμβέλειας κολοσσοί από Αμερική, Ασία, Αφρική και Μέση Ανατολή έχουν επενδύσει στην Κύπρο, εγκαθιδρύοντας βάση για τις δραστηριότητές τους. Η Κύπρος μπορεί υπό προϋποθέσεις να επωφεληθεί και από το Brexit, προσελκύοντας εταιρείες που σκέφτονται να μεταφέρουν εργασίες ή τις έδρες τους από το Λονδίνο σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να διατηρηθεί η προοπτική εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία. Ειδικότερα ο δικός μας τομέας, αυτός των επαγγελματιών υπηρεσιών, οφείλει να προσαρμόζεται άμεσα στις νέες απαιτήσεις και τις μεταβαλλόμενες ανάγκες του ντόπιου επιχειρηματικού κόσμου αλλά και των επενδυτών.

Αμερική - Ρωσία

—Ποια είναι τα αποτελέσματα στην κυπριακή οικονομία από το κλείσιμο λογαριασμών κατά κύριο λόγο Ρώσων και Ουκρανών;

—Αυτό συνέβαλε (και με βάση τα τελευταία στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου) στο να

Στην Κύπρο υπάρχουν επενδύσεις τόσο από αμερικανικές εταιρείες και επενδυτικά ταμεία, αλλά και από ρωσικές. Μεγάλο μέρος των επενδύσεων αυτών τροφοδοτεί την αγορά ακινήτων.

υπάρξει επαναπατρισμός κεφαλαίων στη Ρωσία μέσω Κύπρου ύψους €10 δισ. Σημειώνεται πως η επιβολή περιοριστικών μέτρων (sanctions), σε ό,τι αφορά τις ρωσικές και ουκρανικές επιχειρήσεις, επηρεάζει την επιχειρηματική τους δραστηριότητα και κάνει πιο δύσκολες τις εργασίες τους στο εξωτερικό, καθώς και τις συναλλαγές μέσω των διεθνούς τραπεζικού συστήματος. Τονίζεται ότι παρά το γεγονός αυτό, οι επενδύσεις από Ρωσία και Ουκρανία στην Κύπρο συνεχίζονται, εφόσον οι επενδυτές αντιλαμβάνονται τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσφέρει η χώρα μας. Υπάρχουν όμιλοι που μετέφεραν σημαντικό αριθμό προσωπικού στη χώρα μας, δημιουργώντας βάση, ενώ αρκετές είναι οι οικογένειες που αποφάσισαν

να εγκατασταθούν στην Κύπρο. **—Πιστεύετε πως θα συνεχίσει η κόντρα Αμερικής και Ρωσίας με την Κύπρο να βρίσκεται στη μέση του «πολέμου»;**

—Δεν μπορώ να γνωρίζω εάν θα συνεχίσει η κόντρα. Αυτό που θεωρώ ως πιο πιθανό είναι ότι οποιεσδήποτε προστριβές έχουν μεταξύ τους έχουν να κάνουν κυρίως με οικονομικές φύσης κίνητρα. Είναι αλήθεια ότι η Κύπρος ιστορικά βρισκόταν μεταξύ Δύσης και Ανατολής λόγω και της γεωπολιτικής της θέσης. Η εντύπωση που έχω είναι πως η Κύπρος διατηρεί πολύ καλές και μάλιστα στενές πολιτικές και εμπορικές σχέσεις και με τις δύο υπερδυνάμεις. Στην Κύπρο υπάρχουν επενδύσεις τόσο από αμερικανικές εταιρείες και επενδυτικά ταμεία (Third point, Wilbur Ross fund, ExxonMobil κ.ά.), αλλά και από ρωσικές. Μεγάλο μέρος των επενδύσεων αυτών τροφοδοτεί την αγορά ακινήτων.

—Ποιο είναι το προφίλ που εξάγει η Κύπρος στο διεθνές επενδυτικό κοινό; Παρουσιάζεται ελκυστική;

—Η Κύπρος κατάφερε να διατηρήσει τα σημαντικά πλεονεκτήματά της ως χρηματοοικονομικό κέντρο, ενώ σταδιακά αναπτύσσει και άλλους τομείς. Ο εταιρικός φόρος συνεχίζει να είναι ένας από τους χαμηλότερους στην Ευρώπη, το δίκτυο συμφωνιών αποφυγής

«Time is money» για τους επενδυτές

—Πόσο σημαντικές είναι οι μεταρρυθμίσεις για την Κύπρο και ποιες θεωρείτε πως πρέπει να γίνουν άμεσα;
—Οι μεταρρυθμίσεις είναι αναγκαίες για την Κύπρο. Έχουμε φτάσει σε σημείο στο οποίο είναι αναγκαίο να γίνουν μεταρρυθμίσεις ειδικά στον δημόσιο τομέα. Ο δημόσιος τομέας πρέπει να τρέξει σε καλύτερους ρυθμούς και να είναι κοντά στον ιδιωτικό τομέα για αυτό και οι ξένοι επενδυτές που έρχονται στην Κύπρο, αλλά και οι Κύπριοι επιχειρηματίες, όταν αποφασίσουν να επενδύσουν ξέρουν μόνο την Κύπρο. Δεν ξεχωρίζουν ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Οπότε ο ιδιωτικός τρέχει με μια άλλη ταχύτητα και ο δημόσιος με μια άλλη, με αποτέλεσμα οι ξένοι επενδυτές να δυσκολεύονται, ενώ παρατηρείται ταλαιπωρία και καθυστέρηση στις επενδύσεις τους. Δεν μπορούμε να αφήνουμε τη γραφειοκρατία να καθυστερεί τους επενδυτές διότι, όπως λένε και οι Άγγλοι, «time is money». Οπότε πρέπει οπωσδήποτε φέτος να κοιτάσουμε τη δημόσια μας υπηρεσία και να ανεβάσουμε τους ρυθμούς στις αρχές που είναι απαραίτητες για τις αδειοδοτήσεις. Επίσης, γίνεται προσπάθεια αναδιάρθρωσης του δικαστικού συστήματος που και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό, γιατί πάλι οι επιχειρηματίες και οι επενδυτές θέλουν να δουν ένα δικαστικό σύστημα που να είναι ευέλικτο, γρήγορο και αποτελεσματικό.

διπλής φορολογίας συνεχώς αυξάνεται, οι εξαιρέσεις στη φορολόγηση μερισμάτων παραμένουν, ενώ η χώρα διαθέτει ένα ισχυρό και αποτελεσματικό νομικό σύστημα. Η Κύπρος διαθέτει άρτια εξειδικευμένο προσωπικό, ενώ σε σχέση με άλλα χρηματοοικονομικά κέντρα, το διοικητικό κόστος είναι μικρότερο. Επιπλέον, με την επέκταση του ορισμού του φορολογικού κατοίκου για φυσικά πρόσωπα αρκετοί ξένοι επιχειρηματίες αποφάσισαν να εγκατασταθούν μόνιμα στην Κύπρο. Η γεωγραφική θέση της Κύπρου αποτελεί σημαντικό στρατηγικό πλεονέκτημα, ενώ η συμμετοχή της στην Ε.Ε. της δίνει τη δυνατότητα να διαδραματίζει το ρόλο της διόδου κεφαλαίων και επενδύσεων από και προς την Ευρώπη.

Πολλοί είναι οι ξένοι επενδυτές που επενδύουν ή δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στην Κύπρο, είτε διότι βρίσκουν το φορολογικό και νομικό σύστημα ελκυστικό είτε επειδή απολαμβάνουν τον τρόπο ζωής, τον οποίο συνδυάζουν με την απόκτηση υπηκοότητας. Είναι σημαντικό η πολιτεία να προχωρήσει σε όλες αυτές τις ενέργειες που θα διευκολύνουν την επιχειρηματική δραστηριότητα στην Κύπρο και να συνεχίσει την ανάπτυξη των υποδομών που θα προσθέσουν από τη μια αξία στις επενδύσεις που γίνονται και από την άλλη θα βελτιώσουν τον τρόπο ζωής των πολιτών. Η αναβάθμιση του συστήματος υγείας αλλά και της εκπαίδευσης θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητες, καθώς μεταξύ άλλων αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής όσων διαμένουν στην Κύπρο. Το ίδιο αφορά το σύστημα τηλεπικοινωνιών αλλά και το οδικό δίκτυο. Σημαντικό ρόλο σε αυτή την αναβάθμιση αναμένεται να αποτελέσει η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, κάτι που ακόμα βρίσκεται στα αρχικά στάδια, καθώς και η σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα, μακριά από τα υψηλά ποσοστά ΜΕΔ και την εξάντληση, σε μεμονωμένες περιπτώσεις, κάθε αυστηρότητας σε σχέση με άνοιγμα νέων λογαριασμών.

Οχι σε υπερβολές στις πολιτογραφήσεις

—Το Πρόγραμμα των Πολιτογραφήσεων εκτιμάτε πως πρέπει να διαφυλαχθεί με όποιο κόστος; Διότι οι ευρωπαϊκοί θεσμοί επικρίνουν συνεχώς τη στάση της Κύπρου σε σχέση με τον χειρισμό του.

—Η παραχώρηση κινήτρων, όπως το επενδυτικό πρόγραμμα πολιτογραφήσεων, για ενίσχυση των επενδύσεων και αναθέρμανση της οικονομίας, ειδικά σε περιόδους ύφεσης, είναι ένα εργαλείο το οποίο αξιοποιείται διεθνώς και είναι απόλυτα θε-

μιτό. Πολύ σωστά η κυβέρνηση προχωρεί με τη μελέτη του οικονομικού αντικτύπου του προγράμματος, ώστε να διαφανεί η χώρα μας. Υπάρχουν όμιλοι που μετέφεραν σημαντικό αριθμό προσωπικού στη χώρα μας, δημιουργώντας βάση, ενώ αρκετές είναι οι οικογένειες που αποφάσισαν

κεκριμένα κίνητρα, όπως αυτό, θα πρέπει να αξιολογούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και όπου απαιτείται να λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα, ώστε να αποφεύγονται εγκαίρως τυχόν υπερβολές και ενδεχομένως αρνητικές συνέπειες στην οικονομία. Είναι σημαντικό ο σχεδιασμός να είναι μακροπρόθεσμος και να υπάρχει ευελιξία στις αποφάσεις, ώστε η οικονομία να παραμένει πάντοτε έμπιστη, ανταγωνιστική και πόλος έλξης επενδύσεων.

Σκανδιναβικός αέρας στα κυπριακά DIY

Νέοι παίκτες και ανοίγματα στην αγορά εντείνουν τον ανταγωνισμό

Η τελευταία προσθήκη στον χάρτη των καταστημάτων DIY και ευρύτερα στα είδη σπιτιού έγινε μόλις την Παρασκευή στο Nicosia Mall, με την επίσημη λειτουργία του JYSK. Πρόκειται για δαπέδι αλυσίδα επιπλών, ειδών σπιτιού και διακόσμησης από τη Δανία άρχισε και επίσημα τη λειτουργία του. Υπενθυμίζεται ότι σε απόσταση μόλις μερικών μέτρων βρίσκεται το ματζέικο Homemate. Την ίδια ώρα στην άλλη πλευρά της Λευκωσίας σε απόσταση αναπνοής βρίσκονται δύο μεγάλα τμήματα του DIY. Το IKEA και το Leroy Merlin που λειτουργούν στην κυπριακή αγορά από το 2007 και το 2011 αντίστοιχα. Ανοίγματα τα οποία δημιουργούν νέες ισορροπίες στην αγορά και δεν αποκλείεται να δώσουν το επόμενο διάστημα πιο επιθετικό μάρκετινγκ, είτε για διατήρηση μεριδίων από τους υφιστάμενους παίκτες, είτε για εξασφάλισή τους από τους καινούργιους.

Ο έντονος ανταγωνισμός που χαρακτηρίζει την κυπριακή αγορά, ήταν γιγαντιαία παράγοντας ο οποίος προσέδωσε σημαντικά στον σχεδιασμό το άνοιγμα του JYSK στην Κύπρο. Μιλώντας στην «Κ» ο Raymond Muscat, διευθύνων σύμβουλος τις εταιρείες Bonnici Household Cyprus LTD, ανέφερε ότι η εταιρεία προγραμματίζει το άνοιγμα συνολικά πέντε καταστημάτων JYSK στην Κύπρο, σε κύριες εμπορικές αρτηρίες των πόλεων. Άρα το επόμενο διάστημα αναμένεται να δούμε κινήσεις τις εταιρείας τόσο σε Λεμεσό και Πάφο, αλλά και στην Λάρνακα. Αν και δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα επί του παρόντος, θεωρείται βέβαιο ότι για το 2019 η εταιρεία θα αρκестεί στο πρώτο της κατάστημα, το οποίο θα αποτελέσει στην ουσία και το βαρόμετρο για το πότε, το πού και το πώς θα κινηθεί η εταιρεία στη συνέχεια. Σύμφωνα με τον κ. Muscat το JYSK δεν επικεντρώνεται στο DIY, αλλά περισσότερο στην διακόσμηση και των ειδών σπιτιού, με τα προϊόντα να απευθύνονται σε

Συνοδικά πέντε καταστήματα JYSK προγραμματίζει να ανοίξει στην Κύπρο η εταιρεία Bonnici Household Cyprus LTD, σύμφωνα με τον Raymond Muscat, διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας.

οικογένειες, μεσήλικες, αλλά και φοιτητές, που προτιμούν προϊόντα χαμηλού κόστους. Από την άλλη η εταιρεία στοχεύει και σε πιο premium καταναλωτές προσφέροντας έπιπλα για πιο μεγάλες τσέπες.

Το JYSK πρόκειται για ένα παγκόσμιο δίκτυο από τη Δανία με περισσότερες από 2700 καταστήματα σε περισσότερες από 51 χώρες παγκόσμια, ενώ ο ετήσιος τζίρος του είναι πάνω από 3,58 δις. ευρώ. Το στυλ του σκανδιναβικό, όπως το ετήσιος σκανδιναβικό IKEA, με το οποίο ενδεχομένως να υπάρχουν ομοιότητες. Ωστόσο, η διαφορά το JYSK είναι ότι επικεντρώνεται στα καταστήματα μικρότερου μεγέθους.

To IKEA

Στην περίπτωση του ΙΚΕΑ, η εται-

ρεία αναμένεται τους επόμενους μήνες να κάνει άνοιγμα στη Λεμεσό, εγκαθιστώντας κέντρο παραγγελιών και παραλαβών επίπλων και εξοπλισμού σπιτιού.

Οι νέες εγκαταστάσεις της εταιρείας έχουν χωροθετηθεί στα Πολεμίδια, στο ισόγειο του συγκροτήματος της υπαγοράς Ορφανίδας. Πρόκειται για κίνηση η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο του πλάνου του ομίλου Fourlis για την Κύπρο. Σημειώνεται ότι το IKEA, λειτούργησε στην Κύπρο για πρώτη φορά το 2007.

Απόσταση αναπνοής

Σε απόσταση αναπνοής από το σημείο στο οποίο δραστηριοποιείται πλέον το JYSK, λειτουργεί τους τελευταίους τέσσερις μήνες το Home-

mate, με μαλτέζικες καταβολές. Η ξένη αλυσίδα χρησιμοποιεί τον χώρο στον οποίο στεγαζόταν προηγουμένως ο Ellinas DIY στη Λακατάμεια.

Με την άφιξη του το Homemate, και αυτό διεκδικεί μερίδια αγοράς από τον τομέα λιανικής πώλησης ειδών σπιτιού στην πρωτεύουσα, ενώ τα πρώτα δείγματα γραφής για τη διεύθυνση της εταιρείας είναι θετικά. Το κατάστημα είναι το πρώτο άνοιγμα της Alf Mizzi and Sons Ltd στην Κύπρο. Η εταιρεία ιδρύθηκε το 1998 στη Μάλτα και πρόκειται για το μεγαλύτερο κέντρο βελτίωσης σπιτιού της χώρας, ενώ έχει ενεργή συμμετοχή σε διάφορους τομείς της οικονομίας στη Μάλτα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Όταν ο Πάπας
ευλογεί ρομπότ

Ην από μερικές εβδομάδες στην Ακαδημία Ζωής του Βατικανού (Pontifical Academy of Life) πραγματοποιήθηκε συνέδριο με θέμα το μέλλον της ανθρωπότητας διπλά στα ρομπότ. Ο ίδιος ο Πάπας Φραγκίσκος ενδιαφέρεται συστηματικά για την επίδραση της τεχνολογίας, και μάλιστα πρόσφατα το Βατικανό υπέγραψε συμφωνία συνεργασίας με τη Microsoft, με στόχο την εμφύσηση ηθικών αρχών στην τεχνολογική εξέλιξη.

Ανάμεσα στις ατραξιόν του συνεδρίου ήταν ένα ρομπότ που άρχισε να ψέλλει σε πέντε γλώσσες. Ενώ εμείς στην Ελλάδα διαφωνούμε αν οι ιερεις θα πρέπει να πληρώνονται ή όχι από το κράτος, ο ηγέτης των ρωμαιοκαθολικών φαίνεται να εκτιμά ότι η διάδοση των μνημάτων της ειρήνης και της αγάπης θα μπορούσε θεωρητικά να γίνει πιο γρήγορα, πιο αποτελεσματικά και πιο οικονομικά από ρομπότ.

Το ζήτημα των ρομπότ όμως δεν είναι απλώς και μόνον ένα θέμα υποκατάστασης εργαζομένων από μηχανές. Ενώ ο προβληματισμός ξεκινά από τη θέση των μηχανών στη σύγχρονη οικονομία της αγοράς, η συζήτηση γρήγορα φθάνει στο πεδίο της οντολογίας. Ποιοι είμαστε; Τι σημαίνει εαυτός, συνειδηση και νοημοσύνη; Έχουν τα ρομπότ ψυχή; Ένας από τους κορυφαίους επιστήμονες ρομποτικής, ο Ιάπωνας Χιρόσι Ισιγκούρο, συμμετείχε στο συνέδριο του Βατικανού και υποστήριξε ότι τα ρομπότ ασφαλώς έχουν ψυχή. Στους πολιτισμούς της Ανατολής, όλα τα αντικείμενα έχουν ψυχή. Επομένως, οι Ιάπωνες αποδέχονται εύκολα ότι και τα ρομπότ έχουν ψυχή. Κι αν έχουν ψυχή θα αποκτήσουν και δικαιώματα. Επειδή θα θεσμοθετήσουμε τα δικαιώματα των ρομπότ, όμως θεσμοθετήσαμε τα δικαιώματα των ζώων.

Το καταπληκτικό είναι όμως ότι υποστηρίχθηκε μέσα στο Βατικανό η υπόθεση ότι στο μέλλον θα είμαστε όλοι ρομπότ. Αν ο εαυτός και η νοημοσύνη είναι φαινόμενα που απλώς εκδηλώνονται μέσα στη βιολογική συνθετικότητα, τότε θα βρεθεί τρόπος ώστε ο εαυτός να «φορτώνεται» στο cloud και από εκεί να «κατεβαίνει» σε διάφορες μορφές ύλης. Θα επιλέγεις να συνεχίζεις τη ζωή σου ως αυτοκίνητο, ως διαστημόπλοιο ή απλώς ως άνθρωπος σε ένα νέο συνθετικό σώμα. Πρόκειται για το νέο στάδιο της δαρβινικής φυσικής επιλογής. Σε αυτό το στάδιο ακόμα κι ένας Πάπας-ρομπότ θα είναι το πιο φυσιολογικό πράγμα στον κόσμο.

Brought to you by:

Απολαύστε δύο διασκεδαστικές ταινίες για όλη την οικογένεια,
back to back κάθε Σάββατο απόγευμα.

Movies Best HD. The best place for movies!

Το Κανάλι Διατίθεται:

Θέση: 101

Θέση: 617 / Θέση: 48

KANALI 6
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

**Από τη Λεμεσό
για όλη την Κύπρο...**

**Απο την Κύπρο
για όλο τον κόσμο...**

 www.kanali6.com.cy

 www.facebook.com/kanali6

 twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Εδαφος για συγχωνεύσεις στις τηλεπικοινωνίες

Ανοικτός ο δρόμος για αλλαγές στις εταιρείες - Μείωση παρόχων μπορεί να αυξήσει τις χρεώσεις, σύμφωνα με έρευνα

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Τα τελευταία στοιχεία στην πύτα των παρόχων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών έδειξαν τα δυνατόν χαρτιά και τις αδυναμίες των εταιρειών, στους τομείς της κινητής και σταθερής τηλεφωνία και τις κινητές και σταθερές ευρυζωνικές υπηρεσίες και την απήκηση στους νέους συνδρομητές. Μπορεί για παράδειγμα η Cyta να διατηρεί το προβάδισμά της στην παλέτα των ανταγωνιστών, ωστόσο, οι μικρότεροι παίκτες δει-

Ενδεχόμενο συγχωνεύσεων και μείωση του αριθμού των παρόχων μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση στις τιμές των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών αναφέρει σχετική μελέτη της ένωσης Ευρωπαίων Ρυθμιστών Τηλεπικοινωνιών (BEREC).

χνουν τη δυναμική τους στις σταθερές ευρυζωνικές υπηρεσίες, κερδίζοντας σοβαρά ποσοστά στις προτιμήσεις των νέων συνδρομητών.

Πηγές από την αγορά των τηλεπικοινωνιών ανέφεραν στην «Κ» ότι το 5G θα μπορούσε να δημιουργήσει νέες ισορροπίες στο τοπίο, ωστόσο, ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς. Υπενθυμίζεται ότι η επίσημη διαδικασία αδειοδότησης για τις ραδιοσυχνότητες του δικτύου 5G δεν αναμένεται να ξεκινήσει πριν από το τέλος του 2019. Φυσικά ήδη έχουν δοθεί πειραματικές άδειες σε Cyta, MTN και Primetel ώστε να ξεκινήσουν οι δοκιμές, ωστόσο, δεν πρόκειται για υπηρεσία η οποία θα προσφέρεται ακόμα στο κοινό. Οι ίδιες πηγές αναφέρουν ότι με βάση τα σημερινά δεδομένα, θα ήταν πιο εξύμνητο για τους βασικούς παίκτες, να κάνουν σκέψεις για συγχωνεύσεις ή εξαγορές, ειδικότερα από τη στιγμή που τα μερίδια, δείχνουν ότι από τους παίκτες, κάποιοι είναι πιο δυνατοί στην κινητή τηλεφωνία και κάποιοι άλλοι στις υπηρεσίες σταθερού δικτύου. Ως εκ τούτου, μια λογική εξέλιξη, όπως αναφέρουν οι ίδιες πηγές, θα ήταν να υπάρξει κάποιου είδους συγχώνευση ή εξαγορά. Δεν αποκλείεται το επόμενο διάστημα να υπάρξουν αλλαγές και νέες κινήσεις στην σκακιέρα των τηλεπικοινωνιών. Οι αδυναμίες στην κυπριακή αγορά τηλεπικοινωνιών είναι αναπόφευκτες λόγω του μεγέθους της, αναφέρουν πηγές από τη Cyta. Οι ίδιες πηγές αναφέρουν ότι όντως η κυπριακή αγορά είναι περιορισμένου μεγέθους για τον τομέα των τηλεπικοινωνιών, αν και τονίζουν ότι είναι απαραίτητο

Νέες ισορροπίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών αναμένεται να φέρει το δίκτυο 5G. Με την επίσημη διαδικασία αδειοδότησης για ραδιοσυχνότητες του δικτύου 5G να μην ξεκινά πριν από το τέλος του 2019, είναι σαφές ότι ο δρόμος για το δίκτυο νέας γενιάς, είναι ακόμα μακρύς.

Τα μερίδια αγοράς και οι αυξομειώσεις

να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στις αδυναμίες που παρουσιάζονται σε μικρές αγορές όπως είναι η κυπριακή, όπου οι οικονομίες κλίμακας είναι περιορισμένες. Σε τέτοιες περιπτώσεις υπάρχει το ενδεχόμενο, που γίνεται ανησυχία για τους βασικούς παράγοντες της αγοράς, ο έντονος ανταγωνισμός και ο κατακερματισμός της αγοράς να οδηγήσουν σε μείωση των επενδύσεων, γεγονός που, μακροπρόθεσμα, θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην αγορά.

Στην Ευρώπη

Σχετική μελέτη της ένωσης Ευρωπαίων Ρυθμιστών Τηλεπικοινωνιών (BEREC) σε σχέση με τη μείωση των παρόχων τηλεπικοινωνίας επισημαίνει πάντως ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο ενδέχεται να οδηγήσει σε αύξηση στις χρεώσεις. Η μελέτη εστιάζει στις περιπτώσεις της Αυστρίας, της Ιρλανδίας και της Γερμανίας. Σε αυτές τις αγορές οι συγχωνεύσεις εταιρειών τηλεπικοινωνίας είχαν ως αποτέλεσμα οι παίκτες στην αγορά να γίνονται από τέσσερις, τρεις. Η μελέτη αναφέρει ότι ειδικά στην Ιρλανδία η συγχώνευση εταιρειών των ομίλων Hutchison και Telefonica το 2014, οδήγησε σε στατιστικά σημαντικές αυξήσεις τιμολογίων στο καλάθι χαμηλής, μέσης και υψηλής χρήσης. Οι αναλυτές εντόπισαν ανάλογα στοιχεία στην περίπτωση της Γερμανίας μετά τη συγχώνευση Telefonica και KPN το 2014. Υπογραμμίζουν δε ότι οι περιπτώσεις εξαγορών όπου οι παίκτες μειώνονται από τέσσερις σε τρεις, θα πρέπει να τύχουν προσεκτικής προσέγγισης.

Από τη μία η Cyta διατηρεί το προβάδισμα στη σταθερή τηλεφωνία με το ποσοστό της να ανέρχεται στο 68,89% στο 2018, από την άλλη παρουσιάζει κάποια πτώση σε σχέση με τις αρχές του έτους. Την ίδια ώρα τα μερίδια της Primetel (14,8%) και της Cablenet (9,3%) παρουσιάζουν μικρές αυξομειώσεις, ενώ το μερίδιο της MTN (7,51%) κάθε τρίμηνο παρουσιάζει μικρή σταθερή αύξηση. Όσον αφορά τη σταθερή ευρυζωνική πρόσβαση, καταγράφεται και εδώ μικρή μείωση στα μερίδια της Cyta με 56,2% στο τέλος του 2018 σε σχέση με 57,3% στο τέλος του 2017. Αύξηση κατέγραψε η Cablenet φτάνοντας το 21% από 20,3%, ενώ το ποσοστό της ανέβασε και η Primetel, φτάνοντας το 7,3% σε σχέση με 6,8%. Η Cyta παραμένει, ωστόσο, ισχυρή στην κινητή τηλεφωνία, χωρίς διαφοροποιήσεις τον τελευταίο χρόνο, καθώς και στην κινητή ευρυζωνική πρόσβαση με ποσοστό 90%, ακολουθεί η MTN με 6,4% και η Primetel με 3,6. Όσον αφορά τα μερίδια αγοράς κινητής τηλεφωνίας το ποσοστό της Cyta ήταν 54,22% σε σύγκριση με 54,33% στο τέλος του 2017, της MTN 34,79% σε σύγκριση με 35,46%, της Primetel 9,91% σε σύγκριση με 9,32% και της Cablenet 1,08% σε σύγκριση με 0,89%. Την ίδια ώρα Primetel και Cablenet κερδίζουν τους νέους συνδρομητές. Το νήμα κόβει η Primetel με ποσοστό 48% και ακολουθεί

η Cablenet με ποσοστό 43%. Ωστόσο, η Cyta διατηρεί τη δυναμική της επί του συνόλου των συνδρομητών ευρυζωνικής πρόσβασης σε διαδίκτυο, IPTV/CableTV και σταθερή τηλεφωνία με 61,6% ακολουθεί η Cablenet με 25%, η Primetel με 12,9% και 0,5% η MTN. Ικανοποιημένη είναι η Cyta από τα τελευταία αποτελέσματα και βλέπει σταθεροποίηση των υψηλών μεριδίων της, στις υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, διαδικτύου και τηλεόρασης. Σε επικοινωνία που είχε η «Κ» με την εταιρεία, τονίστηκε επίσης το γεγονός ότι η Cyta κατόφερε να αποκτήσει το μεγαλύτερο μερίδιο από την αύξηση των νέων συνδρομητών ευρυζωνικής πρόσβασης. Ήδη ο οργανισμός έχει επενδύσει στην ανάπτυξη του οπτικού δικτύου του, καθώς και την εγκατάσταση του δικτύου κινητής 5ης γενιάς, δείχνοντας τις προθέσεις του για διατήρηση του πρωταγωνιστικού του ρόλου στην αγορά.

Τα στοιχεία του Επιτρόπου για τα μερίδια αγοράς είναι αρκετά θετικά για όλους τους εναλλακτικούς παρόχους αναφέρει στην «Κ» ο εμπορικός διευθυντής της Cablenet Περικλής Θεοδωρίδης. «Έχουμε ανοδική πορεία στα μερίδια αγοράς. Φτάσαμε στο 21%, ανεβήκαμε και αυτό σημαίνει ότι μεγαλώσαμε κατά κάποιες χιλιάδες συνδρομητές». Φυσικά στην περίπτωση της Cablenet αυτό που

Ικανοποιημένες με τα μερίδιά τους παρουσιάζονται οι εταιρείες, εξηγώντας στην «Κ» τους λόγους. Ειδικότερα Cablenet και Primetel βλέπουν με θετικό φακό τα στοιχεία για τους νέους συνδρομητές σταθερών ευρυζωνικών υπηρεσιών.

κρατούν είναι τα θετικά πρόσημα στους νέους συνδρομητές των σταθερών ευρυζωνικών υπηρεσιών.

Μιλώντας στην «Κ» ο marketing manager της PrimeTel Αλέξανδρος Ζάχος εξέφρασε την ικα-

νοποίηση του για τα ποσοστά, τα οποία «κτύπησε» η εταιρεία του το 2018. «Τα μερίδια αγοράς αντακλούν τη συνεχή ανοδική πορεία της PrimeTel, η οποία κερδίζει έδαφος και εδραιώνεται ως η ταχύτερα αναπτυσσόμενη εταιρεία τηλεπικοινωνιών στην Κύπρο, αυξάνοντας τα μερίδια αγοράς σε όλες τις κατηγορίες δραστηριοποίησής της». Στα επόμενα βήματα της Primetel, οι επενδύσεις στα δίκτυα νέας γενιάς, τόσο στην κινητή όσο και στην σταθερή. Προτεραιότητα η επέκταση του δικτύου οπτικών ινών και ο σχεδιασμός του πρώτου Pre5G δικτύου κινητής στην Κύπρο με ταχύτητες που θα ξεπεράσουν τα 700Mbps, χωρίς φυσικά να παραγκωνίζεται ο τομέας της τηλεόρασης της Primetel. Το επενδυτικό πλάνο της εταιρείας για τη δημιουργία σύγχρονων υποδομών νέας γενιάς, αναμένεται να ξεπεράσει τα 70 εκατομμύρια ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι η PrimeTel ξεκίνησε την εγκατάσταση της πρώτης πιλοτικής πλατφόρμας 5G στην Κύπρο τον περασμένο Σεπτέμβριο συμμετέχοντας στο πρόγραμμα 5GENESIS, το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού Έρευνας & Καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ορίζοντας 2020».

Η «Κ» επικοινωνήσει με την MTN για σχετικό σχόλιο, με την εταιρεία να μην έχει μέχρι στιγμής τοποθετηθεί επί του θέματος.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΜΙΧΑΗΛ Π. ΜΙΧΑΗΛ**

Πολυδιάστατη η προσπάθεια προσέλκυσης επενδύσεων

Είναι κοινή διαπίστωση πως η οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ικανότητά της να προσελκύει ξένες επενδύσεις. Εξαιρεση δεν θα μπορούσε να αποτελεί η Κύπρος, η ανάκαμψη της οποίας αποτυπώθηκε και στην εισροή ξένων επενδύσεων. Η χώρα μας κατάφερε τα τελευταία χρόνια να προσελκύσει επενδύσεις σε σημαντικούς κλάδους της οικονομίας, όπως ο τομέας των επενδυτικών ταμείων, οι τράπεζες, η ναυτιλία, η εκπαίδευση, το λιανικό εμπόριο, ο τουρισμός, ο ιατροφαρμακευτικός τομέας και η ενέργεια.

Καθοριστικός παράγοντας ήταν οι σωστές κινήσεις που έγιναν σε επίπεδο διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, αλλά και οι στοχευμένες δράσεις που υλοποιήθηκαν στο εξωτερικό, σε συνδυασμό με τις επενδυτικές ευκαιρίες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσφέρει η χώρα μας. Η πρόσβαση

που προσφέρει στις αγορές της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής, το ελκυστικό και διαφανές φορολογικό καθεστώς, το χαμηλό λειτουργικό κόστος, οι ποιοτικές υποδομές υπηρεσιών, η υψηλή ποιότητα ζωής που μπορεί να προσφέρει, αλλά και το ταλαντούχο ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτει, συνθέτουν ένα ιδιαίτερα ελκυστικό επενδυτικό περιβάλλον.

Ουσιαστική συνεισφορά στην προσπάθεια επανεκκίνησης της αναπτυξιακής δραστηριότητας είχε το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα, με τα οφέλη του να αγγίζουν το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας. Μεταξύ άλλων, το Πρόγραμμα συνέβαλε στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην αύξηση των φορολογικών εσόδων του κράτους, στη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων επιχειρήσεων, αλλά και στην αναθέρμανση κλάδων ζωτικής σημασίας για την οικονομία του τόπου.

Το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα σημαντικό εργαλείο στην προσπάθεια για οικονομική ανάπτυξη.

Επιπλέον, με την παρουσία επενδυτών διεθνούς εμβέλειας, ενισχύεται η προσπάθεια προώθησης της Κύπρου ως ελκυστικού επιχειρηματικού κέντρου.

Για το συγκεκριμένο Πρόγραμμα, ως Invest Cyprus θεωρούμε ότι δημιουργήθηκε δυσανάλογος και ακραίαστος θόρυβος, τον οποίο ως Οργανισμός προπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε στο πλαίσιο της διεθνούς μας δραστηριότητας. Πιστεύουμε ότι οι αλλαγές που προωθήθηκαν πρόσφατα από την κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι προς τη σωστή κατεύθυν-

ση, αφού καθιστούν το πρόγραμμα πιο στοχευμένο και προσαρμοσμένο στα σημερινά δεδομένα της κυπριακής οικονομίας, θωρακίζοντας την αξιοπιστία του. Παράλληλα, με τις αλλαγές διανοίγονται ακόμη μεγαλύτερες προοπτικές για προσέλκυση ποιοτικών ξένων επενδύσεων σε όλους ανεξαιρέτως τους τομείς της οικονομίας.

Όπως καταδεικνύει σχετική μελέτη που εκπόνησε το Υπουργείο Οικονομικών, η εντύπωση που υπάρχει ότι η προσπάθεια για προσέλκυση επενδύσεων και για επίτευξη βιώσιμης και μακροχρόνιας οικονομικής ανάπτυξης, εξαντλείται στο Πρόγραμμα Πολιτογράφησης μέσω επένδυσης ή ότι το Πρόγραμμα αφορά μόνο την αγορά ακινήτων, είναι εσφαλμένη, αν και είναι γεγονός ότι η αγορά ακινήτων βελτιώθηκε θεαματικά από το πρόγραμμα αυτό.

Η προσπάθεια προσέλκυσης ξένων επενδύσεων είναι πολυδιά-

στατη. Εξελίσσεται σε πολλούς τομείς και επίπεδα, στη βάση ενός πολύ συγκεκριμένου στρατηγικού σχεδιασμού, μέχρι στιγμής με θετικά αποτελέσματα. Παράλληλα, διαρκείς και έντονες είναι οι προσπάθειες του Invest Cyprus για επέκταση και ενίσχυση εναλλακτικών τομέων της οικονομίας στους οποίους εντοπίζονται ουσιαστικές αναπτυξιακές προοπτικές.

Τέτοιοι τομείς είναι οι νεοφυείς επιχειρήσεις, η τεχνολογία, η υγεία, η εκπαίδευση, ο θεματικός τουρισμός, η οπτικοακουστική βιομηχανία τα επενδυτικά ταμεία κ.ά. Είμαστε πεπεισμένοι ότι βρισκόμαστε στον σωστό δρόμο για εμπλουτισμό του επενδυτικού προϋόντος και των πλεονεκτημάτων και ευκαιριών που προσφέρουμε ως χώρα.

Αυτό που χρειάζεται είναι διαρκής μελέτη της αγοράς και των διεθνών τάσεων, σωστή στόχευση,

μα κυρίως συνεχής βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του επενδυτικού προϊόντος που προσφέρουμε, μέσω σωστών και αναγκαίων μεταρρυθμίσεων που έχουμε ανάγκη για βελτίωση του σωστού επιχειρείν στη χώρα μας.

Για να στεφθούν οι προσπάθειές μας με επιτυχία, είναι απαραίτητη η επίδειξη υπευθυνότητας απ' όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Δεν έχουμε περιθώρια για άστοχους ή επιπόλαιους χειρισμούς και προσεγγίσεις. Αρμόδιοι φορείς, Πολιτεία, ιδιωτικός τομέας και ΜΜΕ, οφείλουμε να συνεχίσουμε να διαχειριζόμαστε με σοβαρότητα και υπευθυνότητα την εικόνα της Κύπρου στο εξωτερικό και την αξιοπιστία που η χώρα έκτησε τα τελευταία χρόνια.

Ο κ. Μιχάλης Π. Μιχαήλ είναι πρόεδρος του Κυπριακού Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων - Invest Cyprus.

Αύξηση 30% στα νέα στεγαστικά αναμένουν οι τράπεζες φέτος

Στα 320 εκατ. οι χρηματοδοτήσεις για αγορά κατοικίας το 2018

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Ανάκαμψη της αγοράς στεγαστικών δανείων που ήταν «παγωμένη» για χρόνια διαβλέπουν οι τράπεζες για το 2019, καθώς σύμφωνα με τις εκτιμήσεις η αύξηση για νέες χρηματοδοτήσεις θα αγγίξει φέτος το 30%. Η τάση αυτή έρχεται ως συνέχεια της ανόδου της ζήτησης που σημειώθηκε το 2018, ανεβάζοντας τις νέες χρηματοδοτήσεις που δόθηκαν για την αγορά κατοικίας στα 320 εκατ. ευρώ από 260 εκατ. ευρώ το 2017 (αύξηση 20%). Σύμφωνα με στοιχεία από τις τράπεζες, το μέσο στεγαστικό δάνειο διαμορφώθηκε το 2018 στις 70.000 ευρώ και οι νέες χρηματοδοτήσεις γίνονται με αυστηρότερους όρους σε σχέση με το παρελθόν. Αναγκαία προϋπόθεση είναι η ίδια συμμετοχή του δανειολήπτη στο απαιτούμενο κεφάλαιο σε ποσοστό 25% τουλάχιστον. Από το ύψος της συμμετοχής εξαρτάται, άλλωστε, σε μεγάλο βαθμό και το ύψος του επιτοκίου, που κυμαίνεται μεταξύ 4% έως και περίπου 5,5% για την αγορά κατοικίας, ενώ για τα επiskeυαστικά δάνεια που δεν έχουν προσημειωσoπ το μέσο επιτόκιο διαμορφώνεται κοντά στο 7%-8%. Περαιτέρω ώθηση στην αγορά των στεγαστικών δανείων υπήρξε

το 2018 και από το πρόγραμμα «Εξοικονομώ κατ’ οίκον», μέσω του οποίου οι τράπεζες εκταμίευσαν περίπου άλλα 40 εκατ. ευρώ, ανεβάζοντας το συνολικό ύψος των νέων χορηγήσεων στα 360 εκατ. ευρώ. Να σημειωθεί ότι τα νούμερα αυτά σε τίποτε δεν θυμίζουν το παρελθόν όπου η αγορά κατοικίας με τραπεζική χρηματοδότηση ήταν η ατμομηχανή της οικονομίας. Η επάνοδος, ωστόσο, των τραπεζών στη χρηματοδότηση της αγοράς κατοικίας δημιουργεί συγκρατημένη αισιοδοξία και για την αύξηση των τραπεζικών εργασιών και την ενίσχυση των εσόδων από τόκους, που υποχωρούν σταθερά τα τελευταία χρόνια. Η απουσία των τραπεζών από τη χρηματοδότηση της αγοράς κατοικίας δεν ήταν μόνο συνέπεια της περιορισμένης ρευστότητας που είχαν οι τράπεζες. Σε μεγάλο βαθμό οφείλονταν στην έλλειψη ζήτησης για στεγαστικά δάνεια, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία από τις 69.000 μεταβιβάσεις ακινήτων που πραγματοποιήθηκαν το 2017 –έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία– μόλις το 15% αποκτήθηκε μέσω τραπεζικής χρηματοδότησης. Σημαντικό μέρος των αγοραπωλησιών στην αγορά ακινήτων χρηματοδοτήθηκε μέσω του αποθη-

Το μέσο στεγαστικό δάνειο διαμορφώθηκε το 2018 στις 70.000 ευρώ και οι νέες χρηματοδοτήσεις γίνονται με αυστηρότερους όρους σε σχέση με το παρελθόν. Αναγκαία προϋπόθεση είναι η ίδια συμμετοχή του δανειολήπτη στο απαιτούμενο κεφάλαιο σε ποσοστό 25% τουλάχιστον.

Εκτός τραπεζικής χρηματοδότησης το 85% των αγοραπωλησιών ακινήτων το 2017.

σαυρισμού των ελληνικών νοικοκυριών, ενώ ένα επίσης σημαντικό τμήμα ήταν από ξένα κεφάλαια για την απόκτηση της «χρυσής βίτσας». Η ζήτηση που εκδηλώνεται αφορά κυρίως δάνεια για την αγορά κατοικίας, αλλά σύμφωνα με στοιχεία από τις τράπεζες, αυξητική είναι η ζήτηση το τελευταίο διάστημα και για επiskeυαστικά δάνεια, που αποτελούν το 25% των νέων εκταμιεύσεων. Η τάση αυτή αποδίδεται στο ενδιαφέρον που υπάρχει από μεγάλο αριθμό ιδιοκτητών για την ενοικίαση του ακι-

νίου τους μέσω ηλεκτρονικών πλατφορμών, όπως είναι η Airbnb, η HomeAway κ.ά. Με δεδομένο ότι τα διαμερίσματα που ενοικιάζονται μέσω Airbnb πρέπει να είναι απολύτως λειτουργικά και καλά συντηρημένα, αρκετοί είναι αυτοί που καταφεύγουν στην τραπεζική χρηματοδότηση για να κάνουν τις απαραίτητες εργασίες. Η ανάκαμψη της αγοράς των στεγαστικών δανείων που εκδηλώνεται σταδιακά είναι, μεταξύ άλλων, αποτέλεσμα και της ανακοπής της πτώσης στις τιμές των οικιστικών ακινήτων. Έτσι ενώ στο παρελθόν οι ανάγκες για στέγαση αναβάλλονταν λόγω της προοπτικής περαιτέρω πτώσης των τιμών, η προσδοκία αυτή δείχνει να εξαντλείται και μερίδα των νοικοκυριών επανακάμπτει στις τράπεζες για τη χρηματοδότηση των αναγκών για στέγαση.

Ηπιο ρυθμό ανόδου των τιμών κατοικιών «βλέπει» η Moody’s

ΑΛΛΟ ένα «λιθαράκι» στο αφήγημα της ανάκαμψης της ελληνικής αγοράς ακινήτων έβαλε χθες ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody’s, ο οποίος σε σχετική έκθεση προχώρησε στην πρόβλεψη για περαιτέρω ήπιο ρυθμό αύξησης των τιμών των κατοικιών κατά τη διάρκεια των επόμενων 12-18 μηνών. Υπενθυμίζεται ότι, κατά το 2018, οι τιμές πώλησης κατοικιών αυξήθηκαν κατά 1,5% πανελλαδικώς, κάτι που συνέβη για πρώτη φορά τα τελευταία 10 χρόνια και αποδίδεται στην αυξημένη ροή ξένων επενδύσεων στην εγχώρια κτηματαγορά (ιδίως στις κατοικίες), αλλά και στο βελτιούμενο μακροοικονομικό περιβάλλον.

Σύμφωνα με την ανάλυση της Moody’s, η εν λόγω εξέλιξη είναι θετική και για την αξιολόγηση των ελληνικών ομολόγων, τις τράπεζες, αλλά και τα στεγαστικά δάνεια, ή όσα έχουν ως ενέχυρο κάποιο ακίνητο.

Όπως ανέφερε ο κ. Νώντας Νικολαΐδης, αντιπρόεδρος της Moody’s, η ανάκαμψη των τιμών των κατοικιών θα επιδράσει θετικά στις προσπάθειες των τραπεζών να μειώσουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια τους, καθώς θα διευκολύνει την πώληση καρτοφυλακίων δανείων με ακίνητα ως ενέχυρο. Επίσης, η ανοδική πορεία των αξιών των κατοικιών θα παράρσκει πρόσθετα κίνητρα στους δανειολήπτες, προκειμένου να αναχρηματοδοτήσουν το στεγαστικό τους δάνειο, δεδομένης της υψηλότερης αξίας της ιδιοκτησίας τους. Αντιστοίχως, ο κ. Μιγκέλ Λόπεθ Πατρών, αναλυτής, βοηθός αντιπρόεδρος και εκ των συντακτών της ανάλυσης της Moody’s, σημείωσε ότι οι τιμές των κατοικιών

θα καταγράψουν ήπια και όχι ταχύτερη ανοδική πορεία το προσεχές διάστημα, λόγω των υψηλών φόρων ακίνητης περιουσίας, της μείωσης του πληθυσμού της χώρας, των υψηλών επιτοκίων για νέα στεγαστικά δάνεια και της διατήρησης των νέων χορηγήσεων δανείων σε χαμηλό επίπεδο, καθώς οι τράπεζες συνεχίζουν να εστιάζουν στην προσπάθεια μείωσης των πολύ υψηλών μη εξυπηρετούμενων δανείων. Υπενθυμίζεται ότι σε ανάλογο μήκος κύματος για την πορεία της αγοράς κατοικίας τους επόμενους μήνες ήταν και η ετήσια έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία δημοσιοποιήθηκε τη Δευτέρα. Σε αυτήν, επισημάνθηκε,

Κατά το 2018, οι τιμές πώλησης κατοικιών αυξήθηκαν κατά 1,5% πανελλαδικώς.

μεταξύ άλλων, ότι προϋποθέσεις για την αποκατάσταση της σταθερότητας και της ισορροπίας στην αγορά των ακινήτων είναι η αποκατάσταση της παροχής ρευστότητας από το πιστωτικό σύστημα και η οικονομική σταθερότητα. Παράλληλα, σημειώνεται ότι η ισορροπία και βιώσιμη ανάπτυξη της αγοράς ακινήτων θα εξαρτηθεί από τη διασπορά των επενδύσεων και την επέκταση της ζήτησης σε μεγαλύτερο φάσμα της αγοράς, απ’ ό,τι μέχρι σήμερα, που περιορίζεται κατά κύριο λόγο σε περιοχές που ευνοούνται από την άνοδο του τουρισμού.

4

Θιαρίτο

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

20 χρόνια τέχνες

2/ Πέτρες στις Τσέπες του ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

τρι 20:30 (80')

Από το Θέατρο του Νέου Κόσμου, το βραβευμένο έργο της Marie Jones που εκτυλίσσεται σε μια πόλη της Ιρλανδίας στην οποία κινηματογραφείται μια χολιγουντιανή υπερπαραγωγή. Στην «τραγική αυτή κωμωδία» ο ψεύτικος κόσμος του Χόλυγουντ συγκρούεται με τη σκληρή πραγματικότητα μιας επαρχιακής πόλης. Σκηνοθεσία / Ερμηνεία: Γιώργος Χρυσόστομου, Μάκης Παπαδημητρίου. € 18 / 14

4/ Της αγάπης το βοτάνι ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ ΜΑΡΙΟΣ ΤΟΚΑΣ

πεμ 20:30 (60')

Το σύνολο παραδοσιακής μουσικής του Μουσικού Σχολείου Λεμεσού «Μάριος Τόκας παρουσιάζει μια συναυλία που αναδεικνύει την κοινή πολιτιστική παράδοση λαών που μοιράζονται τον ίδιο γεωγραφικό χώρο. Συμμετέχουν οι καθηγητές και μαθητές του σχολείου. Διδασκαλία και διεύθυνση: Ανδρέας Χριστοδούλου. € 5

6/ Βόλτα στα Εξάρχεια ΧΡΗΣΤΟΣ ΘΗΒΑΙΟΣ & STRING DEMONS

σαβ 20:30 (100')

Ο Χρήστος Θηβαίος μαζί με τους εκρηκτικούς String Demons (Κωνσταντίνος και Λυδία Μπουντούνη) μας πάει μια «Βόλτα στους μύθους και στα τραγούδια που φέρνουν το άρωμα των Εξαρχείων. Από το πρόγραμμα της συναυλίας δεν λείπουν τα αγαπημένα τραγούδια του γνωστού ερμηνευτή. Μαζί τους ο Μάξιμος Δράκος στο πιάνο και ο Καλλιόστρατος Δρακόπουλος στα τύμπανα. € 17 / 14

7/ Δον Κιχώτης ROYAL BALLET HD LIVE MARIUS PETIPA

κυρ 18:00 (165')

Το Royal Opera House προβάλλει μαγνητοσκοπημένα από το Covent Garden του Λονδίνου το γνωστό μπαλέτο Δόν Κιχώτης, σε τρεις πράξεις σε χορογραφία του Carlos Acosta Οι περιπέτειες του ιδιόρρυθμου ιππότη του Θερβάντες στάθηκαν έμπνευση για πολλά μπαλέτα, γνωστότερο των οποίων είναι ο Δόν Κιχώτης του Marius Petipa σε μουσική του Ludwig Minkus. Διευθυντής ορχήστρας: Martin Yates. € 15 / 10

10/ Ριχάρδος Γ' KENTΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΘΟΚ

ΤΕΤ 20:30 (180') 18+

Το έργο του Ουίλιαμ Σαίξπηρ για τον δύσμορφο, κακό αλλά και απροσδόκητα γοητευτικό βασιλιά Ριχάρδο Γ', ανεβαίνει για πρώτη φορά από τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου. Το έργο αποτελεί «μια μελέτη για την εξουσία, τη βία και την «ομορφιά», που εκτυλίσσεται μέσα στο σκοτεινό περιβάλλον της μεσαιωνικής Αγγλίας. Σκηνοθεσία: Πάρις Ερωτόκριτου. Με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους. € 12 / 6

* 12-20/ Κινηματογραφικές Μέρες Κύπρος 2019

παρ - σαβ 20:00, 22:00 18+

Το Φεστιβάλ επανέρχεται για 17^η χρονιά στο Θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό και στον κινηματογράφο Ζήνα Πάλας στη Λευκωσία, με ένα πολυσυλλεκτικό πρόγραμμα. Διεθνές διαγωνιστικό (Glocal Images), πρεμιέρες ταινιών που έχουν διακριθεί παγκοσμίως (Viewfinder), Εθνικό Διαγωνιστικό, αφιερώματα, παράλληλα προγράμματα για παιδιά και νέους και μουσικές εκδηλώσεις συνθέτουν το πρόγραμμα του επίσημου Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Κύπρου για τη μεγάλη μήκους ταινία. Την Κριτική Επιτροπή απαρτίζουν και φέτος σημαντικές προσωπικότητες, ενώ στις προβολές ταινιών θα παρευρίσκονται και πολλοί από τους δημιουργούς τους. Ανάμεσα στις πρεμιέρες φέτος περιλαμβάνονται πολυβραβευμένες ταινίες όπως: *Girl*/Lukas Dhont, *Dogman*/Matteo Garrone, *The Guilty*/Gustav Möller, *Touch Me Not*/Adina Pintilie. Διοργάνωση: Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού & Θέατρο Ριάλτο. Οι ταινίες θα προβάλονται στους αυθεντικούς τους διαλόγους με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους. Εισιτήρια: € 6 – Κάρτα Φεστιβάλ: € 25 (Ελεύθερη είσοδος για φοιτητές)

24/ I'm Not Running NT LIVE

ΤΕΤ 20:00 (200') 12+

Το καινούριο έργο του πολυβραβευμένου David Hare είναι ένα εκρηκτικό πολιτικό δράμα που διερευνά τα διλήμματα ανάμεσα σε προσωπικές επιλογές και τις δημόσιες τους συνέπειες. Η νεαρή γιατρός Pauline Gibson γίνεται το πρόσωπο μιας εκστρατείας διάσωσης του τοπικού νοσοκομείου και έτσι της ανοίγεται ο δρόμος για το Κοινοβούλιο. Εκεί, συναντά ξανά τον Jack Gould, τη σχέση των πανεπιστημιακών της χρόνων και φανατικό οπαδό του Εργατικού Κόμματος. Όταν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η κοινή γνώμη την πιέζουν να θέσει υποψηφιότητα για την ηγεσία του Εργατικού Κόμματος, η ίδια έρχεται αντιμέτωπη με ένα βασανιστικό δίλημμα. Μαγνητοσκοπημένη μετάδοση από το Lyttelton Theatre στο Λονδίνο, με αγγλικούς και ελληνικούς υπότιτλους. € 10 / 8

* Κινηματογραφικές Μέρες Κύπρος 2019. Διοργάνωση: Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού & Θέατρο Ριάλτο.

20 χρόνια πολιτισμός προσβάσιμος σε όλους

Follow us:

f

t

@

You Tube

Rialto App

rialto.com.cy

Visual Identity System / Design: Achim Wieland, www.lookinglately.com, Photo: George Kalafatis

Οι φόροι «εξαφάνισαν» τα υψηλά εισοδήματα

Ολοένα και λιγότεροι επαγγελματίες, μέτοχοι εταιρειών αλλά και μισθωτοί και αγρότες δηλώνουν πάνω από 20.000 ευρώ

Του **ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ**

Η... εκδίκηση των ειλικρινέστερων φορολογουμένων της χώρας παίρνει σάρκα και οστά και αποτυπώνεται ολοένα και πιο έντονα στις φορολογικές δηλώσεις. Η επεξεργασία των στοιχείων αποτελεί αδιάψευστο στοιχείο για τις αρνητικές επιπτώσεις που έχει επιφέρει η κυβερνητική πολιτική τόσο στον τομέα των φόρων όσο και στο επίπεδο των ασφαλιστικών εισφορών. Μέσα σε μόλις μία τριετία, ο αριθμός των φορολογουμένων που εμφανίζουν ετήσιο ατομικό εισόδημα άνω των 20.000 ευρώ μειώθηκε κατά 93.191 άτομα. Οι φορολογούμενοι αυτοί – κατά κύριο λόγο ελεύθεροι επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενοι και μέτοχοι εταιρειών αλλά και μισθωτοί και αγρότες– δήλωσαν το 2018 εισοδήματα μειωμένα κατά 4 δισ. συγκριτικά με το 2015. Μετρήσιμη είναι και η ζημία που υπέστη το ελληνικό

Συνολικά το 2018 δηλώθηκαν 4 δισ. λιγότερα σε σχέση με το 2015, παρά την αύξηση του ΑΕΠ.

Δημόσιο, καθώς οι «πλουσιότεροι» των φορολογουμένων (ή ειλικρινέστεροι μέχρι τουλάχιστον το 2015) πλήρωσαν 332 εκατ. ευρώ λιγότερα το 2018 συγκριτικά με το 2015, παρά την κατακόρυφη αύξηση των φορολογικών συντελεστών. Εννοείται ότι οι απώλειες για το Δημόσιο είναι πολύ μεγαλύτερες, καθώς δεν συνυπολογίζονται οι απώλειες από ασφαλιστικές εισφορές οι οποίες τα τελευταία δύο χρόνια είναι άμεσα συνδεδεμένες με το φορολογητέο εισόδημα. Το 2018, ο αριθμός των φορολογουμένων που δήλωσαν ατομικό εισόδημα άνω των 20.000 ευρώ, περιορίστηκε σε 743.768 άτομα έναντι 836.959 ατόμων που ήταν το 2016. Αντίστοιχα, οι έχοντες ατομικό εισόδημα άνω των 20.000 ευρώ, δήλωναν το 2015 28,88 δισ. και το 2018 περίοριαν το αντίστοιχο ποσό στα 24,931 δισ. Αυτή η μεταβολή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από την πορεία της οικονομίας, καθώς από το 2015 έως το 2018, το ΑΕΠ κινήθηκε ανοδικά. Είναι ξεκάθαρα αποτέλεσμα της φορολογικής πολιτικής, κάτι που προκύπτει και από τα επιμέρους στοιχεία: **1.** Μειώθηκαν δραματικά τα δηλω

θέντα εισοδήματα από μερίσματα. Το 2015, οι έχοντες αποδοχές άνω των 20.000 ευρώ τον χρόνο, δήλωσαν 3,146 δισ. από τη συγκεκριμένη «πηγή», όταν όλοι οι φορολογούμενοι μαζί δήλωσαν συνολικά 4,554 δισ. από μερίσματα. Το 2018, τα εισοδήματα από μερίσματα αυτών που έχουν ατομικό εισόδημα άνω των 20.000 ευρώ περιορίστηκαν σε 1,808 δισ. με τη μείωση να φτάνει στο... 42,5% ή σε 1,337 δισ. Ο λόγος είναι προφανής: Αυξήθηκε ο συντελεστής φορολόγησης των μερισμάτων στο 15%, επιβλήθηκε εισφορά αλληλεγγύης στα μερίσματα με συντελεστές που έφταναν στο 10%, ενώ με την ψήφιση του ν. Κατρούγκαλου, δημιουργήθηκε πολύ μεγάλη αναστάτωση και σε ό,τι αφορά την επιβολή ασφαλιστικών εισφορών επί των διανεμόμενων κερδών. Πλέον, το σύνολο των μερισμάτων, που εμφανίζονται στις φορολογικές δηλώσεις, έχει περιοριστεί στα 2,184 δισ. **2.** Οι «ευπορότεροι» των αυτοαπασχολούμενων αντέδρασαν με γενναία μείωση των δηλωθέντων κερδών στη διπλή «επίθεση» από εφορία και ασφαλιστικά ταμεία. Μέχρι και το 2015, το εισόδημά τους φορολογούνταν αυτοτελώς με συντελεστή 26% ή 33% (ανάλογα με το αν ξεπερνούσε ή όχι τις 50.000 ευρώ), ενώ οι εισφορές δεν είχαν σύνδεση με το εισόδημα. Έτσι, στις δηλώσεις του 2015, οι αυτοαπασχολούμενοι με ατομικό εισόδημα άνω των 20.000 ευρώ, δήλωσαν 3,442 δισ. Το 2018, οι επαγγελματίες γνώριζαν ότι η αυτοτελής φορολόγησή τους έχει αντικατασταθεί με κλίμακα και ότι οι εισφορές είναι συνδεδεμένες με το εισόδημα με τη συνολική επιβάρυνση να ξεπερνά ακόμη και το 60%. Το δηλωθέν εισόδημα των εχόντων αποδοχές άνω των 20.000 ευρώ, συμπέστηκε στα 2 δισ. **3.** Η τακτική της λογιστικής «φτωχοποίησης» αποτυπώνεται και στα στοιχεία των μισθωτών αλλά ακόμη και των αγροτών. Το συνολικό εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, συντάξεις και ναυτικό εισόδημα, εμφανίζεται να είναι αυξημένο κατά 1,4 δισ. το 2018 σε σχέση με το 2015. Από την περαιτέρω ανάλυση όμως, προκύπτει ότι οι έχοντες αποδοχές άνω των 20.000 ευρώ, εμφάνισαν 834 εκατ. λιγότερα. Αντίστοιχα, και το αγροτικό εισόδημα παρέρμεινε στα επίπεδα του 1,4 δισ. σε ετήσια βάση, αλλά οι αγρότες με αποδοχές άνω των 20.000 ευρώ δήλωσαν 345 εκατ. ευρώ λιγότερα.

Μέσα σε μία τριετία οι προσωπικές εταιρείες μειώθηκαν κατά 31.834

Οι εταιρείοι των προσωπικών επιχειρήσεων –ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων– βρέθηκαν στο μάτι του κυκλώνα μετά την ενεργοποίηση του νόμου Κατρούγκαλου και του νέου τρόπου υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών ο οποίος συνδέει το ύψος των κερδών με το δηλωθέν εισόδημα. Μετά τον αρχικό αιφνιδιασμό, όμως, φαίνεται ότι βρήκαν τον τρόπο να αντιδράσουν στη νέα επιβάρυνση, η οποία μάλιστα συνδυάστηκε και με αύξηση

του συντελεστή υπολογισμού του φόρου στο 29%. Από το 2015 μέχρι το 2018, ο αριθμός των προσωπικών εταιρειών μειώθηκε κατά 31.834, ενώ τα δηλωθέντα κέρδη συμπέστηκαν κατά 924 εκατ. ευρώ. Ειδικότερα: **1.** Φορολογική δήλωση υπέβαλαν το 2018 μόλις 96.875 προσωπικές εταιρείες έναντι 128.709 που είχαν υποβάλει το 2015. Μέσα σε μία τριετία, ο αριθμός τους συρρικνώθηκε κατά 24,7%.

2. Τα δηλωθέντα κέρδη περιορίστηκαν στα 1,663 δισ. ευρώ από 2,587 δισ. ευρώ το 2015. Η μείωση των 924 εκατ. ευρώ (με προφανές δημοσιονομικό κόστος, καθώς οι Ο.Ε. και οι Ε.Ε. φορολογούνται με ενιαίο συντελεστή) αντιστοιχεί σε περίπου 35,7%. Η μείωση του αριθμού των προσωπικών εταιρειών δεν υποδηλώνει απαραίτητα και διακοπή της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Τα στοιχεία της ΑΑΔΕ δείχνουν ότι

υπήρξε κύμα μετατροπής επιχειρήσεων από προσωπικές σε κεφαλαιουχικές, κατά κύριο λόγο Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (ΙΚΕ). Ο λόγος δεν ήταν άλλος από το ασφαλιστικό. Στις Ο.Ε. και στις Ε.Ε., οι εισφορές υπολογίζονται με βάση τα δηλωθέντα κέρδη. Στις ΙΚΕ ο μέτοχος δεν πληρώνει εισφορές με βάση τα μερίσματα που εισπράττει, αρκεί η ΙΚΕ να μην είναι μονοπρόσωπη. Έτσι, έγινε μεγάλη «τροφο» όπως αποδεικνύεται και από τα στα-

τιστικά στοιχεία: Οι κεφαλαιουχικές εταιρείες (Α.Ε., ΕΠΕ και ΙΚΕ) αυξήθηκαν το 2018 σε 84.452 έναντι 73.759 που ήταν το 2015. Στις τάξεις των μικρομεσαίων κεφαλαιουχικών εταιρειών δεν υπήρξε καμία ουσιαστική αύξηση κερδών. Ο αριθμός των νομικών προσώπων αυτών της κατηγορίας που δήλωσε κέρδη έως 30.000 ευρώ, αυξήθηκε από το 2015 στο 2018 σε 84.452 το 2018 από 59.854 το 2015. Ωστόσο, τα δηλωθέντα κέρδη ανήλθαν σε

μόλις 167 εκατ. ευρώ έναντι 129 εκατ. ευρώ το 2015. Συνολικά, οι κεφαλαιουχικές εταιρείες δήλωσαν μεγάλη αύξηση κερδών σε σχέση με το 2015 (10,853 δισ. ευρώ από 7,101 δισ. ευρώ το 2015). Ωστόσο, η αύξηση αυτή έχει προέλθει από τις ελάχιστες μεγάλες επιχειρήσεις με κέρδη άνω των 7,5 εκατ. ευρώ εκάστη, οι οποίες και δήλωσαν αθροιστικά περίπου 5,5 δισ. ευρώ έναντι μόλις 2,8 δισ. ευρώ το 2015.

RADIODEEJAY LIMITED				
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ				
ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΣΤΙΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2017				
	Σημ.	2017 €	2016 €	
Κύκλος εργασιών	5	307.532	332.703	
Κόστος πωληθέντων		(102.905)	(120.000)	
Μικτό κέρδος		204.627	212.703	
Άλλα έσοδα εκμίσθλευσης	6	-	34.628	
Έξοδα διάθεσης		(15.160)	(16.868)	
Έξοδα διοίκησης		(189.252)	(233.357)	
Άλλα έσοδα	7	(3.017)	(557.470)	
Λειτουργικά αποτελέσματα	8	(2.802)	(562.364)	
Χρηματοοικονομικά έσοδα	10	(5.565)	(5.611)	
Αποτελέσματα πριν τη φορολογία		(8.367)	(567.975)	
Φορολογία	11	(2.294)	-	
Ζημιά για τη χρήση		(10.661)	(567.975)	
Λοιπά συνολικά έσοδα		-	-	
Συνολικά έσοδα για τη χρήση		(10.661)	(567.975)	

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΑΝΟΥ MOVEMBER CYPRUS 2018
Από την εκστρατεία/έρανο (με αριθμό άδειας Ν.Π. 57/2018) η οποία διενεργήθηκε από την 1/11/2018 μέχρι τις 30/11/2018, από το Round Table 1 Λευκωσίας στα πλαίσια του Movember Cyprus 2018, συλλέχθηκε το συνολικό ποσό των €14,574 το οποίο θα δοθεί προς το Movember Foundation.
Όλα τα έξοδα του έρανου που ανήλθαν στο ποσό των €848, καλύφθηκαν από χορηγίες και άλλες πηγές και άρα το πιο πάνω συνολικό ποσό θα διατεθεί προς το Movember Foundation σύμφωνα με τους όρους που διαλαμβάνει η αναφερόμενη άδεια.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
Στις 09 Δεκεμβρίου 2018 πραγματοποιήθηκε το Χριστουγεννιάτικο Παζαράκι του Ροταριανού Ομίλου Λευκωσίας-Σαλαμίας με αριθμό αδείας 133/2018. Τα καθαρά έσοδα ανήλθαν στο ποσό των Ευρώ €1221, τα οποία θα δοθούν στο Κέντρο Απόστολος Παύλος (Λιοπέτρι) για άτομα με ειδικές ικανότητες.
ΡΟΤΑΡΙΑΝΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ-ΣΑΛΑΜΙΣ,

Πότε εξασφαλίζουν τα φθηνότερα αεροπορικά εισιτήρια οι ταξιδιώτες

Ποιο χρονικό διάστημα πρέπει να ψάχνουν και τι να προσέχουν

Τέσσερις μύθοι γύρω από το κλείσιμο αεροπορικών εισιτηρίων οδηγούν σε τέσσερα μεγάλα λάθη, που τελικά κοστίζουν αρκετά χρήματα στους καταναλωτές. Με το καλοκαίρι να πλησιάζει και τις τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων να αυξάνονται κάθε μήνα που περνάει, η ιστοσελίδα Marketwatch καταγράφει τι πρέπει να κάνουν οι ταξιδιώτες και ποιες διαδικτυακές υπηρεσίες να χρησιμοποιήσουν προκειμένου να καταφέρουν να κλείσουν τα φθηνότερα αεροπορικά εισιτήρια.

Ο πρώτος και σημαντικότερος μύθος που δεν ισχύει, σύμφωνα με στοιχεία της αγοράς, είναι πως όσο νωρίτερα κλείσει κανείς εισιτήριο, τόσο φθηνότερα θα το πληρώσει. Αυτό μπορεί να ισχύει σε ορισμένες περιπτώσεις ή για ορισμένες προσφορές, ωστόσο γενικά δεν ισχύει.

Το ιδανικό διάστημα για να πετύχει κανείς τη φθηνότερη τιμή αεροπορικού εισιτηρίου είναι να το κλείσει κατά μέσον όρο 76 ημέρες προτού κάνει το ταξίδι, σύμφωνα με έρευνα του αμερικανικού διαδικτυακού πρακτορείου ταξιδιών CheapAir, που δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο και βασίστηκε σε στοιχεία από 917 εκατ. εισιτήρια που εκδόθηκαν σε οκτώ χιλιάδες αγορές.

Φυσικά και θα υπάρχουν καλές προσφορές νωρίτερα ή αργότερα, ωστόσο κατά μέσον όρο αν κλείσει κανείς αεροπορικό εισιτήριο 315 με 203 ημέρες νωρίτερα θα το πληρώσει 50 δολάρια περισσότερο. Αν κλείσει 202 με 116 ημέρες νωρίτερα από το ταξίδι θα πληρώσει το εισιτήριο 20 δολάρια περισσότερο.

Η χρονική περίοδος για να πετύχει κανείς τη χαμηλότερη τιμή είναι να ψάξει εισιτήριο 115 με 20 ημέρες προτού κάνει το ταξίδι.

Μία ακόμη καλή συμβουλή είναι να ελέγχει ο ταξιδιώτης όχι μόνο την τιμή εισιτηρίων αλλεργού με την ίδια αεροπορική εταιρεία, αλλά να ελέγχει και εισιτήρια απλής μετάβασης (χωρίς κλείσιμο επιστροφής) από διαφορετικές εταιρείες, λέει στο Marketwatch η Γκέιμπ Σάγκλι του ταξιδιωτικού ιστότοπου Travelzoo.

Χρήσιμο για να δει κάποιος αν η τιμή που του προσφέρεται είναι συμφέρουσα ή όχι είναι και το εργαλείο που προσφέρει η Google. Καθώς αρχίζει να κοιτάει τιμές αεροπορικών εισιτηρίων για συγκεκριμένο προορισμό εμφανίζει ένδειξη που λέει κατά πόσον η τιμή που βλέπει ο καταναλωτής είναι υψηλή, συνηθισμένη ή χαμηλή σε σύγκριση με τον μέσο

όρο. Επίσης, όταν έχει η Google τις σχετικές πληροφορίες, λέει στον καταναλωτή κατά πόσον αναμένεται να αυξηθεί ή να μειωθεί η τιμή που βλέπει.

Δεύτερος μύθος σχετικά με τα αεροπορικά εισιτήρια είναι πως, αν υπάρχει ενδιαμέσση στάση με αλλαγή αεροπλάνου μέχρι τον τελικό προορισμό, τότε το εισιτήριο θα είναι πάντοτε φθηνότερο.

Κατά μέσον όρο ο ταξιδιώτης θα εξοικονομήσει 5% της τιμής αν το εισιτήριο περιλαμβάνει μια ενδιαμέσση στάση, αν και όλο και περισσότερες απευθείας πτήσεις ενδέχεται να είναι φθηνότερες, σύμφωνα με στοιχεία του αμερικανικού ιστότοπου Hooper που συγκρίνει τιμές εισιτηρίων.

Το βασικό κριτήριο που καθορίζει αν η τιμή με ενδιαμέσση στάση θα είναι φθηνότερη ή όχι είναι αν η μοναδική εταιρεία που εκτελεί το δρομολόγιο απευθείας είναι χαμηλού κόστους, τότε το πιθανότερο είναι το εισιτήριο με ενδιαμέσση στάση από άλλη εταιρεία να είναι ακριβότερο.

Τρίτος μύθος είναι πως αν παραμείνει ο ταξιδιώτης στον τόπο διακοπών το Σάββατοκύριακο, τότε το αεροπορικό εισιτήριο θα είναι ακριβότερο.

Η μοναδική περιοχή όπου ισχύει αυτό είναι η Καραϊβική (όπου η παραμονή το Σάββατο αυξάνει το κόστος κατά 6%). Στην Ευρώπη ισχύει το αντίθετο. Αν μείνει ο ταξιδιώτης στον τόπο διακοπών το Σάββατο βράδυ, τότε το αεροπορικό εισιτήριο είναι κατά μέσον όρο 40% φθηνότερο.

Ο λόγος που η παραμονή το Σάββατο οδηγεί σε φθηνότερο αεροπορικό εισιτήριο είναι πως οι αεροπορικές εταιρείες μπορούν να καταλάβουν χάρη σε αυτόν τον παράγοντα αν ο επισκέπτης ταξιδεύει για αναψυχή ή για εργασία. Είναι απίθανο να κάνει κάποιος διακοπές και να μη μείνει και το Σάββατο, και εξίσου απίθανο να ταξιδεύει για δουλειά και να παραμείνει στον προορισμό και το Σάββατο.

Έτσι οι αεροπορικές εταιρείες διαχωρίζουν τις δύο κατηγορίες ταξιδιωτών και χρεώνουν με υψηλότερη τιμή όσους ταξιδεύουν για εργασία. Στην Καραϊβική ισχύει το αντίθετο, διότι η ζήτηση για εισιτήρια για μία εβδομάδα είναι πολύ υψηλή οπότε οι αεροπορικές εταιρείες έχουν υψηλότερες τιμές για ταξίδια που περιλαμβάνουν το Σάββατο, σύμφωνα με έκθεση του Hooper.

Τέταρτος μύθος είναι πως τα αεροπορικά εισιτήρια είναι πάντοτε φθηνότερα τις Τρίτες. Σύμφωνα με την έκθεση του CheapAir, οι τιμές είναι σχεδόν παρόμοιες όλες τις ημέρες της εβδομάδας, ενώ σύμφωνα με στοιχεία του Hooper οι τιμές εισιτηρίων για εσωτερικές πτήσεις στις ΗΠΑ είναι χαμηλότερες τις Τρίτες κατά 1,6%.

Σε κάθε περίπτωση, ο ταξιδιώτης καλό θα είναι να αρχίσει να ψάχνει για εισιτήριο περίπου τρεις μήνες πριν από το ταξίδι, να συγκρίνει πάντοτε τιμές, αεροπορικές εταιρείες και ιστοτόπους και, φυσικά, να έχει πάντοτε ανοιχτά τα μάτια του για προσφορές.

Ενας από τους πιο διαδεδομένους μύθους είναι ότι αν παραμείνει ο ταξιδιώτης στον τόπο διακοπών το Σάββατοκύριακο, τότε το αεροπορικό εισιτήριο θα είναι ακριβότερο. Η μοναδική περιοχή όπου ισχύει αυτό είναι η Καραϊβική. Στην Ευρώπη ισχύει το αντίθετο.

PIK1 | PIK2 ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

KAMOMATA TZI' AROMATA

Τα ευτράπελα και τα κωμικά μπερδέματα ανάμεσα στους κατοίκους συνεχίζονται με νέες ιστορίες πάντοτε με επίκεντρο τις τεταμένες σχέσεις μεταξύ του μouxτάρη Αναστάση και του μouxτάρη Παναή. Την ήδη ανήσυχη ατμόσφαιρα θα ταραξουν φέτος καινούργιες αφίξεις που θα φέρουν τα πάνω κάτω στο χωριό.

Δευτέρα με Παρασκευή
6.30 μ.μ.

PIK1 | PIK2 ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

MONTERNA ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Τρεις οικογένειες με προβλήματα συνηθισμένα και ασυνήθιστα, με αρκετή τρέλα αλληλά και πολλή αγάπη. Τρεις οικογένειες πολύ διαφορετικές μεταξύ τους που συνθέτουν έναν πολύχρωμο καμβά. Το πορτρέτο μιας σύγχρονης οικογένειας που θα μπορούσε να είναι η δικιά μας. Η σειρά βασίζεται στο πολυβραβευμένο «Modern Family».

Σκηνοθεσία:
Πιέρρος Ανδρακάκος

Από 5 Μαρτίου
Κάθε Δευτέρα, Τρίτη και Τετάρτη
10.00 μ.μ.
PIK 1

«Παζάρι» Γαλλίας, Γερμανίας για τους επικεφαλής σε ΕΚΤ και Ε.Ε.

Αυξάνονται οι πιθανότητες να διαδεχθεί τον Ντράγκι ο Βάιντμαν

Βερολίνο και Παρίσι κινούνται σταδιακά προς συμφωνία που θα μπορούσε να οδηγήσει τον Γενς Βάιντμαν, κεντρικό τραπεζίτη της Γερμανίας, στην προεδρία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, σύμφωνα με δημοσίευμα της αμερικανικής εφημερίδας Wall Street Journal.

Η τελική απόφαση θα ληφθεί μετά τις ευρωεκλογές του Μαΐου και εφόσον επιβεβαιωθεί η πληροφορία θα πρόκειται για πλήρη ανατροπή της κατάστασης, καθώς στα τέλη του καλοκαιριού του 2018 η Άγκελα Μέρκελ δεν είχε διαψεύσει πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες το Βερολίνο ενδιαφέρεται πρωτίστως να εξασφαλίσει την επόμενη προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και όχι της ΕΚΤ.

Σύμφωνα με Ευρωπαίους αξιωματούχους που μίλησαν ανώνυμα στη WSJ, αρχικά η Γαλλία ενδιαφερόταν για την προεδρία της ΕΚΤ. Η δε Γερμανίδα καγκελάρια είχε αποφασίσει πέρυσι το καλοκαίρι να θυσιάσει την προεδρία της ΕΚΤ, την οποία δεν έχει αναλάβει ποτέ Γερμανός, ώστε να εξασφαλίσει πως ο επόμενος πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα είναι Γερμανός πολιτικός, ανέφεραν πλ-

ροφορίες που είχε δημοσιεύσει η Handelsblatt. Είναι άγραφος νόμος πως δεν γίνεται στελέχη της ίδιας εθνικότητας να καταλαμβάνουν την προεδρία δύο κορυφαίων ευρωπαϊκών θεσμικών οργανισμών.

Η Μέρκελ φαίνεται πως είχε αποφασίσει ότι είναι σημαντικότερο για τη χώρα να εξασφαλίσει την προεδρία της Κομισιόν, η οποία διαπραγματεύεται εκ μέρους της Ε.Ε. εμπορικές συνθήκες, ενώ είναι και ο θεματοφύλακας των ευρωπαϊκών κανόνων σε ζητήματα αντιμονοπωλιακής πολιτικής. Ωστόσο η προοπτική να κερδίσει το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα τη νίκη στις ευρωεκλογές συγκεντρώνει σήμερα λιγότερες πιθανότητες, γεγονός που κάνει το Βερολίνο να στρέψει και πάλι το βλέμμα στην προεδρία της ΕΚΤ.

Παράλληλα, σύμφωνα με τη WSJ, και το Παρίσι θεωρεί πλέον πως είναι σημαντικότερο να διεκδικήσει την προεδρία της Κομισιόν και όχι της ΕΚΤ. Κατά τη WSJ, αν τελικά διαδεχθεί τον Μάριο Ντράγκι ο Γενς Βάιντμαν θα πρόκειται για μεγάλη νίκη της Άγκελα Μέρκελ, που θα τη βοηθήσει να αντικρούσει την κριτική που δέχεται στο εσωτερικό του κόμματός της, ενώ θα

Ενδεχόμενη ανάδειξη του Γενς Βάιντμαν στην προεδρία της ΕΚΤ δεν θα ευχαριστούσε πολλούς, καθώς ο κεντρικός τραπεζίτης τάσσεται παγίως υπέρ της σκληρής νομισματικής πολιτικής.

Το Παρίσι θεωρεί πλέον πως είναι σημαντικότερο να διεκδικήσει την προεδρία της Κομισιόν και όχι της ΕΚΤ.

της επιτρέπει να αφήσει το στίγμα της στην πολιτική της Ευρωζώνης και μετά την αποχώρησή της από την καγκελαρία, δεδομένου πως η ηπείρα του προέδρου της ΕΚΤ διαρκεί οκτώ χρόνια.

Βέβαια, ενδεχόμενη ανάδειξη του Βάιντμαν στην προεδρία της ΕΚΤ δεν θα ευχαριστούσε πολλούς, περιλαμβανομένων των αγορών,

καθώς ο κεντρικός τραπεζίτης τάσσεται παγίως υπέρ της σκληρής νομισματικής πολιτικής ενώ σήμερα η οικονομία της Ευρωζώνης βρίσκεται σε φάση επιβράδυνσης, σύμφωνα με τη WSJ. Ο Βάιντμαν έχει αντιταχθεί σε όλες τις κομβικές επιλογές της κεντρικής τράπεζας και του Μάριο Ντράγκι από το 2011 και μετά, περιλαμβανομένης της απόφασης που θεωρείται ευρέως ότι απέτρεψε τη διάσπαση της Ευρωζώνης όταν ο Ντράγκι είχε πει τον Ιούλιο του 2012 πως θα κάνει «ό,τι χρειαστεί» ώστε να αποτρέψει τη διάλυση του ευρώ. Είχε επίσης εκφράσει αντιρρήσεις και για την πολιτική ποσοτικής χαλάρωσης (QE) που εφάρμοσε η ΕΚΤ μεταξύ 2015 και 2018.

Κατεβάζει ταχύτητα η γερμανική οικονομία λόγω εμπορικού πολέμου

Στο μάτι του κυκλώνα βρίσκεται η γερμανική οικονομία λόγω της μείωσης της ζήτησης από το εξωτερικό για τα προϊόντα της. Αιτίες, ο εμπορικός πόλεμος ανάμεσα στην Ουάσιγκτον και στο Πεκίνο, η αποδυνάμωση της ανάπτυξης στην Κίνα και η αβεβαιότητα του Brexit.

Τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομίας της Γερμανίας έδειξαν τη μεγαλύτερη πτώση των βιομηχανικών παραγγελιών κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, ενώ τα πέντε μεγαλύτερα ερευνητικά ινστιτούτα στη χώρα αναθεώρησαν προς τα κάτω τις προβλέψεις τους για την ανάπτυξη κατά το ήμισυ, διαβλέποντας πως το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 0,8% αντί του 1,6% που προβλέπονταν αρχικά.

Οι ενδείξεις για την πορεία της γερμανικής οικονομίας, η οποία εξαρτάται από τις εξαγωγές, μέσα στο 2019 είναι ήδη ανησυχητικές. Στη διάρκεια του Φεβρουαρίου, οι βιομηχανικές παραγγελίες υποχώρησαν κατά 4,2% σε σύγκριση με ένα μήνα πριν και κατά 8,4% από πέρυσι, αντανακλώντας τη μεγαλύτερη πτώση από το 2009. Το υπουργείο Οικονομίας πρόσθεσε, μάλιστα, πως «οι συνθήκες στη μεταποίηση θα συνεχίσουν να είναι υποτονικές μέσα στους επόμενους μήνες, ιδιαίτερα λόγω της χαμηλής εξωτερικής ζήτησης». Μέσα στον Φεβρουάριο, οι εξαγωγές υποχώρησαν κατά 6% από τον προηγούμενο μήνα. «Αυτό που προκαλεί ένας εμπορικός πόλεμος είναι η απότομη μείωση των επενδύσεων», σχολιάζει η Κάρεν Γουόρντ, στρατηγική αναλύτρια στην JPMorgan Asset Management. Οικονομολόγοι και αναλυτές της

αγοράς κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου και για τον μεταποιητικό κλάδο στις ΗΠΑ. Ο εμπορικός πόλεμος, η επιβράδυνση της κινεζικής οικονομίας αλλά και η αποδυνάμωση της ανάπτυξης στην Ευρωζώνη αρχίζουν να επηρεάζουν την οικονομία των ΗΠΑ.

Η αμερικανική οικονομία

Αν και έχουν προστεθεί σχεδόν 500.000 θέσεις εργασίας από τότε που ο Ντόναλντ Τραμπ ανέλαβε τα νήια του Λευκού Οίκου, επικρατεί απαισιοδοξία για το μέλλον εξαιτίας των επιπτώσεων από την πολιτική προστατευτισμού που ακολουθούν οι ΗΠΑ.

Κατά τη διάρκεια του Φεβρουαρίου, παραδείγματος χάριν, δημιουργήθηκαν μόνο 4.000 θέσεις εργασίας. Πρόκειται για το χαμηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί εδώ και ένα χρόνο.

Προκαταρκτικά στοιχεία έδειξαν, μάλιστα, πτώση των θέσεων εργασίας στις εργοστασιακές μονάδες των ΗΠΑ μέσα στον Μάρτιο. Όπως διαπιστώνουν οι New York Times, μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες μειώνουν το προσωπικό τους. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι η απόφαση της General Motors να «παγώσει» κάθε δραστηριότητα σε εργοστάσιο του Οχάιο, καταργώντας ουσιαστικά 14.000 θέσεις εργασίας. Μέσα στην εβδομάδα, το υπουργείο Εμπορίου των ΗΠΑ παρουσίασε στοιχεία που επιβεβαιώνουν πτώση των επενδύσεων τον Φεβρουάριο. «Θα πρέπει να αναμένουμε επιβράδυνση της ανάπτυξης στον μεταποιητικό κλάδο των ΗΠΑ», σχολιάζει ο Αντριου Χάντερ, οικονομολόγος στην Capital Economics.

Διάσταση απόψεων μεταξύ Shell και πετρελαιοβιομηχανιών των ΗΠΑ

Λόγω διαφωνιών σε θέματα κλιματικής αλλαγής, αποχωρεί από την Ένωση Πετρελαϊκών

Εκτός του πανίσχυρου λόμπι των πετρελαϊκών ομίλων των Ηνωμένων Πολιτειών τίθεται η Royal Dutch Shell λόγω ριζικών διαφωνιών ως προς το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής. Όπως αναφέρει ο ολλανδοβρετανικός όμιλος, δεν θα ανανεώσει του χρόνου τη συμμετοχή του στην Αμερικανική Ένωση Πετρελαϊκών και Πετροχημικών Βιομηχανιών, ενώ παράλληλα ανέφερε και ακόμα εννέα φορές όπου συμμετέχει και με τις οποίες έχει κάποιες αποκλίσεις. Με ορισμένους από αυτούς δεν εναρμονίζονται οι θέσεις της, συμπεριλαμβανομένων του ισχυρού Αμερικανικού Ινστιτούτου Πετρελαίου και του Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου. Τα συμπεράσματα αυτά δημοσιεύθηκαν σε έκθεση, η οποία είναι και η πρώτη του είδους, σχετικά με το εάν η συμμετοχή της Shell σε κλαδικές ενώσεις και συναφείς φορές υπονομεύει το έργο της στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Πιθανολογείται ότι η εν λόγω έκθεση θα κυκλοφορήσει ευρέως στον κλάδο, ενώ επομένως ότι αναλόγως προβληματισμούς έχουν και άλλοι όμιλοι που είναι και αυτοί μέλη στους ίδιους φορείς και ενώσεις. Και αυτό, επειδή δέχονται ασφυκτικές πιέσεις από μετόχους να προσαρμόσουν τα επιχειρηματικά τους μοντέλα, ούτως ώστε να επιτύχουν τον στόχο της Συμφωνίας του Παρισιού για αποτροπή της ανόδου της θερμοκρασίας όχι πέραν του 1,5 βαθμού Κελσίου. Πάντως, παρά τις διαφωνίες με το Αμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο και το Αμερικανικό Ινστιτούτο Πετρελαίου, η Shell ανέφερε πως θα να συνεχίσει να συζητάει μαζί τους επί του θέματος.

Επιπλέον, θα παραμείνει μέλος τους, ενώ έφερε ως παράδειγμα πως το 2017 το ινστιτούτο κατέβαλε προσπάθεια να ανακληθούν κανόνες που αφορούσαν τον περιορισμό των εκπομπών μεθανίου.

Σύμφωνα με τη Shell, οι διαφωνίες με την Αμερικανική Ένωση Πετρελαϊκών και Πετροχημικών Βιομηχανιών είναι τόσο θεμελιώδεις, ώστε δεν μπορεί να παραμείνει στους κόλπους της. Σε αντίθεση με τη Shell, η Ένωση δεν υποστηρίζει την τιμολόγηση των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (ή ρύπων) και δεν έχει ταχθεί δημοσίως υπέρ του στόχου της Συμφωνίας του Παρισιού.

Η Shell, αντιθέτως, επιθυμώσε να παραμείνουν σε ισχύ. Ωστόσο, η διάσταση απόψεων με την Αμερικανική Ένωση Πετρελαϊκών και Πετροχημικών Βιομηχανιών είναι τόσο θεμελιώδης, ώστε δεν μπορεί να παραμείνει στους κόλπους της. Σε αντίθεση με τη Shell, η Ένωση δεν υποστηρίζει την τιμολόγηση των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (ή ρύπων) και δεν έχει δημοσίως ταχθεί υπέρ του στόχου της Συμφωνίας του Παρισιού.

Βήμα

«Είναι για εμάς ένα πρώτο βήμα», παρατηρεί η Shell. «Η δημοσίευση της έκθεσής μας φέρνει

πιο κοντά σε περισσότερη διαφάνεια στις δραστηριότητές μας σχετικά με το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Οι δικοί μας επενδυτές αλλά και η κοινωνία πολιτών, με την ευρεία έννοια, θα πρέπει να έχουν πεισθεί ότι συνεργαζόμαστε εποικοδομητικά με άλλους ενδιαφερόμενους για την κλιματική αλλαγή». Οι ενώσεις ενεργειακών ομίλων στην Αμερική αλλά και στην Ευρώπη βρίσκονται στο στόχαστρο των περιβαλλοντικών οργανώσεων και όλων όσων δραστηριοποιούνται στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της μείωσης του ανθρακικού αποτυπώματος, αιτούμενοι πιο αυστηρούς κανόνες για τον συγκε-

κριμένο κλάδο. Το 2018, η Shell από πλευράς της δεσμεύθηκε πως θα δημοσιοποιεί περισσότερα στοιχεία για την δραστηριότητά της, ώστε να φαίνεται ξεκάθαρα ότι δεν διοχετεύει κεφάλαια σε οργανισμούς, οι οποίοι με το έργο τους εμποδίζουν την προσπάθεια μείωσης των εκπομπών ρύπων. Αξίζει να αναφερθεί, εν κατακλείδι, πως πολύ πρόσφατα η Royal Dutch Shell ανακοίνωσε ότι, στο πλαίσιο του περιορισμού του ανθρακικού αποτυπώματός της, θέλει έως το 2030 να γίνει η μεγαλύτερη στον κόσμο πάροχος καθαρής ηλεκτρικής ενέργειας από εναλλακτικές πηγές.

BLOOMBERG

Φινλανδία: δίκτυ ασφαλείας το ΕΕΕ

Η παροχή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε όσους άνεργους Φινλανδούς και Φινλανδές συμμετέχουν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα τους έκανε να αισθάνονται λιγότερη ανασφάλεια, να είναι πιο ήρεμοι και γενικά να έχουν καλύτερη οικονομική κατάσταση. Αυτά προκύπτουν από την προκαταρκτική έκθεση του Ινστιτούτου Κοινωνικής Ασφάλισης Kela. Πρόκειται για ένα κοινωνικό πείραμα-σταθμό στη Φινλανδία, το οποίο δείχνει και τις αδυναμίες του υπάρχοντος συστήματος που συσχετίζει το επίδομα ανεργίας με την εξεύρεση έστω και μιας υποτιμώδους απασχόλησης ωρών. Τα αρχικά αποτελέσματα του προγράμματος, που διήρκεσε δύο χρόνια, φανερώουν ότι οι 2.000 συμμετέχοντες δεν είχαν ούτε περισσότερες ούτε λιγότερες πιθανότητες να βρουν δουλειά από τους αντίστοιχους ανέργους που λάμβαναν τα παραδοσιακά επίδομα. Ωστόσο και ψυχολογικά και οικονομικά αισθάνονται καλύτερα. Είχαν περισ-

σότερη εμπιστοσύνη στους ανθρώπους και στους κοινωνικούς θεσμούς. Πίστευαν περισσότερο στον εαυτό τους και στην ικανότητά τους να επηρεάσουν την ίδια τους τη ζωή, την οικονομική κατάστασή τους και τις προοπτικές να εξεύρουν εργασία. Η εικόνα αυτή, που αποτυπώνεται από το πείραμα του κατώτατου εγγυημένου εισοδήματος στη Φινλανδία, αντιπαράβάλλεται με τα ισχύοντα στη φινλανδική κοινωνία. Λόγου χάριν, οι συνθήκες δικαιοσύνη επίδοματος ανεργίας διαμαρτύρονται, επειδή στο τέλος κάθε μήνα είναι αδύνατον να υπολογίσουν πόσα χρήματα θα έχουν. Εάν βρουν μια οποιαδήποτε ημιαπασχόληση, αυτό θα επηρεάσει το ποσό των επιδόματος. Εάν αρνηθούν μια θέση εργασίας ή ένα πρόγραμμα κατάρτισης, θα υποστούν κυρώσεις οικονομικές, επίσης. Ορισμένοι, μάλιστα, ανακάλυψαν πως εάν ασχοληθούν με ένα αγαπημένο τους χόμπι, μπορεί να μην πάρουν καθόλου επίδομα ανεργίας.

BLOOMBERG

Μικρότερη παραγγελία στην Airbus

Η συμφωνία-ορόσημο που είχαν υπογράψει στις 25 Μαρτίου ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν και ο Κινέζος ομόλογός του Σι Τζινπίνγκ για την παραγγελία 300 αεροσκαφών της Airbus με τιμή 31 δισ. ευρώ περιλαμβάνει δεκάδες παραγγελίες που είχαν ήδη ανακοινωθεί και την προέγκριση συμφωνιών που δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί, σύμφωνα με πληροφορίες του Reuters. Ο αριθμός των αεροσκαφών Airbus που θα παραγγείλουν κινεζικές εταιρείες καθορίστηκε εν μέρει από γεωπολιτικούς παράγοντες, ανέφεραν δύο πηγές στο Reuters.

Η παραγγελία προς την Airbus θα ανέλθει περίπου στα 31 δισ. ευρώ, ωστόσο το ύψος των πραγματικών νέων παραγγελιών είναι χαμηλότερο, σύμφωνα με το πρακτορείο ειδήσεων. Στις παραγγελίες που έχουν ανακοινωθεί δύο φορές περιλαμβάνεται αυτή για αγορά δέκα Airbus A350 από ανώνυμο αγοραστή, η οποία αποτελεί επανάληψη παραγγελίας για δέκα αεροσκάφη που είχε δώσει πέρυσι η Sichuan Airways. Η αποκάλυψη περιορίζει σε κάποιο βαθμό

τη σημασία της ανακοίνωσης που είχαν κάνει οι Μακρόν και Σι στο Παρίσι και η οποία είχε αποτελέσει οικονομικό αποκορύφωμα της επίσκεψης του Κινέζου προέδρου στην Ευρώπη. Από την άλλη πλευρά, η συμφωνία σηματοδοτεί την επιστροφή της επίσημης Κίνας στην αγορά αεροσκαφών έπειτα από απουσία μεγαλύτερη του ενός έτους, εξαιτίας της έντασης στο παγκόσμιο εμπόριο. Ο αριθμός των 300 αεροσκαφών αποφασίστηκε στο τέλος της διαδικασίας και ενώ εξελισσόταν ήδη η επίσκεψη Σι, αν και συνθήως η παραγγελία αεροσκαφών ολοκληρώνεται σε διάστημα πολλών μηνών, αναφέρει στο Reuters η μία πηγή. Η Airbus αρνήθηκε να σχολιάσει τις λεπτομέρειες της παραγγελίας, όμως άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο ο συνολικός αριθμός των αεροσκαφών να περιλαμβάνει κενά. Η συμφωνία «δημιουργεί το πλαίσιο έγκρισης για αεροσκάφη που έχουν παραγγείλει κινεζικές αεροπορικές εταιρείες, είτε πρόκειται για υπάρχουσες είτε για μελλοντικές παραγγελίες», είπε εκπρόσωπος Τύπου της Airbus.

Ηλεκτροκίνητα Golf χωρίς οδηγό δοκιμάζει η VW στο Αμβούργο

Η εταιρεία ξεκίνησε τα τεστ σε συνεργασία με τον δήμο της πόλης

Μεγάλη κινητικότητα παρατηρείται στο πεδίο της ηλεκτροκίνησης, η οποία αποτελεί το επόμενο μεγάλο στοίχημα για τον κλάδο του αυτοκινήτου. Χθες, ο γερμανικός κολοσσός της Volkswagen ανακοίνωσε πως ξεκίνησε τις δοκιμές σε ηλεκτρικά οχήματα άνευ οδηγού στους δρόμους του Αμβούργου, ενώ δύο άλλες επίσης γερμανικές εταιρείες, οι Daimler και BMW, ανακοίνωσαν πως η σχεδιαζόμενη συνεργασία τους θα εστιαστεί στην κατασκευή προσιτών ηλεκτρικών αυτοκινήτων στην Κίνα. Ας πάρουμε, όμως, τα πράγματα από την αρχή.

Στους δρόμους του Αμβούργου η VW δοκιμάζει πέντε ηλεκτρικά μοντέλα Golf. Έχουν ειδικό σύστημα ασφαλούς αυτόνομης οδήγησης, σαρωτές, αισθητήρες, λέιζερ και ραντάρ και κινούνται σε μια απόσταση 3 χιλιομέτρων. Επιπλέον, οι δοκιμές αυτές συνδέονται και συνδυάζονται με πρόγραμμα που καταρτίζει το Αμβούργο και αφορά την τοποθέτηση έξυπνων σηματοδοτών. Όπως παρατηρεί ο επικεφαλής των τμήματος ερευνών της Volkswagen, Αξελ Χάινριχ, «για να μπορέσουμε να κάνουμε την οδήγηση ασφαλέστερη και ανετότερη στο μέλλον, τα αυτοκίνητα θα πρέπει

και αυτόνομα να γίνουν, αλλά και πιο έξυπνα». Παράλληλα, όπως ο ίδιος υπογράμμισε, θα πρέπει και οι ίδιες οι πόλεις να διαθέτουν ένα ψηφιακό οικοσύστημα, το οποίο θα παράσχει συγκεκριμένες δυνατότητες στα μελλοντικά αυτοκίνητα. Οι προσπάθειες της Volkswagen

«Για να μπορέσουμε να κάνουμε την οδήγηση ασφαλέστερη και ανετότερη στο μέλλον, τα αυτοκίνητα θα πρέπει και αυτόνομα να γίνουν, αλλά και πιο έξυπνα».

εντάσσονται στην ευρύτερη εκστρατεία, στην οποία έχει αποδυθεί, ώστε να μην βρεθεί εξοστρακισμένη από την ανταγωνίστρια Waymo – η οποία μπορεί να μην είναι μια κλασική αυτοκινητοβιομηχανία, αλλά την ανταγωνίζεται ευθέως. Πρόκειται για τη θυγατρική της Google, η οποία ενασχολείται με την

τεχνολογία αυτόνομης οδήγησης και αυτή τη στιγμή θεωρείται η κορυφαία στα μελλοντικά ρομποταξί, που θα κινούνται χωρίς οδηγό, εκμεταλλευόμενα τις δυνατότητες της ρομποτικής. Υπό το πρίσμα αυτό, οι ανά τον κόσμο αυτοκινητοβιομηχανίες συγκροτούν συμμαχίες, ώστε να μειώσουν τα κόστη της νέας τεχνολογίας και να προωθήσουν τα σχέδιά τους. Λόγου χάριν, η BMW θα συνεργαστεί με την Daimler στο πεδίο της αυτόνομης οδήγησης. Η δε Daimler, μαζί με την κινεζική Geely, η οποία είναι μέτοχος της, θα κατασκευάσει όλα τα μελλοντικά ηλεκτρικά μικρού κυβισμού Smart (θυγατρική της Daimler) στην Κίνα. Πάντως, αν και οι περισσότεροι κατασκευαστές στοχεύουν σε οχήματα άνευ οδηγού, η γαλλική PSA (Peugeot Citroen) δεν συμμετέχει στην όλη διαδικασία λόγω κόστους.

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα άνευ οδηγού αμάξια κατηγοριοποιούνται βάσει μιας κλίμακας από 1 έως 5, το οποίο σημαίνει ότι ξεκινούν από ένα όχημα χωρίς κανένα σύστημα τεχνητής οδήγησης και φθάνουν έως οχήματα χωρίς καν οδηγό. Τα Golf, τα οποία τώρα δοκιμάζει η Volkswagen, ανήκουν στην κατη-

Στους δρόμους του Αμβούργου η VW δοκιμάζει πέντε ηλεκτρικά μοντέλα Golf. Έχουν ειδικό σύστημα ασφαλούς αυτόνομης οδήγησης, σαρωτές, αισθητήρες, λέιζερ και ραντάρ και κινούνται σε μια απόσταση 3 χιλιομέτρων. Επιπλέον, οι δοκιμές αυτές συνδέονται και συνδυάζονται με πρόγραμμα που καταρτίζει το Αμβούργο και αφορά την τοποθέτηση έξυπνων σηματοδοτών.

γορία 4, όπως και εκείνα της BMW. Η τελευταία τα υποβάλλει σε εξαντλητικά τεστ στην πόλη του Μονάχου από το 2017.

Γερμανική συμμαχία
Στην περίπτωση των Daimler και BMW, συμβαίνει το εξής: τον προ-

ηγούμενο μήνα γράφτηκε στον γερμανικό Τύπο πως οι εταιρείες συζητούν για το ενδεχόμενο να συνεργαστούν στη δημιουργία πλατφορμών για ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Αυτό θα εξοικονομούσε σε καθεμία τουλάχιστον 7 δισ. ευρώ. Δεν διέψευσαν τις επαφές τους, αλλά δεν

διευκρίνισαν εάν θα συμμαχήσουν στη δημιουργία ολόκληρων πλατφορμών. Τέλος, σε δημοσίευμα της Suddeutsche Zeitung αναφέρεται ότι η συνεργασία τους θα περιοριστεί σε κοινή παραγωγή προσιτού ηλεκτρικού αμαξίου στην Κίνα.

BLOOMBERG, REUTERS

Πρόσκληση του Πάπα σε πετρελαιοβιομηχανίες

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου ίσως να το θέλει... ο διάβολος, αλλά είναι βέβαιον πως δεν το θέλει καθόλου ο Θεός και οι εκπρόσωποι του επί της γης. Ο Πάπας Φραγκίσκος βρίσκεται σε εγρήγορση για το θέμα, εξ ου και προσκάλεσε τον Ιούνιο στο Βατικανό τους επικεφαλής των μεγάλων πετρελαιοϊκών ομίλων και αυτό συμβαίνει δεύτερη φορά σε διάστημα δώδεκα μηνών. Τα σχετικά αναφέρουν καλά πληροφορημένες πηγές, προσθέτοντας ότι η πρόσκληση εντάσσεται στην ευρύτερη κινητοποίηση της Αγίας Εδρας για την αντιμετώπιση της υπερθέρμανσης του πλανήτη, που προξενεί εν πολλοίς την κλιματική αλλαγή.

Μετάβαση
Μεταξύ των ομίλων που έχουν προσκληθεί, συγκαταλέγονται η βρετανική BP, η ιταλική ENI, η ολλανδοβρετανική Royal Dutch Shell, η αμερικανική ExxonMobil, αλλά και ισχυροί επενδυτικοί όμιλοι. Λόγου χάριν, πέρυσι την αντίστοιχη διάσκεψη είχαν παρακολοθήσει υψηλόβαθμα στελέχη των ExxonMobil, Eni, BP και των επενδυτικών κεφαλαίων BlackRock. Από την BlackRock ο επικεφαλής της Λάρι Φινκ είχε συμμετάσχει στη διάσκεψη του 2018, στο πλαίσιο της οποίας οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι ο κόσμος χρειάζεται δραστικές αλλαγές στο θέμα των καυσίμων. Συγκεκριμένα, ότι ενόσω ο πλανήτης μεταβαίνει στην εποχή των καυσίμων με χαμηλό ανθρακικό αποτύπωμα, θα πρέπει να εξασφαλιστεί και ότι υπάρχει επάρκεια στις αντίστοιχες προμήθειες. Η φετινή διάσκεψη τοποθετείται στις 13 και 14 Ιουνίου,

Μεταξύ των ομίλων που έχουν προσκληθεί από τον Πάπα Φραγκίσκο συγκαταλέγονται η βρετανική BP, η ιταλική ENI, η ολλανδοβρετανική Royal Dutch Shell, η αμερικανική ExxonMobil, αλλά και ισχυροί επενδυτικοί όμιλοι.

Ο Πάπας Φραγκίσκος κάλεσε τις μεγάλες πετρελαιοϊκές εταιρείες για να συζητήσουν τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου του θερμοκηπίου.

ενώ τα υψηλόβαθμα διοικητικά στελέχη των ενεργειακών ομίλων θα έχουν συνάντηση με τον Πάπα Φραγκίσκο τη δεύτερη ημέρα.

Το ζωήρο ενδιαφέρουν του Ποντίφικα, που ασκεί και αυτός με τη σειρά του πιέσεις στις ενεργειακές εταιρείες – χρονολογείται από το 2015 όταν και είχε δηλώσει πως πρόκειται για ζήτημα ηθικής τάξεως. Όπως είχε ανα-

φέρει προσφάτως το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, οι εν λόγω επιχειρήσεις βρίσκονται στο στόχαστρο των περιβαλλοντικών οργανώσεων και όλων όσοι ασχολούνται με την αντιμετώπιση της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Ενώνοντας τις δυνάμεις τους, τους ασκούν πιέσεις να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα για τον περιορισμό των εκπομπών ρύπων, που ευθύνονται για την υπερθέρμανση και να εναρμονιστούν με τη στόχευση της διεθνούς Συμφωνίας του Παρισιού για το Κλίμα, η οποία επιδιώκει να συγκρατηθεί η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη έως 1,5 βαθμό Κελσίου.

Από την περυσινή διάσκεψη υπό την αιγίδα της Αγίας Εδρας μικρή πρόοδος έχει σημειωθεί έως σήμερα, ειδικά σε θέματα που συζητήθηκαν και αφορούσαν την τιμολόγηση των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ειδικότερα, η ολλανδοβρετανική Royal Dutch Shell υπό τις εντονότερες πιέσεις των επενδυτών δέχθηκε πέρυσι να θέσει βραχυπρόθεσμους στόχους για τη μείωση των εκπομπών της, ενώ η BP δήλωσε ότι θα δίνει στη δημοσιότητα πιο πολλά στοιχεία για την προσαρμογή του επιχειρηματικού της μοντέλου στον στόχο της Συμφωνίας του Παρισιού. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως τον Μάρτιο η ιταλική Eni δήλωσε πως θα δενδροφυτεύσει 80 εκατομμύρια στρέμματα στην Αφρική, με στόχο τη δημιουργία δάσους, ώστε να αντισταθμίσει τις εκπομπές ρύπων στην ήπαιρο από τις δραστηριότητές της εκεί μέχρι το 2030.

BLOOMBERG

Η αμερικανική θυγατρική της Deutsche Bank στο Τζάκσονβιλ της Φλόριντας, η οποία συναλλασσόταν με την Danske, είχε εντοπίσει αμφιλεγόμενες πράξεις.

Γνώριζαν, αλλά δεν μίλησαν για το ξέπλυμα από την Danske

Πολλά χρόνια πριν αποκαλυφθεί το πρόσφατο, τεραστίων διαστάσεων σκάνδαλο με το ξέπλυμα χρήματος στη δανέζικη τράπεζα Danske Bank (και συγκεκριμένα στη θυγατρική της στην Εσθονία), ορισμένοι υποψιάζονταν τι συνέβαινε. Η αμερικανική θυγατρική της Deutsche Bank στο Τζάκσονβιλ της Φλόριντας, η οποία συναλλασσόταν με την Danske, είχε εντοπίσει αμφιλεγόμενες πράξεις. Συγκεκριμένα, χαμηλόβαθμοι υπάλληλοι, οι οποίοι ήταν επιφορτισμένοι να παρακολουθούν την εναρμόνιση των κινήσεων με τους διεθνείς κανόνες διαφάνειας, διαπίστωσαν αμφισβητούμενες συναλλαγές τουλάχιστον 150 δισ. δολαρίων για λογαριασμό της εσθονικής θυγατρικής της Danske.

Αν και δεν είναι ξεκάθαρο πόσο άμεσα ενημέρωσαν οι εν λόγω υπάλληλοι την Deutsche Bank, ωστόσο ζήτησαν πιο αυστηρό έλεγ-

χο συγκεκριμένων πελατών. Η απάντηση, πάντως, που έλαβαν από τους προϊσταμένους τους ήταν η συνήθης, δηλαδή «μην μιλάτε, κοιτάτε τη δουλειά που έχετε να διεκπεραιώσετε και ξεχάστε ό,τι είδατε». Σύμφωνα με εσωτερικά έγγραφα της Deutsche Bank ΗΠΑ, αρχεία δικαστικών αρχών και συνεντεύξεις δεκάδων ανθρώπων, μεταξύ των οποίων και 20 νυν και πρώην εργαζομένων σε αυτήν, δείχνουν ότι η αμερικανική της μονάδα σε μεγάλο βαθμό ανθίστατο επί σειρά ετών στο να εναρμονιστεί με αυστηρούς κανόνες για την πάταξη του ξέπλυντος χρήματος. Βάσει, τέλος, όλων αυτών των απόρρητων εγγράφων μπορεί κανείς να εξηγήσει γιατί η Deutsche Bank ΗΠΑ εξακολουθούσε να εξυπηρετεί τις συναλλαγές της Danske, όταν άλλες τράπεζες είχαν παύσει πλέον τις επαφές μαζί της.

BLOOMBERG

MTN Business

MTN Cloud Business Telephony.

Για την απόλυτη ευελιξία στις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες της επιχείρησής σας.

Η υπηρεσία **MTN Cloud Business Telephony** είναι μια ολοκληρωμένη λύση ευρωζωνικής σταθερής τηλεφωνίας, η οποία ενοποιεί όλα τα επικοινωνιακά σας δεδομένα. Με την πλειάδα επιλογών που παρέχονται, **μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες της επικοινωνίας της επιχείρησής σας, ενισχύοντας έτσι την αποδοτικότητά της και μειώνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος.**

Επικοινωνήστε με το Κέντρο Επιχειρηματικών Πελατών της MTN στο 131, για τη λύση που ταιριάζει στη δική σας επιχείρηση.

mtnbusiness.com.cy

Ανω-κάτω η αγορά ακινήτων από τα ξένα funds

Οι επιθετικές κινήσεις τους σε δημοπρασίες και διαγωνισμούς και οι δυνατότητες αντίδρασης των ελληνικών ΑΕΕΑΠ

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ολο και πιο έκδηλη είναι πλέον η «δυσφορία» στελεχών των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία (ΑΕΕΑΠ) για την εντεινόμενη παρούσα ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων (private equity funds), τα οποία συμμετέχουν σε δημοπρασίες και διαγωνισμούς πώλησης ακινήτων (κυρίως από τράπεζες) και υιοθετούν ιδιαίτερα επιθετική πολιτική, προσφέροντας σημαντικά υψηλότερο τίμημα από εκείνο που θα ήταν διατεθειμένες να προσφέρουν οι ΑΕΕΑΠ. Οι τελευταίες, έχοντας υπόψη τους την ανάγκη παροχής υψηλών μερισμάτων στους μετόχους τους, αλλά και το υψηλότερο λειτουργικό κόστος, συγκριτικά με ένα fund, δυσκολεύονται να ακολουθήσουν και ταυτόχρονα διαπιστώνουν ότι οι αποδόσεις των ακινήτων υποχωρούν συνολικά στην αγορά, καθώς αυξάνονται οι αξίες. Εν ολίγων, δυσκολεύονται να αποκτήσουν και ακίνητα, όπου πιθανώς δεν καλούνται να ανταγωνιστούν κάποιο fund, λόγω του ότι οι ιδιοκτήτες αυξάνουν τις απαιτήσεις τους. Στην πρόσφατη ετήσια οικονομική έκθεση της, η Trastor Properties ΑΕΕΑΠ ανέφερε ότι η «παρατηρούμενη αποκλιμάκωση των ζητούμενων αποδόσεων οφείλεται στη συγκέντρωση όλο και περισσότερων ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων που στοχεύουν στο ίδιο επενδυτικό προϊόν με τις ΑΕΕΑΠ». Συμπλήρωσε δε ότι αναμένεται περαιτέρω αύξηση των επενδύσεων από funds που έχουν πιο ευέλικτο νομικό ή κανονιστικό πλαίσιο από τις ΑΕΕΑΠ, με αποτέλεσμα να προβλέπεται και περαιτέρω μείωση των εισοδηματικών αποδόσεων, ακριβώς λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού μεταξύ των επενδυτών.

Ακόμα πιο χαρακτηριστική είναι η πρόσφατη τοποθέτηση του κ. Αρν Καρτυνίου, διευθύνοντος συμβούλου της Εθνικής Παναγία ΑΕΕΑΠ στο πρόσφατο συνέδριο του Economist. Όπως ανέφερε, τρέφει αμφιβολίες για το «εάν θα απογειωθούμε, όπως νομίζουν κάποιοι από αυτούς που έρχονται στην αγορά ακινήτων. Προς το παρόν, βλέπουμε κυρίως κερδοσκοπικά funds, όπως φαίνεται και στους διαγωνισμούς που γίνονται

για πώληση καρτοφυλακίων ακινήτων», σημείωσε ο κ. Καρτυνός. Συνέχισε, μάλιστα, τονίζοντας ότι «οι αποτιμήσεις που προσφέρονται είναι πολύ καλά νέα για τις τράπεζες και κακά νέα για τους επενδυτές αυτών των funds. Πιστεύουν πως ξαφνικά θα υπάρξει πολύ μεγάλη αύξηση των ενοικίων, λόγω της ανάπτυξης της οικονομίας. Είναι ένα στοίχημα που θα δούμε αν θα βγει». Σύμφωνα με τον ίδιο, αυτό θα κριθεί από το κατά πόσο θα υπάρξουν μεγάλες εταιρείες μέσα από συγχωνεύσεις, αν δηλαδή θα αλλάξει η δομή της οικονομίας. Τότε, όντως, τα ενοίκια γραφειακών χώρων θα αυξηθούν.

Όπως αναφέρουν πάντως στελέχη της αγοράς ακινήτων, σε αντίθεση με τις ΑΕΕΑΠ, τα επενδυτικά fund μπορούν να «ικανοποιηθούν» και

Τα επενδυτικά funds μπορούν να «ικανοποιηθούν» και με χαμηλότερες αποδόσεις, καθώς προσβλέπουν και στη μελλοντική μεταπώληση των κτιρίων.

με χαμηλότερες αποδόσεις, καθώς προσβλέπουν και στη μελλοντική μεταπώληση των κτιρίων που θα αποκτήσουν και άρα και σε υπεραξίες. Τα funds μπορούν να μοχλεύσουν τις επενδύσεις τους, χωρίς την ανάγκη καταβολής υψηλών μερισμάτων, όπως οι ΑΕΕΑΠ, και επιπλέον συνυπολογίζουν στην επενδυτική στρατηγική τους και στην προσδοκώμενη απόδοση και στις μελλοντικές υπεραξίες από την πώληση των ακινήτων που θα αγοράσουν σήμερα. Δηλαδή, ενσωματώνουν στις αποδόσεις που επιθυμούν όχι μόνο τα έσοδα από τα μισθώματα, αλλά και τη μεταπωλητική αξία του κάθε ακινήτου, καθώς οι περισσότεροι ενδιαφερόμενοι επενδυτές σήμερα αποσκοπούν σε μεγάλο βαθμό στην απόκτηση υπεραξιών στο μέλλον, θεωρώντας ότι η Ελλάδα είναι μία από τις ελάχιστες χώρες της Ε.Ε. όπου οι τιμές των ακινήτων είναι

ακόμη «προσιτές» και προσφέρουν υψηλές αποδόσεις.

Υπό την έννοια αυτή, τα funds έχουν περισσότερο βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα από μια ΑΕΕΑΠ, καθώς ούτως ή άλλως κάθε τέτοιο επενδυτικό «όχημα» έχει και κάποια ημερομηνία-στόχο για την αποεικένδυση από την εκάστοτε αγορά. Στον αντίποδα, οι ΑΕΕΑΠ έχουν σαφώς πιο μακροπρόθεσμο χαρακτήρα και παράλληλα την υποχρέωση καταβολής υψηλών μερισμάτων στους μετόχους τους.

Το παράδειγμα του πρόσφατου καρτοφυλακίου ακινήτων που πώλησε η Alpha Bank είναι χαρακτηριστικό. Ο λόγος για πέντε κτίρια γραφείων εισοδήματος, μισθωμένα σε εταιρείες όπως η Vodafone, η AXA, η Samsung και η Porsche. Καμία από τις ΑΕΕΑΠ δεν κατόρθωσε να αποκτήσει το εν λόγω καρτοφυλάκιο, που τελικά κατέληξε στο επενδυτικό fund Brook Lane Capital αντί 95 εκατ. ευρώ. Το εν λόγω fund σχεδιάζει και άλλες κινήσεις. Πριν από ένα χρόνο, ήταν η σειρά του GreCo Fund να «ταράξει τα νερά» της αγοράς ακινήτων, αποκτώντας δύο ακίνητα της Εθνικής Leasing αντί 26 εκατ. ευρώ, κερδίζοντας στο «νέημα» του σχετικού πλειοδοτικού διαγωνισμού την Trastor ΑΕΕΑΠ. Το private equity fund αγόρασε το κτίριο γραφείων, όπου σήμερα στεγάζονται τα γραφεία της Wind στη λεωφ. Κηφισίας 66 στο Μαρούσι. Πρόκειται για συγκρότημα ακινήτων που είχε αναπτυχθεί από την «Μπ. Βωβός», συνολικής επιφανείας 8.334 τετραγωνικών μέτρων, που πωλήθηκε αντί ποσού 23,6 εκατ. ευρώ, ενώ η ελάχιστη προσφορά εκκινούσε από τα 21 εκατ. ευρώ. Επίσης, αποκτήθηκε έναντι 2,35 εκατ. ευρώ και οριζόντια ιδιοκτησία γραφείων 921 τ.μ. στο κτίριο που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Αλεξάνδρας και Κηφισίας (πρώην Κτήμα Θών).

Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, η τάση αυτή αναμένεται να ενταθεί ακόμα περισσότερο τους επόμενους μήνες, καθώς στην αγορά αναμένουν και τη σταδιακή διάθεση προς πώληση των ακινήτων που περιλαμβάνονταν στα καρτοφυλάκια των μη εξυπηρετούμενων δανείων, που πώλησαν κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους οι τράπεζες.

Οι επενδυτές εμφανίζονται αισιόδοχοι για την αγορά γραφείων, η οποία εκτιμάται ότι προσφέρει τις μεγαλύτερες προοπτικές μελλοντικών υπεραξιών και αύξησης των τιμών ενοικίων.

Αναδυόμενη αγορά η Ελλάδα

Η απήκηση της ελληνικής αγοράς ακινήτων, που αποτυπώνεται στην εντατικοποίηση του ανταγωνισμού μεταξύ ενδιαφερόμενων θεσμικών επενδυτών, εκτιμάται ότι θα ενισχυθεί στο μέλλον, ιδίως εφόσον συνεχιστεί η οικονομική ανάκαμψη της οικονομίας. Στη φετινή έκθεση της PriceWaterHouseCoopers, που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του Urban Land Institute, και καταγράφει τις επενδυτικές προοπτικές της παγκόσμιας αγοράς ακινήτων, η Αθήνα «σκαρφάλωσε» 15 θέσεις στη σχετική ευρωπαϊκή κατάταξη, με αποτέλεσμα να κατατάσσεται πλέον στη 14η θέση της σχετικής λίστας, από την 29η που βρισκόταν μέχρι και πριν από έναν χρόνο. Πρόκειται για την καλύτερη θέση που εξασφαλίζει η ελληνική πρω-

τεύουσα μετά την 5η θέση στην αντίστοιχη έρευνα για το 2015, όταν η Αθήνα είχε βρεθεί στην πέμπτη θέση. Από τότε και μέχρι και την περυσινή έρευνα, η Αθήνα παρέμενε σταθερά σε μία από τις χαμηλότερες θέσεις.

Στη φετινή έκθεση επισημαίνεται ότι η έξοδος της ελληνικής οικονομίας από τα μνημόνια και η επιστροφή στις αγορές, αποτέλεσαν μια θετική εξέλιξη, που θα ευνοήσει σταδιακά και την αγορά ακινήτων, αρκεί βέβαια να συνοδωθεί με την επιτάχυνση του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με έναν από τους επενδυτές που ανέλυσαν την εγκώρια αγορά, «η Ελλάδα είναι μια αναδυόμενη αγορά με ένα σκληρό νόμισμα. Έχει περάσει μια δύσκολη περίοδο κι έχει πολύ απόστασ

να καλύψει. Υπό μία έννοια, το σκληρό νόμισμα είναι ένα πλεονέκτημα, γιατί παρέχει κάποια σταθερότητα και εμπιστοσύνη στους επενδυτές. Από την άλλη πλευρά, βέβαια, δεν επιτρέπει στην οικονομία να βρει τη νέα της ισορροπία».

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, οι επενδυτές εμφανίζονται αισιόδοχοι για την αγορά γραφείων, η οποία εκτιμάται ότι προσφέρει τις μεγαλύτερες προοπτικές μελλοντικών υπεραξιών και αύξησης των τιμών ενοικίων. Μάλιστα, αρκετοί σημειώνουν ότι οι ευκαιρίες αφορούν κυρίως τον κλάδο της ανάπτυξης νέων γραφείων, γιατί υπάρχει μεγάλη έλλειψη σύγχρονων χώρων, δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια, η προσφορά ήταν μηδαμινή.

Ισχυρό ενδιαφέρον ξένων για κατασκευαστικές και έργα στην Ελλάδα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σημαντικές είναι οι «χάρες» των «νυφών» του κατασκευαστικού κλάδου της χώρας, με τις –συχνά– διψήφιες ετήσιες αποδόσεις των έργων παραχώρησης και των συμβάσεων δημοσίου-ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) να αποτελούν σημαντικό δέλεαρ για τους υποψήφιους «γαμπρούς», δηλαδή τα επενδυτικά funds που έχουν πολλαπλασιάζει τις «θέσεις» που παίρνουν στις εταιρείες κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η ολλανδική Reggeborgh Invest, που διακερίχεται την προσωπική περιουσία μιας από τις τρεις πλουσιότερες οικογένειες της χώρας, των Βέσελς, με μακρά εμπειρία στον κατασκευαστικό τομέα και μέχρι πρότινος ιδιοκτήτες του ολλανδικού κατασκευαστικού ομίλου VolkerWessels. Το Reggeborgh αποφάσισε πριν από λίγες ημέρες να ενισχύσει τη συμμετοχή του στο μετοχικό κεφάλαιο της ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, από το 13% που είχαν μέχρι πρότινος, σε περίπου 30% μέχρι το τέλος του έτους, αποκτώντας το μερίδιο που είχε αποκτήσει το 2013 ένα άλλο fund, το York Global Finance.

Σύμφωνα με πληροφορίες, το σημαντικό καρτοφυλάκιο έργων παραχώρησης και ΣΔΙΤ που διαθέτει η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, με πιο πρόσφατη προσθήκη το νέο αεροδρόμιο στο Καστέλλι Ηρακλείου Κρήτης, αποτέλεσε σημαντικό δέλεαρ για το Reggeborgh. Σε σχετική ανακοίνωση επισημάνθηκε ότι «η απόφαση να αυξήσουμε τη συμμετοχή μας ως μακροπρόθε-

σμοι επενδυτές στο μετοχικό κεφάλαιο της ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ οφείλεται στην πίστη μας στις προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης της εταιρείας με την παρούσα διοίκηση».

Αντίστοιχα, η «Αβαξ», έχοντας απεμπολήσει πλέον τα αρχικά J&P με τα οποία συνέδεσε την πορεία της κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο δεκαετιών, προετοιμάζεται για την ενεργότερη εμπλοκή της οικογένειας Ιωάννου στην καθημερινή διοίκηση του ομίλου, στην προσπάθεια ανάταξης και επαναφοράς σε αναπτυξιακή τροχιά και ασφαλώς κερδοφορία. Σε πρώτη φάση, η «Αβαξ» θα προχωρήσει σε αύξηση κεφαλαίου μέχρι του ποσού των 20 εκατ. ευρώ, μέσω της οποίας το ποσοστό της οικογένειας Ιωάννου θα αυξηθεί από το 3% που είναι σήμερα σε σχεδόν 30%, με αποτέλεσμα να αποτελεί τον μεγαλύτερο μέτοχο της. Αντίστοιχα, αυξημένα σε πάνω από 7% και περίπου 23-24%. Στο μέλλον, το σχετικό ποσοστό είναι πιθανό να πωληθεί στους υφιστάμενους μετόχους της εταιρείας, ή σε άλλους ενδιαφερόμενους θεσμικούς επενδυτές, δεδομένου ότι βρίσκεται στο καρτοφυλάκιο των περιουσιακών στοιχείων της J&P Overseas, που καλείται να ρευστοποιήσει ο ειδικός διαχειριστής (Alvarez Marsal) που έχει τοποθετηθεί για τον σκοπό αυτό από το αρμόδιο

Όπως και στην περίπτωση των ιδίων των κατασκευαστικών ομίλων, έτσι και στην περίπτωση των διαγωνισμών, οι υψηλές αποδόσεις που υπόσχονται τα έργα παραχώρησης και οι ΣΔΙΤ, σε συνδυασμό και με τη βελτίωση των μακροοικονομικών δεδομένων της Ελλάδας, έχουν ενισχύσει τον βαθμό απήκησης της χώρας σε funds που επενδύουν σε υποδομές και συναφείς τομείς.

δικαστήριο. Δεν αποκλείεται, λοιπόν, κάποιο ακόμα fund να επιλέξει να τοποθετηθεί στην απάλαγμένη από «βαρίδια» «Αβαξ», προσφέροντας ίσως και την απαιτούμενη «ένεση» ρευστότητας που χρειάζεται η εταιρεία για να διεκδικήσει με ακόμα μεγαλύτερη ένταση νέα έργα. Σύμφωνα με τη διοίκηση της «Αβαξ», πλέον η στρατηγική της εισηγμένης θα εστιαστεί σε έργα παραχώρησης, ΣΔΙΤ και στην ενέργεια, όπου τον περασμένο Οκτώβριο η εταιρεία ξεκίνησε τη δραστηριοποίηση της και στη λιανική αγορά φυσικού αερίου, πέραν εκείνης της ηλεκτρικής ενέρ-

γειας, όπου μέσω της Volterra εκτιμά ότι μέχρι το τέλος του έτους θα έχει εξασφαλίσει 40.000 πελάτες. Σήμερα, το μερίδιο αγοράς της εταιρείας ανέρχεται στο 1,5% της συνολικής ετήσιας κατανάλωσης ρεύματος στη λιανική αγορά. Οσον αφορά τις κατασκευές, μετά και την υπογραφή της νέας σύμβασης ύψους 500 εκατ. ευρώ για την κατασκευή θερμέτρου με καζίνο στη Λεμεσό, σε κοινοπρακτικό σχήμα με την ΤΕΡΝΑ, το ανεκτέλεστο υπόλοιπο της Αβαξ ανέρχεται σε 1,2 δισ. ευρώ, με την εταιρεία να αναμένει την υπογραφή πρόσθετων συμβάσεων της τάξεως των 200

εκατ. ευρώ. Για το 2019, η διοίκηση εκτιμά ότι είναι εφικτή η επίτευξη τζίρου ύψους 400 εκατ. ευρώ από τη δραστηριότητα της κατασκευής.

Οι διαγωνισμοί

Εκτός, όμως, από τις ίδιες τις εταιρείες και οι ίδιοι οι διαγωνισμοί για έργα παραχώρησης και ΣΔΙΤ έχουν αρχίσει να προσελκύουν όλο και περισσότερα επενδυτικά funds. Ονόματα, όπως Macquarie European Infrastructure Fund 5 L.P., Aberdeen European Infrastructure Partners, Amber Capital και Marguerite να συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων, που είτε έχουν διereυνήσει το ενδεχόμενο εμπλοκής τους είτε συμμετέχουν ήδη σε σχήματα με εγχώριες κατασκευαστικές εταιρείες για τη διεκδίκηση συμβάσεων αξίας αρκετών εκατοντάδων εκατ. ευρώ. Όπως και στην περίπτωση των ιδίων των κατασκευαστικών ομίλων, έτσι και στην περίπτωση των διαγωνισμών, οι υψηλές αποδόσεις που υπόσχονται τα έργα παραχώρησης και οι ΣΔΙΤ, σε συνδυασμό και με τη βελτίωση των μακροοικονομικών δεδομένων της Ελλάδας, έχουν ενισχύσει τον βαθμό απήκησης της χώρας σε funds που επενδύουν σε υποδομές και συναφείς τομείς.

Αλλωστε, έχει πλέον καταστεί σαφές, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς, ότι θα πρέπει να αναζητηθούν εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση έργων υποδομών, πέραν των παραδοσιακών πηγών, δηλαδή των τραπεζικών κεφαλαίων και των κοινοτικών κονδυ-

λίων. Με δεδομένο ότι οι τράπεζες αποεικένδυν από διάφορους τομείς, σε μια γενικότερη προσπάθεια βελτίωσης των ισολογισμών τους και ότι τα κοινοτικά κονδύλια θα αφορούν όλο και λιγότερο τα έργα υποδομής, αρκετοί βλέπουν στα επενδυτικά κεφάλαια μια πιθανή πηγή χρηματοδότησης.

Από την άλλη πλευρά, όσο μεγαλύτερος είναι ο ανταγωνισμός (άρα και οι εκπτώσεις που θα πρέπει να δοθούν), αλλά και οι αβεβαιότητες γύρω από κάθε διαγωνισμό, τόσο πιο πιθανή είναι η αποθάρρυνση των funds. Για παράδειγμα, στον πολύπαδο διαγωνισμό για την παραχώρηση της εκμετάλλευσης της Εγνατίας Οδού, η «Αβαξ» συζητούσε με την Amber Capital για να καταθέσουν κοινή πρόταση, αλλά η διοίκηση της τελευταίας αποφάσισε τελικά την απόσυρση του ενδιαφερόντος της, τόσο λόγω υψηλού ανταγωνισμού όσο και λόγω των πολλών αστάθμητων παραγόντων που συνοδεύουν το συγκεκριμένο διαγωνισμό του ΤΑΙΠΕΔ. Εντέλει η «Αβαξ» συμμετείχε σε κοινοπρακτικό σχήμα με το fund Aberdeen European Infrastructure Partners, χωρίς όμως να προκριθεί στη δεύτερη φάση του διαγωνισμού. Στον ίδιο διαγωνισμό, όμως, έχουν προκριθεί και θα κληθούν να υποβάλουν δεσμευτική προσφορά το Macquarie European Infrastructure Fund 5 L.P. Αντίστοιχα, στη ΣΔΙΤ για τον ΒΟΑΚ (Βόρειος Οδικός Αξονας Κρήτης), που αφορά το τμήμα Χερσόνησος-Νεάπολη, η «Αβαξ» συμμετέχει με το fund Marguerite.

Οι εξωγήινοι βλέπουν Instagram;

Ο κόσμος μας σήμερα και το 1977 – Από τους «χρυσούς δίσκους» των Βόγιατζερ, στη μαζική παραγωγή και κατανάλωση εικόνων

Αριστερά, Joan Fontcuberta, «Googlegrams» και δεξιά Cameron Wilson, «Shudu».

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Πάνε σαράντα δύο χρόνια. Το 1977, τα διαστημόπλοια Βόγιατζερ I και II μετέφεραν στο απώτερο Διάστημα τους λεγόμενους «χρυσούς δίσκους» με δείγματα του ανθρώπινου πολιτισμού, «μηνύματα σε μπουκάλι» ριγμένα στον ωκεανό του σύμπαντος προς κάποιον εξωγήινο πολιτισμό.

Εχοντας ως έμπνευση εκείνες τις διαστημικές αποστολές επικοινωνίας, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση έπρεσε μια ερεθιστική ιδέα: Τι θα στέλναμε σήμερα, σε μια ανάλογη αποστολή; Ποιες εικόνες θα επιλέγαμε;

Έτσι γεννήθηκε το εικαστικό και συνεδριακό πρότζεκτ «For Ever More Images?»: Μεγάλη έκθεση-εγκατάσταση υπό την επιμέλεια των Γιώργου Καρανλίας, Γιώργου Πρίνου και Πάσκου Βοργιά, από 9 έως 22 Απριλίου, καθώς επίσης συμπόσιο στο Γαλλικό Ινστιτούτο των Αθηνών (12 Απριλίου) και στο Ωδείο Αθηνών (13 και 14 Απριλίου) που μας καλεί να εξετάσουμε τον τρόπο που παράγουμε, καταναλώνουμε, αντιλαμβανόμαστε και νοηματοδοτούμε τις εικόνες στον 21ο αιώνα (επιμέλεια συμποσίου: Εντουάρντο Καντάβα).

Θέσαμε ορισμένα ερωτήματα στην Πάσκου Βοργιά και στον Γιώργο Καρανλία με αφορμή αυτή την ενδιαφέρουσα, πολυπρισματική ιδέα.

– **Ήταν οι αποστολές Βόγιατζερ που σας ενέπνευσαν ή και η σημερινή οικονομική, πολιτισμική κρίση, ενδεχομένως και η κλιματική αλλαγή;**

– Πάσκου Βοργιά (Π.Β.): Η όλη ιδέα πρωτογεννήθηκε από ένα αίσθημα κορεσμού, που προερχόταν από τον ωκεανό των εικόνων παντού γύρω μας, αλλά και μια ολοένα εντεινόμενη αγωνία να νοηματοδοτηθεί όλη αυτή η ασύστολη παραγωγή και κατανάλωση οπτικού υλικού. Συνάμα, μια συνειδητοποίηση ότι η τεχνική εικόνα σήμερα δεν ήταν αυτή που ξέραμε πριν από μερικά χρόνια, όταν συζητούσαμε για τις προθέσεις του φωτογράφου ή το σε ποιο έντυπο θα δημοσιευόταν και πώς λογοκρινόταν ή όχι η πραγματικότητα μέσα από την κάθε φωτογραφία. Με λίγα λόγια, από την υποκειμενικότητα και τα αφηγηματικά προβλήματα του παρελθόντος (όπως αυτά του Βόγιατζερ, π.χ.) πλέον έχουμε πε-

Αριστερά, Liam Young, «Where the city cant see» και δεξιά Jon Rafman, «1576 Ocean Front Walk», από τη σειρά «The Nine Eyes of Google Street View 2008».

ράσει σε ένα νέο οπτικό καθεστώς, που δεν ελέγχεται με τον ίδιο τρόπο από τους ανθρώπους και έχει πολύ περισσότερα επίπεδα όσπου να το κατανοήσουμε: Όσα επίπεδα έχει και μια υπερσύγχρονη τεχνολογική εφεύρεση ή ένας υπερυπολογιστής, που συλλέγει εκατομμύρια δεδομένα και τα επεξεργάζεται σε κλάσματα του δευτερολέπτου.

– **Τα μηνύματα των Βόγιατζερ διακρίνονταν, πιστεύετε, από μια ανεδαφική αισιοδοξία;**

– Π.Β.: Αισιοδοξία ναι, ανεδαφική, δεν θα το 'λεγα, με την έννοια ότι ταίριαζε στην εποχή. Ήταν μια εποχή που ήταν όντως αισιόδοξη, αλλά ίσως και πιο αφελής μέσα στην ευμερία και στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις. Μια ευτυχία όμως που δεν αφορούσε ισότιμα όλον τον πλανήτη και που δεν είχε υποψιαστεί τα αποτελέσματα του υπερκαταναλωτισμού και τους κινδύνους της παγκοσμιοποίησης ή ότι ανέτρελλε η Ανθρωπότητα.

– Γιώργος Καρανλίας (Γ.Κ.): Το ίδιο το πρότζεκτ των Βόγιατζερ – και φυσικά τα χρυσά τους αρχεία-δημιουργείται κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, οπότε, πέρα από την αισιοδοξία, μπορούμε να το δούμε και ως μια ναρκισσιστική θεώρηση της θέσης και των επιτευγμάτων του ανθρώπου στον πλανήτη Γη, μια εικόνα αυτοεπι-

βεβαίωσης στον δυτικό καθρέφτη.

– **Πώς επικοινωνεί η έκθεση με το συμπόσιο;**

– Π.Β.: Το συμπόσιο, που επιμελείται ο Εντουάρντο Καντάβα, είναι αρκετά πιο ευρύ στον προβληματισμό του, καθώς αναλύει διάφορες πλευρές του τι συνιστά «εικόνα» σήμερα και τις συνδέει, π.χ., με την οικολογία και την κλιματική αλλαγή, τη γεωγραφία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη μετανάστευση, ακόμη και τον ήχο. Στην έκθεση, ο Γιώργος Πρίνος, ο Γιώργος Καρανλίας κι εγώ θέλαμε να διερευνήσουμε θεματικά τις λεγόμενες «επιχειρησιακές εικόνες», όπως τις βάφτισε το 2001 ήδη ο καλλιτέχνης Χαρούν Φαρόκι, που σημαίνει τις εικόνες που φτιάχνονται από μηχανές για μηχανές και όπου δεν διαμεσολαβεί απαραίτητα ο άνθρωπος στη διαδικασία. Σήμερα οι εικόνες γύρω μας ανήκουν οντολογικά πολύ περισσότερο σε αυτό που λέμε Big Data, τα Μεγάλα Δεδομένα δηλαδή, ενώ χρησιμοποιούνται, πέρα από τον πόλεμο, και για τον έλεγχο, την επιτήρηση και τη δημιουργία τεράστιου κέρδους μέσα από την αξιοποίηση της πληροφορίας τους.

– Γ.Κ.: Βέβαια, γύρω από τον άξονα των επιχειρησιακών εικόνων, αρθρώνεται ένα πλήθος προβληματικών με κοινό πεδίο τη μεταβαλλόμενη «μεσικότητα» των σύγχρονων εικόνων· μιλάμε

Η Πάσκου Βοργιά και ο Γιώργος Καρανλίας μιλούν για το πολυπρισματικό εικαστικό και συνεδριακό πρότζεκτ «For Ever More Images?» της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση.

για τη διαρκή παρουσία των συσκευών λήψης και προβολής εικόνων, την κανονιστική «λογισμικοποίηση» όλο και περισσότερων πλευρών της καθημερινής ζωής και δραστηριότητας, την υποτιθέμενη ουδετερότητα της αλγοριθμικής γλώσσας, τη διαπερατότητα των ορίων δημόσιου και ιδιωτικού μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Παράλληλα, ανιχνεύουμε και τις δυνατότητες δημιουργίας αντικωδίκων, οπτικών ή γλωσσικών, ως πεδία αντίστασης και δημιουργίας ενός κριτικού-πολιτικού λόγου.

– **Συχνά, οι μεγαλύτεροι οικολόγοι είναι οι αστροναύτες: έχουν δει με τα μάτια τους τον πλανήτη μοναδικό σε πλούτο ζωής μέσα στο σκοτεινό άπειρο·ΣΩ έχουν δει τη ρύπανση από το Διάστημα. Μήπως πρέπει να δούμε τη**

Γη σαν εξωγήινο για να την επανεκτιμήσουμε; Από απόσταση;

– Π.Β.: Ναι, είναι αλήθεια, και αυτή σε ένα βαθμό είναι και η έννοια της χρονοκάψουλας που θέλαμε να σχολιάσουμε. Όπως το 1977 η NASA έφτιαξε αυτό το αφήγημα για να συμπυκνώσει την ιστορία του κόσμου, έτσι και το κοινό δημιουργεί μια δική του χρονοκάψουλα μέσα από εικόνες που αιωρούνται στο Ιντερνέτ, ή εμείς ως επιμελητές διαλέγοντας κάποιες λίγες εικόνες από τον ωκεανό που μας περιβάλλει. Αν ένας εξωγήινος δει, λόγω χάριν, μόνο το Instagram, θα αντιληφθεί τον κόσμο μας σε μια κατάσταση χαράς, μέθης και ομορφιάς, και αυτό σήμερα θυμίζει πολύ τους χρυσούς δίσκους του 1977. Η αποστασιοποίηση πάντα βοηθάει να δούμε τα πράγματα πιο ψυχραιμα και ίσως λίγο πιο επικοινωνιακά για το μέλλον. Ένας ερευνητής, λοιπόν, θα έβλεπε πιο καθαρά «από μακριά» ότι, π.χ., στον Αμαζόνιο το 2018 μόνο αποψιλωθηκε δάσος έκτασης ίσης με 1 εκατομμύριο γήπεδα ποδοσφαίρου ή ότι σχεδόν ο μισός παγκόσμιος πληθυσμός ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ η ψαλίδα των ανισοτήτων διαρκώς μεγαλώνει.

– Γ.Κ.: Ίσως το πρόβλημα να είναι ότι έχουμε την αδιάφορη μέση απόσταση από τα κρίσιμα ζητήματα. Οι αστροναύτες εκ των συνθηκών αποστασιοποιούνται χωρικά

και ψυχικά, η αύξηση της απόστασης συμβάλλει στη μακροσκοπική θεώρηση, αυξάνει το εύρος της ενσυναίσθησης. Αντίστοιχα, η απόλυτη εξάλειψη της απόστασης, η καταβύθιση στο πρόβλημα θα μπορούσε επίσης να τροποποιήσει την κατανόηση, με διαφορετικό τρόπο προφανώς. Σε μια σπληαιολογική ξενάγηση στο νφαιστειακό υπέδαφος της Τενερίφης, ο ξεναγός-σπληαιολόγος παρουσίαζε φωτογραφίες από τις γειτονικές νφαιστειακές σήραγγες, όπου κυριαρχούσε μια περίεργη επίστρωση σκοτεινών αποχρώσεων, και εξήγησε ότι αποτελεί το καθίζημα των φυσικών και τεχνικών λυμάτων που μεταφέρονται στο υπέδαφος και στα υπόγεια υδροφόρα στρώματα, έχοντας πια φτάσει σε σημείο κορεσμού σε βάθος έως και 30 μέτρων. Η αίσθηση του να βρίσκεσαι μέσα στο καθίζημα της ρύπανσης ήταν μια εμπειρία που ενέτεινε τη συνειδητοποίηση του προβλήματος. Κατά κάποιον τρόπο, αυτή η λογική συχνά υπάρχει τόσο στην επιλογή των έργων όσο και στο στίσιμο της έκθεσης, δηλαδή αρκετά έργα δημιουργούν αυτήν τη συνθήκη καταβύθισης ώστε να ενταθούν οι προσληπτικές τους δυνατότητες.

 Εγκαίνια έκθεσης: 9 Απριλίου, 8 μ.μ., dj set: Agent Mo aka Μαρίνα Γιώτη. Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, Λεωφόρος Συγγρού 107-109.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

7.4.19 - 13.4.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μαθητική Λογοτεχνική Διημερίδα

Το Περιφερειακό Γυμνάσιο και Λύκειο Λευκάρων και η Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης διοργανώνουν Μαθητική Λογοτεχνική Διημερίδα με τίτλο: «Έχω ένα όνειρο: το όνειρο στη λογοτεχνία και στην παιδική / εφηβική ηλικία». Το πρόγραμμα περιλαμβάνει φιλολογικές ανακοινώσεις, ποίηση, πεζογραφία, θέατρο, εργαστήρια δημιουργικής γραφής, κινηματογράφου, θεάτρου, αυτοσχεδιασμού και κίνησης, κινήγι λογοτεχνικού θησαυρού και προβολή ταινιών μικρού μήκους. **Λεύκαρη, Παρασκευή και Σάββατο 12 και 13 Απριλίου. Πληροφορίες** τηλέφωνο 24342421, gym-lefkara-lar@schools.ac.cy.

ΘΕΑΤΡΟ

«Το παγκάκι» με τον Γιώργο Κιμούλη

Ο Γιώργος Κιμούλης, μετά την επιτυχία της παράστασης «Θείος Βάνιας», παίζει και σκηνοθετεί το «Παγκάκι» του Ρώσου συγγραφέα Αλεξάντερ Γκέλμαν, σε μετάφραση Νίκου Καμτσή, μαζί του η Φωτεινή Μπαξεβάνη για τέσσερις παραστάσεις σε Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο. Το έργο παρουσιάζει δύο άγνωστους ανθρώπους που συναντιούνται σε ένα πάρκο και κάθονται στο ίδιο παγκάκι. Είναι όμως πραγματικά άγνωστοι; Μπορεί κάποτε να ήσαν κάτι άλλο; Είναι τυχαία αυτή η συνάντηση ή όχι; Μήπως έχουν επινοήσει μία ζωή που δεν μπόρεσαν ποτέ να ζήσουν; Πρόκειται για μια κωμικοτραγική ιστορία δύο μοναχικών και απελπισμένων ανθρώπων, που θα μπορούσε να συμβεί παντού, σε κάθε χώρα, σε κάθε πόλη. Μία ιστορία που εγείρει ένα ιδιαίτερο σύγχρονο και βασανιστικό ερώτημα: μπορούν πλέον οι άνθρωποι να ζήσουν πραγμα-

τικά μαζί; Κι αν ναι, πώς θα μπορούν να το επιτύχουν, αν συνεχώς κρύβει ο ένας απ' τον άλλον αυτό που πραγματικά είναι; Μετάφραση: Νίκος Καμτσής. Σκηνοθεσία - Διαμόρφωση χώρου: Γιώργος Κιμούλης. Κοστούμια: Σοφία Νικολαΐδη. Φωτισμοί:

Νίκος Καμτσής. **Παραστάσεις στις 8 Απριλίου, στο Θέατρο Στροβόλου. Στις 9 Απριλίου στο Πατίτκειο Θέατρο Λεμεσού, στις 15 Απριλίου στο Πατίτκειο Θέατρο Λάρνακας και στις 16 Απριλίου στο Μαρκίδειο Θέατρο Πάφου. Εισιτήρια** tickethour.com.cy.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Bauhaus και χορός

Με αφορμή τα 100 χρόνια Bauhaus, το Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου σε συνεργασία με το Dance Gate Lefkosia διοργανώνει μια βραδιά με θέμα το Bauhaus και τον χορό. Το Bauhaus δεν περιοριζόταν στο μινιμαλιστικό και επαναστατικό ντιζάιν, καθώς συχνά φιλοξενούσε θεματικά πάρτι μεταμφιεσμένων και βραδιές θεάτρου και χορού. Σε αυτή την εκδήλωση, διερευνώνται οι πτυχές του Bauhaus που αφορούν τον χορό και τα κοστούμια, μέσω χορευτικών παραστάσεων με ειδικά σχεδιασμένες τρισδιάστατες κατασκευές επεκτάσεις του σώματος και προβολή ταινίας. Η βραδιά ξεκινά με την παράσταση «Homage»,

από φοιτητές της Μελίτας Κούτα του Τμήματος Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Η Αριάννα Οικονόμου θα παρουσιάσει τη χορογραφία «Knot». **Στέγη Χορού Λευκωσίας Πέμπτη 11 Απριλίου, ώρα 8 μ.μ. Στέγη Χορού Λευκωσίας, Αγορά Αγίου Ανδρέα, Παρθενώνος 25. Πληροφορίες** τηλέφωνο 70005035, dancehouselefkosia@gmail.com.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Οταν οι ρόλοι μπερδεύονται

Στην αρχή της εβδομάδας ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου των προεδρικών εκλογών στην Ουκρανία. Προηγήθηκε ένας 41χρονος κωμικός ηθοποιός, ο Βολοντίμιρ Ζελένσκι, ο οποίος υπόσχεται να πατάξει τη διαφθορά και να προχωρήσει σε ειρηνευτικές συνομιλίες με τη Ρωσία. Το ποσοστό που συγκέντρωσε ήταν σχεδόν διπλάσιο από αυτό του απερχόμενου προέδρου Πέτρο Ποροσένκο. Οι δύο άνδρες θα αναμετρηθούν στον δεύτερο γύρο, στις 21 Απριλίου. Ο Ζελένσκι υποδέχεται στην τηλεόραση έναν δάσκαλο που γίνεται πρόεδρος της χώρας όταν μια ομιλία του κατά της διαφθοράς συγκινεί τα πλήθη! Η υπόσχεση για πάταξη της διαφθοράς βρίσκεται και στο κέντρο του προεκλογικού του προγράμματος. Ο Ουκρανός κοινωνιολόγος Βολοντίμιρ Ιστοένκο αναλύει το φαινόμενο στην Guardian (2/4), εξηγώντας ότι η άνοδος του Ζελένσκι οφείλεται στην απήκηση που έχουν τα κινήματα κατά του κατεστημένου παγκοσμίως. Το διαχωρίζει από τον δυτικό, δεξιό ή αριστερό, λαϊκισμό. «Οι συγκεχυμένες απόψεις του μοιάζει να είναι μάλλον φιλελεύθερες», γράφει ο αναλυτής, τονίζοντας ότι οι αποφάσεις του δεν δεσμεύονται από κάποιον ιδεολογικό ακτιβισμό. Η μόνη «δέσμευσή» του είναι στον αγώνα κατά της διαφθοράς.

Η καμπάνια του Ζελένσκι σκονοβάζει στην, όλο και λιγότερο διαχωριστική, γραμμή μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας. Ο τηλεοπτικός ρόλος του μπορεί να αποδειχθεί προφητικός.

Πριν από πέντε χρόνια (τον Απρίλιο του 2014) προβλήθηκε στις ελληνικές αίθουσες η ιταλική ταινία «Ζήτω η ελευθερία!», πολιτική σάτιρα του Ρομπέρτο Αντό. Σύμφωνα με το σενάριο, ο ηγέτης του σοσιαλιστικού κόμματος της ιταλικής αξιωματικής αντιπολίτευσης εξαφανίζεται εν μέσω προεκλογικής περιόδου, σε μια χώρα σε κρίση, αναζητώντας καταφύγιο στο σπίτι μιας παλιάς ερωμένης του. Φαίνεται να μην αντέχει άλλο τη μεγάλη πίεση και τους εξοντωτικούς ρυθμούς. Ενώ η δημοτικότητα του κόμματος βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση, επιστρατεύεται, με απόλυτη μυστικότητα, ο δίδυμος αδελφός του, μανιοκαταθλιπτικός φιλόσοφος ο οποίος νοσηλεύεται σε ψυχιατρική κλινική. Ο αδελφός (στον πρωταγωνιστικό διπλό ρόλο ο Τόνι Σερβίλο) αναλαμβάνει με εντυπωσιακή φυσικότητα τη ρησικίνδυνη αποστολή αντικατάστασης. Και επιτυγχάνει το ακατόρθωτο: να συναρπάσει, να παρασύρει, να πολλαπλασιάσει ακροατήριο και ψηφοφόρους. Όπως έγραφα τότε, σε σχετικό σχόλιο, στην «Κ» (13/4/2014): Ποιο κόμμα δεν θα συναινούσε με μια μαγική λύση; Την ώρα που όλοι καταλαβαίνουν «ότι το τροπάρι έχει αλλάξει» στην πολιτική, αλλά κανείς δεν μπορεί να αρθρώσει το νέο (πολιτικό) αφήγημα, ο διαταραγμένος Τζοβάνι κάνει το ακροατήριο να παραληρεί, απευθυνόμενος σε έναν άγνωστο νέο ανάμεσα στο πλήθος (με δάνειο, ποίημα του Μπρεχτ): «Ακου, μιλώ σε σένα. Δες: τα πράγματα πάνε άσχημα για εμάς, το σκοτάδι μας τυλίγει, η δύναμη εξαντλείται, στα θέματα εργασίας είμαστε σε πιο δύσκολη κατάσταση από ποτέ, ο εχθρός μοιάζει ανίκητος. Εχουμε κάνει λάθη που δεν μπορούμε να αρνηθούμε. Είμαστε όλο και λιγότεροι, τα λόγια μας είναι μπερδεμένα, ο εχθρός έχει διαστρεβλώσει κάποια λόγια μας και τα έχει κάνει αγνώριστα. Τι είναι λάθος, ψέμα, στα όσα είπαμε; Κάτι; Τα πάντα; Σε τι μπορούμε ακόμα να βασιστούμε; Μας παρασέρνει το ρεύμα, πρέπει να σπνριχτούμε στην καλή τύχη; Αυτό ρωτάς... Μην περιμένεις απάντηση, παρά μόνο τη δική σου». Ο σκηνοθέτης Ρομπέρτο Αντό είχε πει σε συνέντευξή του ότι «ζούμε σε έναν κόσμο ανάμεσα στη φάρσα και στην τραγωδία» και πως «η ζωή, όπως και η πολιτική, απεχθάνονται το κενό».

Τηλεοπτικοί ήρωες που μιλούν σαν πολιτικοί και πολιτικοί που μοιάζουν με τηλεπερσόνες. Δεν είναι ούτε καινούργιο ούτε αποκαλυπτικό. Όμως, καθώς οι γραμμές ανάμεσα στο θέαμα και στην πολιτική γίνονται όλο και πιο θαμπές, το «κενό» καλύπτεται με αυτόν που υποδέχεται καλύτερα είτε τον ηθοποιό είτε τον πολιτικό. Με τον κωμικό που υπόσχεται πάταξη της διαφθοράς, με τον πολιτικό που μιλάει σαν κινηματογραφικός ή θεατρικός χαρακτήρας. Τίποτα από τα δυο δεν αντέχει στον χρόνο. Οι δεξιότητες που οι ανάγκες κάθε επαγγέλματος, οι «κώδικες» επικοινωνίας του με το κοινό είναι διαφορετικοί. Όταν οι ρόλοι ταυτιστούν, η αποτυπώση γίνεται πάντα με τρόπο οδυνηρό, τόσο για τον πρωταγωνιστή όσο και για τους ψηφοφόρους του.

ΠΤΥΧΕΣ | Του ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Το ίχνος της αστικής ζωής στα υψώματα του Παγκρατίου

Καθώς παρατηρούσα ορισμένες, ομοιογενείς, πολύ ενδιαφέρουσες πολυκατοικίες της δεκαετίας του '60, πίσω από τον ναό του Προφήτη Ηλία στην Ύμνηττου, σκεφτόμουν τι συνέβαινε εκείνα τα χρόνια σε διάφορες συνοικίες της Αθήνας. Στη μικρή οδό Ανακρέοντος, στον αριθμό 3-5, η μοντερνιστική είσοδος εκπέμπει δυναμισμό και στους γύρω δρόμους, αρκετές ακόμη πολυκατοικίες, άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο τολμηρές, έδιναν εκείνο που θα μετέφραζε κανείς ως πυκνή ατμόσφαιρα αστικής ζωής.

Σκεφτόμουν ότι τα ίδια χρόνια, εκεί γύρω στο '60 και το '70, αντίστοιχες πολυκατοικίες χτίζονταν στην Πατισίων και την Κυψέλη, και σε κάθε συνοικία, με ποιότητες διαβαθμισμένες, αλλά με δηλωμένα την πίστη στο αύριο. Το Παγκράτι σε εκείνο το σημείο έχει ανηφόρες και κατηφόρες και αν η μέρα είναι διαυγής και ανεμιάδης, όπως ήταν τη μέρα που περπατούσα σε εκείνους τους δρόμους, έχει κανείς την αίσθηση ενός τόπου στα όρια του άστεως. Παρά την πυκνή δόμηση, ο αέρας και το φως εκείνης της μέρας μου έφεραν τη γεύση και την ανάμνηση

ενός άλλου περιπάτου κοντά στην Αγία Μαρίνα στο Θησείο. Η Αθήνα γεννάει αισθήματα και προκαλεί συνειρμούς που συχνά εκβάλλουν σε έναν κοινό τόπο.

Γρήγορα βρήκα τις πολλές μεσοπολεμικές εξώθυρες της γειτονιάς, αλλά είχα ήδη σταθεί μπροστά στην πολυκατοικία της οδού Αρύββου 6, χτισμένη γύρω στο 1935, ακριβώς απέναντι από την εκκλησία. Στο στενάκι της Ισαίου, είδα ένα καλοδιατηρημένο κουκλόσπιτο, πιθανώς από το 1928-30, και πιο κάτω είδα και άλλα νοικοκυρόσπιτα όπως στο Λυσιμάχου 20, με το πράσινο χρώμα της πόρτας και τον παραθύρων πάνω στο εκτυφλωτικό λευκό του σοβά.

Οι εξώθυρες της γειτονιάς, όλες από τη δεκαετία του '30 με περίμεναν, άλλες ξύλινες και άλλες σιδερένιες. Οι σιδερένιες, κεντήματα λαϊκότροπα με επι-

φαση μοντέρνου κινήματος, είναι πάντα συγκινητικές. Θυμάμαι αυτές τις πόρτες, τις θεωρούσαν κάποτε υποδεέστερες και ίσως φθηνού γούστου, αλλά με τους κύκλους του χρόνου, ήρθαν και γλύκαναν και έβγαλαν προς τα έξω τη μαστοριά τους. Τις θεωρώ ευτυχή συνάντηση της λαϊκής τέχνης με την τυποποιημένη αισθητική, και τις έβριζαν σε πολλές μονοκατοικίες ή τριώροφα ακόμη και έως το 1960. Βρήκα μερικές όπως στη Λυσιμάχου 27, στη Ναζιανζού 3 και στην Αρύββου 28 και 30. Μία ακόμη σιδερένια μοντερνιστική πόρτα είχε απίριπτη αυστηρότητα, στη Λυσιμάχου 16, αλλά οι ξύλινες είχαν τη θέρμη του υλικού τους στο πνεύμα της συνοικιακής αρ ντεκό. Στη Νεοποτλέμου 30, η ξύλινη πόρτα με διπλό σχέδιο ανατέλλοντος πλίου, μου θύμιζε αντίστοιχες πόρτες, καφέ, πράσινες ή γαλάζιες, που εί-

Η είσοδος μεσοπολεμικού σπιτιού στο Παγκράτι, το οποίο βρίσκεται κάτω από το ύψος του δρόμου.

Τσάμικος και πεντοζάλης στο Λονδίνο

Η «Κ» παρακολούθησε την παγκόσμια πρεμιέρα της παράστασης «The thread», στο κατάμεστο Sadler’s Wells

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Ηλεκτρονικοί ήχοι μπλέκουν γλυκά με παραδοσιακές λύρες και τύμπα-να. Άνδρες και γυναίκες με ενωμένα χέρια σχηματίζουν κύκλους που ανοιγοκλείνουν. Τα ρούχα τους είναι πολύχρωμα, θυμίζουν μινωικές τοιχογραφίες. Τα σώματά τους περιστρέφονται και ακολουθούν τον ρυθμό της μουσικής, σαν στάχτια που γέρνουν προς την κατεύθυνση του ανέμου. Από τσάμικο είναι αυτή η κίνηση ή από πυρρίκειο; Ή μήπως από πεντοζάλη; Δεν έχει σημασία, το κοινό ενθουσιάζεται, το θέατρο σείεται από χειροκροτήματα. Καλώς ήρ-

Το έργο είναι καρπός της συνεργασίας του Ελ-ληνα συνθέτη Βαγγέλη Παπαθανασίου και του Βρετανού χορογράφου Ράσελ Μάλιφαντ.

θατε στον κόσμο του «The thread»! Όλα ξεκίνησαν, όπως γίνεται πάντα, από ένα μεγάλο στοίχημα: «Να δημιουργηθεί μια πρωτοποριακή παράσταση σύγχρονου χορού, η οποία να επαναφέρει στη μνήμη του διεθνούς κοινού τόσο την Ελλάδα όσο και τη φιλοσοφία της. Και έτσι να λειτουργήσει σαν διαβατήριο της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας της χώρας μας», λέει η Γεωργία Ηλιοπούλου, διευθύνουσα σύμβουλος της πολιτιστικής εταιρείας Λάβρυς. «Ο χορός, άλλωστε, αποτελεί οικουμενική γλώσσα που ξεπερνάει όλες τις διαφορές –πολιτισμικές, θρη-

«Οι χορευτές στο “σύμπαν” του χορογράφου υλοποιούν κάθε ιδέα του με άνεση και αφοσίωση. Είναι ένα θέαμα που σου κόβει την ανάσα και δεν θυμίζει τίποτε από όσα έχει κάνει στο παρελθόν ο Μάλιφαντ», έγραψαν οι Times. Πάνω, ο βραβευμένος χορευτής και χορογράφος Ράσελ Μάλιφαντ.

σκευτικές–, ενώ υπήρξε σημαντικό κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας ήδη από την αρχαιότητα». Η πρώτη σκέψη ήταν να βρεθεί χορογράφος που θα αντιμετώπιζε θετικά την ιδέα να παντρεύσει το παρελθόν, δηλαδή τους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς, με το σήμερα. Οι άνθρωποι της Λάβρυς αποφάσισαν να μην είναι Έλληνες, ώστε να έχει «γλώσσα» διεθνή. Εκαναν, λοιπόν, κρούση στον πολυβραβευμένο Βρετανό Ράσελ Μάλιφαντ, έναν από τους κορυφαίους χορευτές και χορογράφους της γενιάς του, που έχει συνεργαστεί με μεγάλα μπαλέτα και

σπουδαίες προσωπικότητες (ανάμεσα τους και η Σιλβί Γκιγιέμ), ενώ είναι βασικός χορογράφος του περίφημου λονδρέζικου θεάτρου Sadler’s Wells, γνωστού και ως «η Μέκκα του σύγχρονου χορού». Εκείνος ενθουσιάστηκε. Το 2016, μαζί με τη Γεωργία Ηλιοπούλου ταξίδεψαν στο Παρίσι για να συναντήσουν τον διάσημο Έλληνα συνθέτη Βαγγέλη Παπαθανασίου, ο οποίος αμέσως δέχθηκε να «ντύσει» την παράσταση με τη μουσική του. Σύντομα στην παρέα προστέθηκαν η διεθνώς αναγνωρισμένη σχεδιάστρια Μαίρη Κατράντζου, για τα κοστούμια, και ο «μετρ των φωτισμών» Μάικλ

Χαλς. Τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς, η Ελένη Σπαθιά και ο Τάκης Καραχάλιος ανέλαβαν να μυήσουν τον Μάλιφαντ στον κόσμο των ελληνικών παραδοσιακών χορών. Το 2017 ξεκίνησαν οι πρόβες. Και πριν από λίγες ημέρες, στο κατάμεστο Sadler’s Wells, «Ο μίτος της Αριάδνης» έκανε παγκόσμια πρεμιέρα, με τους δεκαοκτώ εξαιρετικούς χορευτές του: οι έξι παραδοσιακών ελληνικών χορών.

Διθυραμβικές κριτικές

Ο βρετανικός Τύπος υποδέχθηκε το «The thread» με διθυραμβικές κριτικές. «Οι χορευτές στο “σύμπαν” του

χορογράφου υλοποιούν κάθε ιδέα του με άνεση και αφοσίωση. Είναι ένα θέαμα που σου κόβει την ανάσα και δεν θυμίζει τίποτε από όσα έχει κάνει στο παρελθόν ο Μάλιφαντ», έγραψαν οι Times. Για τον Guardian, «η συνοχή των χορευτών είναι εντυπωσιακή. Η παράσταση φέρνει στον νου των θεατών την εικόνα ενός αρχαίου πολιτισμού, αλλά τον μετατρέπει σε κάτι ζωντανό». «Μόνο ο Μάλιφαντ και ο Χαλς μπορούσαν να κάνουν τέσσερις χορεύτριες να μοιάζουν με Καραυάτιδες αρχαίου ναού που ζωντανεύουν μπροστά στα μάτια μας», σχολίασε η Telegraph ένα από τα κομμάτια της χορογραφίας. «Η μεγάλη πρόκληση για μένα ήταν να αποφασίσω σε ποια σημεία θα άφηνα τη μοντέρνα χορογραφία να πλησιάζει τη φόρμα των παραδοσιακών χορών – ενταγμένη βέβαια σε ένα καινούργιο περιβάλλον μουσικής και φωτισμού. Για να το κάνω, έπρεπε να μάθω ένα νέο “λεξιλόγιο”, να αναλύσω τις διαφορές και τις ομοιότητες ανάμεσα στα δύο είδη και να βρω τρόπους να τα συνδέσω», λέει στην «Κ» ο Ράσελ Μάλιφαντ, ο οποίος μελέτησε πολύ τους ελληνικούς χορούς για να μπορεί να σχηματίζει τις δικές του «χορευτικές φράσεις» και δεν κρύβει πόσο τον γοήτευσαν «οι φιγούρες και τα άλματα του τσάμικου, η ένταση των κρητικών χορών και η απελευθέρωση του σώματος στους ποντιακούς χορούς».

Μετά την παγκόσμια πρεμιέρα του στο Λονδίνο, «Ο μίτος της Αριάδνης» θα ταξιδέψει σε όλο τον κόσμο – και το καλοκαίρι θα έρθει και στην πατρίδα του. «Αλλωστε, είναι εθνικό στοίχημα και όχι ατομικό», όπως τονίζει η Γεωργία Ηλιοπούλου. «Είναι η κλωστή που ενώνει το παρελθόν μας με το παρόν και το μέλλον μας»...

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2019

must20
TWENTY YEARS OF STYLE

Αραγε μπορούν οι άνθρωποι να ζήσουν μαζί

Ο Γιώργος Κιμούλης που σκηνοθετεί και παίζει στο έργο του Αλεξάντερ Γκέλμαν το «Παγκάκι», μιλάει στην «Κ»

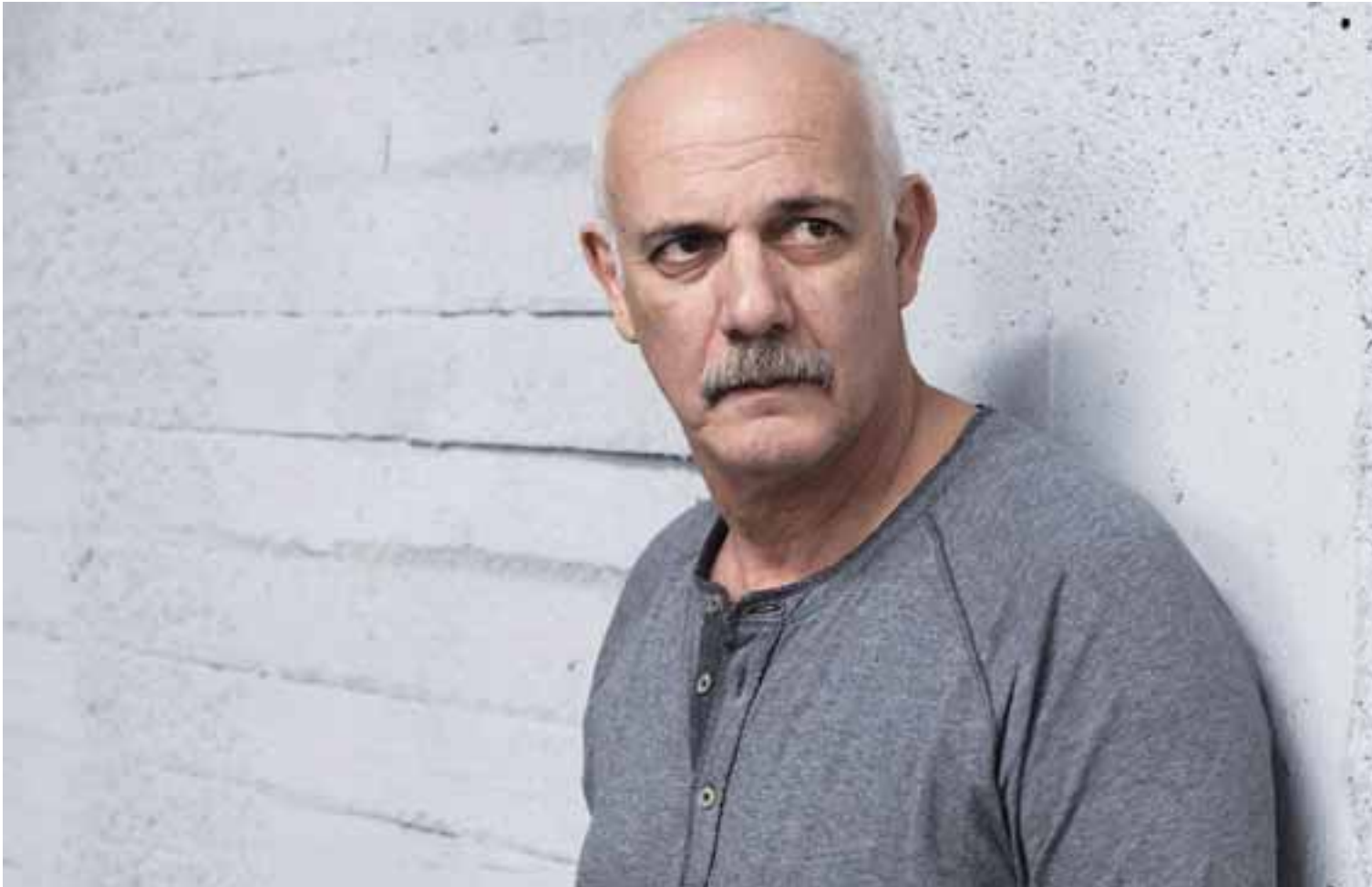
Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Γιώργος Κιμούλης μιλάει στην «Κ» για το έργο «Το παγκάκι», του Ρώσου συγγραφέα Αλεξάντερ Γκέλμαν, το οποίο σκηνοθετεί και παίζει, μαζί με την ηθοποιό Φωτεινή Μπαξεβάνη. «Το ‘Παγκάκι’ του Αλεξάντερ Γκέλμαν ασχολείται με μία ιδιαίτερα βασική ερώτηση, που μέχρι τώρα δυστυχώς δεν έχει λάβει απάντηση στην καθημερινότητα της ζωής μας: μπορούν οι άνθρωποι να ζήσουν πραγματικά μαζί;», λέει ο ηθοποιός Γιώργος Κιμούλης. Ο ηθοποιός και σκηνοθέτης λέει επίσης ότι στην παράσταση που ανεβάζουν δεν προβάλλεται τόσο η κοινωνική τάξη αυτών των προσώπων, όσο η διαφορά των δύο φύλων. Σημειώνει πως το «Παγκάκι» είναι μία κωμωδία και παρουσιάζει το πόσο γελοίοι είναι οι άνθρωποι, όταν προσπαθούν να γκρεμίσουν τα τείχη της μοναξιάς τους, χρησιμοποιώντας μια ψεύτικη εικόνα του εαυτού τους.

–Πώς ένα παγκάκι της Ρωσίας του 1980 σχετίζεται με ένα πάρκο του 21ου αιώνα; Πώς σχετίζεται ο χρόνος συγγραφής του έργου με το σήμερα;

–Δύο είναι οι αιτίες που κάνουν αυτό το έργο να είναι διαρκώς σύγχρονο. Η πρώτη είναι η περίφημη ακρασία των ανθρώπων. Οι άνθρωποι ακόμη και αν γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν σχεδόν ποτέ δεν το κάνουν. Αυτό καθιστά κάποια προβλήματα στη ζωή τους να παραμένουν ίδια, όσα χρόνια κι αν περάσουν. Το δεύτερο είναι πως το «Παγκάκι» θεωρείται πλέον κλασικό έργο. Κάποια έργα θεωρούνται κλασικά επειδή είναι σαν να έχουν γραφτεί κάθε φορά την εποχή που παρουσιάζονται και αυτό έχει σχέση πάντα με το θέμα του έργου και με τον τρόπο που ο συγγραφέας παρουσιάζει αυτό το θέμα. Το «Παγκάκι» του Αλεξάντερ Γκέλμαν ασχολείται με μία ιδιαίτερα βασική ερώτηση, που μέχρι τώρα δυστυχώς δεν έχει λάβει απάντηση στην καθημερινότητα της ζωής μας: «μπορούν οι άνθρωποι να ζήσουν πραγματικά μαζί»; Όσο είμαστε νέοι συγκρουόμαστε με τη φράση, πως

Πρωταρχικός σκοπός της τέχνης είναι υπομνηστικός. Να υπενθυμίζει στους ανθρώπους, αυτά που οι άνθρωποι ξεχνούν.

σμο. Έχω συνείδηση πάει να πει, με απλά λόγια, βλέπω τον κόσμο και βλέπω πως κι αυτός με βλέπει. Κατ’ επέκταση οι άλλοι είναι το ήμισυ της συνείδησής μου. Αυτό πολλές φορές οι άνθρωποι το ξεχνούν. Γι’ αυτό υπάρχει η τέχνη, να τους το υπενθυμίζει. Μίας και ο πρωταρχικός της σκοπός είναι υπομνηστικός. Να υπενθυμίζει στους ανθρώπους, αυτά που οι άνθρωποι ξεχνούν.

–Σήμερα θα μπορούσε να λάβει χώρα μια τέτοια συνομιλία, που ο καθένας θα ήταν σκυμμένος σε ένα κινητό;

–Μα, η εικόνα, στην οποία αναφέρεστε, ο καθένας σκυμμένος πάνω από ένα κινητό ή κολημένος μπροστά σε μία οθόνη αποδεικνύει αντιθέτως το πόσο ανάγκη έχουμε τον Άλλον. Τι νομίζουν πως κάνουν οι άνθρωποι, όταν πληκτρολογούν ως τρελοί φράσεις, σκέψεις ή απόψεις στα διάφορα social media, δημοσιολιώντας ό,τι τους έρχεται στο μυαλό; Φαντασιώνονται πως συνομιλούν με τους άλλους! Το ότι δεν αντικρίζουν το βλέμμα των ανθρώπων και αναγκάζονται να «αλληλογραφούν» με μανία, αποδεικνύει το πόσο τεράστια ανάγκη έχουν να συνυπάρχουν μαζί με τους ανθρώπους.

–Οι δύο χαρακτήρες εκπροσωπούν κάποια τάξη ή κατηγορία ανθρώπων, οι οποίοι βρίσκονται

Μαζί με τον Γιώργο Κιμούλη επί σκηνής και η Φωτεινή Μπαξεβάνη. Η παράσταση εκτός από τη Λευκωσία θα ταξιδέψει σε Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο.

σε αντιδιαστολή;

–Θα μπορούσε να πεις κάποιος πως οι συγκεκριμένοι χαρακτήρες ανήκουν σε μία πιο λαϊκή τάξη, αλλά η επιλογή ενός μονήρους βίου είναι ένα θέμα που διαβρέχει όλες τις κοινωνικές τάξεις. Γι’ αυτό στην παράστασή μας δεν προβάλλεται τόσο η κοινωνική τάξη αυτών των προσώπων, όσο η διαφορά των δύο φύλων. Ο άντρας, σε μία αρσενική κοινωνία δυστυχώς –διότι ο κοινωνικός μας χώρος παρ’ όλες τις αλλαγές που έχουν γίνει όλα αυτά τα τελευταία χρόνια, παραμένει να έχει φύλο και το φύλο αυτό είναι το αρσενικό, μιας και όλες οι δομές και οι νόρμες συνεχίζουν να είναι ακόμη αρσενικές– ο άντρας, λοιπόν, λειτουργεί ως ένα διαρκώς κατακτητικό ον, το οποίο θεωρεί πως δεν έχει ανάγκη την έννοια της αφοσίωσης και πως η «ταξιδιάρικη» συμπεριφορά του είναι αποκλειστικά δικό του προνόμιο. Σε αντίθεση με τη γυναίκα που πιστεύει, ορθώς, ακόμη στην αφοσίωση και στη μοναδικότητα. Αυτό είναι ένα απ’ τα βασικά προβλήματα που το-

ποθετεί τον άντρα και τη γυναίκα σε μία διαρκή σύγκρουση λόγω συναισθηματικής ασυνεννοσίας.

–Πού στοχεύει ο συγγραφέας;

–Κατ’ αρχάς οι περισσότεροί Ρώσοι συγγραφείς ακολουθούν τον δρόμο που έχει χαράξει ο Γκόγκολ. Λατρεύουν την αυτοσατίρα. Πιστεύουν πως το να καταδεικνύουν τη γελοιότητα μιας πράξης ή μιας κατάστασης έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να πετύχουν την ποθούμενη αλλαγή. Προτιμούν να τη διακομωδούν, απ’ το να τη δραματοποιούν. Θεωρούν πως το κλάμα ανακουφίζει, απονευρώνοντας τον άνθρωπο κι έτσι δεν προχωράει σε κάποια πράξη αλλαγής των συνθηκών, ενώ το γέλιο θυμώνει. Και ο θυμός ήταν ανέκαθεν δημιουργικός βαθύρας. Βασιζόμενοι σ’ αυτήν την αντίληψη παρουσιάζουν τα πιο δραματικά γεγονότα με έναν ιδιαίτερο κωμικό τρόπο. Το ίδιο συμβαίνει και στο «Παγκάκι». Το «Παγκάκι» κατ’ αρχάς είναι μία κωμωδία. Παρουσιάζει το πόσο γελοίοι είναι οι άνθρωποι, όταν προσπαθούν να

γκρεμίσουν τα τείχη της μοναξιάς τους, χρησιμοποιώντας μια ψεύτικη εικόνα του εαυτού τους.

–Η συζήτηση αφορά την άρση της απομόνωσης π.χ., ή την αναζήτηση του άλλου ή του εαυτού μας;

Η δυστυχία μας ξεκινάει από το πώς παρουσιάζει ο καθένας τον εαυτό του στον άλλον. Όλοι μας ξέρουμε τι είμαστε και την ίδια στιγμή ξέρουμε και τι θα θέλαμε να είμαστε. Το κακό αρχίζει όταν μιμούμαστε αυτό που θα θέλαμε να είμαστε, πριν γίνουμε. Αυτή η ανθρώπινη γελοιότητα απαγορεύει στην ουσία να είναι οι άνθρωποι μαζί. Γιατί αν δεν σέβεσαι και δεν εμπιστευέσαι αυτό που είσαι αλλά καμώνεσαι πως είσαι αυτό που θα ήθελες να γίνεις, με μαθηματική ακρίβεια θα σου συμβούν τα εξής: και δεν θα καταφέρεις ποτέ να γίνεις αυτό που θες και κανείς δεν θα σεβαστεί ούτε και θα εμπιστευτεί αυτό που είσαι.

–Βασικό θέμα του έργου είναι η μοναξιά ή κάτι άλλο πίσω από αυτή;

–Η μοναξιά έχει πάντα σχέση με την ακραία εγωτική συμπεριφορά των ανθρώπων. Είναι αλήθεια πως ζούμε μία εποχή που ο ναρκισσιστικός μπενιζιμός έχει χτυπήσει κόκκινο. Όπως ανέφερα και πιο πριν ο άνθρωπος πλέον γαλουχείται εξ απαλών ονύχων πως το πιο σημαντικό είναι να μπορεί να ζει μόνος του – να είναι αυτόρκης. Αυτό το μαθαίνει από την οικογένειά του. Στη συνέχεια στο σχολείο η κατάσταση επιδεινώνεται. Ο καθένας μόνος απέναντι στον άλλον. Στη συνέχεια μπαίνει σ’ έναν κοινωνικό χώρο όπου οι πάντες του υπενθυμίζουν υποσκόμμενοι πως μπορεί να αναπτυχθεί ως άτομο, αν αυτός και μόνον αυτός το θελήσει. Κανένα απ’ αυτά

δεν ισχύει. Ο κοινωνικός χώρος εκ των πραγμάτων απαιτεί τη συλλογικότητα. Έλα όμως που αυτή η συλλογικότητα δεν συμφέρει το σύστημα που μας περιβάλλει. Κι έτσι το αδιέξοδο συνεχίζεται. Ασυζητητί η γραφή του Γκέλμαν δεν κινείται μόνον στο ψυχολογικό τοπίο των χαρακτήρων του. Η στάση του –και στην ίδια του τη ζωή– ήταν ανέκαθεν συμμετοχική στα πολιτικά πράγματα. Είναι εμφανές πως πιστεύει απόλυτα στη φράση «η ευτυχία βρίσκεται στο συλλογικό».

–Η μοναξιά και η ανάγκη επικοινωνίας γεννά το ψέμα, μπορεί να είναι ορθός ο διάλογος των δύο και ασφαλές το τέλος;

–Κατ’ αρχάς τι σημαίνει αλήθεια; Η αλήθεια είναι μία έννοια παρεξηγημένη. Την ταυτίζουν τις περισσότερες φορές με την πραγματικότητα. Κι εκεί αρχίζουν όλες οι παρεξηγήσεις. Γιατί η πραγματικότητα για τον καθένα –στις λεπτομέρειές της– είναι διαφορετική. Η Αλήθεια πάνω απ’ όλα είναι μία διαδικασία. Η ίδια η λέξη προέρχεται από το στερητικό α και τη λέξη λήθη. Με λίγα λόγια, λοιπόν, είναι η διαδικασία που οφείλει ο άνθρωπος να ακολουθεί για να μην επιτρέπει στα πράγματα που τον περιβάλλουν να βυθιστούν στη λήθη. Να ξεχαστούν. Δυστυχώς, όμως, ζούμε σε μία εποχή που το σύστημα μέσα στο οποίο ζούμε παλεύει με νύχια και με δόντια να διαγράψει τη μακρά μας μνήμη και να μας αφήσει απλώς και μόνο να χειριζόμαστε τη βραχεία μας μνήμη ώστε να μπορούμε απλώς και μόνο να συνεννοούμαστε μεταξύ μας στην καθημερινή μας ζωή. Άλλωστε ανέκαθεν η μακρά μνήμη ήταν κίνδυνος για την καθεστειακή τάξη. Είναι καθαρό, λοιπόν, μόνον οι άνθρωποι και αμνήμονες ζουν εκ των πραγμάτων μέσα στο ψεύδος και απομαρτάνονται όλο και πιο πολύ απ’ την πραγματικότητα, όπως και αν τη βλέπει ο καθένας. Προστίθεται σ’ αυτό και η περίφημη εικονική πραγματικότητα της σύγχρονης τεχνολογίας και ολοκληρώνεται η απομόνωση. Μ’ αυτόν τον τρόπο ασφαλεία υπάρχει μόνο για το σύστημα που εμφανώς το συμφέρει το «χωριστά» των ανθρώπων και κάνει τα πάντα για να διαλύσει το κάθε «μαζί».

–Σε τι νομίζετε ότι οφείλει τη μεγάλη επιτυχία του αυτό το έργο;

–Έχω την εντύπωση στον τρόπο που αντιμετωπίζει ο συγγραφέας αυτό το τόσο σοβαρό θέμα του αν οι άνθρωποι μπορούν να ζήσουν πλέον μαζί. Η κωμικότητα της σχέσης των δύο αυτών προσώπων και το ιδιαίτερα εύστοφο χιούμορ του συγγραφέα επιτρέπει στον θεατή να παρακολουθεί πολύ ευχάριστα την παράσταση χωρίς όμως να χάνει ίχνος απ’ τη σοβαρότητα του θέματος. Θέλω να πιστεύω πως η παράστασή μας το έχει κατορθώσει καλά.

 Αλεξάντερ Γκέλμαν, «Το παγκάκι». Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα, Πάφος. Σκηνοθεσία: Γιώργος Κιμούλης. souldoutickets.com.cy και tickethour.com.cy

MISE EN PLACE / Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Θαυμάσιο katsikaki!

Η «θαυμάσια Μήλος», το ελληνικό νησί που «ξεκλιίζει φρέσκες γεύσεις», έγραφε το πρόσφατο, εκτενέστατο και σαφέστατα αποθεωτικό άρθρο της βρετανικής εφημερίδας The Guardian και, διαβάζοντάς το, είχα την αίσθηση ότι η δημοσιογράφος είχε ακόμη στον ουρανίσκο της τη νοστιμιά από το katsikaki στη λαδόκολλα, τα ντόπια τυριά, το σπιτικό ψωμί και το τοπικό λευκό κρασί που

δοκίμασε μεταξύ πολλών άλλων προϊόντων της μπλάικης κουζίνας. Τρεις ημέρες έμεινε στο νησί και έφυγε καταγοητευμένη.

Η αλήθεια είναι ότι δεν υπάρχουν πολλά μέρη όπου μπορείς να δοκιμάζεις μοναδικές γεύσεις καθησμένη σε ένα τραπέζι πλάι στο κύμα, να πληρώνεις λογαριασμό 10 ευρώ το άτομο και να σε κερνάνε και τσιπούρα, όπως αναφέρει η αρθρογράφος.

Τα χρυσά χρόνια του τουρισμού, με τα συνεχόμενα ρεκόρ σε αφίξεις, το ενδιαφέρον του διεθνούς Τύπου είναι αυξημένο και κατά καιρούς έχουμε δει πολλά αφιερώματα που εξυμνούν την ελληνική γαστρονομική σκηνή, την κουζίνα των Κυκλάδων, των Δωδεκανήσων, του Ιονίου, της Κρήτης.

Φαίνεται ότι το ξένο κοινό έχει αρχίσει να αποκτάει μεγαλύτερη

οικειότητα με την ελληνική κουζίνα. Ασχολούνται με αυτήν όχι μόνον έντυπα και εκπομπές, αλλά και σεφ του εξωτερικού, οι οποίοι συχνά πειράζουν παραδοσιακές συνταγές για να παρουσιάσουν κάτι καινούργιο που να φέρει και τη δική τους σφραγίδα. Ακόμη και το γεγονός ότι μια Ελληνίδα με ένα αρκετά ελληνικό μενού, που περιλάμβανε αρνίσια παϊδάκια, πουρέ τραχανά και μπαγκλαβά για επι-

δόρπιο, αναδείχθηκε νικήτρια του ριάλιτι μαγειρικής «MasterChef» της Βρετανίας, μιας χώρας που έχει «κωνέψει» πολλές εθνικές κουζίνες με επιρροή μεγαλύτερη από την ελληνική, είναι ενδεικτικό ότι η δημοφιλία της έχει ανέβει αρκετά στο εξωτερικό.

Ευπρόσδεκτα όλα τα καλά δημοσιεύματα, ακόμη και αυτά που έχουν δόση υπερβολής, αλλά αυτό ας μείνει εντός των συνόρων.

Η γαστρονομική σκηνή μας έχει ανάγκη από προβολή, κυρίως, από ευκαιρίες να δείξει ένα καινούργιο πρόσωπο μακριά από τα γνωστά στερεότυπα. Όσο τα φώτα πέφτουν όλο και πιο έντονα πάνω της όμως, τόσο μεγαλώνει και η ευθύνη. Δύσκολα χτίζεται ένα ελκυστικό προφίλ, πολύ εύκολα το γκρεμίζεις. Ας το έχουν υπόψη τους όλοι οι εμπλεκόμενοι στην υπόθεση ελληνική κουζίνα.

Μιλήστε για βιβλία που δεν έχετε διαβάσει

Ο ψυχαναλυτής Πιερ Μπαγιάρ εξηγεί στην «Κ» τη θεωρία του

Της **ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΣΑΝΟΥΔΟΥ**

Μόνο κάποιος που έχει διαβάσει τόσο όσο ο Πιερ Μπαγιάρ θα μπορούσε (ή θα τολμούσε) να γράψει ένα βιβλίο για την αξία της... μη ανάγνωσης. Αντίστοιχα, μόνο ένας πολύ διαβασμένος αναγνώστης είναι δυνατόν να ακολουθήσει κατά γράμμα τις συμβουλές του συγγραφέα και να θαμπώσει τους συνομιλητές του με μια επίδειξη γνώσεων, που στην πραγματικότητα δεν κατέχει. Για τους υπόλοιπους, το «Πώς να μιλάμε για βιβλία που δεν έχουμε διαβάσει» είναι κυρίως ένα απολαυστικό ανάγνωσμα, που ίσως μας κάνει να συμπλωθούμε κάπως με το γεγονός ότι δεν θα διαβάσουμε ποτέ όλα τα εμβληματικά έργα της λογοτεχνίας (και με την τάση μας να συμμετέχουμε ενεργά σε συζητήσεις σχετικά με τίτλους που δεν έχουμε ούτε καν ξεφυλλίσει).

Συναντώ τον Γάλλο πανεπιστημιακό και ψυχαναλυτή στην ταράτσα ενός «κρυμμένου» ξενοδοχείου της Καλλιδρομίου, συνοδευόμενο από τη φίλη και παλιά του μαθήτριά Ζωή Αγγελή που, όταν το απαιτεί η συζήτηση, εκτελεί χρέη διερμηνέα. Έχουν περάσει 12 χρόνια από την έκδοσή του πιο διάσημου δοκιμίου του, που μόλις κυκλοφόρησε στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκη, όμως εκείνος παραμένει πιστός στις βασικές αρχές του βιβλίου – τόσο ώστε να το εντάξει χωρίς ενδοιασμό στην «κατηγορία των ξεχασμένων βιβλίων», για την οποία μιλά στο κείμενο. Η παραδοχή αυτή συνιστά μια ιδανική

ευκαιρία να δοκιμάσουμε στην πράξη τη θεωρία του πως είναι όχι μόνο εφικτό, αλλά και θεμιτό να συζητάμε για αναγνώσματα με τα οποία είμαστε ελάχιστα εξοικειωμένοι. «Προσπάθησα να εξηγήσω πως δεν υπάρχει ευδιάκριτο σύνορο ανάμεσα στα βιβλία που έχουμε διαβάσει και σε αυτά που δεν έχουμε αγγίξει. Πολλά βιβλία ανήκουν στην ενδιάμεση περιοχή και αυτή ακριβώς επιχείρησα να εξερευνήσω», διευκρινίζει.

Η ομολογία

Αποφασισμένοι να σπάσει ένα πολύ διαδεδομένο «ταμπού», ο Πιερ Μπαγιάρ ξεκινά το μπεστ σέλερ δοκίμιό του με την ομολογία πως, ως καθηγητής λογοτεχνίας, δεν μπορεί να απαλλαγεί από την υποχρέωση να σχολιάζει βιβλία που, τις περισσότερες φορές, δεν έχει καν ανοίξει. Στη συνέχεια, «κτίζει» τη θεωρία του με επιχειρήματα από το έργο σημαντικών λογοτεχνών και κριτικών, όπως τον Σαίξπηρ, τον Μπαλζάκ ή τον προκλητικό Οσκαρ Ουάιλντ, ο οποίος ισχυριζόταν ότι ποτέ δεν διάβαζε ένα έργο πριν γράψει την κριτική του. Στο τέλος, ο συγγραφέας ενισχύει και ταυτόχρονα αποδομεί όλο του το οικοδόμημα πληροφορώντας τον αναγνώστη με αφοπλιστική ειλικρίνεια ότι οι αναφορές του σε αυτά τα εμβληματικά κείμενα δεν ήταν κατ' ανάγκην ακριβείς. «Νομίζω ότι πολλοί άνθρωποι, ακόμα και καλλιεργημένοι, “εφευρίσκουν” βιβλία συστηματικά. Η σχέση μας με τα βιβλία είναι μια σχέση δημιουργίας», επιμένει, καλώντας μας να

επιδοθούμε χωρίς ενοχές σε αυτό που ο ίδιος ονομάζει «επεμβατική κριτική». Και πράγματι, σε πολλά από τα βιβλία του αποπειράται είτε να ξαναγράψει ένα εμβληματικό κείμενο υπό άλλο πρίσμα, ενίοτε καταδεικνύοντας τα «λάθη» στην πλοκή (μέχρι σήμερα, έχει θέσει στο «στόχαστρο» μεταξύ άλλων τον «Αμλετ» και τους «Δέκα Μικρούς Νέγρους» της Αγκάθα Κρίστι).

«Όταν μελετάς διαφορετικές ερμηνείες ενός κειμένου, ανακαλύπτεις ότι οι άνθρωποι δεν μιλούν για το ίδιο κείμενο. Δεν εστιάζουν όλοι στις ίδιες φράσεις από τον “Αμλετ”, αλλά ακόμα κι όταν το κάνουν δεν χρησιμοποιούν τις ίδιες έννοιες. Είναι σαν ένας διάλογος μεταξύ κωφών. Συχνά οι άνθρωποι που συζητούν για βιβλία αδυνατούν να επικοινωνήσουν και ο καθένας προβάλλει τις δικές του φαντασιώσεις πάνω στο κείμενο», συνεχίζει την αδιάσειστη επιχειρηματολογία του.

Η λύση που μας προτείνει δεν είναι να βυθιστούμε στη σωπή, αλλά να αφήσουμε τη δημιουργικότητά μας να καλύψει τα αναπόφευκτα γνωσιακά κενά μας – άλλωστε, μια ζωή δεν αρκεί για να διαβάσει κανείς την παγκόσμια βιβλιογραφία, ενώ είναι αδύνατον να διατηρούμε στο μυαλό μας όλα μας τα αναγνώσματα. Γιατί όμως να αφιερώσουμε χρόνο ξαναγράφοντας βιβλία άλλων συγγραφέων αντί να αφοσιωθούμε σε ένα δικό μας νέο έργο; «Πάντα έλεγα ότι υπήρχαν κούκοι μεταξύ των προγόνων μου. Ο κούκος δεν

«**Στόχος** της ψυχανάλυσης είναι να βοηθήσει τους ανθρώπους να εφεύρουν τη δική τους θεωρία για τον εαυτό τους, αντί να χρησιμοποιούν υποκατάστατα. Και όταν καταφέρεις να εφεύρεις τη δική σου θεωρία για τον εαυτό σου, μπορείς να πεις αντίο στην ψυχανάλυση!», λέει ο Πιερ Μπαγιάρ.

κτίζει τη φωλιά του, αλλά χρησιμοποιεί των άλλων, μου φαίνεται πολύ έξυπνο», αυτοσαρκάζεται.

Στην πραγματικότητα, μεγάλο μέρος του Πιερ Μπαγιάρ είναι «πρωτογενές», και ένα από τα ζητήματα με τα οποία έχει ασχοληθεί εκτενώς είναι η σχέση λογοτεχνίας και ψυχανάλυσης. «Σε ένα από τα βιβλία μου διερωτώμαι αν είναι δυνατόν να εφαρμόσουμε τη λογοτεχνία στην ψυχανάλυση», αναφέρει, υποστηρίζοντας ότι όλες οι ψυχολογικές θεωρίες είναι κατά βάση ποιητικές. «Κανένας δεν πιστεύει ότι αν ανοίξουμε ένα μυαλό θα βρούμε ένα Εγώ ή ένα Υπερεγώ. Προσωπικά, μου αρέσει το φροϊδικό μοντέλο, αλλά υπάρχουν αμέτρητα εναλλακτικά μοντέλα αναπαράστασης του μυαλού και η λογοτεχνία μπορεί να μας βοηθήσει να τα ανακαλύψουμε. Είμαι ψυχαναλυτής και πιστεύω ότι στόχος της ψυχανάλυσης είναι να βοηθήσει τους ανθρώπους να εφεύρουν τη δική τους θεωρία για τον εαυτό τους, αντί να χρησιμοποιούν υποκατάστατα. Και όταν καταφέρεις να εφεύρεις τη δική σου θεωρία για

τον εαυτό σου μπορείς να πεις αντίο στην ψυχανάλυση!».

Άλλες εφαρμογές

Αν το «Πώς να μιλάμε για βιβλία που δεν έχουμε διαβάσει» είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε όσους συχνάζουν σε λογοτεχνικούς κύκλους, είναι εύκολο να εφαρμόσουμε τις συμβουλές του σε άλλες πτυχές της καθημερινής μας ζωής – όπως όταν μιλάμε για μια ταινία ή ένα θέμα της επικαιρότητας που έχουμε παρακολουθήσει ελάχιστα. Ένα εξίσου δημοφιλές βιβλίο του Μπαγιάρ υποδεικνύει στους αναγνώστες πώς να μιλούν για μέρη όπου δεν έχουν ταξιδέψει. «Κάποιοι συγγραφείς περιέγραψαν με εξαιρετικό τρόπο τόπους που δεν είχαν δει ποτέ. Ξέρουμε ότι ο Μάρκο Πόλο δεν πήγε ποτέ στην Κίνα. Ακόμα ένα καλό παράδειγμα είναι ο δημοσιογράφος των New York Times Τζέισον Μπλερ», που αναγκάστηκε να παραιτηθεί όταν αποδείχθηκε ότι είχε παραποιήσει την αλήθεια σε αρκετά άρθρα του. «Είμαι ένθερμος υποστηρικτής της δημοσιογραφίας εξ αποστάσεως», αστεειεύεται.

Πολλοί άνθρωποι, ακόμα και καλλιεργημένοι, «εφευρίσκουν» βιβλία συστηματικά. Η σχέση μας με τα βιβλία είναι μια σχέση δημιουργίας.

EVERYDAY LOVE

ΑΠΟΓΕΥΜΑ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΔΕΡΜΑΤΑ

15:00 – 18:00

ΒΡΑΔΥ

ΤΑΣΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

18:00 – 21:00

www.lovefm.com.cy

ME ΤΟΝ
Παναγιώτη Κυριάκου

DEEJAY 93.5
FEELS GOOD

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Ιωάννης - Ανδρέας Κάργας, επίσκοπος Σύρου

Αν ρωτήσουμε έναν μορφωμένο Έλληνα, που δεν έχει βγάλει απλώς το λύκειο αλλά έχει και πανεπιστημιακό πτυχίο, για τη θρησκευτική ιστορία του ελλαδικού χώρου, του χώρου που αποτελεί σήμερα την ελληνική επικράτεια, από την Αλωση της Πόλης και μετά, θα μας απαντήσει σχεδόν αυτόματα ότι η ιστορία αυτή ταυτίζεται με την ιστορία της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ότι όλοι εδώ ήταν ανέκαθεν χριστιανοί ορθόδοξοι. Τα πράγματα, ωστόσο, δεν είναι διόλου τόσο απλά: η θρησκευτική ιστορία του ελλαδικού χώρου είναι περισσότερο πολύπλοκη και πολύχρωμη. Υπάρχουν κατ' αρχάς πιστοί άλλων θρησκειών: μουσουλμάνοι, Τούρκοι ή εξισλαμισμένοι πληθυσμοί –με την ανταλλαγή που αποσρασίστηκε στη Δωζάννη (1923) φεύγουν από την Ελλάδα 500.000 και εξαιρούνται οι μουσουλμάνοι της Θράκης– και Εβραίοι, σεφαραδίτες αλλά και γηγενείς ρωμανιώτες, σε ακμαίες κοινότητες, ιδίως εκείνη της Θεσσαλονίκης, μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Υπάρχουν επίσης χριστιανοί άλλων ομολογιών: Καθολικοί, ήδη από τον 13ο αιώνα, και λίγοι προτεστάντες. Επειδή πολλές περιοχές του ελλαδικού χώρου, κατά τους αιώνες αυτούς, βενετοκρατήθηκαν, η μελέτη του νεοελληνικού καθολικισμού είναι απολύτως απαραίτητη για την κατανόηση του νεοελληνικού κόσμου. Ποιος μπορεί να μελετήσει σοβαρά την Κρήτη και την κρητική λογοτεχνία, ζωγραφική και αρχιτεκτονική, χωρίς γνώση του καθολικισμού; Πόσοι από εκείνους τους μορφωμένους στους οποίους αναφερθήκαμε στην αρχή γνωρίζουν, αίφνης, ότι ένας από τους πατέρες της νεοελληνικής ποίησης και ο μεγαλύτερος ασφαλώς ποιητής μας πριν από τον Σολωμό, ο Βιτσέντζος Κορνάρος, ήταν καθολικός; Ας προσθέσουμε ότι κατά τον 20ό αιώνα δημιουργείται και ορθόδοξη θρησκευτική μειονότητα, οι παλαιοημερολογίτες, που κατά τη δεκαετία του 1930 αριθμεί πάνω από 100.000 ανθρώπους.

Την αφορμή για τούτη την επιφυλλίδα μάς τη δίνει η έκδοση του συλλογικού τόμου «Ο επίσκοπος Σύρου Ιωάννης-Ανδρέας Κάργας (1607 -1617) και η εποχή του» (Καθολική Επισκοπή Σύρου, 2019). Το εξαιρετικά καλαίσθητο βιβλίο φέρεται να είναι το πρώτο μιας σει-

Ευθύς μετά τον απαγχονισμό του τέθηκε σε κίνηση η διαδικασία της αγιωνυμίας του. Η διαδικασία ωστόσο δεν κατέληξε, επειδή προφανώς δεν κρίθηκαν επαρκή και πειστικά τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν.

Είναι ο πρώτος και μόνος χριστιανός επίσκοπος που εκτελείται από τους Οθωμανούς στο Αιγαίο.

ράς τοπικής ιστορίας, υπό τον τίτλο «Ιστορικά τεκμήρια - Σύρος», την ευθύνη της οποίας έχει η Μαρία-Θηρεσία Δαλεζίου. Πολύ συχνά αναφερόμαστε σε βιβλία αυτού του είδους υποτιμητικά ή, στην καλύτερη περίπτωση, συγκαταβατικά. Όλα όμως είναι θέμα οπτικής, μεθόδου και γνώσης. Έχουμε στη διεθνή ιστοριογραφία πάμπολλα σπουδαία βιβλία τοπικής ιστορίας, που φωτίσαν από την τοπική περίπτωση συνολικότερες ιστορικές πραγματικότητες. Ορισμένα από αυτά άφησαν εποχή, όπως το πασίγνωστο βιβλίο του Emmanuel Le Roy Ladurie, «Montaillou, village occitan de 1294

à 1324» (Gallimard, 1975), για ένα μικρό, ορεινό χωριό 200 κατοίκων, το οποίο έγινε τεράστια και παγκόσμια εκδοτική επιτυχία.

Ο Ιωάννης-Ανδρέας Κάργας, δομινικανός μοναχός και Βενετός υπάκοος, ορίζεται επίσκοπος Σύρου το 1607 από το πάπα Παύλο Ε΄ (1605-1621). Η Γαλννοτάτη φρόντισε να εξασφαλίσει από την Υψηλή Πύλη και μπεράτι στον νέο επίσκοπο για την απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων του. Καλείται να διαποιμάνει μια καθολική κοινότητα ντόπιου ελληνόφωνου πληθυσμού, που δεν ξεπερνάει τις 2.000 ψυχές, και να υλοποιήσει τις αποφάσεις και το πνεύμα της Συνόδου του Τριδέντου, της μεγάλης Συνόδου του 16ου αιώνα, που καθόρισε τη ζωή της Καθολικής Εκκλησίας για αιώνες, μέχρι ουσιαστικά τη Β΄ Βατικανή. Στο τριδεντινό ακριβώς πνεύμα, ο νέος επίσκοπος πάσχισε να συγκρατήσει το ποίμνιό του εντός της καθολικής δικαιοδοσίας (κυρίως με την υποχρεωτική υπεύθυνη δήλωση,

με ποινική ρήτρα, ότι τα παιδιά των μεικτών γάμων θα ακολουθούν το δόγμα του πατέρα, εκτός και αν η μητέρα είναι καθολική! Βλ. τη μελέτη του π. Μάρκου Φώσκολου, σ. 87) και να περιφρουρήσει εν γένει και να ενισχύσει τη λατινικότητα της επισκοπής του, αποτρέποντας την εγκατάσταση ορθόδοξου επισκόπου στο νησί και ματαιώνοντας την ανέγερση νέου ορθόδοξου ναού.

Ο επίσκοπος Ιωάννης-Ανδρέας Κάργας απαγχονίζεται, μαζί με τον ιερέα Μιχέλη Γκουτζίνο, από τους Τούρκους, από τον καπουδάν πασά Αλή Τσελεμπή, στις 17 Οκτωβρίου 1617. Είναι ο πρώτος και μόνος χριστιανός επίσκοπος που εκτελείται από τους Οθωμανούς στο Αιγαίο, καθ' όλη τη διάρκεια της οθωμανικής κυριαρχίας. Οι λόγοι της θανάτωσής του παραμένουν ακόμη άλυτοι αινίγμα και χρειάζεται αρχεϊκά περαιτέρω έρευνα για να λυθεί.

Ευθύς μετά τον απαγχονισμό του τέθηκε σε κίνηση η διαδικασία της αγιωνυμίας του. Το ανακριτικό καθήκον ανατέθηκε από την Propaganda Fide στον επίσκοπο Ανδρου Πάολο Πουκιάρελι. Η διαδικασία, ωστόσο, δεν κατέληξε, επειδή προφανώς δεν κρίθηκαν επαρκή και πειστικά τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν. Το αίτημα για την αγιωνυμία του απαγχονισμένου επισκόπου παραμένει μέχρι σήμερα. Είναι κατανοητή η επιθυμία των Ελλήνων καθολικών, κληρικών και λαϊκών, να υπάρχει στον αγιολόγιο της Καθολικής Εκκλησίας και ένας επίσκοπος ελληνικής επισκοπής, και μάλιστα από τη Σύρο, την Isola Sacra του νεοελληνικού καθολικισμού. Ας μου επιτραπεί, ωστόσο, να πω, απευθυνόμενος στους καθολικούς φίλους, ότι τώρα είναι πια αργά. Η εν αγίοις συναρίθμηση πρέπει να γίνεται κοντά στον θάνατο του ανθρώπου, ώστε να είναι ακόμη ζωντανή η μαρτυρία της αγιότητας του στην κοινότητα των πιστών. Επειτα από τρεις και τέσσερις και παραπάνω αιώνες, όλη αυτή η διαδικασία, αντί να είναι έκφραση της ζωής της Εκκλησίας, γίνεται υπόθεση γραφειοκρατίας και πολιτικής. Έχουν και οι Ορθόδοξες Εκκλησίες διαπράξει παρόμοια λάθη και εξακολουθούν να διαπράττουν. Άλλωστε, αν ο Ιωάννης-Ανδρέας Κάργας είναι πράγματι άγιος, ας μην ανησυχούμε, ο Θεός θα το γνωρίζει.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΒΙΚΗ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΥ

Η Βίκη Κοσμοπούλου γεννήθηκε το 1981 στον Καναδά. Εργάζεται ως ψυχολόγος στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Γράφει στιχούς, ποιήματα, παραμύθια και πεζά. Διηγήματά της περιλαμβάνονται σε συλλογικά έργα. Διηγήματα, ποιήματα και βιβλιοπαρουσιάσεις της δημοσιεύονται στη λογοτεχνική ιστοσελίδα τοβιβλίο.net. Συνεργάζεται με το περιοδικό «Ιστορία». «Το τσόφλι» είναι το πρώτο της βιβλίο.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό δίπλα σας;

Εκω πάντα στο κομοδίνο το «Οι μέρες αφηγούνται» του Εντουάρντο Γκαλεάνο και κάποια βιβλία κλασικής λογοτεχνίας. Αυτών τον καιρό παίρνω μαζί στις μετακινήσεις μου ένα βιβλίο της Αλεξάνδρας Κολοντάι για κάποιο κείμενο που γράφω.

Ποιος ήρωας/ηρώδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Ο Μικρός Πρίγκιπας, για τη σοφία, την απλότητα, την ανεξαρτησία και την καθαρότητά του.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς, ποιητές καλείτε, ζωντες και τεθνεώτες;

Ομηρος, Καβάφης, Ρίτσος, Καζαντζάκης, Αγγελάκη-Ρουκ, Σαίξπηρ, Καμύ, Κάφκα, Τσβάιχ, οι τρεις τραγικοί και ο Αριστοφάνης δεν θα μπορούσαν να μην ήταν καλεσμένοι.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Οτι χρειάστηκαν τέσσερις Οικουμενικές Σύνοδοι και εκατόν έξι χρόνια επεξεργασίας για να λάβει το «Πι-

στεύω» την τελική μορφή του.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;

Δύο, ένα ξένο και ένα ελληνικό. Τη «Μεταμόρφωση» του Κάφκα –τη διάβασα πρόσφατα και έχω την αίσθηση πως θα ανατρέξω πάλι στο μέλλον–, και το «Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά» – θέλω να το ξαναδιαβάσω σε άλλη φάση ζωής.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

«Το κιβώτιο» του Αρν Αλεξάνδρου. Εξαιρετικά ευφυές μυθιστόρημα. Από ένα απόσπασμά του εμπνεύστηκα το πεζό «Το τσόφλι».

«Το τσόφλι», πρώτο σας βιβλίο. Πώς νιώθετε γι' αυτό;

Πρωτόγνωρο, όμορφο συναίσθημα να επικοινωνώ δημόσια τις σκέψεις και τον λόγο μου.

24 μικρά διηγήματα. 12 ζεύγη σε διάλογο. Τι πραγματεύονται;

Δώδεκα ζεύγη, ένα μικρό πεζό συνοδεύει ένα μεγαλύτερης έκτασης. Αλληλοσυμπληρώνονται και συνομιλούν για τον έρωτα, την εξομολόγηση, τις απώλειες, την ίδια τη ζωή κάτω από τη σκιά του ανθρώπινου αιτήματος για επιστροφή στον χρόνο και επανεκκίνηση για να διορθωθούν λάθη και καταστάσεις. Το ομώνυμο τελευταίο πεζό πραγματεύεται μια μελλοντική δυστοπία, όπου γίνεται προσπάθεια για ολική επιστροφή, στην αρχή της δημιουργίας, τότε που, σύμφωνα με τον μύθο, το τσόφλι του κοσμικού αυγού τρυπήθηκε από τον Χρόνο σέρνοντας μαζί του την Ανάγκη.

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Βοηθάει τη συγγραφή, την προώθηση ενός νέου πεζογράφου;

Χρησιμοποιώ κυρίως το Facebook για να ενημερώνομαι και να επικοινωνώ. Βοηθάει, όπως και άλλα κοινωνικά δίκτυα, στο να γνωστοποιήσει κάποιος δημιουργός το έργο του. Βέβαια, εκτός του ότι οι ανακρινόμενες έχουν αποδέκτες συγκεκριμένο ή και περιορισμένο κοινό, ο συνολικός όγκος των πληροφοριών είναι τόσο μεγάλος που η πληροφορία δύσκολα μπορεί να συγκρατηθεί και να αξιοποιηθεί.

Πρώτα σε πωλήσεις

Ανθρωπιστικές Επιστήμες

- 1 «Greece - Biography of a Modern Nation» του Roderick Beaton (Allen Lane)
- 2 «Soldier, Priest, and God - A Life of Alexander the Great» του F.S. Naiden (Oxford University Press)
- 3 «Tragedy, the Greeks and Us» του Simon Critchley (Profile Books)
- 4 «The Age of Surveillance Capitalism - The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power» της Shoshana Zuboff (Profile Books)

- 5 «1931 - Debt, Crisis, and the Rise of Hitler» του Tobias Straumann (Oxford University Press)

Θετικές Επιστήμες

- 1 «Wonders Beyond Numbers - A Brief History of All Things Mathematical» του Johnny Ball (Bloomsbury)
- 2 «Humble Pi - A Comedy of Maths Errors» του Matt Parker (Allen Lane)
- 3 «Beyond Weird - Why Everything You Thought You Knew About Quantum Physics Is... Different» του Philip Ball (Penguin Books)
- 4 «Gene Machine - The Race to Decipher the Secrets of the Ribosome» του Venki Ramakrishnan (Oneworld)
- 5 «The Demon in the Machine - How Hidden Webs of Information are Solving the Mystery of Life» του Paul Davies (Allen Lane)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλιοπωλείο Bookpath (Σόλωνος 69, Αθήνα)

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Γόνιμη μετοίκηση στα ελληνικά γράμματα

ΓΙΑΝΝΑ ΜΠΟΥΚΟΒΑ
Drapetomania

εκδ. Μικρή Αρκτος, σελ. 62

Πρόκειται για μοναδική, αν δεν κάνω λάθος, περίπτωση: Η λόγια ποιήτρια Γιάννα Μπούκοβα (Σόφια, 1968), έχοντας ήδη δημοσιευμένο ποιητικό, πεζογραφικό και μεταφραστικό έργο στη μητρική της γλώσσα, τα βουλγαρικά, επιλέγει σταδιακά να μετακινήθει προς τα ελληνικά με μια ώριμη, συγκροτημένη ποιητική πρόταση. Διοτακτικά στη συλλογή «Ο ελάχιστος κήπος» (Ίκαρος, 2005) θα συμπεριλάβει, εκτός από μεταφράσεις τριάντα ποιημάτων της στα ελληνικά (μεταφραστές τους είναι ο ποιητής Δημήτρης Άλλος), τρία επιπλέον ποιήματα γραμμένα εξ αρχής στα ελληνικά. Στην υπό συζήτηση «Drapetomania», η μετοίκηση προς την ελληνική γλώσσα έχει ολοκληρωθεί. Η Μπούκοβα, η οποία ζει στην Ελλάδα εδώ και 25 χρόνια, συμμετέχει άλλωστε ενεργά και με τη γερή κρητική και μεταφραστική της πένα στο ελληνικό λογοτεχνικό γίγνεσθαι, κυρίως ως μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού «Φάριμακο».

Στην «Drapetomania» έχουν εγκαταλειφθεί οι μετρημένοι αλλά ευκρινώς λυρικοί τόνοι του βιβλίου

«Ο ελάχιστος κήπος». Κυριαρχεί ο κοφτερός vous: μια ευφυία ανήσυχη, ειρωνική, αρθρώνεται με ύψος που θέλει να τσουξεί, να προκαλέσει αμυχές, χωρίς την αυταπάτη του προφητικού λόγου και τη συνακόλουθη θωπεία του υπηλπού. «Σπριτοκαλλιέργειες του Ντίσελ-

ντορφ» τιτλοφορείται το πρώτο ποίημα της συλλογής, και ένα από τα καλύτερά της. Στους τελευταίους στίχους του διαβάζουμε: «Η θέα είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή από αεροπλάνο./ Ο ταξιδιώτης βρίσκεται μετέωρος ανάμεσα στη γη και το τίποτα./ περιεργαζόμενος τ' ατέλειωτα χωράφια/ με το χρώμα της άγουρης φωτιάς/ (το οποίο θα μπορούσε να 'ναι κι οποιοδήποτε χρώμα)/ έχοντας διαρκώς την αίσθηση μιας τόσο επίμονης/ όσο και διδακτικής/ ανησυχίας». Ισως σε μια επίμονη και διδακτική ανησυχία να συνίσταται η ιδιαίτερη ποιότητα των ποιημάτων της Μπούκοβα, σε συνδυασμό με την οξυδέρκεια και την τολμηρή φαντασία της. Αληθινή τύχη για τη γλώσσα μας το ότι

τη γονιμοποιεί ένα τέτοιο σλαβικής - κεντροευρωπαϊκής προέλευσης μαύρο χιούμορ, που διατυπώνεται χωρίς ίκνος μελοδραματισμού, με φυσική και αιχμηρή πνευματική κομψότητα.

Θα σταθώ σε ένα ακόμα ποίημα με θέμα (ή αφορμή)/ Δεν είναι υπόληψη, από τη σπονδυλωτή σύνθεση «Tractus», που συμπεριλαμβάνεται στη «Drapetomania»: «Παρεμπιπτόντως να σημειώσω/ ότι κι εμείς έχουμε την οπτική των πουλιών./ Σε κείνα τα πρώτα ένα-δύο μέτρα/ της πάλης με τη βαρύτητα./ Τα δευτερόλεπτα/ που το αεροπλάνο ουρ-

λιάζει περισσότερο./ Δεν είναι εύκολο./ Η ποίηση μονίμως αποσιωπά αυτό το γεγονός». Σαν τον κονφερασέ ενός ιδιότυπου καμπαρέ, το ποιητικό υποκείμενο βομβαρδίζει τους αναγνώστες –επιτήδες νομίζω τοποθετημένους εδώ σε θέση ανώνυμου ακροατηρίου– με ρυθμικές ομοβροντίες που δεν έχουν ξεκάθαρη στόχευση: Ο σίγουρος για τον εαυτό του αναγνώστης θα

γελάσει κολακευμένος που κάποιος τον θεωρεί αρκετά έξυπνο για να μοιραστεί μαζί του αυτό το μείγμα σαρκασμού και συγκίνησης. Ο ανασφαλής θα νιώσει ακόμη περισσότερο αποσταθεροποιημένος.

Ίδιως στην ομότιτλη ποιητική σύνθεση («Drapetomania»), που αποτελεί την τρίτη ενότητα της υπό συζήτηση συλλογής, η Μπούκοβα σχεδόν καταχράται το προκλητικό ύφος μιας ποίησης γεμάτης παράδοξα και αποφθέγματα, σε έντονη συνομιλία με ποιητικές και καλλιτεχνικές ερευνητικές πρωτοπορίες, αλλά και με την ιστορία, την επικαιρότητα, τις φυσικές επιστήμες και τη φιλοσοφία. Στον βαθμό που παραδούν αποτελεσματικά όλα τα παραπάνω, τα ποιήματά της είναι αποτελεσματικά και απολαυστικά, με το ποιητικό υποκείμενο να λειτουργεί πάντοτε ως κονφερασέ. Όμως, η κατανάλωση πικρών επιτευγμάτων φτάνει κάπως γρήγορα στα όριά της: τότε οι αναγνώστες θα αποσπορηθούν στις δύο πρώτες ενότητες της συλλογής. Θα αναζητήσουν εκεί τα πολύτιμα, τα απαραίτητα ίχνη της υποκειμενικότητας που χρειάζεται η ποιητική συνομιλία για να καταφέρει. Με τα λόγια της Μπούκοβα [«Επέτειος» (1968)]: «σαν πεταλούδα στο στομάχι/ σαν γουρούνι στο σακί».

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Ο κόσμος του Κυβισμού
Στην Πινακοθήκη της Βασιλείας (Kunstmuseum) εγκαινιάστηκε η έκθεση «Ο κόσμος του Κυβισμού - Από τον Πικάσο στον Λεζέ» με διάρκεια ως τις 4 Αυγούστου. Στη φωτογραφία δεσπόζει το έργο «Africanado» (1912) του Πάμπλο Πικάσο, ένα από τα πολλά αριστουργήματα που παρουσιάζονται αυτήν την περίοδο στη Βασιλεία. Συνολικά, ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει πάνω από 130 έργα της κυβιστικής τεχνοτροπίας προερχόμενα από διάφορα μουσεία και συλλογές του κόσμου.

ΝΤΙΤΡΟΪΤ

Ο αξέχαστος Μάρβιν Γκέι
Ο Μάρβιν Γκέι (1939-1984) έφυγε από τη ζωή πολύ νωρίς, αλλά το ίκνος του ήταν μεγάλο. Συνδεδεμένος με τον ήχο της Motown, ο Μάρβιν Γκέι ήταν ένας σπουδαίος τραγουδοποιός και ερμηνευτής. Στο Μουσείο της Motown στο Ντιτρόιτ θα εκτίθενται προσωπικά του αντικείμενα όπως το τζάκετ και το παντελόνι του σε στυλ μιλντέρ, το πλεκτό κασκέτο του και άλλα ως μέρος της επετείου των 60 χρόνων από την ίδρυση της διάσημης δισκογραφικής εταιρείας.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Εκθεση στη Στάζι
Στα κελιά απομόνωσης της Στάζι, στο Βερολίνο, το περιβάλλον είναι αυθεντικό. Η πρώην φυλακή της Στάζι άνοιξε για μια νέα έκθεση με τίτλο «Η Στάζι στο Βερολίνο - Επιτήρηση και καταστολή στο Ανατολικό και Δυτικό Βερολίνο». Η Στάζι ήταν ενεργή και στις δύο πλευρές του Τείχους και ακόμη και σήμερα μπορεί κανείς να δει τα ίχνη της δράσης της. Η έκθεση πολυμέσων αποκαλύπτει την κρυφή υποδομή παρακολούθησης που είχαν εγκαταστήσει οι εγκέφαλοι των μυστικών υπηρεσιών.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Εκπαιδεύοντας τις νέες γενιές
Ο Λέον Κάνερ, 94 ετών, και η σύζυγός του Ρέι, 92 ετών, φωτογραφήθηκαν μπροστά από ένα γερμανικό βιβλίο, από αυτά που μετέφεραν αθώο κόσμο στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Και οι δύο είναι επιζώντες του Ολοκαυτώματος. Βρίσκονται στο Μουσείο Εβραϊκής Κληρονομιάς στη Νέα Υόρκη, όπου εγκαινιάστηκε η έκθεση «Αουσβιτς. Όχι τόσο παλιά. Όχι τόσο μακριά», με απώτερο σκοπό να εκπαιδεύσει τους νέους και να στείλει ένα μήνυμα για τους κύκλους της Ιστορίας.

ΠΑΦΟΣ

Η άνοιξη της Άννας Αχιλλέως
Η Κύπρια ζωγράφος Άννα Αχιλλέως-Stäubli έχει υιοθετήσει την τεχνική της εγκαυστικής και πολλά από τα έργα της έχουν ως θέμα τη φύση της Κύπρου. Από χθες άρχισε να λειτουργεί η νέα ατομική έκθεσή της, στην Πάφο, στην γκαλερί Blue Iris, σε επιμέλεια Ιρίδος Κρητικού. Η Άννα Αχιλλέως έχει καλλιεργήσει ένα προσωπικό και ιδιαίτερο ύφος στην απόδοση της φύσης. Η έκθεση με τίτλο «Sensations Imprimées» θα διαρκέσει έως τις 20 Απριλίου.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Ο σιωπηλός κόσμος του Βίλχελμ Χάμερσοϊ

ΠΑΡΙΣΙ

Ένας από τους δασκάλους της δανέζικης ζωγραφικής, ο Βίλχελμ Χάμερσοϊ (1864-1916) μελετάται ολοένα και πιο συχνά τα τελευταία 30 χρόνια. Ήταν ένας από τους αφανείς του ευρωπαϊκού Βορρά, αλλά από τη δεκαετία του '80 εκτοξεύθηκε χάρη στην «ανακάλυψή» του από μεγάλα μουσεία. Το 1987, το Πετί Παλέ στο Παρίσι διοργάνωσε μια έκθεση έργων του και προκάλεσε αίσθηση. Εκτοτε, ακολούθησαν μεγάλες εκθέσεις στο Λονδίνο και πάλι στο Παρίσι (στο Ορσέ

το 1997) και ο Δανός μάστορας της σιωπής αποκτά μεγάλο κοινό. Γράφονται μονογραφίες και άρθρα, και ο Χάμερσοϊ σταδιακά καταλήγει να εκπροσωπεί εκείνο το ιδιαίτερο κλωμό φως του Βορρά και τα σιωπηλά εσωτερικά του 1900. Είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση ενός εξαιρετικού μάστορα του χρώματος και του φωτός που επανέρχεται τώρα στο Παρίσι με μια μεγάλη έκθεση σαράντα έργων του στο Μουσείο Jacquemart-André, με διάρκεια ως τις 22 Ιουλίου. Πολλά από τα έργα έρχονται για πρώτη φο

ρά στη Γαλλία ως αποτέλεσμα συνεργασίας με μουσεία και συλλογές στη Δανία και στη Σουηδία, αλλά και με το Μουσείο Ορσέ και την Tate στο Λονδίνο. Αυτή η αναδρομική δίνει την ευκαιρία για νέα σκέψη αλλά και θαυμασμό για το έργο αυτού του παράδοξου Δανού, που ήταν μονήρης και ακοινωνήτος. Ζωγραφίζει κυρίως εσωτερικά τα οποία βάφει με εκείνο το χαλκοπράσινο και κλωμό γκριζό. Τα δωμάτια είναι λιτά, δεν έχουν ίκνος από τις βαρυφορτωμένες διακοσμήσεις του 1900. Και μέσα στην

αφαίρεση της οικιακής οικονομίας, τοποθετεί συχνά μια γυναίκα, με γυρισμένη την πλάτη, που συχνά είναι η δική του γυναίκα, η Ιντα. Ο Βίλχελμ Χάμερσοϊ είχε το χάρισμα αλλά και την τάση να γεννάει κόσμους μυστηριακούς και ποιητικούς. Πέρασε όλη τη ζωή του σε ένα στενό οικογενειακό και φιλικό κύκλο, που ζωγράφιζε διαρκώς. Τα μοντέλα του ήταν η μητέρα του, η αδελφή του, ο αδελφός του, ο γαμπρός του και μερικοί στενοί φίλοι. Η έκθεση εστιάζει επίσης στους δεσμούς που είχε αναπτύξει

αυτός ο μοναχικός άνθρωπος με τη Γαλλία. Είχε επισκεφθεί δύο φορές το Παρίσι και είχε λάβει μέρος στις περίφημες Διεθνείς Εκθέσεις του 1889 και του 1900. Η έκθεση στο Μουσείο Jacquemart-André δείχνει και τις σχέσεις του Χάμερσοϊ με καλλιτέχνες του στενού κύκλου του, όπως του αδελφού του Σβεντ Χάμερσοϊ, του γαμπρού του Πέτερ Ιστέντ και του φίλου του Καρλ Χόλσσε. Ο Βίλχελμ Χάμερσοϊ έμεινε στη μνήμη ως ο ζωγράφος της μοναξιάς, της σιωπής και του φωτός.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Τίποτα ποτέ δεν τελειώνει

Ένας νέος, καστανόξανθος και ωραίος, κομψός και καλοντυμένος, καθισμένος σε έναν ξύλινο φράχτη, εν μέσω ενός καταπράσινου λιβαδιού, ένα αγροτόσπιτο να διακρίνεται στο βάθος και με φόντο ψηλά, επιβλητικά χιονισμένα βουνά. Ο τόπος είναι η Ελβετία και ο χρόνος οι αρχές της δεκαετίας του '60. Τόσα μονάχα γνωρίζουμε. Όπως επίσης γνωρίζουμε το ιδιόχειρο σημείωμα πίσω από τη φωτογραφία, γραμμένο στα αγγλικά: «Θα σε σκέφτομαι πάντοτε, εσένα και τα πανέμορφα μάτια σου», γράφει πίσω από τη φωτογραφία.

Ενθύμιο, λοιπόν, η φωτογραφία. Δώρο αποχαιρετισμού σε μια γυναίκα που τότε ήταν, και αυτή, κοριτσόπουλο. Εσωτερική σε ιδιωτικό σχολείο κάπου στην Ελβετία, στα δεκαεπτά της ή ίσως στα δεκαέξι της, γνώρισε κάποιον ευθυτενή Πολ, με όμορφο χαμόγελο,

«Θα σε σκέφτομαι πάντοτε, εσένα και τα πανέμορφα μάτια σου», γράφει πίσω από τη φωτογραφία.

τον ερωτεύτηκε – ή, πάντως, την ερωτεύτηκε αυτός, αν κρίνουμε από το ζεστό σημείωμα στο πίσω μέρος της φωτογραφίας.

Δεν πρέπει να ήταν μονόπλευρο αίσθημα όμως. Εδώ και κάτι περισσότερο από ένα μήνα, ο κύριος Γκρι αδειάζει ένα σπίτι γεμάτο από τις αναμνήσεις μιας ζωής. Κάπου εκεί, μέσα στον χαμό, αναδύθηκαν τεκμήρια νεανικών, ανομολογητών ερώτων, πάθη που μια γυναίκα απέκρυψε ισθίως. Μπορεί να νοστάληγε αυτά τα πρόσωπα και αυτά τα αισθήματα, πάντως δεν το

Δώρο αποχαιρετισμού σε μια γυναίκα που τότε ήταν, και αυτή, κοριτσόπουλο, η φωτογραφία του Πολ, αγνώστων λοιπόν στοιχείων. Ή, αλλιώς, κάποτε ένας έρωτας.

έδειξε ποτέ. Αυτή η φωτογραφία, ωστόσο, του Πολ (αγνώστων λοιπών στοιχείων) ταιριάζει με ένα άλλο εύρημα: ένα δαχτυλίδι με το όνομά του χαραγμένο στο εσωτερικό του. Μυστικοί αρραβώνες, άτυποι και περασμένοι με όχι ξεχασμένοι; Δεν υπάρχει ασφαλής απάντηση. Και ίσως να μην έχει και τόση σημασία. Τα κενά τα συμπληρώνει ο καθείς με τη φαντασία του, κάθε μία με τις φαντασιώσεις και την αφηγηματική της διάθεση. Ο Πολ ως ήρωας μυθοπλασίας. Παρατηρώ τον Πολ στη φωτογραφία, η οποία έχει τραβηχτεί από κάποια σκιά, κάτω από τα δέντρα. Τον ίδιο τον λούζει το φως ενός δυνατού χειμωνιάτικου ήλιου. Αυτή τη φορά ίσως ο φωτογράφος να είναι γυναίκα. Η νεαρή Ελληνίδα της αφιέρωσης. Τους φαντάζομαι να μιλούν στα γαλλικά. Να ερωτο-

τροπούν στα γαλλικά. Να ακούν παρέα τον Ανταμό να τραγουδά το «Tombe la neige» και να φαντάζονται εκεί ακόβη και περιμένει, καθισμένος πάνω στον φράχτη, με ένα μειδίαμα στα χείλη, τον γιακά της καμπαρντίνας του ανασπκωμένο. Ο Πολ είχε στυλ. Αξίζει τον έρωτα μιας νέας κοπέλας. Του έδωσε και μια κάποια αθανασία».

Πιστεύω στη δύναμη του τραγουδιού

Η Νένα Βενετσάνου έρχεται στην Κύπρο και μιλάει στην «Κ» για το ελληνικό τραγούδι και το θαύμα της τέχνης

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το πολιτιστικό σωματείο «Γιώργος Σαραντάρης» και το περιοδικό Τέχνης και Πολιτισμού «Διόραμα», σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, διοργανώνουν Εσπερίδα προς τιμήν του ποιητή Γιώργου Σαραντάρη (1908-1941) και με την ευκαιρία αυτή στην «Κ» μίλησε η Νένα Βενετσάνου, μία δημιουργός με σημαντική πορεία στον χώρο του τραγουδιού στην Ελλάδα και με έντονο πολιτικό και κοινωνικό αποτύπωμα. «Δεν καταθέτω τα όπλα γιατί πιστεύω στα θαύματα της Τέχνης και στη δύναμη του τραγουδιού» μου λέει.

—Οι σχέσεις σας με την Κύπρο είναι παλιές και πολύ στενές, έχετε διακρίνει κάποια ιδιαίτερη μουσική ποιότητα;

—Όντως, πρωτοεμφανίστηκα στο Φεστιβάλ Λεμεσού το 1980 και από τότε έρχομαι πολύ συχνά. Η κυπριακή μελωδία είναι ξεχωριστή, συνδυάζει Δύση με νησιωτική Ανατολή, πράγμα που απαιτεί δεξιότητες και ελαφρόδα στην εκτέλεση. Υπάρχουν τρομεροί παραδοσιακοί τραγουδιστές, ο Χρίστος Σίκκας, ο Θεόδουλος Καλλίνικος, ο Μιχάλης Τερλικκός και φαντάζομαι θα υπάρχουν και άλλοι/ες που δεν γνωρίζω. Τα τελευταία χρόνια στα μουσικά σχολεία φύτεψαν σπόρο που αρχίζει να βγάζει καρπούς, όπως στην Ελλάδα. Πολλοί μουσικοί έχουν σημείο αναφοράς τους την παραδοσιακή μουσική και τολμούν να προτείνουν νέα μουσική σε παραδοσιακές φόρμες. Από εκεί νομίζω θα έχουμε τα καλά νέα στο μέλλον. —Αυτή την περίοδο διοργανώνονται στην Κύπρο οι δράσεις της ΣΕΖΟΝ: Γυναίκες 2019-2021, με στόχο να εξετάσει την κυρίαρχη αφήγηση για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία μέσα από την τέχνη του θεάτρου, εσύ είστε από τις πρωτοπόρες στο «φεμινιστικό» τραγούδι, έχει πια η γυναίκα τη θέση που πρέπει;

—Δεν γνωρίζω τι είναι αυτή η διοργάνωση, αλλά φαντάζομαι πως θα είναι κάτι θετικό και χρήσιμο για την Κύπρο. Θα φροντίσω να ενημερωθώ. Πιστεύω πως οι γυναίκες σε κλειστές κοινωνίες όπως στην Κύπρο, έχουν κοινωνικούς περιορισμούς και είναι δέσμιες της οικογένειας. Οι γυναίκες ομιλούν μεν, αλλά λογοδοτούν δε, ως υπάλληλοι που υπηρετούν το σύ-

«Πιστεύω πως οι γυναίκες σε κλειστές κοινωνίες όπως στην Κύπρο, έχουν κοινωνικούς περιορισμούς και είναι δέσμιες της οικογένειας. Ομιλούν μεν, αλλά λογοδοτούν δε, ως υπάλληλοι που υπηρετούν το σύνολο με αυταπάρνηση».

«Είμαι της γνώμης πως το σύγχρονο ελληνικό τραγούδι μόνο μέσα από τους μηχανισμούς της προφορικής παράδοσης μπορεί να διασωθεί».

νολο με αυταπάρνηση. Οι γυναίκες αναλώνονται στο να ευχαριστούν και να ανακουφίζουν την οικογένεια και κατά προέκταση την κοινωνία, τόσο που ξεχνούν ότι δεν έχουμε γεννηθεί μόνο γι' αυτό τον σκοπό. Χωρίς αυτές σίγουρα τίποτα δεν γίνεται, αλλά μένουν πίσω στη δημιουργία δικού τους πνευματικού έργου. Η τέχνη σίγουρα μπορεί να ανοίξει τον δρόμο για να ζήσουμε ισότητα και πιστεύω στην εκπαιδευτι-

κή της δύναμη, αλλά εκτός από το θέμα της Ισότητας που αφορά σε όλους, υπάρχει και όλη αυτή η διαδικασία της απελευθέρωσης από τα δεσμά της εξάρτησης των γυναικών από τους άλλους. Γι' αυτό πιστεύω πως δεν κατέχει ακόμα τη θέση που της αξίζει. —Σε παλαιότερή μας συνέντευξη μου είκατε πει ότι τώρα τα τραγούδια είναι ρηχά, περιορισμένης θεματικής, μετά από δύο χρόνια έχουν αλλάξει τα πράγματα;

—Δεν ξέρω για την Κύπρο, αλλά στην Ελλάδα μάλλον χειροτέρεψαν τα πράγματα. Μιλάμε για πολύ σοβαρά προβλήματα, π.χ. ισοπέδωση των πνευματικών μας δικαιωμάτων, μη χρηματοδότηση νέων έργων, ανύπαρκτη υποστήριξη του ελληνικού ρεπερτορίου στο εξωτερικό, ανύπαρκτη πολιτιστική πολιτική γενικώς. Βρίσκεται σε δύσκολη θέση η μουσική μας

κοινότητα. Δεν ξέρω τι θα γίνει στο μέλλον.

—Μπορεί, όμως σήμερα να έχουμε ένα Θεοδωράκη ή έναν Τσιτσάνη;

—Μα τους έχουμε, είναι δίπλα μας, μέσα μας, τους περιέχουμε, δεν τους έχουμε χάσει. Έχουμε και πολλούς άλλους, Ξενάκη, Σκαλκώτα, Κάλας, Μπτρόπουλο, Παζινοῦ, Χατζιδάκι, Μόραλη, Εμπειρικό, Σαραντάρη, Ελύτη, Σεφέρη, Σολωμό, Ανδρόνικο. Προχθές ανακάλυψα τον Βλάση Αιγζίδη, μαθηματικό, ζωγράφο, γλύπτη και ιστορικό του Σοβιετικού Ελληνισμού, της Διασποράς του Ποντιακού Ελληνισμού, με ερευνητικές ιστορικές μελέτες γύρω από τις ελληνικές κοινότητες στην Κεντρική Ασία, στην Απχαζία. Δίδασκε στο Πανεπιστήμιο με μάθημα «Το Τραύμα και οι Πολιτικές της Μνήμης», αρθρογράφο σε εφημερίδες, μια ζωή στις επάλξεις του Ελληνισμού

Η Νένα Βενετσάνου είναι καλεσμένη του περιοδικού «Διόραμα», που σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, διοργανώνουν Εσπερίδα προς τιμήν του ποιητή Γιώργου Σαραντάρη.

και είναι γεννημένος το 1956. Τέτοιοι επιστήμονες υπάρχουν πολλοί στην Ελλάδα. Πώς γίνεται όμως να υπάρχουν όλα αυτά και επιπλέον: κοινό, μουσική, καλλιτεχνική παράδοση, σπουδαίοι εκτελεστές, δημιουργικότητα, φαντασία, εργατικότητα και οι Έλληνες να εμφανίζονται κλέφτες, ψευτές, απατεώνες και να αισθανόμαστε ανεπαρκείς, φτωχοί και κακομοιρήδες; Είναι αδιανόητο. Χρειαζόμαστε μια παλιννόρθωση του ηθικού μας, του φρονήματός μας.

—Είστε έντονα πολιτικοποιημένη, τι είναι αυτό που σας τρομάζει περισσότερο στη σύγχρονη κοινωνία;

—Δεν έχω το περιθώριο να τρομάξω. Αν τρομάξω θα σταματήσω να εργάζομαι, θα παραλύσω. Δεν καταθέτω τα όπλα γιατί πιστεύω στα θαύματα της Τέχνης και στη δύναμη του τραγουδιού.

—Πώς βλέπετε το σύγχρονο ελληνικό τραγούδι, τείνει να γίνει τεχνικό επάγγελμα, πόσοι θυμούνται πως το τραγούδι είναι τέχνη;

—Το ελληνικό τραγούδι ακομπανιάρει πλέον την τουριστική βιομηχανία! Μπορείτε να το καταλάβετε αυτό; Αν δεν γίνει κατανοητό το «πώς» και το «γιατί» το ελληνικό τραγούδι το περιθωριοποιήσαν, δεν μπορούμε να συνεχίσουμε για τη περαιτέρω. Εγώ αυτή τη στιγμή, δεν έχω χρόνο για να ψάχνω ενόχους, ψάχνω λύσεις και γι' αυτό κάνω διαφορετι-

κά πράγματα που με βοηθούν να έχω μια πνευματική σχέση με το τραγούδι και αυτό περνάει μέσα από την ποίηση. Είμαι επίσης της γνώμης πως το σύγχρονο ελληνικό τραγούδι μόνο μέσα από τους μηχανισμούς της προφορικής παράδοσης μπορεί να διασωθεί.

—Με το Σωματείο Γιώργου Σαραντάρη και την εκδήλωση πώς προέκυψε η συνεργασία;

—Είναι μεγάλη τιμή που το περιοδικό τέχνης και πολιτισμού ΔΙΟΡΑΜΑ και η Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου, μας βοηθούν στην Εσπερίδα στις 12 Απριλίου Παρασκευή στις 7:30 μ.μ στην Καστελιώτισσα. Είναι πολύ σημαντικό που παρουσιάζουμε για πρώτη φορά στη Μεγαλόνησο, τον Γιώργο Σαραντάρη, τη μυστική αυτή πηγή απ' όπου ανέβλυσε η νεωτερική ελληνική ποίηση. Ο Σαραντάρης έζησε μόνο 33 χρόνια και πέθανε στρατιώτης το 1941 στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο από κακουχίες, αφήνοντας ένα ύψιστο ποιητικό και φιλοσοφικό έργο, το οποίο θα παρουσιάσει ο πρόεδρος του Σωματείου συγγραφέας Σωτήρης Γουνελάς. Η δρ Ξένη Σκαρτσή —φιλόλογος, υπεύθυνη του Διεθνούς Συμποσίου Ποίησης Πάτρας, θα μιλήσει για τον τρόπο διδασκαλίας του Σαραντάρη στη Μέση εκπαίδευση. Όπως δεν τον διδάσκουν στα Πανεπιστήμια, θεωρούμε πως ο δικός μας ρόλος ως Σωματείο είναι να προωθήσουμε το έργο του προς κάθε κατεύθυνση και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Είναι σημαντικό το πως για όσους καθηγνέστε έρθουν στην εκδήλωση, θα δοθεί από και πιστοποιητικό παρακολούθησης. Ποιήματα θα απαγγείλουν δύο μαθήτριες από το Μουσικό Γυμνάσιο Λευκωσίας και η κ. Ευρύκλεια Παναγιώτου και η Σοφία Σκοπετέα ελληνίστρια φιλόλογος που έζησε στην Κοπεγχάγη και μελέτησε όλο του το έργο. Θα έχω την ευκαιρία στον χαιρετισμό μου ως αντιπρόεδρος του Σωματείου, να πω λίγα κατατοπιστικά λόγια για το Σωματείο. Είμαι σίγουρη πως η ανακάλυψη ενός τέτοιου ποιητή θα πλημυρίσει κατάνυξη τις ψυχές μας.

Αθήουσα Καστελιώτισσα, Παρασκευή 12 Απριλίου και ώρα 7:30 μ.μ.

Η επιστροφή μου, ως μονομανούς σερβιτόρου, στη μεγάλη οθόνη

Ο ηθοποιός Αρης Σερβετάλης μιλάει για τη νέα ταινία στην οποία πρωταγωνιστεί και τις «άρπα-κόλλα» τηλεοπτικές σειρές

Συνέντευξη στον **ΑΙΜΙΛΙΟ ΧΑΡΜΠΗ**

Η τελευταία ταινία που έκανε τον Αρη Σερβετάλη να αφήσει, έστω για λίγο, κατά μέρος την αφοσίωσή του στο θέατρο ήταν το «L» του Μπάμπη Μακρίδη, επτά χρόνια πριν. Έτσι, όταν στο περασμένο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης τον είδα να πρωταγωνιστεί στο «The Waiter» του πρωτοεμφανιζόμενου Στijn Κρικρή, σκέφτηκα να τον ρωτήσω σχετικά: «Τον Στijn τον πήξα από την “Κινέττα” (ο.σ. του Γιώργου Λάνθιμου) και μου άρεσε πολύ το σενάριο που έγραψε εδώ. Η ιστορία του, που βασίζεται σε ένα πραγματικό γεγονός, έχει κάτι από νουάρ και έναν πολύ ενδιαιφρόντα μονομανή χαρακτήρα».

Αυτός ο τελευταίος είναι ο Ρένος, ένας μοναχικός και μάλλον ψυχαναγκαστικός άνδρας, ο οποίος δουλεύει ως σερβιτόρος σε κάποιο πολυτελές καφέ της Αθήνας. Η τακτοποιημένη καθημερινότητά του θα διαταραχθεί όταν ο γείτονάς του εξαφανίζεται — ταυτόχρονα στη ζωή του Ρένου μπαίνουν ο «Ξανθός» (Γιάννης Στάνκογλου) και η Τζίνα, ένα μυστηριώδες ζευγάρι,

το οποίο τρομάζει και ταυτόχρονα γοητεύει τον πρωταγωνιστή.

«Πριν από αρκετά χρόνια ζούσα στη Νέα Υόρκη, στο East Village. Εκείνο το συγκεκριμένο καλοκαίρι έκανα παραγωγή σε μια ταινία ενός συμφοιτητή μου. Μέσα στο ξεφρενο πρόγραμμα γυρισμάτων έζησα ένα ακραίο και φρικιαστικό

«Γενικώς προτιμώ να μένω εδώ, μου αρέσει η Ελλάδα, αν και έξω σίγουρα όλα γίνονται πιο εύκολα».

γεγονός — τη δολοφονία του γείτονά μου. Όλη αυτή η εμπειρία εντυπώθηκε μέσα μου και παρέμεινε σαν κρυφό μυστικό. Ύστερα από αρκετά χρόνια παρακολουθούσα κάποιο σεμινάριο σεναριογραφίας. Πάνω στη συζήτηση για την πρώτη μας ταινία, πυροδοτήθηκε μέσα μου η ιδέα να γράψω για την εμπειρία που είχα στη Νέα Υόρκη. Κρατώντας κάποια στοιχεία που είχαν να κάνουν περισσότερο με

Ο Αρης Σερβετάλης, ως σερβιτόρος, στην ταινία «The Waiter» του Στijn Κρικρή. «Στα χέρια ενός καλλιτέχνη η Αθήνα μπορεί να πάρει πολλές όψεις — και νουάρ», λέει.

την οπτική προσέγγιση της ιστορίας και όχι αυτή καθ' αυτήν την ιστορία, έγραψα ένα σενάριο που αφορά τη μελέτη ενός χαρακτήρα περιχαρακμένου από τις συνήθειες και την καθημερινή του ρουτίνα. Ξαφνικά έρχεται αντιμέτωπος με ένα ακραίο συμβάν και χωρίς καμία προκατάληψη, παρασύρεται από τις περιστάσεις και εμπλέκεται σε μια ιστορία που θα τον φέρει σε ακραίες και ανεξέλεγκτες συμπεριφορές», μας λέει σε ένα σημείωμά του ο Στijn Κρικρής.

Ο Σερβετάλης από την πλευρά του, ο οποίος αποτελεί μία από τις μοναδικές περιπτώσεις σύγχρονων Ελλήνων ηθοποιών, βρήκε τις δικές του προκλήσεις σε έναν πρωταγωνιστή που φέρνει στον νου τόσο τον Καμύ όσο και τον Κάφκα. «Τέτοιοι χαρακτήρες εκφράζουν μια άμυνα απαραίτητη προκειμένου απλώς να αντέξουν το περιβάλλον στο οποίο ζεις. Είναι μηχανισμός. Πρόκειται για έναν άνθρωπο που δεν τον αρέσουν οι εκπλήξεις και οι ξαφνικές αλλαγές, όμως όταν αυτό συμβαίνει γοητεύεται».

Είναι όμως η Αθήνα κατάλληλη πόλη για να φιλοξενήσει μια

νεο-νουάρ αφήγηση; «Στα χέρια ενός καλλιτέχνη η Αθήνα μπορεί να πάρει πολλές όψεις — και νουάρ. Αυτή άλλωστε είναι και η μαγεία του σινεμά σε σχέση με το θέατρο. Είναι πιο εύκολο για τον καθένα να δώσει τη δική του οπτική γωνία μέσα από τον φακό», λέει ο Σερβετάλης. Ο ίδιος πάντως τα τελευταία χρόνια είναι αφοσιωμένος στο θέατρο.

Το θέατρο

«Το ωραίο με το θέατρο είναι πως μπορεί να έχεις 3-4 μήνες προετοιμασίας πολύ αποδοτικούς. Προσωπικά με ελκύει μια “πειραγμένη” αναπαράσταση των έργων — το θέατρο για μένα είναι ένας χώρος ποιητικής αντιμετώπισης των πραγμάτων, διαβάζεις ένα κείμενο και καταθέτεις τη δική σου εκδοχή». Αυτή η ερμηνευτική εκδοχή, που στην περίπτωση του Σερβετάλη είναι σχεδόν πάντα έντονα σωματική, είναι αντιληπτή και στο «The Waiter», με τον Έλληνα ηθοποιό να αποδίδει μοναδικά τον ρόλο, χρησιμοποιώντας περισσότερο την κινησιολογία από τον λόγο.

Όσο για την ταχύτητα ανα-

πτυσσόμενη — κυρίως στο εξωτερικό — βιομηχανία της μικρής οθόνης, ο Σερβετάλης, που την έχει τιμήσει στο παρελθόν, δεν είναι καθόλου αρνητικός: «Θα έκανα ξανά τηλεόραση αν είχα μπροστά μου ένα σενάριο με δυνατότητες. Σίγουρα ως μέσο σου δίνει τη δυνατότητα της μεγαλύτερης διάρκειας, προλαβαίνει να “ζεσταθείς” πιο πολύ ως ηθοποιός. Προς το παρόν στην Ελλάδα γίνεται πολύ άρπα-κόλλα το πράγμα, γυρίζουν μέσα σε δυο μέρες το κάθε επεισόδιο».

Στο εξωτερικό θα πήγαινε για τηλεόραση ή σινεμά; — πρόσφατα τον είδαμε σε μια σουσιδική μικρού μήκους. «Γενικώς προτιμώ να μένω εδώ, μου αρέσει η Ελλάδα, αν και έχω σίγουρα όλα γίνονται πιο εύκολα. Εδώ είναι ψυχοφθόρο να κάνεις μια ταινία, μπορεί να χρειαστείς και 5-6 χρόνια — κάτι ανάλογο έγινε και με τον Στijn. Έχουν μεγάλη αγάπη στο σινεμά και υπομονή όσοι το καταφέρνουν».

Κι αν τον καλούσε ο Λάνθιμος ξανά, θα πήγαινε; «Ε, για τον Γιώργο θα πήγαινα σίγουρα, ναι», απαντά γελώντας.

Δεν υπάρχει φεμινισμός χωρίς πατριαρχία

Η συγγραφέας Λιν Τίλμαν μιλάει για τη σύγχρονη θέση ανδρών και γυναικών, τη λογοτεχνία και τα νεανικά χρόνια στα Χανιά

Συνέντευξη στην
ΑΜΑΝΤΑ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Το 2014 η Νεοϋορκέζα συγγραφέας Λιν Τίλμαν είχε βγάλει ένα βιβλίο που θα έπρεπε να βραβευτεί ακόμη και για τον τίτλο του: «Τι θα έκανε η Λιν Τίλμαν;». Ο αυτοσαρκασμός και η τόλμη των δοκιμίων της, ο συνδυασμός πληροφωρίας και φαντασίας είχαν συζητηθεί πολύ τότε και το βιβλίο της είχε φτάσει στη μικρή λίστα του National Book Critics Award. Όταν τη γνώρισα στην Αθήνα, στη διάρκεια μιας επι-

Οι Αμερικανοί συγγραφείς σήμερα τεμπελιάζουν στην επιλογή του ρήματος. Το σωστό ρήμα δίνει νόημα και βάθος.

οσκειψς σε παλιούς της φίλους, η Λιν ετοιμαζόταν για ένα μικρό ταξίδι στα Χανιά όπου έζησε στα χρόνια της δικτατορίας, ως φοιτήτρια. Μιλούσε όπως όλες οι έξυπνες γυναίκες χωρίς ηλικία – διατηρώντας τον τρυφερό ενθουσιασμό του κοριτσιού, υπολιάζοντάς τον με την αποστασιοποίηση της ώριμης γυναίκας που «βρίσκεται σε πόλεμο με το προφανές» όπως πολύ ωραία το είχε διατυπώσει ο Κολμ Τοίμπιν στο New Yorker. «Έχεις παρατηρήσει», είπε κάποια στιγμή η Λιν χαμογελώντας συνωμοτικά, «ότι οι γυναίκες που γράφουν σκοτεινά κείμενα εξαφανίζονται γρήγορα; Δεν μιλάνε πολύ γι' αυτές. Θέλουμε τις γυναίκες ως επιβεβαίωση της ζωής».

Συζητήσαμε και για το νέο της μυθιστόρημα «Men and Apparitions», το έκτο της, στο οποίο ένας 38χρονος εθνολόγος, ο Ζέκε, συνθέτει το πορτρέτο του «Νέου Ανδρα». Παιρνει συνεντεύξεις από μεσήλικες άνδρες και τις συνοδεύει με φωτογραφικά πορτρέτα των ανδρών αυτών από τα χρόνια της εφηβείας τους.

– Όλοι ασχολούνται με τις γυναίκες στην Αμερική. Πώς αποφάσισες να ασχοληθείς με τους άνδρες;

— Επειδή οι άνδρες επίσης αλάζουν. Κι επειδή δεν υπάρχει φεμινισμός χωρίς πατριαρχία. Πήρα πράγματι αυτές τις συνεντεύξεις μίλησα με άνδρες σημειρινούς που ασχολούνται με την ανατροπή των παιδιών τους, ο φεμινισμός έδωσε στους Αμερικανούς την ευκαιρία να γίνουν καλοί πατέρες. Βλέπεις την επιθυμία τους, την ικανοποίηση που αντλούν από τον πατρικό ρόλο. Βλέπεις παιδιά να κουρνιάζουν στο στήθος του πατέρα τους. Αυτό είναι προϊόν του αντισυλλεκτικού χαπιού, του ελέγχου των γεννήσεων. Δεν θα υπήρχε σήμερα συζήτηση για τα φύλα, ή για τους τρανσέξουαλς, αν είχαμε, χωρίς το χάπι. Είναι πιο σημαντικό από το εμβόλιο πολιομυελίτιδας.

– Θα μπορούσες να γράψεις το βιβλίο σου ως ένα δοκίμιο για τον σύγχρονο άνδρα. Γιατί μυθιστόρημα;

– Ήταν διασκεδαστικό να έχω έναν κεντρικό χαρακτήρα, να παίρνει εκείνος τις συνεντεύξεις. Δημιουργείται έτσι ένας χώρος για ταυτίσεις και για αστεία. Θέλω να

«**Στο Λονδίνο** νεότερη νόμιζα ως Νεοϋορκέζα ότι έπρεπε να απαντάω σε όλες τις ερωτήσεις που μου έκαναν, μετά παρατήρησα πώς σιωπούναν οι Αγγλοι, πώς χρησιμοποιούσαν την υπεκφυγή. Ενθουσιάστηκα. Σκέφθηκα: αυτό θα πει ελευθερία», λέει η Λιν Τίλμαν.

διδασκεδάξει ο αναγνώστης καθώς διαβάει, αν και ξέρω πως το χιούμορ είναι τοποικό προϊόν, χάνεται στη μετάφραση. Ήθελω επίσης να έχω συζητήσεις στα βιβλία μου. Ήδη, από το 1998 χρησιμοποιούσα κασετόφωνο. Απομαγνητοφωνούσα και κατέγραφα αληθινές συζητήσεις.

– Γιατί σε ενδιαφέρει τόσο η καταγραφή συζητήσεων στη λογοτεχνία;

– Σε μια συζήτηση ανακαλύπτεις ότι διατυπώνεις ιδέες που δεν είχες καν σκεφθεί πριν από τη συζήτηση, μέσος της διάδρασης ανακαλύπτεις νέες σκέψεις που κοιμούνται μέσα σου. Και ιστορίες. Χθες βράδυ μιλούσα μ’ έναν γείτονα των φίλων που με φιλοξενούσε εδώ στο Κολωνάκι, έχασε τον σκύλο του στον σεισμό του ’99 και τον ξαναβρήκε στον δρόμο ύστερα από ένα χρόνο, ήταν μια πολύ παράξενη και οικεία συζήτηση.

– Γράφεις κάπου ότι τα δοκίμια είναι επιχειρήματα για θέματα για τα οποία δεν βρήκαμε τα κατάλληλα λόγια. Το ίδιο ισχύει και για το μυθιστόρημα;

– Για ό,τι γράφουμε. Όταν γράφεις, ελέγχεις κάθε λέξη αναζητώντας σαφήνεια και τιμιότητα. Ξέρεις πότε υπάρχει ειλικρίνεια πίσω από τις λέξεις – όταν διαβάζεις Βιρτζίνια Γουλφ κάθε λέξη έχει σκοπό. Αντιθέτα, σήμερα έχουμε κανόνες χωρίς πεποίθηση. Διάβαζα το «Ένα

κάποιο τέλος» του Μπαρνς, ωραία γραμμένο, αλλά βλέπω στη μέση του βιβλίου τη μηχανή της πλοκής στημένη ολοκάθαρα.

– Ο αυτοσκοπός της πλοκής οφείλεται και στα μαθήματα δημιουργικής γραφής, στους κανόνες;

— Δεν είμαι εναντίον των μαθημάτων. Κι εγώ διδάσκω. Το θέμα είναι τι διδάσκει. Το μεγάλο μυστήριο είναι πώς θα βελτιώσεις την πρότασή σου λέξη λέξη. Οι Αμερικανοί συγγραφείς σήμερα τεμπελιάζουν στην επιλογή του ρήματος. Το σωστό ρήμα δίνει νόημα και βάθος.

– Οι Αμερικανοί κάποτε ταξίδευαν στην Ευρώπη για να ανακαλύψουν αυτό το βάθος που περιγράφεις – ο Φιτζέραλντ, η Γερτρούδη Στάιν, το ζεύγος Μπούουλς...

– Κι εγώ έτσι είχα φτάσει ως τα Χανιά, νοίκιαζα ένα δωμάτιο είκοσι δολάρια τον μήνα. Εκεί γνώρισα και τον Τσαρλς-Χένρι Φορντ. Οι Αμερικανοί έρχονταν για να ανακαλύψουν τον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Σήμερα με το Ιντερνετ έχει τελειώσει αυτό το είδος του ταξιδιού. Βέβαια, αυτό που ανακαλύπτεις ταξιδεύοντας είναι πάντα ο εαυτός σου, το γεγονός ότι κουβαλάς την εντοπιότητα σου, την εθνική σου ταυτότητα. Στο Λονδίνο νεότερη νόριμα ως Νεο-θωρεκά ότι έπρεπε να απαντά σε όλες τις ερωτήσεις που μου έκαναν, μετά παρατήρησα πώς σιωπούσαν οι Άγγλοι, πώς χρησιμοποιούσαν την υπεκφυγή. Ενθουσιαστήκα. Σκέφθηκα: αυτό θα περ ελευθερία.

August Strindberg

Δεσποινίς
Τζούλη

Θέατρο ένα
Jouvent et vieillissant
dans les drapages
d'un éternel.

Σκηνοθεσία/Σχεδιασμός: Φωτιάριος Κουτούμπας
Αντρέας Χριστοδουλίδης
Κοστούμια: Κωνσταντίνα Ανδρέου
Φωτογραφίες: Δημήτρης Βατίης
Βοηθός Σκηνοθέτη: Βασιλική Ανδρέου
Παίζουν:
Κρίστη Παπαδοπούλου,
Σωτήρης Μεσάντας, Βασιλική Ανδρέου

ΠΡΕΜΙΕΡΑ
Τετάρτη 3 Απριλίου | 20:30
ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
Κάθε Τετάρτη, Σάββατο & Κυριακή | 20:30

ΘΕΣΜΙΚΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ/ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ: 22348203
ΛΕΜΕΣΟΣ: 6 & 7 Μαΐου, 20:30
ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΛΕΜΕΣΟΥ: 99395970, 22348203

ISC academia
SÁNCHEZ-CASAL
barcelona · florida · nanjing

Aphrodite Hills
~ Cyprus ~

3rd TENNIS CAMP by ACADEMIA SANCHEZ-CASAL

The coaching team of Academia Sanchez-Casal is returning to Aphrodite Hills!

The world-famous Spanish Tennis Academy is once more joining forces with the Aphrodite Hills Tennis Academy to offer an intensive 5-day training camp for promising players aged 10-18 years old.

22nd-26th April 2019

Powered by: **Carbo One**

PRICE:

€800 per person
Including Lunch

INCLUDES:

5.5 hours coaching and
physical training daily for 5 days

Book early to secure a place at the 5-day coaching camp

Media Sponsors:

24SPORTS

For further information or to make a reservation please contact Nicole Efstathiou on
T: +357 99 455 240 or E: Nicole.E@aphroditehills.com

Ο κώδικας του καλι θρίλερ

Αναβίωση ενός από τα πιο τρομακτικά έργα του μετρ Στίβεν Κινγκ

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Ενα από τα διασημότερα και πιο τρομακτικά έργα του Στίβεν Κινγκ μεταφέρεται αυτή την εβδομάδα στη μεγάλη οθόνη, σε ένα καλοφτιαγμένο φιλμ, που κάνει τα περισσότερα πράγματα σωστά δίχως να εντυπωσιάζει. Οι σεναριογράφοι Ματ Γκρίνιμπεργκ και Τζεφ Μπούλερ προχωρούν σε κάποιες παρεμβάσεις στην αφήγηση, πετυχαίνοντας άρτιο κινηματογραφικό αποτέλεσμα, ενώ από την άλλη δεν λένε εύκολα όχι και στον πειρασμό των κλισέ του είδους.

Ο υπερφορτωμένος από τη δουλειά του γιατρού στην πόλη Λιούις (Τζέισον Κλαρκ) αποφασίζει να μετακομίσει, μαζί με την οικογένειά του, σε κάποια εξοική πολίχνη. Σύντομα ωστόσο

εκείνος, η σύζυγός του Ρέιτσελ και τα δύο μικρά τους παιδιά θα ανακαλύψουν πως στο διπλανό δάσος υπάρχει ένα νεκροταφείο ζώων, το οποίο φέρνει μαζί του κάποιες μυστηριώδεις ιστορίες. Ο παρὰξενος ηλικιωμένος γείτονάς τους (Τζον Λίθγκου) φαίνεται να γνωρίζει περισσότερα, ενώ η κόρη του Λιούις δένεται μαζί του.

Οι παραδοσιακοί κώδικες του τρόμου βρίσκονται σχεδόν όλοι εδώ, για να δημιουργήσουν την κατάλληλη ατμόσφαιρα μέσα στην οποία θα τοποθετηθεί η ιστορία: ο στενός επαρχιακός κύκλος, το μεγάλο παλιό σπίτι, το δάσος, ο γειτονικός δρόμος στον οποίο περνούν συνεχώς πελώριες νταλικές, σαν θηρία της Αποκάλυψης. Και φυσικά αυτό το ιδιαίτερο νεκροταφείο, που κρύβει πίσω του μια σκοτεινή ιστορία, δεμένη με τη γη και τους περασμένους ιδαγενείς κατοίκους της. Όλο αυτό το καλτ σκανικό αρκεί για να σε αναστατώσει πριν ακόμη ξεκινήσει ο πραγματικός τρόμος.

Το πένθος

Το πραγματικό νόημα της ιστορίας του Κινγκ, ωστόσο, με το οποίο ασχολείται και η ταινία, είναι αυτό που εν μέρει επισημαίνει και ο εκ των σκηνοθετών Ντένις Γουίντμιαϊερ, σε αντίστιξη με τα όσα υπερφυσικά εξελίσσονται: «Αυτό είναι χαρακτηριστικό της γραφής του Κινγκ. Είναι σίγουρα τρομακτικό, αλλά εάν αφαιρέσεις τον τρόπο από την ιστορία, μέ-

Μια οικογένεια μετακομίζει στην εξοχή. Σύντομα ανακαλύπτει πως στο διπλανό δάσος υπάρχει ένα νεκροταφείο ζώων, το οποίο «σκάζουν» μυστηριώδεις ιστορίες.

νει ένα ατόφιο ανθρώπινο δράμα. Από όλα τα βιβλία του αυτό είναι που ασχολείται με το πιο ανθρώπινο συναίσθημα, το πένθος».

Αυτός ακριβώς ο περί θανάτου στοχασμός αποτελεί πράγματι το πιο ενδιαφέρον στοιχείο της ιστορίας. Όχι μόνο στο επίπεδο του πένθους που αναφέρει ο Αμερικανός σκηνοθέτης, αλλά γενικότερα της αποδοχής του τέλους της ζωής, ιδίως στην περίπτωση που αυτό έρχεται αναπάντεχα και συντρίβει με το βάρος του τον άνθρωπο που μένει πίσω.

Με αυτό το δεδομένο, είναι κρίμα που η ταινία διατρέχει κάπως επιφανειακά τα συγκεκριμένα θέματα –τα θίγει αλλά δεν τα ακολουθεί πραγματικά–, προτιμώντας να ποντάρει στον δοκιμασμένο δρόμο που θα κόψει περισσότερα εισιτήρια στις αίθουσες. Τουλάχιστον καταφέρνει (ή επιλέγει) να ακολουθήσει μια οικονομική αφήγηση, λογικής διάρκειας, δίχως τις υπερβολές και τις πολλές αχρείαστες σκηνές που βλέπουμε συχνά σε άλλες παραγωγές του είδους.

Η Λίνα Νικολακοπούλου και ο Μάριος Φραγκούλης στο TET-A-TET

Δύο σπουδαίοι καλλιτέχνες του ελληνικού τραγουδιού μιλούν Tet-a-Tet στον Τάσο Τρύφωνος σε μία μοναδική κοινή τηλεοπτική συνέντευξη. Η στιχουργός Λίνα Νικολακοπούλου που έχει δημιουργήσει τη δική της σχολή στο τραγούδι και ο ξεχωριστός Μάριος Φραγκούλης, με αφορμή την κοινή δισκογραφική τους δουλειά «Γαλάζια λίμνη», που κυκλοφόρησε πριν λίγο καιρό, μιλούν για τη συνεργασία τους, τη γνωριμία τους, τη σχέση τους, το ελληνικό τραγούδι αλλά και την κατάσταση στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Καταθέτουν τη ρηζικέλευση ματιά τους και την άποψή τους που πάντα ενδιαφέρει. Κυριακή 7 Απριλίου στις 9:30 μ.μ. στην εκπομπή TET-A-TET με τον Τάσο Τρύφωνος, στο PIK1 και PIKHND.

Οι δύο καλλιτέχνες σε μία κοινή τηλεοπτική συνέντευξη με αφορμή τη δισκογραφική τους δουλειά «Γαλάζια λίμνη», που κυκλοφόρησε πριν από λίγο καιρό.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

22.45 Dead Man Down

07.30 Θεία Λειτουργία
10.10 Καμώματα
τζί αρώματα - (Ε)
11.10 Road Trip - (Ε)
Ταξιδιωτική μουσική εκπομπή.
11.35 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
12.10 Χάλκινα χρόνια - (Ε)
13.30 Αμύνεσθαι Περί Πάτρης
Με τον Π. Κωνσταντίνου.

14.00 ΕΙΔΗΞΕΙΣ
14.15 ArtCafe, II - (Ε)
15.15 EU4U - (Ε)
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
18.00 ΕΙΔΗΞΕΙΣ
(στη νοηματική)
18.20 Ένα λόγισμα, ένας γάμος τζιαι μια γέννα-(Ε)
Κυπριώτικο σκετς, με τους Ανδρέα Μουσουλιάτη, Έλενα Χριστοφίη, κ.ά.
18.50 Χωρίς αποσκευές
Ταξιδιωτική εκπομπή.
19.20 Πεταλούδα
Δραματική σειρά.

20.00 ΕΙΔΗΞΕΙΣ
21.05 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Τετ - Α - Τετ - (Ζ΄ κύκλος)
Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
22.45 Η γέυση της εκδίκησης
(Dead Man Down).
Αστυνομική ταινία, με τους Κόλιν Φάρελ, Νούμι Ραπός, κ.ά.
23.30 ΕΙΔΗΞΕΙΣ
23.35 Συνέχεια της ταινίας
00.50 The Graham Norton Show, XXIV
02.00 ΕΙΔΗΞΕΙΣ - (Ε)

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

21.05 The Graham Norton Show

07.30 Παιδική ζώνη
11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι
(Little house on the prairie, VI)
Οικογενειακή σειρά, με τους Μάικλ Λάντον, Κάρεν Γκραντ, κ.ά.
Επεισόδιο 50.
16.50 Το πλοίο της αγάπης - (Ε)
(Love Boat, V). Επ. 100.
17.50 Zoom Art
18.00 Road Trip - (Ε)
Μουσική ταξιδιωτική εκπομπή, με την Ελένη Ξένου.
18.30 Power of sports - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
Επεισόδιο 130.
19.00 Quest for knowledge - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
Επεισόδιο 60.
19.30 ΕΙΔΗΞΕΙΣ
(στην Αγγλική)
19.40 ΕΙΔΗΞΕΙΣ
(στην Τουρκική)
20.00 Know it - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
Επεισόδιο 60.
20.30 The Great Outdoors - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
Επεισόδιο 160.
21.05 The Graham Norton Show, XXIV
Chat show.
Επεισόδιο 170.
22.00 Mr Selfridge, IV - (Ε)
Κοινωνική βιογραφική σειρά εποχής, με τους Τζέρεμι Πίβεν, Ρον Κουκ, κ.ά.
23.45 Quest for Knowledge-(Ε)
00.15 ΕΙΔΗΞΕΙΣ - (Ε)

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

21.45 Το νησί

05.30 Τώρα ότι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
08.45 Stars System
Εκπομπή αστρολογίας με την Άσπ Μπάλιου.
09.45 Έλα, χαμογέλα
Ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, με τη Σίσσυ Χροστίδου.
12.45 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
13.50 Κίτρινα γιλέκα - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
14.30 Celebrity Travel - (Ε)
Daddy cool - (Ε)
με τον Νίκο Κοκλώνη.
15.30 Για την παρέα... (Best of)
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Αλέξανδρο Ταραμουντά.
16.30 Ποιος ρωτάει; - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
17.30 Χαρούμενος ταξιδιώτης
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Αλέξανδρο Ταραμουντά.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης
18.30 MasterChef 3 -
MasterClass
Διαγωνισμός μαγειρικής.
20.10 OMEGA NEWS
21.05 Κίτρινα γιλέκα
Σατιρική εκπομπή.
21.45 Το νησί
Δραματική σειρά, με τους Κατερίνα Λέκου, Τάσο Νούσια, κ.ά.
22.30 Αλ Τσαντίρι Νιουζ
(Best of)
Σατιρική εκπομπή, με τον Λάκη Λαζόπουλο.
00.30 Αλ Sixtix - (Best of)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Your Face Sounds Familiar

06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Κος και κα Πελάς - (Ε)
07.30 Δείξε μου
τον φίλο σου - (Ε)
08.20 Mamma Mia - (Ε)
09.20 Σαν τον γάτο
με τη ψάλα - (Ε)
10.30 Πόσο γλυκά
Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.00 Συνεντεύξεις
από το πρωινό
12.20 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή.
13.10 Τύχη βουνό - (Ε)
14.00 Daddy cool - (Ε)
15.40 Κωνσταντίνου
και Ελένης - (Ε)
16.30 Την πάτσα - (Ε)
17.30 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε)
Σειρά κομεντί, με τους Δώρα Κακουράτου, Ανδρέα Τσουρή, κ.ά.
17.55 Success story
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10΄
18.10 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε)
19.30 La Pasta Pomilivri 2 - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Ηράκλη Γιωργαλλή, Κώστα Καζάκα, κ.ά.
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Your Face Sounds Familiar, V
Ψυχαγωγικό show, με τη Μαρία Μπεκατώρου.
00.10 Τίτλοι ειδήσεων
00.20 Suits - Δραματική σειρά
κιωμωδιών.
01.10 Δούρειος ίππος - (Ε)
Κοινωνική σειρά, με τους Δημήτρα Μτσούκα, Δημήτρη Αλεξανδρή.
02.00 Μοβ Ροζ - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
02.50 Λευκός οίκος - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Survivor

05.20 Οι Αδιάφθοροι - (Ε)
06.30 Οι Τάκτοι - (Ε)
07.30 Όταν μεγαλώσω - (Ε)
08.00 Αλλού ξημερωμένοι - (Ε)
08.40 Παντρεμένοι κι οι δυο - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Άννα Μονογιού, Τόνυ Δημητρίου, κ.ά.
09.40 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε)
10.20 Προορισμός Ευτυχία - (Ε)
11.30 Εύκολα και απίτητα
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
Βουράτε γεϊτόνοι - (Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένο, Άλκηστι Παυλίδου, κ.ά.
12.40 Παραδοσιακή βραδιά - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
14.20 Άλλην μας εδείξαν - (Ε)
15.00 Survivor - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι επιβίωσης.
16.20 Στην υγεία μας
ρε παιδιά! - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
18.00 Τα γεγονότα σε συντομία
18.10 Στην υγεία μας
ρε παιδιά! - (Ε)
(Συνέχεια)
19.40 Άλλην μας εδείξαν
Εκπομπή σάτιρας, με τους Σφοκλή Κασκανίνα, Ζωή Κυπριανού, Μαρία Φιακά, κ.ά.
20.15 Τοιμές στα γεγονότα
21.15 Survivor
Τηλεπαιχνίδι επιβίωσης.
01.00 Γεγονότα σε τίτλους
01.10 Άλλην μας εδείξαν - (Ε)
01.50 Scandal.

ALPHA

ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Παράδοση κατ' οίκον

06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε)
Οδοιπορικό με τον Νίκο Μάνεση.
07.30 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ
08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε)
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Πάμε πακέτο - (Ε)
Με τη Βίκη Χατζηβασίλειου.
14.45 Η φαμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένο, Χριστόδουλο Μαρτά, κ.ά.
16.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Αντώνη Αντωνίου, Ελένη Κοκκίδου κ.ά.
17.50 ΕΙΔΗΞΕΙΣ
(στη νοηματική)
18.00 Έλα στη θέση μου
Κωμική σειρά, με τους Γιάννη Τσιμπούλη, Αθηνά Οικονομάκου, κ.ά.
19.30 Το σόι σου - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.,
20.15 ALPHA NEWS
21.15 Παράδοση κατ' οίκον
Ψυχαγωγική εκπομπή.
22.00 Κάριμα - Κοινωνική
Δραματοποιημένη σειρά της Χριστιάνας Αρτεμίου.
23.15 Μετά τα μεσάνυχτα
Με την Ελεονώρα Μελέτη.
00.45 Ιστορίες του
αστυνομίου Μπέκα
Αστυνομική σειρά.
02.45 Το Τατουάζ - (Ε)
03.45 Μπλε - (Ε)

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

07.45 Τηλεαγορά
08.40 Harriet to spy
Ξένη ταινία.
10.25 Ξένη ταινία
12.15 Ο λαγονόδαρος
Κωμωδία.
14.00 Τηλεαγορά
15.10 Ο κράτης
Κοινωνική ταινία.
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία

TV PLUS

ΤΗΛ.: 22259000

05.00 Παιδική ζώνη
07.35 Άστρα είναι θα περάσουν!
08.35 Τηλεαγορά
10.00 Πρωινό weekend
13.15 Αποκαλυπτικά
16.20 Τηλεαγορά
20.10 ΕΙΔΗΞΕΙΣ
20.30 Τηλεαγορά
21.30 Dolce Vita, III
22.30 Το ταξίδι της ζωής
23.35 Catch 44
Αστυνομική ταινία,
με τους Μπρους Γουίλις,
Φόρεστ Γουίτακερ, κ.ά.
01.20 Ξένη σειρά

SMILE TV

ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
12.30 Sabrina
13.00 Angels Friends
13.30 Heidi
14.00 Glimmies
15.00 Nonty
16.00 Heidi
17.00 Rabbids, II
18.00 Oggy & The Cockroaches
19.00 Popples
20.00 Digimon Fusion
20.30 Rabbids, II
21.00 Pacman
21.30 Dragonball
22.00 Super Mario
22.30 Dinofroz
23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

21.00 20th Century Women

07.00 The Black Stallion
Returns
09.00 I Am Heath Ledger
11.00 Numb
12.45 Slipaway
14.25 Chappaquiddick
16.15 Kickboxer: Vengeance
18.00 Knightfall Season 2
19.00 Mercury Plains
21.00 20th Century Women
23.15 Big Driver
01.00 Robocop
03.00 Broken Vows
05.00 Secret Life Of Marilyn
Monroe
(Part 1 & 2)

GREEK CINEMA

22.00 Δις διευθυντής

07.20 Η Λίζα και η άλλη
09.05 Η θυσία του Αβραάμ
10.45 Το κοροϊδάκι της
πριγκιπέσσας
12.40 Γαμπρός από το Λονδίνο
14.05 Ραντεβού με τον έρωτα
15.30 Νυμφίος ανύμφετος
17.00 Έλα να αγαπηθούμε
ντόρλινγκ
18.40 Η ζούγκλα των πόλεων
20.30 Άλλος... για το
εκατομμύριο!
22.00 Δις διευθυντής
23.45 Η Αθήνα μετά
τα μεσάνυχτα
01.15 Διακοπές στην Αίγινα

Χιλιάδες χρόνια καταπιεσμένη... ήπειρος

Ο πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ψυχανάλυσης και Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας μιλάει για τη γυναικεία σεξουαλικότητα

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η πρώτη ψυχαναλυτική εταιρεία στην Ελλάδα, η Ελληνική Εταιρεία Ψυχανάλυσης και Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας (ΕΕΨΨ), με συνεισφορά στη χώρα επί 42 χρόνια, διοργανώνει το 16ο της συμπόσιο, από τις 12 έως τις 14 Απριλίου στο Divani Palace Acropolis. Το ερώτημα που θα απασχολήσει τις εργασίες του συμποσίου, το οποίο φιλοξενεί και σημαντικούς ξένους ψυχαναλυτές (Ζιλιέτ Μίτσελ, Κάθριν Τσάμπερτ), είναι σαφές: Θέμα του, γυναικεία σεξουαλικότητα – είναι ακόμα μια σκοτεινή ήπειρος;

Η «Κ» ζήτησε από τον ψυχίατρο, ψυχαναλυτή, πρόεδρο της εταιρείας κ. Δημήτρη Ρήγα να αναδείξει τη σημασία του συμποσίου, να μας μιλήσει γιατί είναι τόσο σημαντική η σεξουαλικότητα της γυναίκας, και αν ακόμα και σήμερα ψάχνουμε στα σκοτεινά. Το συμπόσιο γίνεται στη μνήμη του προσφάτως εκλιπόντος Παναγιώτη Σακελλαρόπουλου.

– Γιατί επέλεξε η Ελληνική Εταιρεία Ψυχανάλυσης και Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας να κάνει ένα συνέδριο για τη γυναικεία σεξουαλικότητα;

– Οι γυναίκες καταπιέζονται σεξουαλικά χιλιάδες χρόνια. Ενώ ο ρόλος τους στην αναπαραγωγή είναι αποφασιστικός, δεν τους έχει επιτραπεί να απολαμβάνουν τη σεξουαλικότητά τους, ούτε και το φύλο τους. Αυτό είναι κοινωνική υποκρισία. Η ψυχανάλυση οφείλει να κατανοεί και να εξηγήει την ανθρώπινη συμπεριφορά και την κοινωνική αλληλεπίδραση.

– Ποια θα είναι, συνοπτικά, τα θέματα που θα απασχολήσουν το συνέδριο;

– Θα συζητήσουμε θεωρητικά και κλινικά θέματα. Η σεξουαλικότητα, οι σχέσεις των φύλων, γενικότερα απασχολούν τον κόσμο. Θα δούμε, λοιπόν, την ιστορική τους διαδρομή. Από τη φροϊδική γυναίκα και την πρωταρχική θηλυκότητα μέχρι τη σύγχρονη γυναίκα. Αλλά θέματα θα είναι η σεξουαλικότητα και η σχέση της με την αναπαραγωγή, η θηλυκότητα και η μητρότητα, η γυναίκα στη σύγχρονη κοινωνία, το φύλο στην αναλυτική σχέση, ο φεμινισμός και η σχέση του με την ψυχανάλυση κ.ά. Ακόμα θα συζητηθούν η επίδραση της βιολογικής πραγματικότητας, καθώς και η επίδραση των αντικειμενοτρόπων σχέσεων στην έμφυλη ταυτότητα μας.

Η καλεσμένη μας Ζιλιέτ Μίτσελ (Juliet Mitchell), με μεγάλη συνεισφορά στα γυναικεία θέματα και συγγραφέας του μνημειώδους βιβλίου «Ψυχανάλυση και φεμινισμός», θα αναφερθεί σε ένα θέμα που την απασχολεί τα

Ο Δημήτρης Ρήγας, πρόεδρος της ΕΕΨΨ, η οποία διοργανώνει το 16ο συμπόσιό της με θέμα τη γυναικεία σεξουαλικότητα.

τελευταία χρόνια, την επίδραση της αδελφικής σχέσης στην αίσθηση του φύλου.

Η δεύτερη προσκεκλημένη μας ψυχαναλύτρια Κάθριν Τσάμπερτ (Catharine Chabert) μέσα από το μεγάλο κλινικό της έργο, θα συνδέσει την προβληματική της απώλειας με την ιδιποδιακή προβληματική, τη διαφορά των φύλων και την ψυχική αμφισεξουαλικότητα.

– Γιατί η γυναικεία σεξουαλικότητα είναι σημαντική σήμερα;

– Πάντα ήταν σημαντική. Σήμερα βέβαια, μετά την επίδραση των διαφόρων φάσεων του φεμινιστικού κινήματος έχουν διαμορφωθεί νέες πραγματικότητες που, όπως είναι φυσικό, επηρεάζουν και τα δύο φύλα. Η γυναίκα σήμερα διεκδικεί, και ευτυχώς, τη σεξουαλικότητά της, την απόλαυση από αυτήν, τον αυτοπροσδιορισμό της πέρα από παραδοσιακούς τρόπους.

– Είναι ακόμα μια σκοτεινή ήπειρος; Είναι πιο σύνθετη από του άνδρα;

– Ο Φρόιντ έβλεπε τη γυναίκα σαν σκοτεινή ήπειρο. Σήμερα έχουμε μια γενικότερη και μεγαλύτερη σύγχυση σχετικά με το φύλο και την σεξουαλικότητα, ή τις «σεξουαλικότητες», αν προτιμάτε. Φυσικά είναι πιο σύνθετη από του άνδρα. Σκεφθείτε μόνο πως το κορίτσι πρέπει να αλλάξει το πρόσωπο (αντικείμενο) αγάπης. Για το αγόρι τα πράγματα είναι πιο απλά. Αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο σχετίζεται με τη μητέρα του. Το κορίτσι πρέπει να εγκαταλείψει τη μητέρα του και να στραφεί προς τον πατέρα του. Πώς γίνεται η μετάβαση αυτή, κάτω από ποιες συνθήκες, αν παίζει ρόλο και σε ποιο βαθμό η ανατομική διαφορά αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα που θα μας απασχολήσει στο συμπόσιο.

«Αγγίζοντάς την» (Touching her), έργο της Καναδής ζωγράφου Ελι Σμόλγουντ (Elly Smallwood). Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχιδος.

Ενώ ο ρόλος τους στην αναπαραγωγή είναι αποφασιστικός, δεν τους έχει επιτραπεί να απολαμβάνουν τη σεξουαλικότητά τους, ούτε και το φύλο τους – αυτό είναι κοινωνική υποκρισία.

Δυσκολεύομαι να ασπαστώ τις απόψεις ότι οι αυτονόπτες έννοιες άνδρας και γυναίκα δεν οφείλονται στη βιολογία, αλλά θεωρούνται μόνο κοινωνικές και πολιτισμικές κατασκευές.

– Το σώμα επηρεάζει τον ψυχισμό;

– Αυτή είναι η μεγάλη συζήτηση του καιρού μας. Μεταγενέστερες απόψεις, όπως το φιλοσοφικό ρεύμα της αποδόμησης (Ντεριντά) καθώς και η θεωρία της μελέτης του ασυνήθιστου (Queer Theory), που επηρέασαν ένα μέρος της ψυχαναλυτικής σκέψης, κυρίως στη σχεσιακή ψυχανάλυση, απορρίπτουν την όποια σεξουαλικότητα ως φυσική συνέπεια του εμφύλου σώματος και τοποθετούν την έννοια του φύλου στις κοινωνικές κατασκευές, πέραν της βιολογίας.

Δηλαδή, οι αυτονόπτες έννοιες άνδρας και γυναίκα δεν οφείλονται στη βιολογία αλλά θεωρούνται κοινωνικές και πολιτισμικές κατασκευές (Τζούντιθ Μπάτλερ). Δυσκολεύομαι να ασπαστώ αυτές τις απόψεις. Δεν αμφισβητείται η κοινωνική επίδραση, αλλά υπάρχει και ένα σώμα που δεν μπορεί να αποκλείεται από τον συν-καθορισμό αυτού και φύλου.

Γιατί έτσι οδηγούμαστε σε μια απο-υλοποίηση του φύλου όπου το βίωμα είναι αληθινό και το σώμα όχι. Είναι σαν να λέμε ότι το γυναικείο σας σώμα δεν συμμετέχει καθόλου στο ότι αισθάνεστε γυναίκα, με όποιον τρόπο και να το αισθάνεστε αυτό. Και ότι αν αισθάνεστε γυναίκα είναι γιατί σας επιβλήθηκε από μια κοινωνία με πατριαρχικές δομές κ.τ.λ.

Η ψυχανάλυση δεν συμφωνεί με αυτούς τους αποκλεισμούς, καθώς αναζητεί το νόημα στις συνθέσεις των αλληλεπιδράσεων του βιολογικού με τον πολιτισμό. Μπορεί σήμερα, με την εξέλιξη της επιστήμης, να είναι παρωχημένο το φροϊδικό «η ανατομία είναι μοίρα», αλλά δεν μπορούμε να την αγνοούμε πλήρως. Κατά τη γνώμη μου, αυτό θα σήμαινε επικίνδυνη απόλεια της πραγματικότητας.

Ο άνδρας φοβάται τη γυναίκα γιατί αυτή επιβεβαιώνει τον ανδρισμό του

– Μια γυναίκα που δεν έχει κατορθώσει εξελκτικά να φτάσει στο οιδιπόδειο σύμπλεγμα, δηλαδή στη σχέση με τον πατέρα, πώς θα ζήσει ψυχικά τη ζωή της ως σύντροφος ή ως μητέρα ακόμη;

– Η έμφυλη ταυτότητα συν-καθορίζει την αίσθηση εαυτού. Το να νιώθεις καλά στο πετσί σου, στον ρόλο σου, είναι απαραίτητο για μια επαρκή αίσθηση εαυτού προκειμένου να σχετιστείς σωστά με τον σύντροφό σου και με το παιδί σου. Στο περίπλοκο περιβάλλον που ζούμε, όπου όλα είναι ρευστά, οι περισσότεροι, γυναίκες και άνδρες, παρουσιάζουν ελλείμματα στην ανάπτυξή τους, με συνέπεια οι σχέσεις που προκύπτουν να έχουν προβλήματα. Αυτό είναι συνθησμένο, όλοι είμαστε κάπως έτσι, άλλος λιγότερο και άλλος περισσότερο.

– Ομοφυλοφιλία, ετεροφυλοφιλία, κατάργηση των παραδοσια-

Τις περισσότερες φορές, πίσω από την άρνηση των όποιων πλαισίων βρίσκεται μια αέναη αναζήτηση ενός τέλειου ναρκισσοιστικού εαυτού.

κών φύλων, αναζήτηση νέων, πώς σχολιάζετε το ρεύμα της εποχής; Η γυναίκα πόση ευθύνη έχει απέναντι στα παιδιά που μεγαλώνει;

– Ο Φρόιντ μας λέει ότι ο άνθρωπος είναι ψυχικά αμφισεξουαλικός. Η έμφυλη ταυτότητα θα αποκτηθεί σταδιακά, μέσα από αλληλεπιδράσεις, κυρίως με τους γονείς. Είναι πολύ θετικό που η σεξουαλική επιλογή δεν αποτελεί πρόβλημα σήμερα στον πολιτισμένο κόσμο. Υπουργοί δηλώνουν ομοφυλόφιλοι και αυτό εί-

Η αφίσα του συμποσίου με θέμα τη γυναικεία σεξουαλικότητα, που θα λάβει χώρα στην Αθήνα από τις 12 έως τις 14 Απριλίου. Μεταξύ άλλων, θα μιλήσουν και δύο σημαντικές ψυχαναλύτριες, η Ζιλιέτ Μίτσελ και η Κάθριν Τσάμπερτ.

ναι καλό. Άλλο όμως αυτό και άλλο να θεωρούμε ότι τίποτα δεν είναι δεδομένο και φυσικό. Δεν συμφωνώ με το ρεύμα της εποχής, που τείνει να θεωρεί το φύλο σαν ένα φάσμα όπου απουσιάζει η έννοια του φυσιολογικού και κάθε τέτοια θεώρηση θεωρείται αυταρχική. Όπως σας είπα, ακόμη και η αυτονόπη καταγοριοποίηση άνδρας/γυναίκα αμφισβητείται και θεωρείται κοινωνική και πολιτισμική κατασκευή. Αυτή η απροσδιοριστία και αποδόμηση των πάντων, δυστυχώς, γίνεται εμμονή και πόλωση από ορισμένους. Φυσικά, ο καθένας προσδιορίζει τον εαυτό του όπως θέλει, αλλά να μην αγνοούμε την πραγματικότητα ούτε και την ενδεχόμενη παθολογία. Τις περισσότερες φορές, πίσω από την άρνηση των όποιων πλαισίων βρίσκεται μια αέναη αναζήτηση ενός τέλειου ναρκισσοιστικού εαυτού, ενός εαυτού χωρίς όρια, που τα θέλει όλα

και δεν μπορεί να στερηθεί τίποτα. Ευτυχώς σήμερα δεν αντιλαμβανόμαστε τον άνδρα ούτε τη γυναίκα με τον παραδοσιακό τρόπο. Είναι κατανοητό πως ο άνδρας διαθέτει «θηλυκά στοιχεία» και η γυναίκα «αρσενικά» αντιστοίχως, αρκεί να συγκροτούν μια σταθερή και συνεκτική ταυτότητα. Για παράδειγμα, εγώ υποθετώ έναν θηλυκό ρόλο στη δουλειά μου αφού, σαν ψυχαναλύτης, «περιέχω» τους ασθενείς μου. Στο ερώτημά σας αναφορικά με το πόση ευθύνη έχει η γυναίκα απέναντι στα παιδιά που μεγαλώνει, θα έλεγα όση ευθύνη είχαν και αυτοί που μεγάλωσαν εκείνη. Σήμερα βλέπουμε παιδιά να μεγαλώνουν παιδιά. Και δεν μιλάω μόνο για τις μητέρες, και με τους άνδρες το ίδιο συμβαίνει. Αν με ρωτάτε τι μπορεί να κάνει μια μητέρα σε ένα τέτοιο ιδεολογικό περιβάλλον, πώς να μεγαλώσει τα παιδιά της, θα σας έλεγα

πως δεν μας διαμορφώνουν οι ιδεολογίες. Εμείς διαλέγουμε τις ιδεολογίες που μας ταιριάζουν. Αν μια μητέρα, ένα ζευγάρι είναι ώριμο, αν έχουν μια καλή σχέση με σεξουαλικότητα, με συντροφικότητα και με αγάπη, θα έχουν τη σωστή ανταπόκριση, και εις το αναλογούν, στους προβληματισμούς των παιδιών τους.

– Η γνώση της γυναίκας για τη σεξουαλικότητά της θα επηρεάσει την ανδρική σεξουαλικότητα;

– Φοβάται ο Γιάννης το θηρίο και το θηρίο τον Γιάννη. Αυτό βέβαια δεν αφορά τους ώριμους ανθρώπους, μόνο που αυτοί είναι σπάνιοι. Ο άνδρας φοβάται τη γυναίκα γιατί αυτή επιβεβαιώνει, ή όχι, τον ανδρισμό του. Μια ώριμη γυναίκα συμπληρωμένη με τη σεξουαλικότητα της θα βοηθούσε και τον άνδρα να ξεπεράσει το παιδί που συχνά ζει μέσα του.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2019

Γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

Ο Γαστρονόμος
Απριλίου γιορτάζει
το Πάσχα και
την άνοιξη!

Οι καλύτεροι Έλληνες και Κύπριοι σεφ εμπνέονται από την ελληνική, κυπριακή και μεσογειακή παράδοση και δημιουργούν μια συναρπαστική συλλογή με λαχταριστά ανοιξιότικα και πασχαλινά εδέσματα.

ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΓΙΑ ΣΑΛΑΤΕΣ, ΑΡΝΙ, ΚΑΤΣΙΚΙ, ΜΑΓΕΙΡΙΤΣΑ, ΚΟΥΛΟΥΡΑΚΙΑ, ΦΛΑΟΥΝΕΣ, ΠΑΣΚΙΕΣ ΚΑΙ ΤΣΟΥΡΕΚΙΑ-ΕΚΠΛΗΞΗ

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πόλεως και Οικονομική Περιφέρεια